Omgevingsvisie 1.0
Alphen aan den Rijn: "Groene gemeente met lef!"

Colofon

Omgevingsvisie 1.0
Januari 2022

Alle beelden van KuiperCompagnons of
Gemeente Alphen aan den Rijn
tenzij anders vermeld

KUIPER COMPAGNONS

1.

VOORWOORD

Voorwoord

Samen maken we de omgeving

De Omgevingswet betekent een flinke vereenvoudiging van overheidsregelingen rondom bouwen, natuur, milieu, infrastructuur en groen. We krijgen als gemeente meer ruimte en mogelijkheden om aan te sluiten bij de specifieke wensen, behoeften en ambities, om maatwerk te leveren voor al die verschillende gebieden in onze gemeente. We kunnen beleid maken dat past bij onze fysieke leefomgeving en onze toekomstvisie. In de gemeente Alphen aan den Rijn werken we aan een groene stad met lef, met krachtige buurten en dorpen. We tonen lef door te experimenteren in pilots, zodat we kunnen leren van de praktijk. Via monitoring en evaluatie krijgen we inzicht of ons beleid werkt zoals we hadden bedacht of niet. En in dat laatste geval sturen we bij.

We werken aan nieuwe vormen van democratie en lokale beleidsontwikkeling. Deze ambities en manier van werken sluiten naadloos aan bij de omgevingsvisie. Hierin staat hoe de gemeente en inwoners de komende jaren samen verder bouwen aan onze mooie gemeente. En daarbij hebben we een aantal uitdagingen samen aan te gaan. Denk aan duurzaamheid en energie, bouwen en wonen of de circulaire economie.

De omgevingsvisie is onze gezamenlijke toekomstvisie voor de totale fysieke leefomgeving, stad, kernen, dorpen en buitengebied. Het is een vergezicht dat ons helpt bij een toekomstbestendige ontwikkeling en bundelt ons beleid. Door te zorgen voor meer samenhang, kunnen we ons beleid op verschillende gebieden beter op elkaar laten aansluiten en elkaar laten versterken. Zo werken we aan een krachtige gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is.

De omgevingsvisie beschrijft onze ambitie voor groen en wonen, maar ook voor bedrijven, mobiliteit en milieu. Beleidsterreinen die we niet zonder samenhang kunnen ontwikkelen. Bovendien moet het beleid aansluiten bij de grote verscheidenheid die we kennen in onze gemeente.

De leefomgeving is van ons allemaal en maken we samen. Daarom hebben we bij het opstellen van deze omgevingsvisie bewoners, partners en belangenorganisaties betrokken. De komende jaren blijven we inzetten op het gesprek met en tussen inwoners en betrokkenen. Zoals gezegd, beleid maken, evalueren en bijsturen als het niet blijkt te werken.

Samen maken we de omgeving, met voor alle inwoners een beter leven met gezondheid en duurzaamheid als basis voor sociaal, economisch en ruimtelijk beleid.

Wethouder Gerard van As

"Alphen aan den Rijn is zowel woon- als werkgemeente, is zowel industrieel als agrarisch en is in alles zowel historisch als eigentijds. Woongebieden, bedrijventerreinen, industrieel erfgoed, historische boerderijen en moderne agrarische complexen komen naast en door elkaar voor. Agrarisch getinte dorpen liggen naast 'de grote stad' Alphen aan den Rijn. Een variatie die niet alleen in de stad maar ook in de omliggende dorpen doorwerkt. Een veelheid aan sferen en een veelheid aan bewoners. Midden in het Groene Hart, op steenworp afstand van Schiphol, Amsterdam en Leiden."

Landschapsbiografie Alphen aan den Rijn

Leeswijzer

In deze omgevingsvisie beschrijven we de visie op de bescherming én benutting van de fysieke leefomgeving. Bij bescherming doelen we op een veilige en gezonde leefomgeving met goede omgevingskwaliteit. Bij benutting doelen we op het gebruik en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op basis van maatschappelijke behoeften.

Na deze leeswijzer en inhoudsopgave beginnen we met een korte inleiding en uitgangspunten voor de visie, waarna we het inhoudelijke deel nader uiteen zetten. De managementsamenvatting alsmede de lijst met gebruikte beleidsstukken, het doorlopen proces en een definitie- en afkortingenlijst zijn in de bijlagen te vinden.

De balans tussen bescherming van kwaliteiten en ruimte voor ontwikkeling is een belangrijk onderdeel van de visie. In het inhoudelijk raamwerk (*zie ook afbeelding 1.1*) beginnen we, in hoofdstuk 3, dan ook met de overkoepelende missie en centrale waarden die we hanteren om vervolgens, in hoofdstuk 4, de bestaande identiteit en kwaliteiten uiteen te zetten. Hierna beschrijven we de diverse maatschappelijke aandachtspunten aan de hand van tien thematische trends en ontwikkelingen. Een groot deel van deze ontwikkelingen spelen ook op nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Als gemeente werken we op deze diverse schaalniveau's samen, daarom zoomen we eerst in op de regionale positionering van de gemeente. Op basis hiervan lichten we aan de hand van vijf ontwikkelrichtingen de koers van de gemeente toe en dit concretiseren we in verschillende deelgebieden.

Tot slot eindigen we met hoofdstuk 5 over de wijze van operationaliseren, waarbij we aandacht hebben voor de doorvertaling naar de andere Omgevingswet-instrumenten en de koppeling met grond- en participatiebeleid, monitoring en bestuurlijke afwegingsruimte.

Afbeelding 1.1. Inhoudelijk raamwerk omgevingsvisie ►

Inhoudsopgave

1. Voorwoord en leeswijzer 4

2. Inleiding 9

3. Uitgangspunten voor de omgevingsvisie 13
- 3.1 Missie en centrale waarden 14
- 3.2 Gemeentelijke rolopvatting en sturingsfilosofie 15

4. Inhoud van de omgevingsvisie 17
- 4.1 Identiteit en kwaliteiten 18
- 4.2 Trends en ontwikkelingen 33
- 4.3 Regionale positionering 57
- 4.4 Vergezicht 2040-2050 62
- 4.5 Visie 64
- 4.6 Ontwikkelrichtingen 69
- 4.7 Beperkingenkaart 102
- 4.8 Gebiedsprioriteiten 105

5. Werken aan en met de omgevingsvisie 141
- 5.1 Participatie 142
- 5.2 De omgevingsvisie in de dagelijkse praktijk 144
- 5.3 PlanMER 148
- 5.4 Wet voorkeursrecht gemeenten 150
- 5.5 Financiële paragraaf 152
- 5.6 Vooruitblik: "Werk in uitvoering" 155

Bijlagen
- B.1 Samenvatting – Hoofdlijnen omgevingsvisie 160
- B.2 Bronvermelding beleidsdocumenten 178
- B.3 Definitie- en afkortingenlijst 182
- B.4 Proces en participatie omgevingsvisie 188

2.

INLEIDING

Inleiding

Groene gemeente met lef!

Alphen aan den Rijn is een "Groene Gemeente met Lef". 'Groen' is, samen met water, een van de verbindende elementen van de gemeente. Van de Greenport en de Groene Hart-kwaliteiten van het landschap tot in de groene wijken en kernen, zowel fysiek als in de zin van verduurzaming. 'Lef' hangt hier mee samen. Het hangt samen met de grote ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaat, investeringen in zowel Groene Hart- als Randstadkwaliteiten, in het verbinden van de samenleving en de economie van de 21e eeuw. Deze uitdagingen pakken wij aan door te innoveren, experimenteren en te vernieuwen. Oftewel, met 'Lef' werken aan een toekomstbestendige leefomgeving.

Dit gaat niet alleen over het integraler aanpakken van de diverse inhoudelijke opgaven, maar juist ook over de manier waarop we dat doen. Het gaat om de strategie, rolopvatting en sturingsfilosofie die we daarbij hanteren. Het 'democratisch akkoord' en het 'gebiedsgericht werken' geven hiervoor al richting. Het gaat daarbij om een verschuiving van overheid (en markt) naar het maatschappelijk middenveld en inwoners. We willen zeggenschap en eigenaarschap van inwoners over hun eigen woon- en leefomgeving versterken, met maatwerk waar mogelijk. Met medewerkers met een uitnodigende houding en die open staan voor initiatieven en een kaderstellende houding van het bestuur. Hierbij is het dan ook belangrijk om te benoemen dat deze omgevingsvisie slechts het begin is. In een verdere dialoog met de samenleving werken we onze doelen de komende jaren nader uit en scherpen deze waar nodig aan. Deze adaptieve houding is ook een belangrijk onderdeel van de cultuurverandering.

"Het succes van de omgevingswet is voor 80% cultuur en 20% regels."
(Oud-minister Melanie Schultz)

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 juli 2022 in werking en vervangt 26 bestaande wetten over de fysieke leefomgeving. De belangrijkste doelen van de wet zijn "*het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit voor inwoners en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften*" (artikel 1.3).
Met de wet worden de volgende verbeteringen nagestreefd:

1. Meer lokale bestuurlijke afwegingsruimte en ruimte voor initiatief
2. Snellere besluitvorming
3. Een integrale benadering van de fysieke leefomgeving
4. Inzichtelijker beleid en regels

Met de komst van de Omgevingswet worden er meerdere nieuwe instrumenten geïntroduceerd die ingezet kunnen worden bij het behalen van deze verbeterdoelen. Een van deze instrumenten is de omgevingsvisie, het product dat nu voor u ligt.

Omgevingsvisie

In de 'omgevingsvisie' bundelen we onder meer beleid voor water, milieu, verkeer en vervoer, duurzaamheid en sociaal-maatschappelijke aspecten. De omgevingsvisie is een integrale en brede visie, die de langetermijnkeuzes voor de leefomgeving vastlegt en een beleidsmatige basis biedt voor de uitwerking in het omgevingsplan en eventueel een of meerdere programma('s). De Omgevingswet verplicht elke gemeente één omgevingsvisie op te stellen voor het gehele eigen grondgebied. Na inwerkingtreding van de wet is dit formeel een omgevingsvisie. Tot de inwerkingtreding heeft deze omgevingsvisie echter juridisch gezien de status van structuurvisie in de zin van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Zoals gezegd, is de omgevingsvisie een visie-document waarin de langetermijnkeuzes van de gemeente zijn beschreven voor de fysieke leefomgeving. Een omgevingsvisie is kaderstellend voor de gemeenteraad en het college. Voor onze ingezetenen is de visie niet bindend, maar maakt duidelijk waar we als gemeente naar toe willen met onze toekomst. De uitgangspunten uit de omgevingsvisie worden vervolgens doorvertaald naar het omgevingsplan, dat wel bindend is voor een ieder.

De visie omvat onze ambities, die we hebben gebundeld in een aantal opgaven en ontwikkelrichtingen. Ambities zijn geen eisen, het zijn toekomstvoornemens, oftewel wensbeelden. Ambities streven we na, en kunnen in sommige specifieke situaties leiden tot botsingen. Daarom is het altijd van groot belang onze beweegredenen voor bepaalde keuzes te motiveren, waarbij we de onszelf opgelegde ambities niet uit het oog mogen verliezen.

De belangrijkste verandering die de Omgevingswet beoogt is echter niet zozeer het product, als wel de manier van werken en de houding die daarbij wordt aangenomen. De visie nodigt daarbij vooral uit, is flexibel en geen harnas. Bovendien is de visie samen met diverse partijen opgesteld. We werken daarbij integraal in plaats van sectoraal. Dit betekent dat beter gekeken wordt hoe verschillende beleidsvelden elkaar beïnvloeden. Ook werken we meer vanuit uitnodigende doelen dan vanuit normen en regels. Onze rol verschuift van uitvoerende partij naar ondersteunend aan de maatschappij. Daarbij hoort ook het vereenvoudigen en versnellen van procedures. Het gaat dus vooral om de manier van werken.

Omgevingsbeleid draait uiteindelijk om de balans tussen het borgen van kwaliteiten en het bieden van ruimte voor ontwikkelingen.

Deze balans is in de omgevingsvisie vertaald door het volgende te beschrijven:

- De hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied, en
- De hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving

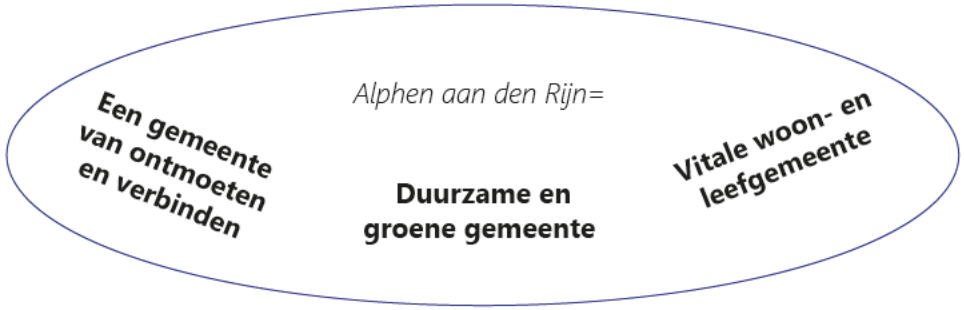
3.

UITGANGSPUNTEN VOOR DE VISIE

3.1 Missie en Centrale waarden

De afgelopen jaren is er reeds hard gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Onder andere met de pilot in het kader van het uitvoeringsprogramma Omgevingswet van het Rijk. Hierbij stond een uitgebreid participatietraject met een 'Week van de leefomgeving' centraal. Middels dit proces is bij inwoners en ondernemers opgehaald wat zij van belang vinden; wat inwoners belangrijke waarden vinden in hun eigen fysieke leefomgeving, waarin zij Alphen aan den Rijn uniek vinden en over welke waarden zij zich zorgen maken. Dit heeft geresulteerd in 'De Staat van Alphen', wat als basisdocument voor het opstellen van de omgevingsvisie is gebruikt. De centrale waarden zijn hierop gebaseerd en mede op basis van het coalitieakkoord is de missie geformuleerd.

"Voor alle inwoners een beter leven (geluk, welbevinden) met (positieve) gezondheid en duurzaamheid als basis voor sociaal, economisch en ruimtelijk beleid"

BETER LEVEN

Missie:

"Voor alle inwoners een beter leven (geluk, welbevinden) met (positieve) gezondheid en duurzaamheid als basis voor sociaal, economisch en ruimtelijk beleid"

ONTMOETEN VERBINDEN& DUURZAAM GROEN & WONEN & LEVEN

Centrale waarden:

- Een gemeente van ontmoeten en verbinden
- Duurzame en groene gemeente
- Vitale woon- en leefgemeente

Deze missie en centrale waarden vormen het overkoepelende kader voor de omgevingsvisie. Met deze missie en centrale waarden willen we ook benadrukken dat het achterliggende doel van ons omgevingsbeleid erop gericht is de kwaliteit van leven van onze inwoners te verbeteren.

Afbeelding 3.1.1. Promotieposters week van de leefomgeving ▲

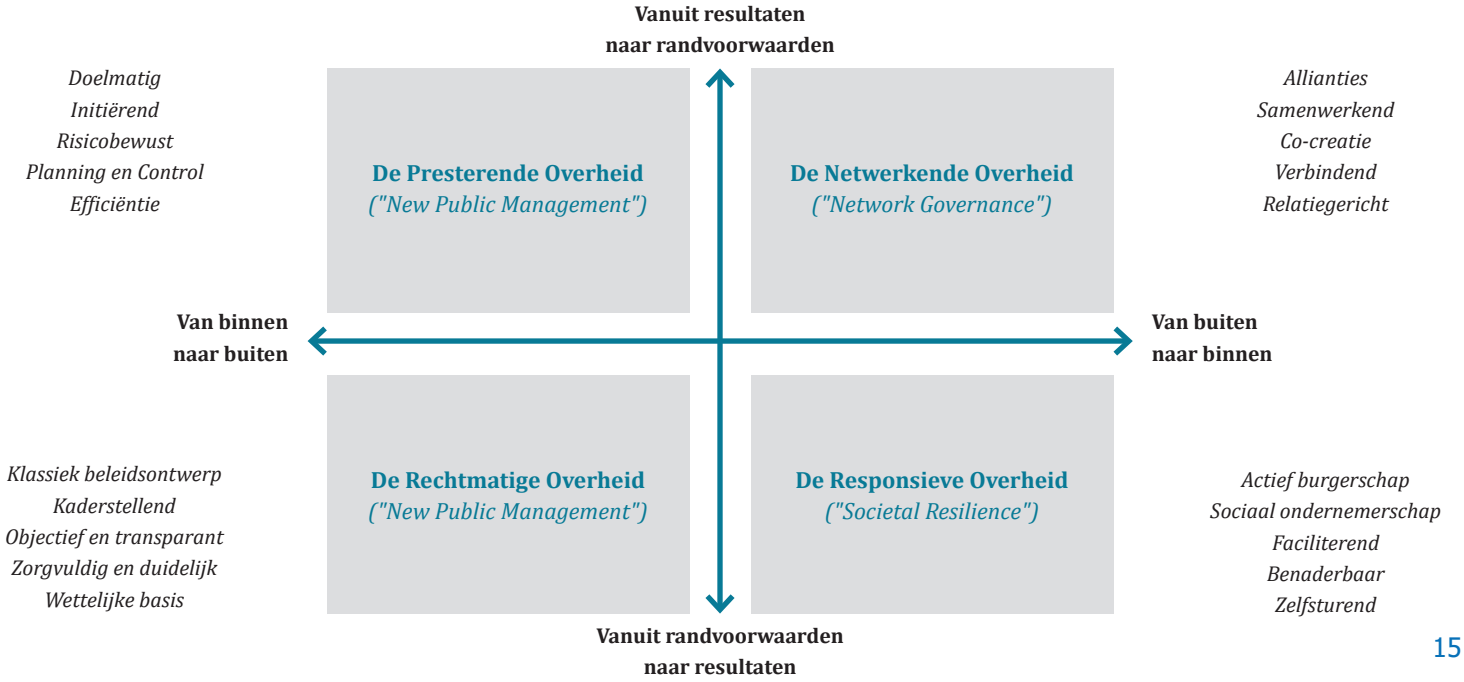
3.2 Rolopvatting en sturingsfilosofie

Onze visie op overheidssturing is van invloed op de vorm en de uitwerking van de omgevingsvisie. We hebben als overheid diverse rollen en sturingsfilosofieën tot onze beschikking. Deze meervoudigheid van overheidssturing is te vatten in vier benaderingen van sturing (zie afbeelding 3.2.1). In elk van de vier benaderingen gaat het om overheidssturing, in die zin dat de overheid doelen formuleert en die probeert te realiseren in interactie met de omgeving. De aanduidingen in de kwadranten geven accenten aan in de rolopvatting en geen scheidingen. Zo wil de ‘Netwerkende Overheid’ óók prestaties leveren en ook zorgvuldig en duidelijk de kaders stellen net als de ‘Rechtmatige Overheid’.”

We hebben als gemeente hoge ambities om de democratie van onderaf beter te faciliteren, meer gebiedsgericht en van buiten naar binnen te werken. Dit past goed bij de geest van de Omgevingswet. Deze visie sluit goed aan bij de 'netwerkende' en 'responsieve' overheid.

Hierbij staat 'van buiten naar binnen werken' centraal en draagt de samenleving initiatieven aan. We zetten daarom in op alliantievorming, het zoeken naar partners om gezamenlijke doelen of belangen te behalen. Dit doen we met een relatiegerichte houding en we moedigen actief burgerschap aan. Hier, bij de ontwikkeling naar een meer netwerkende en responsieve overheid, ligt ook een organisatorische opgave.

Het is belangrijk om te benoemen dat we op verschillende thema's en/of gebieden verschillende sturingsfilosofieën nodig zullen hebben om het gewenste resultaat te behalen. Op onderdelen zal er dus een andere sturingsfilosofie gekozen worden. Dit lichten we per ontwikkelrichting nader toe en in Hoofdstuk 5.2 gaan we verder in op de sturingsfilosofie en rol en wat dit betekent voor onze organisatie.

Afbeelding 3.2.1. ►

Perspectieven op overheidssturing

Bron: gebaseerd kwadrantenmodel Nederlandse school voor openbaar bestuur. Zie voor meer informatie: Sedimentatie in sturing (Van der Steen et. al., 2015)

4.

INHOUD VAN DE VISIE

4.1 Identiteit en kwaliteiten

De ondertitel van de Omgevingswet is "Ruimte voor ontwikkeling, Waarborgen voor kwaliteit". Zoals in artikel 3.2 (inhoud omgevingsvisie) van de Omgevingswet beschreven staat, moet de omgevingsvisie "een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving" bevatten. Naast het bieden van ruimte voor nieuwe ontwikkelingen draait het dus ook om bestaande kwaliteiten. In dit hoofdstuk beschrijven we daarom de bestaande identiteit en kernkwaliteiten van de volgende (deel)gebieden:

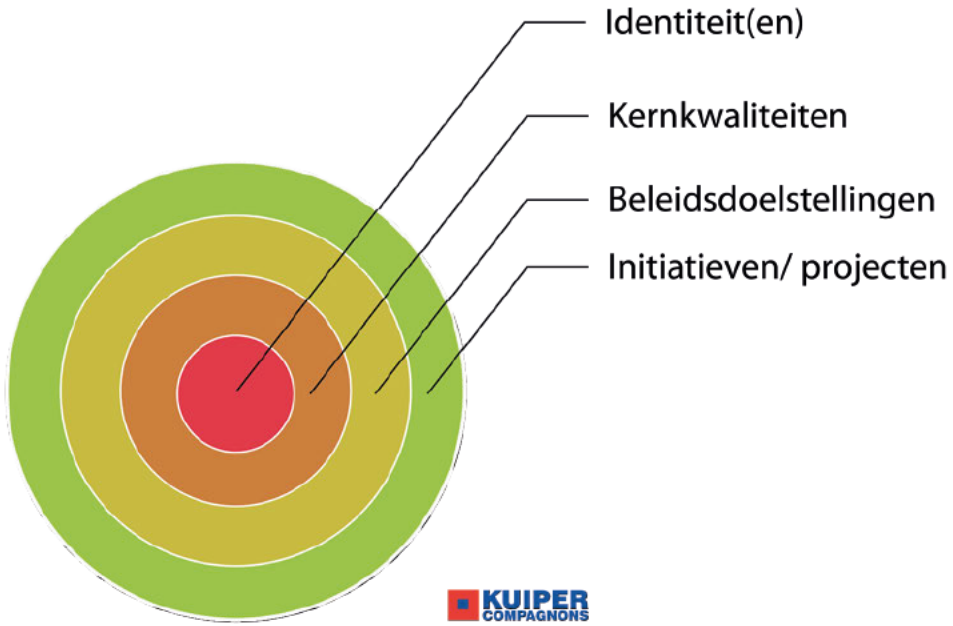
- **De Regio**

- **De Gemeente**

- **De Kernen**

Met identiteit doelen we op het patroon van aannames en geloven die zijn ontstaan gedurende de geschiedenis. Met kernkwaliteiten doelen we op de zaken die in onze gemeente bovengemiddeld goed zijn. Dit is het onderscheidende, oftewel de (unieke) eigenschappen die we willen behouden en doorontwikkelen.

Met de beschrijving hiervan leggen we in dit hoofdstuk een kwalitatieve basis waarop we de ontwikkelrichting in de omgevingsvisie projecteren.

▲ Afbeelding 4.1.1 De tijdloze kern

In figuur 4.1.1 worden de verschillende onderdelen van de omgevingsvisie schematisch weergegeven. In de kern van de visie draait het om de identiteit en kernkwaliteiten en daaromheen nemen we de diverse beleidsdoelstellingen op. Dit samen geeft richting aan initiatieven en projecten (de buitenste ring). We bouwen de omgevingsvisie op vanuit de kern. Dat wil zeggen we beginnen met het ophalen en beschrijven van de identiteit en kernkwaliteiten van de gemeente.

Identiteit en Kernkwaliteiten Regio

De regio waar de gemeente zich in bevindt is een groene wereldstad. De verzameling kleine en middelgrote steden gelegen in en om het Groene Hart vormen samen de metropool Randstad. Nederland heeft niet een dominante stad, maar is van oudsher verspreid gegroeid. Deze meerkernige groei bepaalt in sterke mate de verscheidenheid aan lokale identiteiten binnen de Randstad. Dat wil zeggen, iedere kern in de Randstad heeft haar eigen identiteit en cultuur en wordt ervaren als onderscheidend ten opzichte van andere steden in de metropool.

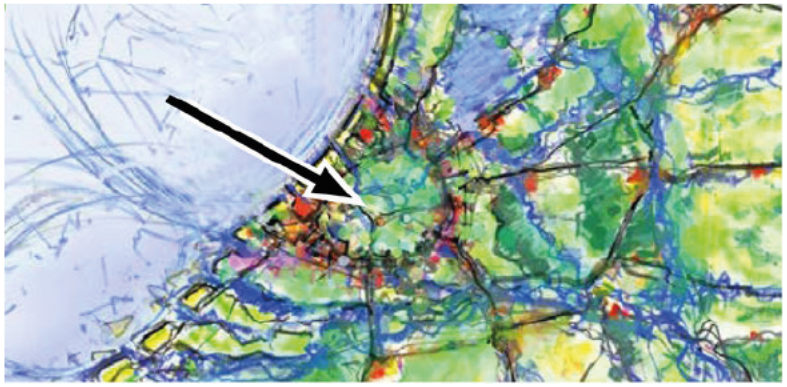
Als onderdeel van het knooppuntennetwerk van de Randstad én het Groene Hart is Alphen-Stad nog immer direct omringd door agrarisch gebied en kleinere kernen. In het perspectief van Nederland als lege stad (zie afbeelding 4.1.3) ligt de gemeente midden in het groen-stedelijke centrum van Nederland. De kern Alphen-Stad heeft nooit een formele aanwijzing als groeikern gehad, maar door de overloop uit de grotere steden en diverse uitleglocaties heeft de stad wel een vergelijkbare groei doorgemaakt. Hierdoor deelt het sociaal-culturele overeenkomsten met andere 'new towns'. Zo ontleent het meer dan grotere en oudere steden een groter deel van haar lokale identiteit aan (de ligging ten opzichte van) de regio.

De onderlinge verbondenheid van de grote steden en hun groene omgeving is een belangrijke kernkwaliteit van de regio. Met Den Haag, Rotterdam, Amsterdam en Utrecht op minder dan 45 reisminuten met de auto zijn de hoog stedelijke voorzieningen vanuit onze gemeente nabij, en tegelijkertijd is het open polderland binnen handbereik. Diverse land- en tuinbouwclusters, de grootste haven en derde luchthaven van Europa liggen in of nabij de gemeente (zie afbeelding 4.1.4).

In de duin-, veenweide- en plassenlandschappen zijn daarnaast diverse natuurgebieden te vinden, waarvan meerdere van internationale waarde (de Natura-2000 gebieden). De diverse menselijke ingrepen gericht op watermanagement van lager gelegen gebieden hebben het gebied gemaakt tot een cultuurlandschap met internationale waarde. Ook de Oude Rijn is een waardevol element in de regio. Het was vroeger een onderdeel van de Limes, de noordelijke grens van het Romeinse rijk. Hierdoor is het gebied ook archeologisch waardevol. Nog steeds is de Oude Rijn een belangrijke route tussen Utrecht en Leiden, waarlangs infrastructurele verbindingen gebundeld zijn. Tot slot is de Gouwe een belangrijke verbinding voor zowel plezier- als binnenvaart.

◄Afbeelding 4.1.3
Nederland als lege stad
Bron: Zwarte Hond, 2015

Afbeelding 4.1.2 ►
Alphen aan den Rijn:
Dé stad in het Groene Hart

◄ Afbeelding 4.1.4

Essentieschets regio

In deze essentieschets worden de belangrijkste kwaliteiten weergegeven, zoals de goed verbonden polycentrische metropool met daarin onderscheid tussen grotere OV-knooppunten (S) en kleinere OV-knooppunten (O). Ook de nabijheid van de mainports Schiphol & Haven Rotterdam, alsmede de Greenports voor glastuinbouw, boom- en sierteelten zijn hierin weergegeven. De landschappelijke kwaliteiten met de mix van kustlandschap, droogmakerijen, rivieren, plassen en veenweidegebieden zien we als een regionale kwaliteit.

Identiteit en Kernkwaliteiten Gemeente Alphen aan den Rijn

> *"Ik ben import en een mens uit de grote stad,*
> *maar ik vind Alphen aan den Rijn geweldig om in te wonen."*
> ***(De Belevingspeiling, 2020)***

Tot de jaren '60 kenden de kernen in onze gemeente een relatief beperkte groei. Voor de meeste kernen is dat zo gebleven en heeft dit geresulteerd in diverse hechte lokale dorpsgemeenschappen. In de afgelopen decennia is met name Alphen-Stad sterk gegroeid. Haar karakter heeft daarom overeenkomsten met een groeikern of 'new town'. Deze 'nieuwe steden' zijn gebouwd voor de gezinnen van babyboomers en opgezet naar de voorkeuren van de jaren '60, '70 en '80: wooncomfort, ruimte, groen, zichtlijnen en wijkvoorzieningen binnen handbereik. Een strikte scheiding van functies, werk op auto-afstand. Dit maakt Alphen-Stad een aantrekkelijke plaats om te wonen, maar ook wat gewoontjes. Het is een stad met dorpse trekken en het is juist deze gemiddeldheid die als onderscheidende kracht kan worden gezien. Ten opzichte van de grotere en drukkere steden in de regio is Alphen-Stad een welkome aanvulling waar men zonder kapsones kan samenwonen, samenwerken en samenleven.

Zoals met de 'Staat van Alphen' opgehaald, is het ook de ruim opgezette groene en waterrijke structuur die door inwoners als een toegevoegde waarde wordt gezien. Hierbij is ook opgehaald dat de centrale ligging van Alphen aan den Rijn en de verbindingen binnen en naar de gemeente door inwoners en ondernemers als een van de belangrijkste onderscheidende waarden wordt genoemd. Het is een voorname reden voor inwoners en bedrijven om zich in de gemeente te vestigen. Oftewel, zoals de centrale waarde luidt: 'we zijn een gemeente van ontmoeten en verbinden'.

Met een diversiteit aan landschappen heeft de gemeente niet alleen diverse gebruiksfuncties, maar ook per landschap een andere cultuur. In het boomkwekerijlandschap is bijvoorbeeld een eigen cultuur ontstaan met hechte groepen ondernemers en werknemers.

De droogmakerijen zijn een relatief jonge cultuur waar pas vanaf de 18e eeuw akkerbouw en bebouwing mogelijk was. Het veenweidegebied is al eerder, tijdens de grote ontginningen rond de 14 eeuw vormgegeven. Het oeverwallandschap van de Oude Rijn is het oudste gebied van de gemeente en wordt al sinds de tijd van jagers en verzamelaars gebruikt voor nederzettingen en de vroegste economische activiteiten vonden hier plaats. In verschillende gebieden zijn deze historische verhalen nog aan het landschap af te lezen. Hieronder worden deze elementen nader toegelicht.

De historische gelaagdheid: De gemeente Alphen aan den Rijn kent een rijk verleden. Het Romeinse rijk, de eerste bewoning aan de dijkwegen op de oeverwal, de Middeleeuwse cope-ontginning van het veencomplex, de ontwikkeling van het jaagpad, de voormalige buitenplaatscultuur en de industriële ontwikkeling zijn voorbeelden van tijdlagen die hun sporen (of 'eigen' aardigheden) in het landschap hebben achtergelaten. Het resultaat is een uitzonderlijk gelaagd landschap.

Een water dooraderde geschiedenis: Het water is alom aanwezig en toont zich telkens weer in een andere gedaante: trotse rivier, intieme gracht, natuurlijke wetering, polderboezem en recreatieplas. De Oude Rijn stroomt als levensader door het centrum van Zwammerdam, Alphen aan den Rijn, Koudekerk aan den Rijn, Hazerswoude-Rijndijk Oost en West en voegt daar levendigheid toe. Op en aan het water gebeurt van alles, is altijd wat te zien. Van mensen die aan het water hun lunch eten tot grote aken die tonnen vracht vervoeren, van de visser aan het water tot de fabriek met zijn laad- en loskaden, van woonboot op het water tot voormalig landhuis of pleisterplaats aan het water. Kenmerkend voor de Oude Rijn is de verscheidenheid aan sferen: van noeste arbeid tot luxe woonmilieu. Verschillende historische lagen hebben kwaliteiten aan de Oude Rijn toegevoegd.

Restanten van de grens van het Romeinse Rijk met castella (kastelen) en vici (dorpen). Alleen onze gemeente telde twee Castella. De oude agrarische linten die de ontginningsbasis voor de eerste pioniers vormden. De landgoederen en het bijbehorende jaagpad dat van Groenendijk tot voorbij Zwammerdam strekte. Deze landgoederen hebben ook parken en lanen in het stedelijk weefsel achtergelaten. Zo ook de oude industrieën en nijverheid die aan de Oude Rijn hun plaats vonden. Denk aan de kalkindustrie, de steen- en pannenfabrieken, aan de scheepswerven, timmerfabrieken, motorfabrieken en meer recent de beton- en cementindustrie.

In Boskoop vormt de Gouwe de levensader van het dorp, waar vervolgens een fijnmazig netwerk van sloten en vaarten op aantakt door Boskoop en Rietveld. Ook in Hazerswoude-Dorp, Aarlanderveen en, in mindere mate, Benthuizen bepaalt het water mede het dorpsbeeld. Naast de Oude Rijn en de Gouwe tekenen tal van kleinere watergangen het weefsel van Alphen aan den Rijn. Het zijn vaak deze kleinere watergangen die de verschillende kernen met het aanliggend landelijk gebied verknopen, zoals bij het vaardorp Rietveld. Het netwerk van sloten, vaarten en weteringen waarin het water haast net zo hoog staat als het maaiveld, tekent het agrarisch landschap van Alphen aan den Rijn. Daarbij verbindt het water het stedelijk- of dorpsgebied met de omgeving, zoals onder andere de Molenwetering en Heimanswetering. De Oude Rijn bij Zwammerdam en de aantakking van De Meije hebben een belangrijke rol gespeeld bij het ontstaan van het hoogheemraadschap van Rijnland. Dezelfde plek was een belangrijke locatie in de Oude Hollandse Waterlinie.

Centraal gelegen, omgeven door groen: Het agrarisch gebruik heeft het landschap en de daarin gelegen kernen gevormd. De kenmerkende slagenverkaveling verhaalt van de ontginningsgeschiedenis en de verschillende dijken en ontginningslinten tonen hoe de ontginning vanaf de Oude Rijn steeds verder landinwaarts reikte. De agrarische geschiedenis heeft ook op kleinere schaal interessante kenmerken in het landschap achtergelaten.

Denk bijvoorbeeld aan de kerkenpaden en de typische agrarische kavelbeplanting zoals de geriefbosjes, pestbosjes, eendenkooien en boomgaarden. De agrarische identiteit van het buitengebied en de daaraan gekoppelde openheid, is een kernkwaliteit van het landschap van Alphen aan den Rijn. Het kwekerijgebied van Boskoop geniet als sierteeltgebied internationale faam. Boskoop voegt een bijzondere landschappelijke typologie toe met haar fijnmazig netwerk aan (vaak bevaarbare) sloten, de talloze bruggen en het rijk gevarieerde sortiment dat in de openbare ruimte is toegepast. Boskoop voegt letterlijk ‘couleur locale’ toe, het draagt bij aan de ruimtelijke afwisseling en is daarmee een kernkwaliteit.

De gevarieerde woonomgeving: De gemeente Alphen aan den Rijn biedt een veelkleurig mozaïek aan wonen en werken. Alphen aan den Rijn is zowel woon- als werkgemeente, is zowel industrieel als agrarisch en is in alles zowel historisch als eigentijds. Woongebieden, bedrijventerreinen, industrieel erfgoed, historische boerderijen en moderne agrarische complexen komen naast en door elkaar voor. Agrarisch getinte dorpen liggen naast ‘de grote stad’ Alphen aan den Rijn. Er is een verscheidenheid aan omgevingen:

- De stedelijkheid van Alphen aan den Rijn
- De oude linten op de zandige oeverwal van de Oude Rijn zoals Koudekerk aan den Rijn, Hazerswoude-Rijndijk, het brinkdorp Zwammerdam
- De veenontginningslinten Hazerswoude-Dorp, Benthuizen en Aarlanderveen
- Het kwekerijenlint Boskoop

De oude linten zijn essentieel anders dan de vooroorlogse wijken die op hun beurt weer in sfeer en structuur verschillen van naoorlogse wijken. Binnen de naoorlogse wijken zijn de wijken uit de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw weer heel anders van opbouw dan de meer recent ontwikkelde woongebieden. Een variatie die niet alleen in de stad doorwerkt, maar ook in de omliggende dorpen. Er is een veelheid aan woonsferen en een veelheid aan bewoners. Gelegen midden in het Groene Hart én de Randstad.

◄ Afbeelding 4.1.5

Essentieschets gemeente

Op het gemeentelijk schaalniveau zien we vergelijkbare kwaliteiten als op de regionaal schaal (zie afbeelding 4.1.4), met goede bereikbaarheid (via water, weg en spoor) en de 4 verschillende landschapstypen. Daarnaast zijn de kernen en Alphen-Stad benadrukt en de cultuurhistorische elementen als molens opgenomen.

Identiteit en Kernkwaliteiten Kernen

Naast Alphen-Stad hebben we verschillende dorpen binnen de gemeente. De authentieke en vitale dorpen zijn bijzondere parels in onze gemeente met ieder een eigen karakter. Deze paragraaf beschrijft de bestaande identiteit en kernkwaliteiten van de diverse kernen: Alphen-Stad, Koudekerk aan den Rijn, Hazerswoude Rijndijk - Oost en West, Hazerswoude-Dorp, Benthuizen, Aarlanderveen, Zwammerdam en Boskoop.

Alphen-Stad

Alphen-Stad biedt een veelkleurig mozaïek aan wonen en werken. Ondanks dat we een stad zijn heeft Alphen een dorpse schaal. Dat wil zeggen, in de stad en wijken kent men elkaar. Alphen-Stad is gesticht op de oeverwal van de Oude Rijn. De stad is opgebouwd uit een historische bebouwing langs de Oude Rijn met daar omheen verschillende soorten woonwijken en bedrijventerreinen met nog steeds een compact karakter. De Oude Rijn heeft een positieve aantrekkingskracht, de (voormalige) rivier hoort echt bij Alphen-Stad. Ook de ruim opgezette groene en waterrijke wijken zijn kenmerkend en de nog aanwezige cultuurhistorische elementen zijn belangrijke kwaliteiten. Ongeveer een derde van het bebouwd gebied wordt gevormd door bedrijvigheid.

Deze paragraaf beschrijft de bestaande identiteit en kernkwaliteiten van de onderscheidende gebieden die aanwezig zijn in Alphen-Stad: de binnenstad en stationsomgeving, de verschillende woonwijken en de bedrijventerreinen.

Binnenstad

De binnenstad van Alphen-Stad, met haar historische oevers aan de Oude Rijn, is het hoofdwinkelgebied van de gemeente. Zo zijn er verschillende winkelstraten, horecapleinen en -straten waar inwoners en bezoekers op afkomen. Ook grotere voorzieningen als het theater, de bioscoop en de bibliotheek zijn hier. De kwaliteit van het centrum wordt verder versterkt door de Oude Rijn, de voormalige rivier heeft een positieve aantrekkingskracht voor alle groepen. Langs de Oude Rijn zijn diverse verblijfsplekken, zodat er aan het water gerecreëerd kan worden en zijn er gezellige terrassen die gericht zijn op het water.

◄ **Afbeelding 4.1.6 Essentieschets Alphen-Stad**

Stationsomgeving

Het gebied rond het station van Alphen aan den Rijn kan gezien worden als een opkomend gebied waar wonen met een hogere dichtheid ontwikkeld wordt met ruimte voor (nieuwe) ondernemingen. Zo kunnen meer inwoners en werknemers dicht bij het OV knooppunt wonen en werken en zich makkelijk door de regio verplaatsen. Vanaf het station gaan verschillende sprinters en intercity's, waardoor men zich gemakkelijk met de trein kan verplaatsen in de Randstad. Vanaf het station is ook een groot deel van de Randstad per bus bereikbaar, bijvoorbeeld Schiphol.

Woonwijken

De wijken kennen een verscheidenheid aan parken, ieder met een eigen historie, ruimtelijke karakteristiek en gebruiksmogelijkheden. Daarnaast dooraderen groene zones en waterwegen Alphen-Stad en vormen zo een groen web door de stad heen. Dit zorgt ook voor diverse mogelijkheden voor recreatie, waardoor vanaf elke woonwijk recreëren dichtbij huis mogelijk is. Ten opzichte van andere steden in de Randstad zijn in onze groene stad de huizen wat ruimer opgezet en nog relatief betaalbaar. Ook is het hier relatief veilig.

Bedrijventerreinen

Ongeveer een derde van het bebouwd gebied wordt gevormd door bedrijventerreinen en een beperkt aantal kantorenlocaties. Deze gebieden zijn duidelijk anders van schaal en sfeer dan de centrum- en woongebieden. Deze gebieden zijn van groot belang voor het sterke en diverse Midden- en kleinbedrijf (MKB) van de gemeente en de werkgelegenheid. De ligging in de Randstad en goede infrastructurele verbindingen bieden onze gemeente een goede uitgangspositie voor de logistieke sector. Op de containerterminal Alpherium in Alphen-Stad worden bijvoorbeeld containerschepen voor o.a. Heineken en Nedcargo geladen en gelost die heen en weer varen naar de Rotterdamse haven via de Gouwe en de Hollandse IJssel. Ook de zand- en grindindustrie gebruikt de rivier als hoofdtransportroute. Alphen-Stad heeft diverse bedrijventerreinen voor MKB-bedrijvigheid. Hierop is nog beperkt ruimte beschikbaar, waardoor verkenning naar toekomstige uitbreiding van het bedrijventerreinenareaal aan de orde is.

Alphen-Stad heeft enkele bedrijventerreinen met een relatief hoge milieucategorie van 4 en 5. In de Randstad zijn dit soort terreinen een schaars goed. Voor bedrijven in de hogere milieucategorieën 4 en 5 is namelijk weinig ruimte beschikbaar. Ook in Alphen-Stad is de uitbreidingsruimte voor de eigen bedrijvigheid in deze milieucategorie momenteel minimaal.

"Wij voelen ons erg prettig in Alphen,
waar wij al 79 jaar wonen"
(De Belevingspeiling, 2020)

Aarlanderveen

Kouderkerk - Lagewaard

Alphen aan den Rijn - Goudse Rijweg

Zwammerdam

Benthuizen

Hazerswoude-Rijndijk

Hazerswoude-Dorp

Boskoop

Koudekerk aan den Rijn

Koudekerk aan den Rijn is een dorp met een authentiek karakter, met mooie historische linten en een sterke sociale infrastructuur. De oorsprong voert terug tot de Romeinse tijd. Het dorp dankt haar huidige karakter echter vooral aan de vroege (dakpannen) industrie langs de Oude Rijn en de ontginning van het veen (en turf).

Koudekerkers zijn trots op hun mooie dorp en zijn bereid zich in te zetten om de dingen die zij belangrijk vinden in het dorp te behouden. Er is dan ook een bloeiend verenigingsleven en veel voorzieningen draaien op de inzet van vrijwilligers.
De ligging aan de Oude Rijn is een belangrijke kernkwaliteit, bijvoorbeeld als aanlegplaats voor waterrecreanten.

Hazerswoude-Rijndijk Oost en West

Hazerswoude-Rijndijk Oost is een ‘jong’ forensendorp met een goede strategische ligging. De sfeer, identiteit en mentaliteit in Hazerswoude-Rijndijk laat zich eerder karakteriseren als een wijk van een stad dan een dorp. Men woont er prettig, maar ontleent in mindere mate lokale identiteit aan het dorp. Het dorp heeft ook geen echt dorpshart. Voorzieningen zijn wel voldoende voorhanden. De winkels liggen voornamelijk aan de Da Costasingel.

Het buurtschap Hazerswoude-Rijndijk West heeft een eigen gezicht. Van oudsher is het karakter van dit buurtje bepaald door boerderijen, maar ook door industriële activiteiten aan de oevers van de Oude Rijn, met name in de kleiwarenindustrie. Tegenwoordig beïnvloedt de fabriek van Heineken het karakter van het buurtschap. Inwoners zijn sterk bij elkaar betrokken en bij voorkeur regelen ze hun zaken zelf, zonder al te veel bemoeienis van buiten.

Hazerswoude-Dorp

Hazerswoude-Dorp is een lintdorp met aandacht voor elkaar en een goede dorpssfeer. Inwoners zijn betrokken en actief, met grote inzet voor de lokale leefbaarheid. Het dorp wordt doorsneden en ontsloten door de N209 (de Gemeneweg) en ligt op enige afstand van de grotere kernen als Alphen-Stad, Leiden en Zoetermeer. Even naar ‘de stad’ is er niet bij, men is vooral op zichzelf en op het dorp aangewezen. Het is een levendig en bloeiend plattelandsdorp met een relatief hoog voorzieningenniveau. Het heeft alles in zich wat je van een dorp in het Groene Hart mag verwachten.

De saamhorigheid onder de Dorpenaren is relatief groot, ze zijn trots op het dorp en wonen er vaak al generaties lang. In het centrum staan veel mooie, oude huizen en gebouwen, en samen met de molen en de watergangen geven die het dorp een karakteristieke uitstraling. Het dorp is goed aangesloten op het omringende platteland en water, wat toeristische mogelijkheden biedt. De openheid van het omringende droogmakerijlandschap is vanaf Hazerswoude-Dorp relatief groot.

Benthuizen

Benthuizen is een dorp met een sterke sociale samenhang en een actief verenigingsleven, mede door de sterke geloofsgemeenschappen in het dorp. Het karakter en de waarden en normen van het dorp worden mede bepaald door 4 kerkgenootschappen. De (maatschappelijke) voorzieningen zijn op peil en het dorp is goed verbonden met het natuur- en recreatiegebied Bentwoud.

Benthuizen laat zich karakteriseren als een authentiek dorp, met een eigen en oude historie en inwoners die vaak al generaties lang in het dorp wonen. Ook is er trots en waardering voor het eigen dorp en de dorpse sfeer, die men koestert en wil behouden.

Aarlanderveen

Aarlanderveen is een krachtig dorp met grote onderlinge betrokkenheid van de inwoners. Het lintdorp heeft het meest agrarische én cultuurhistorisch waardevolle karakter van de gemeente. De drooggemaakte polder aan de westzijde van Aarlanderveen is uniek: het is de enige polder in de wereld die door een in bedrijf zijnde molengang zonder mechanische hulp bemaald wordt. De Molenviergang, de katholieke kerk met begraafplaats, de hervormde kerk, de Morgenster, het stationsgebouw en een groot aantal historische boerderijen en woningen dragen bij aan het karakter van het dorp. Het is door de provincie aangewezen als 'kroonjuweel', wat wil zeggen dat cultuurhistorie hier dé drager moet zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kleine dorp zijn meer dan 35 lokale verenigingen en de sociale samenhang in het dorp is sterk. De feitelijke én gevoelsmatige veiligheid in het dorp is hoog. Net buiten de gemeentegrens liggen de Nieuwkoopse plassen die een hoge natuurwaarde hebben en recreatieve mogelijkheden biedt voor Aarlanderveen.

Zwammerdam

De inwoners van Zwammerdam tonen grote betrokkenheid bij elkaar en zij tonen veel initiatief. Het karakter van het dorp wordt nog steeds bepaald door de mix van landbouw en bedrijvigheid aan de Oude Rijn. De grote intramurale instelling voor verstandelijk gehandicapten, landgoed Hooge Burch (Ipse de Bruggen), met zo'n 600 bewoners, is een dorp in het dorp. Zwammerdam heeft een kleine en compacte oude kern met kronkelende straatjes en historische bebouwing. Het is een dorp met een rijke geschiedenis, aantoonbaar teruggaand tot de Romeinse tijd. Zo is in het dorp de archeologische vindplaats aanwezig genaamd Nigrum Pullum.

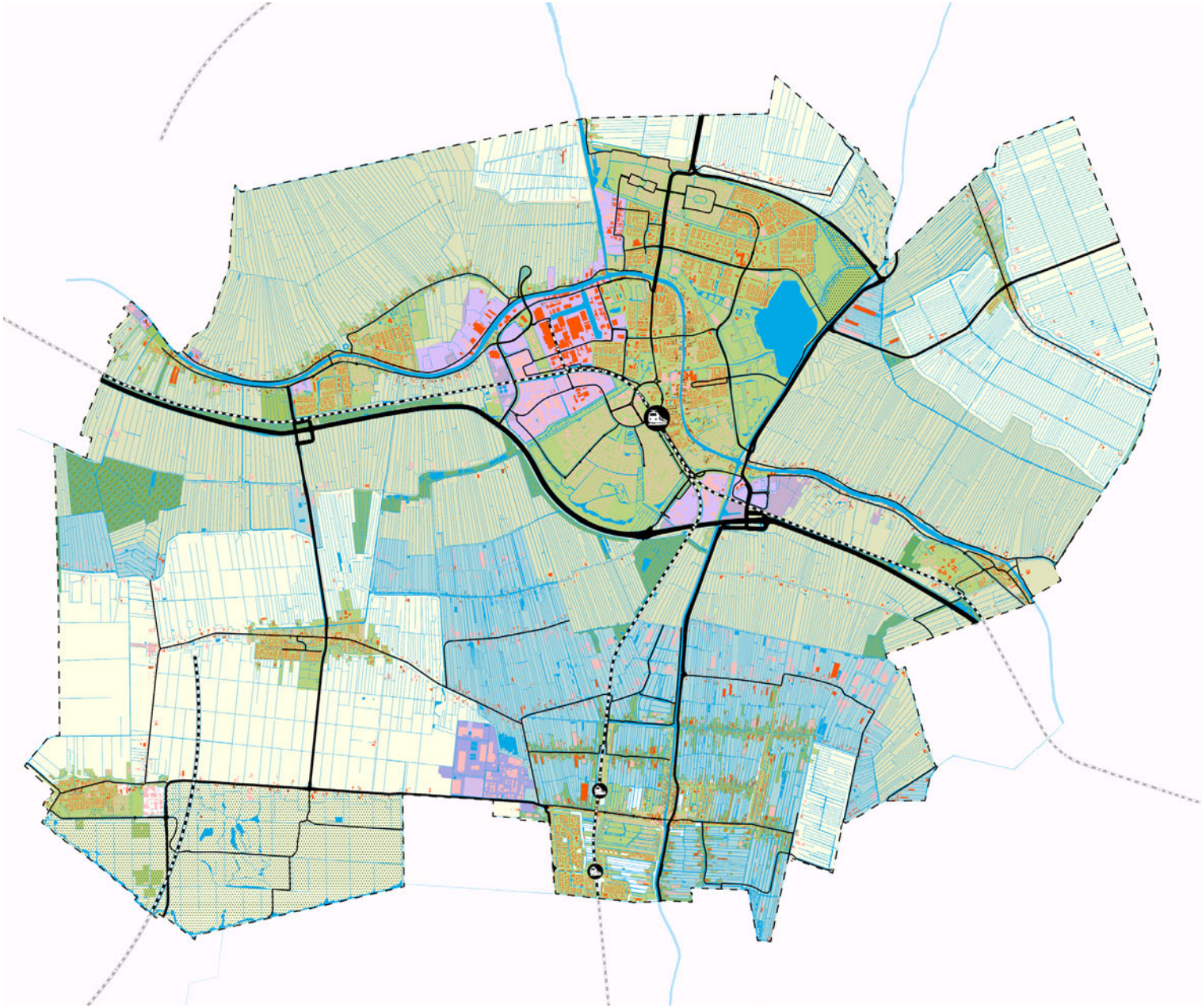
"In Zwammerdam wonen is fijn en gezellig. Een klein dorp met een actief verenigingsleven die het dorp draaiende houden."
(De Belevingspeiling, 2020)

Hierdoor wordt het cultureel erfgoed van het dorp gezien als belangrijk onderdeel van het DNA. De historische Suadenborchdam is mede bepalend geweest voor de oorsprong van het hoogheemraadschap van Rijnland. Zwammerdam is een van de weinige dorpen in de Rijnstreek die gebouwd is rondom een plein met een brinkdorp structuur. Hoewel Zwammerdam dicht tegen Bodegraven en Alphen aan den Rijn aan ligt, is het een zelfstandige, eigen gemeenschap, die de leefbaarheid in het dorp hoog in het vaandel heeft staan.

Boskoop

Boskoop geniet wereldbekendheid als centrum voor de kweek, handel en export van vaste planten, heesters en bomen. Met name door familiebedrijven die hun bedrijf generaties lang doorontwikkelen. Hier is wel een verschil ontstaan tussen de schaalvergroting van een deel van de bedrijven enerzijds en de kleinere, meer specialistische bedrijven anderzijds. Snijdelwijk en nieuwere wijken vormen een uitzondering op de kenmerkende linten, zowel ruimtelijk als sociaal. De kern heeft voldoende voorzieningen als winkels, scholen, kerken en gezondheidszorg. Daarbij is Boskoop goed bereikbaar per openbaar vervoer (bus en trein).

Boskoop kent een bloeiend verenigingsleven, dit heeft een sterke sociale functie in de hechte gemeenschap. Deze gaat vaak veel verder dan het doel van de vereniging doet vermoeden. Uniek aan Boskoop is voorts het aantal vrijstaande woningen en het feit dat veel woningen aan het water liggen (70%). Ook stroomt de Gouwe door het dorp, waar de oude hefbrug als kenmerkend icoon overheen staat. De Gouwe is van oudsher ook de scheiding tussen het protestantse en katholieke deel van de kern.

◄ Afbeelding 4.1.7 Basiskaart huidige situatie en structuren gemeente

De kernkwaliteiten zijn in deze basiskaart gevat. Dit is de onderlegger voor de ontwikkelrichtingen. Hierin is het onderscheid van de waterrijke landschapstypen en het huidige ruimtegebruik opgenomen. Middels de differentiatie van bouwjaren zijn ook de cultuurhistorische structuren zichtbaar. Ook de huidige bedrijvigheid, verbondenheid, groen en natuur is hierin opgenomen.

Samenvatting in 10 identiteitsbepalende kernkwaliteiten

Een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie gaat om de huidige kwaliteiten. We hebben dit samengevat in de volgende 10 kernkwaliteiten. Deze kwaliteiten beschermen we en toekomstige ontwikkelingen worden uitgedaagd aan deze kwaliteiten bij te dragen.

1. Landschap

Het Groene Hart-landschap in de gemeente en de regio is een belangrijke kwaliteit. Nog altijd zijn de historisch gegroeide landschappen herkenbaar. Dit zijn de droogmakerijen, de veenweiden, het boomkwekerijlandschap en de oeverwallen. Het water is hierbij een belangrijke drager.

2. Water

Het water is alom aanwezig en toont zich telkens weer in een andere gedaante: trotse rivier, intieme gracht, natuurlijke wetering, polderboezem en recreatieplas. De diverse menselijke ingrepen gericht op watermanagement van lager gelegen gebieden hebben het gebied gemaakt tot een cultuurlandschap met internationale waarde.De Oude Rijn is hierbij een bijzonder historisch element die als levensader door het centrum van Zwammerdam, Alphen aan den Rijn, Koudekerk aan den Rijn en Hazerswoude-Rijndijk loopt en daar levendigheid toevoegt. Net als dat de Gouwe dat in Boskoop doet.

3. Cultuurhistorie

Onze gemeente kent een rijk verleden. Het huidige waterrijke landschap vormt een belangrijk drager van dat verleden. Het Romeinse rijk, de eerste bewoning aan de dijkwegen op de oeverwal, de Middeleeuwse cope-ontginning van het veencomplex, de ontwikkeling van het jaagpad, de voormalige buitenplaatscultuur en de industriële ontwikkeling zijn voorbeelden van tijdlagen die hun cultuurhistorische sporen (of 'eigen' aardigheden) in het landschap hebben achtergelaten.

4. Natuur

In de duin-, veenweide- en plassenlandschappen van de regio zijn diverse natuurgebieden te vinden, waarvan meerdere van internationale waarde (de Natura-2000 gebieden). Binnen onze gemeente zijn er diverse natuurgebieden, met name in het veenweidegebied ten zuiden van de N11, zoals bijvoorbeeld De Wilck. Landbouwgebieden blijven ook een belangrijke rol spelen voor de natuur, alhoewel de rol minder is geworden. Tot slot is ook het groene karakter van het bebouwde gebied een belangrijke kwaliteit die ook bijdraagt aan de biodiversiteit in de gemeente.

5. Groene leefomgeving

Het groene karakter, zowel binnen als buiten het bebouwde gebied, is in de context van de knooppunten-metropool de Randstad, zeer bijzonder en een belangrijke kernkwaliteit van onze gemeente. Waar men ook woont of werkt in de gemeente, groen is altijd dichtbij.

6. Gevarieerde woonomgevingen

Onze gemeente biedt een veelkleurig mozaïek aan wonen en werken. Er is een verscheidenheid aan omgevingen:

- de stedelijkheid van Alphen aan den Rijn,
- de oude linten op de zandige oeverwal van de Oude Rijn zoals Koudekerk aan den Rijn, Hazerswoude-Rijndijk, het brinkdorp Zwammerdam,
- de veenontginningslinten die Hazerswoude-Dorp, Benthuizen en Aarlanderveen vormen.
- de kwekerijenlinten die Boskoop vormen.

7. Productieve landbouwsector

Het agrarisch gebruik heeft het landschap en de daarin gelegen kernen gevormd. De kenmerkende slagenverkaveling verhaalt van de ontginningsgeschiedenis en de verschillende dijken en ontginningslinten tonen hoe de ontginning vanaf de Oude Rijn steeds verder landinwaarts reikte. De agrarische geschiedenis heeft ook op de kleinere schaal interessante kenmerken in het landschap achtergelaten zoals de kerkenpaden en de typische agrarische kavelbeplanting zoals de geriefbosjes, pestbosjes, eendenkooien en boomgaarden. De agrarische identiteit van het buitengebied en de daaraan gekoppelde openheid, is een kernkwaliteit van het landschap van Alphen aan den Rijn. Het kwekerijgebied van Boskoop geniet als sierteeltgebied internationale faam. Boskoop voegt een bijzondere landschappelijke typologie toe met haar fijnmazig netwerk aan (vaak) bevaarbare sloten, de talloze bruggen en het rijk gevarieerde sortiment dat in de openbare ruimte is toegepast. Boskoop voegt letterlijk ‘couleur locale’ toe, het draagt bij aan de ruimtelijke afwisseling en is daarmee een kernkwaliteit.

8. Sociale verbondenheid

Onze samenleving is hecht. Met name in de verschillende kleinere kernen is dit goed te merken, bijvoorbeeld aan het bloeiende verenigingsleven. Ook in wijken van Alphen-Stad en Boskoop is het relatief sociaal en veilig. Natuurlijk zijn er ook gebieden waar het minder sociaal en/of veilig is, maar over het geheel genomen is de sociale verbondenheid en veiligheid goed op orde. Dit gegeven is een belangrijke kwaliteit van de gemeente.

9. Fysieke verbondenheid

De ligging van onze gemeente, midden in het knooppuntennetwerk van de Randstad en het Groen Hart, is een belangrijke kwaliteit. Met name vanwege de verbindingen richting, Leiden, Utrecht en Gouda, maar ook Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Binnen 45 minuten reizen via de weg is de gehele Randstad bereikbaar. Hierdoor zijn voor onze inwoners een enorme hoeveelheid banen en andere stedelijke voorzieningen bereikbaar. Ook binnen de gemeente is een fijnmazig netwerk van bus, spoor, fiets-, wandel- en autowegen. De fysieke verbondenheid, zowel binnen als buiten de gemeente, is een belangrijke kwaliteit.

10. Bedrijvigheid

Ongeveer een derde van het bebouwd gebied wordt gevormd door bedrijventerreinen met een klein deel kantorenlocaties. Deze gebieden zijn duidelijk anders qua maat, schaal en sfeer. Hier wordt gewerkt en kan grootschalige bedrijvigheid gefaciliteerd worden. Deze gebieden zijn van groot belang voor het sterke en diverse Midden- en kleinbedrijf (MKB) van de gemeente en de werkgelegenheid. De ligging in de Randstad en goede infrastructurele verbindingen biedt Alphen-Stad een goede uitgangspositie voor de logistieke sector. Deze logistieke sector kent ook een grote verbondenheid met de agrarische sector, in het bijzonder Greenport Boskoop. We hebben ook enkele bedrijventerreinen met een relatief hoge milieucategorie van 4 en 5. In de Randstad zijn dit soort terreinen een schaars goed. Onder bedrijvigheid verstaan we ook detailhandel en horeca.

4.2 Trends en ontwikkelingen

Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op langetermijn trends en ontwikkelingen die op de gemeente afkomen. . Hierbij doen we tevens een inschatting of de corona-crisis -waar we tijdens de totstandkoming van deze omgevingsvisie middenin zaten- tot trendbreuken zal leiden en beschrijven we tot welke aandachtspunten dit leidt. Dit doen we aan de hand van diverse gemeentelijke en externe beleidsstukken en databronnen.

Per thema beschrijven we eerst de algemene trends en ontwikkelingen en de inschatting van de effecten van de corona-crisis, vervolgens gaan we in op de aandachtspunten die dit voor de gemeente Alphen aan den Rijn oplevert.

4.2.1 Vitale Inwoners

4.2.2 Veilig en Gezond Milieu

4.2.3 Energietransitie

4.2.4 Klimaatadaptatie

4.2.5 Mobiliteit en bereikbaarheid

4.2.6 Competitieve (Circulaire) Economie

4.2.7 Demografische ontwikkelingen en verstedelijking

4.2.8 Toerisme en recreatie

4.2.9 Landbouwtransitie

4.2.10 Natuur en biodiversiteit

4.2.1. Vitale Inwoners

Trends en ontwikkelingen

Met de Omgevingswet kijken we breder naar de fysieke leefomgeving. Gezondheid is daarbij een belangrijke toevoeging aan het ruimtelijke beleid. Met gezondheid als basis voor sociaal en ruimtelijk beleid (zie missie) koppelen we hieraan tevens de effecten van milieubelastende activiteiten.

De verwachting is dat we in 2040, ondanks de vergrijzing, hetzelfde gezondheidsniveau zullen ervaren. Wel wordt verwacht dat het aantal eenzame mensen zal toenemen, met name bij de groep 75+. Onze levensverwachting wordt steeds hoger en de zorguitgaven groeien steeds sneller. De zorglasten voor een gezin met modaal inkomen nemen toe, zowel door vergrijzing als door grotere zorgconsumptie per persoon. Hier bestaat het gevaar dat de collectief gefinancierde zorg onbetaalbaar wordt. Het is daarom van belang om de zorglasten waar mogelijk te voorkomen. Een gezonde en veilige fysieke leefomgeving kan hier aan bijdragen.

Het stimuleren van een gezonde leefstijl is een handelingsperspectief om dit te bereiken. Gezond eten, voldoende bewegen, ontspannen en in de natuur zijn, hebben grote invloed op de (mentale) gezondheid en vitaliteit van inwoners. Daarnaast wordt het gedachtegoed waarbij de mens en zijn eigen kracht centraal staan - positieve gezondheid - steeds breder omarmd. Dat gaat verder dan alleen kijken naar klachten die iemand ervaart, maar bijvoorbeeld ook naar kwaliteit van leven en maatschappelijke betrokkenheid. Met de transitie van de 'verzorgingsstaat naar participatiesamenleving' wordt steeds meer verwacht van mensen en hun sociale omgeving. Dit heeft onder meer geleid tot decentralisering en vergaande ambulantisering van de zorg, dat wil zeggen dat de zorg(huisvesting) zoveel mogelijk thuis plaatsvindt en dat de gemeente hier een belangrijkere rol in heeft gekregen.

Impact Corona

Ondanks de huidige crisis, blijft de verwachting dat ons gezondheidsnivieau en levensverwachting op de lange termijn verder toe zal nemen. Een crisis zorgt over het algemeen namelijk niet voor volstrekt nieuwe trends en ontwikkelingen, maar versterkt en versnelt onderliggende reeds in gang gezette ontwikkelingen. Zo zien we dat de eerste studies naar veranderingen in eet- en beweeggewoonten een vergroting van de (reeds bestaande) kloof laten zien tussen mensen met een goede en minder goede gezondheid. Gezondheid, opleiding en sociaal economische status zijn namelijk nauw aan elkaar gelinkt. Zelfs zo nauw dat iemand uit een arme wijk statistisch gezien een grotere kans heeft op zware klachten bij het oplopen van het coronavirus dan iemand uit een welgestelde wijk, ceteris paribus (het overige gelijk blijvend). Dit heeft naar verwachting te maken met de achterliggende sociale determinanten. Hierbij zien we dat een negatieve spiraal kan ontstaan waarbij schulden, ongezonde levensstijl (bv. roken) en beperkte economische kansen elkaar versterken. Toenemende krapte voor stageplekken en banen voor jongeren is hierbij dan ook een zorgelijke indicator.

Naast een versterking van de kloof tussen mensen met een goede en minder goede gezondheid, hebben de coronamaatregelen ook geleid tot een herwaardering van tuinen en balkonnen, het openbaar groen in de wijk en parken en natuur- en recreatiegebieden in de directe nabijheid van de woonomgeving.

Aandachtspunt 1. Gezonde en sociale (openbare) ruimtes

Wanneer we de inrichting van onze (openbare) ruimtes richten op groene en sociale doelen kunnen we hiermee een positief effect hebben op het welbevinden van onze inwoners. Want als er één factor is die het geluk (en daarmee de vitaliteit en gezondheid) van mensen beïnvloedt dan zijn dat sociale contacten. Met het oog hierop ligt er een opgave om bijvoorbeeld eenzaamheid ook in de fysieke leefomgeving te verminderen door ruimte te bieden aan ontmoetingsplekken met aantrekkelijke openbare verblijfsruimtes en (sociale) activiteiten.

Daarnaast is meer bewegen en een groene omgeving an sich ook bevorderlijk voor de gezondheid. Hierin ligt dan ook een opgave om de fysieke leefomgeving zo in te richten dat deze voldoende groen is en uitnodigt tot bewegen. Hierbij is speciale aandacht nodig voor de inrichting van de openbare ruimte voor jong en oud.

"Het probleem is dat we te veel en te goeie verkeerskundigen hebben die heel hard bezig zijn met het blij maken van auto's. Je moet niet auto's, maar mensen blij maken, en dan vooral kinderen, ouderen en mensen met een handicap. Iedereen droomt ervan om zijn kinderen te voet naar school te kunnen sturen. Steeds meer ouderen krijgen van hun dokter de raad om meer te wandelen. Dus moeten we een omgeving creëren waar dat op een aangename manier kan."

Jan Gehl
Architect en voorvechter mens-georiënteerde stadsontwikkeling

Afbeelding 4.2.1.1 Voorbeeld van groene ontmoetingsplek: Bijenlandschap in de 'Groene Vinger' ▼

Bron: Alles in Alphen, 2018

Aandachtspunt 2. Sociaal-maatschappelijke voorzieningen

Naast een groene en sociale inrichting van onze (openbare) ruimtes, zijn onze sociaal-maatschappelijke voorzieningen van belang voor het welbevinden van mensen. Het gaat over actieve, vitale en gelukkige inwoners. Het op peil houden, uitbreiden, toegankelijker maken en soms transformeren van de voorzieningenstructuur op het gebied van welzijn, onderwijs, zorg, cultuur en sport is een belangrijke opgave. Het gaat hierbij onder andere om de toekomst van wijk- en buurtcentra, sportverenigingen, zorginstellingen, scholen en culturele faciliteiten.

4.2.2. Veilig en Gezond Milieu

Trends en ontwikkelingen

Veiligheid en milieu zijn twee andere thema's die in het kader van de bredere blik op de fysieke leefomgeving, die in de Omgevingswet centraal staat, een prominentere plaats krijgen in ons omgevingsbeleid. Door normen te stellen is de kwaliteit van onze leefomgeving in de afgelopen decennia flink verbeterd. Dit heeft een gunstig effect gehad op onze gezondheid en veiligheid. Echter, de effecten op de gezondheid als gevolg van bijvoorbeeld de luchtkwaliteit of geluidbelasting zijn nog steeds aanzienlijk. Een veilige samenleving wordt bepaald door een aantal factoren: de fysieke veiligheid, digitale veiligheid en de sociale veiligheid. Bij de fysieke veiligheid gaat het bijvoorbeeld over veiligheid in het verkeer, overstromingen, maar ook om de veiligheid nabij snelwegen (bijvoorbeeld vanwege transport gevaarlijke stoffen) en in de buurt van bedrijvigheid. Op het gebied van sociale veiligheid is er een kloof tussen de feitelijke veiligheid en de veiligheid die mensen ervaren. Steeds meer mensen voelen zich onveiliger terwijl cijfers vaak laten zien dat het niet onveiliger is geworden. Deze aspecten van een veilige samenleving vragen allemaal om een andere aanpak.

Impact corona

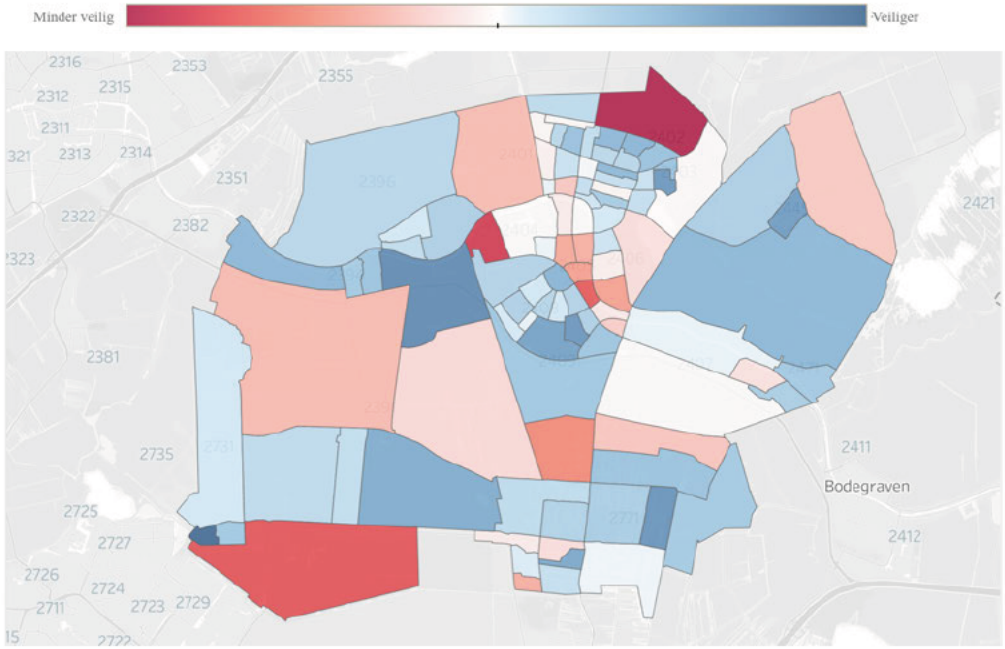
Tijdens de eerste lockdown is vrijwel geen verbetering van de lokale luchtkwaliteit waargenomen. Ondanks de afname van de hoeveelheid werk- en vliegverkeer. Industrie en vrachtverkeer vertoonden een beperktere reductie. Na de eerste lockdown nam het verkeer ook weer toe richting het oude niveau. Ondanks de verwachting dat meer thuiswerken voor kantoorbanen (deels) blijvend wordt, is dit waarschijnlijk te beperkt voor een significante reductie van de luchtvervuiling door verkeer. Een bijkomend voordeel van het thuiswerken is wel een toename van het onderling contact in de buurt en een toename van sociale controle. Het nadeel hierbij uit zich bijvoorbeeld in de toename van het aantal meldingen van geluidsoverlast.

Aandachtspunt 1. Omgevingsveiligheid

De inrichting van (en activiteiten in) de fysieke leefomgeving beïnvloedt de veiligheid van inwoners. Denk hierbij aan explosiegevaar, overstromingen, verkeer of milieubelastende uitstoot van bedrijventerreinen. Naast de bedrijventerreinen zijn er in bepaalde gebieden ook risicovolle objecten zoals propaantanks, benzinestations en energie-infrastructuur die de veiligheid in het geding kunnen brengen. Hier gelden ook vaak risicocontouren waarbinnen de gebruiksmogelijkheden van de fysieke leefomgeving beperkter zijn. Een veilige energietransitie, waterveiligheid en -kwaliteit zijn de komende jaren belangrijke aandachtspunten. In onze gemeente is een aantal aandachtsgebieden, bijvoorbeeld langs buisleidingen, rondom bedrijventerreinen en transportroutes gevaarlijke stoffen. Om er voor te zorgen dat deze aandachtsgebieden geen gevaar zijn voor de omgeving is het een goede richtlijn om deze activiteiten te clusteren en op een veilige afstand van woningen en andere verblijfsgebieden te plaatsen en anders voorzorgsmaatregelen te nemen.

Aandachtspunt 2. Sociale veiligheid

De sociale veiligheid kan (in beperkte mate) ook met fysieke maatregelen verbeterd worden. Bijvoorbeeld door de omgeving in te richten met oog op sociale controle en het bevorderen van de sociale cohesie. Er zijn in de gemeente enkele aandachtswijken waar de problemen relatief groter zijn, maar voor de meeste wijken (en het gemiddelde) geldt dat het in Alphen aan den Rijn zeer veilig is. Het is zelfs de veiligste G40-gemeente van Nederland (AD Misdaadmeter, 2019). Echter, naast feitelijke veiligheid, is ook het vergroten van het veiligheidsgevoel een opgave. De sociale veiligheid kan bijvoorbeeld verbeterd worden door de differentiatie van woonwijken. Een andere maatregel kan zijn om de oriëntatie van woonruimtes meer op de straten te richten dan alleen de tuinen.

◄ Afbeelding 4.2.2.1 Veilige buurt-score

De score komt tot stand door onder andere te kijken naar de feitelijke criminaliteit, perceptie van veiligheid, de impact van bepaalde soorten misdaad en mate van burgerparticipatie rond preventie.

Bron: Veiligebuurt.nl, 2020

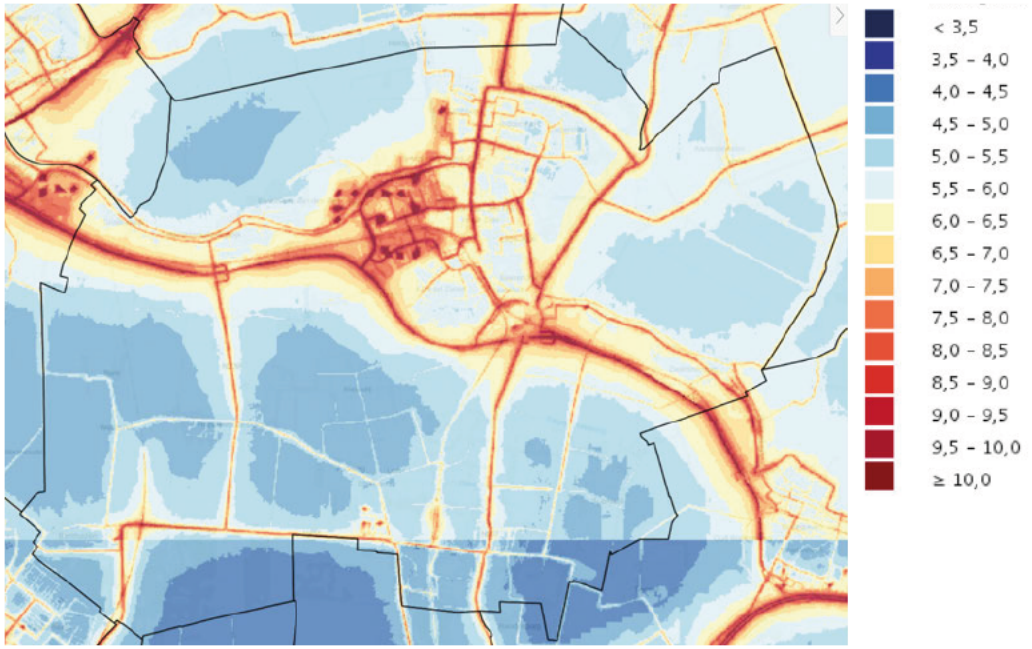
Aandachtspunt 3. Gezond Milieu

De gezondheid van onze inwoners wordt deels beïnvloed door factoren in de fysieke leefomgeving. Met omgevingsbeleid kunnen wij sturen op het minimaliseren van de negatieve factoren en het verbeteren van ruimtelijke factoren die de gezondheid bevorderen. De (klassieke) milieuthema's zijn luchtkwaliteit, lichtuitstoot, geur, geluidsoverlast, trillingen en bodem- en watervervuiling. Een combinatie hiervan is gevat in de kaart met milieugezondheidsrisico. Het scheiden van milieubelastende activiteiten en kwetsbare functies, zoals wonen, scholen en kinderdagverblijven kan bijdragen aan een gezonde fysieke leefomgeving. Maar ook door verduurzaming van onze woningvoorraad, mobiliteit en economische activiteiten en met behulp van bijvoorbeeld groenvoorzieningen kunnen we de leefomgeving gezonder en veerkrachtiger maken. Aandachtspunt hierbij is wel dat de energietransitie ook negatieve effecten kan hebben op de veiligheid en op milieuaspecten, bijvoorbeeld geluidsoverlast van windturbines en warmtepompen.

Afbeelding 4.2.2.2 Milieugezondheidsrisico ▼

Data zijn gebaseerd op combinatie van indicatoren. Hoe hoger de score hoe groter het risico op negatieve impact gezondheid

Bron: Atlas voor de leefomgeving, 2020

4.2.3. Energietransitie

Trends en ontwikkelingen

We hebben nog een grote inhaalslag te maken als het gaat om de opwekking van duurzame energie (zie ook afbeelding 4.2.3.1.). De afgelopen jaren zijn grote stappen gezet en met name de opschaling van wind op zee zal de komende jaren het percentage duurzaam opgewekte energie omhoog brengen. Desalniettemin zal er een opgave voor duurzame energieopwekking op land overblijven. Met behulp van regionale energiestrategieën en warmtetransitievisies zal dit komende tijd verder gestalte krijgen. Dit betekent dat elke gemeente zal moeten nadenken hoe de transitie naar duurzame opwekking van elektriciteit en warmte gemaakt kan worden. Op middellange termijn (tot 2030) wordt er voor elektriciteit ingezet op zonne- en windenergie. Deze gangbare duurzame energiebronnen zijn meer zichtbaar in het landschap en vragen meer ruimte boven- en ondergronds, zowel voor het opwekken als het opslaan van energie. Daarnaast ligt er een opgave om aanzienlijke hoeveelheden energie te besparen.

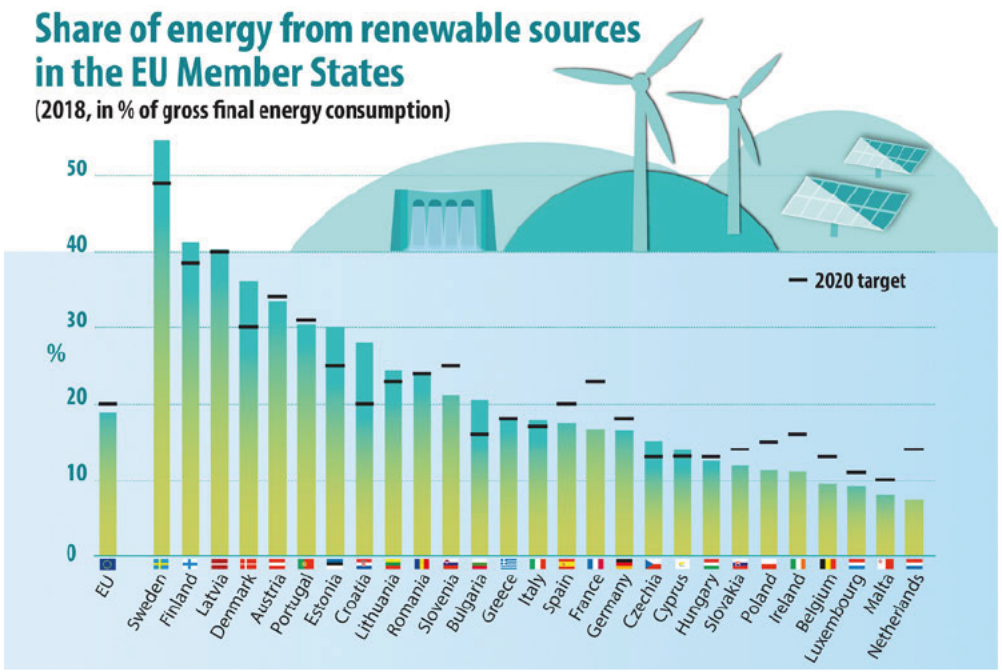
Impact corona

De reductie van vlieg- en wegverkeer heeft bijgedragen aan een hogere opbrengst van zonnepanelen en een reductie van de CO2-uitstoot. Ook de vraag naar olie en gas is (tijdelijk) gekelderd. De langetermijneffecten op de energietransitie zijn nu nog zeer onzeker en hangen samen met het politieke en economische klimaat. Bij een zware economische recessie is het risico groot dat private investeringen in nieuwe duurzame technologie alsmede politieke afspraken omtrent CO2-reductie met het bedrijfsleven, zoals in het klimaatakkoord, worden uitgesteld en de transitie dus vertraagt. Bij een minder hevige economische impact is de verwachting dat de trend van voor de crisis zich doorzet. Wellicht ontstaat er wel een verschuiving van energievraag van kantoren naar woonomgevingen. Hoe dan ook blijft de stimulering van een schone energievoorziening van belang, net als de ontmoediging van vervuilende vormen van energie.

Afbeelding 4.2.3.1 ▼

Percentage duurzame energie ten opzichte van het nationale doel voor 2020

Zoals deze grafiek laat zien is Nederland in 2018 afgezakt naar de laatste plaats in heel Europa als het gaat om het percentage energie dat duurzaam is opgewekt. Ook ten opzichte van ons eigen doel voor 2020 en de doelstellingen uit het klimaatakkoord van Parijs heeft Nederland nog de grootste inhaalslag te maken.

Aandachtspunt 1. Warmtetransitie en energiebesparing bebouwing

De warmtevraag is met 2.9 Peta Joule de grootste energievrager, naast de huidige electriciteits- en brandstofvraag. Voor het grootste gedeelte komt deze vraag van de gebouwde omgeving. Voor een hernieuwbare en aardgasloze warmtevoorziening zijn diverse mogelijkheden in onderzoek. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- Aanleg warmtenet(ten): aansluiting Warmte-rotonde of thermische energie uit oppervlakte- of afvalwater
- Elektrificering / warmtepompen (A-label nodig)
- Duurzaam Gas (waterstof of biogas)

Per gebied en/of bouwtypologie zullen er keuzes gemaakt worden omtrent de verduurzaming van de warmtevoorziening en mate van energiebesparing.

Aandachtspunt 2. Wind-energie

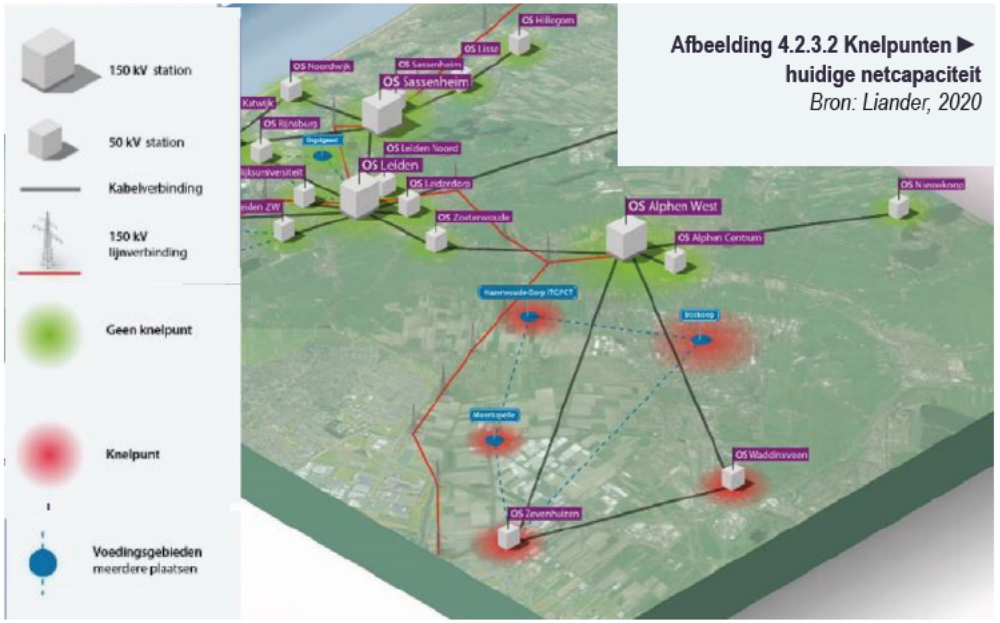
Gebieden langs grote infrastructuur zijn een van de mogelijke locaties voor windturbines in Alphen aan den Rijn. De (on) mogelijkheden voor grote windturbines (5-7,5 MW) worden momenteel verkend. Ook bij dorpen en bedrijventerreinen kan er gedacht worden aan ruimte voor lokale initiatieven, met kleinere windmolens (0,5-3 MW). Aandachtspunten hierbij zijn lokaal draagvlak en eigenaarschap, veiligheidsrisico's, geluidsoverlast, slagschaduw, nabijheid van natuurgebieden en het verminderen van de landschappelijke belevingswaarde. Ook het provinciaal beleid is hierbij een aandachtspunt, want op basis van huidige provinciale regels zijn er veel beperkingen voor de opwekking van duurzame energie.

Aandachtspunt 3. Zonne-energie

Zon op dak heeft een breed draagvlak, maar kan maar in een relatief beperkt deel van de energievraag voldoen. De ruimte voor zonnevelden (op huidig agrarisch gebied, boven verharde terreinen als parkeerterreinen en in combinatie met vernattingsgebieden) moet worden meegenomen in de afweging.

Aandachtspunt 4. Energie-infrastructuur

In veel gebieden zijn de elektriciteitsnetten nu nog niet voorbereid op een groter stroomvervoer. Door de toename van het energieaanbod en -vraag zullen aanpassingen aan het net nodig zijn. Anderzijds zal ook de energievraag veranderen, door toenemende elektrificatie van onze warmtevoorziening en mobiliteit. Met name in de ondergrond zal dit gevolgen hebben voor het netwerk van buisleidingen en kabels, maar ook bovengronds. In afbeelding 4.2.3.2 is ook te zien dat er in het netwerk bij Hazerswoude-Dorp en Boskoop nu al knelpunten zijn. We moeten afwegingen maken welke functie het beste past op welke locatie, uitgaande van duurzaam beschermen, benutten en beheren van de kwaliteiten van bodem en ondergrond. Op deze manier kan de voor de energietransitie benodigde (ondergrondse) ruimte, beschikbaar worden gesteld, rekening houdend met andere gewenste ondergrondse functies.

Afbeelding 4.2.3.2 Knelpunten ▶ huidige netcapaciteit
Bron: Liander, 2020

4.2.4. Klimaatadaptatie en bodemdaling

Trends en ontwikkelingen

Klimaatadaptatie betekent dat er in toenemende mate rekening gehouden zal moeten worden met de directe en indirecte effecten van klimaatverandering. Concreet gaat het over de volgende trends: het wordt natter (wateroverlast), het wordt warmer (hitte), het wordt droger (droogte) en de zeespiegel en rivierstanden stijgen (overstromingen). Dorpen, steden en het buitengebied moeten zo ingericht worden dat deze voorbereid zijn op het toekomstige klimaat. De ondergrond speelt hierbij een belangrijke rol. Er zijn in Nederland vanuit het deltaprogramma twee grote beleidsprogramma's rondom klimaatadaptatie: de Nationale Adaptatiestrategie en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Een doel van het deltaplan is om in 2020 klimaatadaptatie te verankeren in het Nederlandse beleid en in 2050 klimaatbestendig te zijn. Bodemdaling, met name in de veenweidegebieden, is daarbij een urgente opgave. Middels het convenant klimaatadaptief bouwen koppelen we deze opgave ook aan onze gebouwde omgeving.

◄ **Afbeelding 4.2.4.1**
Trends klimaatadaptatie
Bron: KNMI, 2014

Impact corona

De effecten van corona op klimaatverandering en bodemdaling zijn minimaal.

Aandachtspunt 1. Intense buien en hitte

Om (toekomstige) overlast te beperken, zullen we moeten anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering. In de stedelijke gebieden van onze gemeente zal (meer) overlast ontstaan door hevigere regenbuien en het ontstaan van hitte-eilanden. . Hemelwater zal meer in de stad geborgd moeten worden en met meer schaduw van bomen kan de extreme hitte in verstedelijkte gebieden afnemen.

De ruimtelijke impact van deze maatregelen is minder verharding en daarvoor in de plaats onverhard gebied en meer vergroening in de stad door middel van bomen en groene gevels en daken. Hierbij is een bijzondere kans om dit middels lokaal historisch groen vorm te geven, bijvoorbeeld met bomen en planten die hier van nature voorkomen en Boskoopse producten. Ook andere warmtewerende maatregelen voor gebouwen en openbare ruimte kunnen bijdragen aan het verminderen van het hitte-eiland effect. Hierbij is het van belang de openbare ruimte bewust in te richten zodat sommige delen bij intense neerslag onderlopen om de cruciale (kwetsbare) delen veilig te houden. Deze ruimtelijke maatregelen hebben ook effect op andere thema's in een stedelijk gebied. Door meer vergroening en het verminderen van hitte kan ook de leefbaarheid en gezondheid verbeterd worden.

Groene gebieden kunnen namelijk ook ruimte voor beweging en ontspanning bieden alsmede positief bijdragen aan de biodiversiteit in de stad. Ook in het boomkwekerijlandschap van Boskoop wordt (meer) overlast van hemelwater verwacht. Er is beperkte mogelijkheid om hemelwater tijdelijk vast te houden. Om in de toekomst de overlast te voorkomen, zal ruimte gecreëerd moeten worden voor overloopgebieden ten behoeve van waterberging.

Aandachtspunt 2. Bodemdaling en verdroging

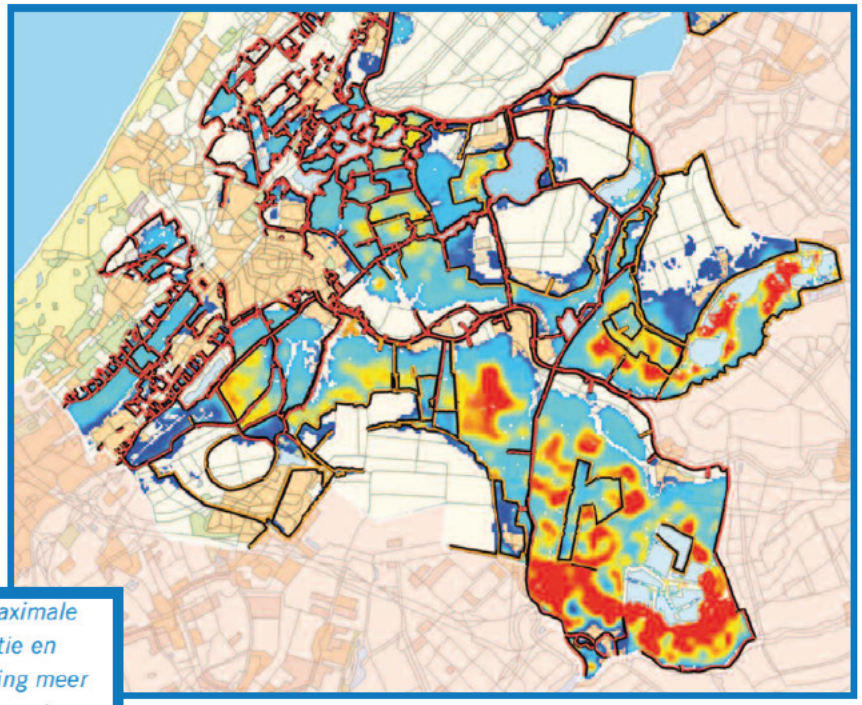
We zullen ook langdurige(re) droge periodes gaan krijgen. Het zal in de toekomst dus mogelijk zijn dat in een waterrijk land als Nederland zoetwater tekorten ontstaan. Om voldoende water beschikbaar te hebben binnen ons grondgebied en de bodemdaling te remmen, zal voldoende zoetwater in nattere periodes gebufferd moeten worden. Voor de omgeving betekent dit dat er onderzocht moet worden of er mogelijkheden zijn zoetwater te bufferen.

In verstedelijkt gebied op slappe klei- en veengronden zijn de effecten van bodemdaling goed merkbaar. Niet alleen zakt de openbare ruimte, waardoor regelmatig opgehoogd moet worden, ook heeft de bodemdaling invloed op het watersysteem. Door de bodemdaling komt het grondwater steeds dichter bij het oppervlak te liggen. Woningen op staal kunnen zo last krijgen last van natte kelders. Gebouwen gefundeerd met houten palen bewegen niet mee met de bodemdaling. De palen kunnen echter wel (gedeeltelijk) boven water komen te liggen, waardoor paalrot kan ontstaan.

Het verhogen van het waterpeil kan de bodemdaling remmen, hierdoor zullen de veenweide gebieden drassiger worden. Door de drassigere veenweidegebieden zal het voor de veeteelt in huidige vorm aanzienlijk lastiger worden. Het nattere landschap biedt wel mogelijkheden voor combinaties van energieopwekking, natuur, nieuwe vormen van natte landbouwteelt en recreatie. De 'Regio Deal Bodemdaling Groene Hart' biedt een interessante kans voor het experimenteren met nieuwe verdienmodellen.

Aandachtspunt 3. Verzilting

Ook de droogmakerijen zullen de gevolgen van langdurige droge periodes in de toekomst gaan merken. Tijdens lange droge periodes, waarbij veel zoet grondwater nodig is, wordt de zoetwaterbubbel kleiner en de (zoute) kweldruk groter. Dit resulteert in verzilting van met name de lager gelegen gebieden. Ook hier moet onderzocht worden of in tijden met een neerslag overschot, zoetwater gebufferd kan worden. Als er wordt gekozen voor een functieverandering zou er in de toekomst ook gedacht kunnen worden aan een verandering naar teelten die beter resistent zijn tegen zoutwater. Het hoogheemraadschap voert in droge perioden water aan uit de Hollandse IJssel en uit het Amsterdam Rijnkanaal. In de toekomst zou dit een probleem kunnen gaan worden als de klimaatverandering verder doorzet en de grote rivieren verder gaan verzilten.

Rood is maximale veenoxidatie en bodemdaling meer dan 1 cm per jaar.

Afbeelding 4.2.4.3 Bodemdaling Hoogheemraadschap van Rijnland ▶

Bron: Hoogheemraadschap van Rijnland

4.2.5. Mobiliteit en bereikbaarheid

Trends en ontwikkelingen

De mobiliteit zal met de groei van de bevolking en de economie in Nederland meegroeien. Automobiliteit blijft toenemen voor de middellange afstand, terwijl autobezit minder hard groeit dan voorheen. Er is sprake van groei in auto- en treingebruik. Fietsen in de stad wordt steeds populairder, terwijl het fietsgebruik in dorpen afneemt omdat er minder voorzieningen in de dorpen zijn en men dus verder moet reizen. De e-bike komt wel als alternatief naar voren. Het aandeel van de elektrische fiets blijft groeien en deze wordt ook gebruikt voor woon-werkverkeer. De toenemende elektrificering van alle mobiliteitsvormen zal ook de nodige infrastructurele opgaven met zich meebrengen, zoals laadpalen.

Er gaat daarnaast steeds meer gebruik worden gemaakt van deelconcepten en digitale platforms waarbij laagdrempelig uit een variatie aan mogelijke vervoersmiddelen kan worden gekozen. Dit biedt ook kansen voor nieuwe parkeeroplossingen. Daarnaast zien we dat woongebieden steeds beter en middels diverse mobilitieitsvormen (oftewel multi-modaal) ontsloten zijn, maar dat het aantal arbeidsplaatsen rondom bestaande stations de afgelopen decennia is afgenomen. Bereikbaarheid is een belangrijk ordeningsprincipe. Dat wil zeggen, bij de locatiekeuze voor nieuw te ontwikkelen woon- en werkgebieden, hebben gebieden die reeds goed ontsloten zijn over het algemeen de voorkeur.

Verdere digitalisering van onze mobiliteit en technologische ontwikkelingen en kansen die daarbij komen kijken hebben daarnaast ook onze aandacht. Denk daarbij aan kansen en uitdagingen met betrekking tot asset-management en mogelijke 'smart-city' toepassingen.

Impact corona

Thuiswerken heeft ertoe geleid dat het aantal dagelijkse bewegingen met auto en trein zijn gedaald. Of hiermee echt een trendbreuk ontstaat is nog onzeker. Het heeft namelijk ook geleid tot een toename van het aantal pakketbezorgingen en de impact op industriële werkzaamheden en vrachtverkeer is minimaal. De verwachting is dat de toename van pakketbezorgingen komende jaren zal doorzetten, aandachtspunt hierbij is toename van het aantal bezorgbussen in wijken. Daarnaast is de verwachting dat bij eenzelfde economisch klimaat het aantal vervoersbewegingen vanuit de industrie en landbouw vergelijkbaar blijft. Wel is de verwachting dat thuiswerken voor kantoorbanen een stuk gebruikelijker wordt en dus de hoeveelheid forensbewegingen lager zal blijven. De exacte impact hiervan is momenteel nog onduidelijk, maar als men niet per se elke dag op kantoor hoeft te zijn wordt nabijheid minder belangrijk. Voor sectoren waar op afstand werken tot de mogelijkheden behoort, kan dit het vestigingsgebied van werknemers mogelijk groter maken.

Aandachtspunt 1. Vervoer voor kwetsbare groepen

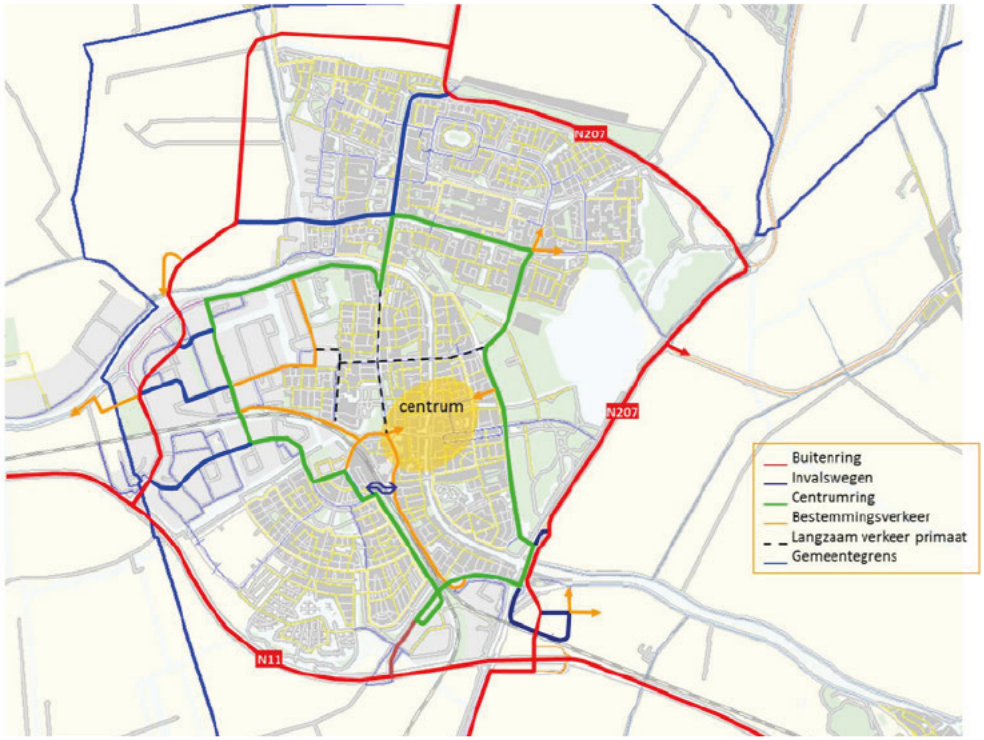
Door de vergrijzing zullen er relatief meer ouderen in onze gemeente zijn. Ouderen hebben meer moeite om zich zelfstandig te verplaatsen dan mensen in andere leeftijdscategorieën, daarom zal er (meer) passend vervoer moeten komen voor ouderen om zelfstandig mobiel te blijven. Dit geldt ook voor andere kwetsbare groepen. De vergrijzing neemt het meest toe in de dorpen. Hier is het openbaar vervoersnetwerk niet optimaal net als de fietsverbindingen naar stedelijke voorzieningen. Daarom willen we de bereikbaarheid van recreatiegebieden, paden en recreatieve instellingen verbeteren. Met de komst van de elektrische fiets zou het verbeteren van fietsverbindingen een oplossing kunnen bieden. Hiervoor zullen wel directere en veilige fietsroutes naar de ov-knooppunten gerealiseerd moeten worden voor ouderen (en jongeren).

Aandachtspunt 2. Alternatieve routes en mobiliteitsvormen

Vanuit onze gemeente reizen veel inwoners naar andere steden voor hun werk en andersom komen vanuit de regio ook veel werknemers naar onze gemeente. Dit resulteert in een steeds voller wegennet wat nu al tot vertraging leidt op hoofdwegen binnen de gemeente en de daarop aansluitende hoofdwegen. Om de fileproblemen en de leefbaarheid in de kernen beheersbaar te houden moeten knelpunten verminderd worden en vervoersalternatieven verbeterd en uitgebreid worden. De voornaamste alternatieven zullen de (snel)fiets en het openbaar vervoer zijn. Het gaat daarbij om goede en snelle verbindingen naar omliggende steden en regio's. Naast woongebieden gaat het hierbij ook nadrukkelijk om de werklocaties. Om het fietsgebruik te stimuleren zullen 'doorfiets-routes' binnen en tussen het stedelijk gebied verbeterd moeten worden. Om het openbaar vervoer te verbeteren zou ingezet kunnen worden op het ontwikkelen van (nieuwe) multi-modale knooppunten binnen onze gemeente. Daarnaast bieden nieuwe deelconcepten kansen om anders om te gaan met mobiliteit en parkeren. Verdere ontwikkeling van emissieloze stads- en regiodistributie, ook via de Oude Rijn en de Gouwe, is hierbij aandachtspunt. Voor het verminderen van de reistijd en files en het verbeteren van de leefkwaliteit binnen Alphen-Stad wordt gedacht aan een kleine by-pass langs de Gnephoek. Met het project 'beter bereikbaar Gouwe' wordt er gewerkt aan een betere leefbaarheid en bereikbaarheid van het gebied rondom de Gouwe.

Aandachtspunt 3. Vervoer over water

Door het aantrekken van de economie is het vrachtverkeer de afgelopen jaren toegenomen. Een gevolg hier van is meer drukte op het wegennet. Om dit te verminderen kan het gebruik van de huidige vaarwegen geïntensiveerd worden. De Gouwe wordt gebruikt als vaarroute naar Rotterdam. Het Aarkanaal inzetten als waterbusverbinding is daarnaast ook onderzoekswaardig. Ruimte voor (extra) vaarbewegingen en overslag is hierbij een opgave. Ook het spanningsveld tussen scheepsbewegingen en vertragingen in verband met openstaande bruggen is hierbij een aandachtspunt.

Afbeelding 4.2.5.1 ►

Mogelijke nieuwe routes binnen- en buitenringconcept

Bron: Structuurvisie Verkeer en Vervoer, 2013

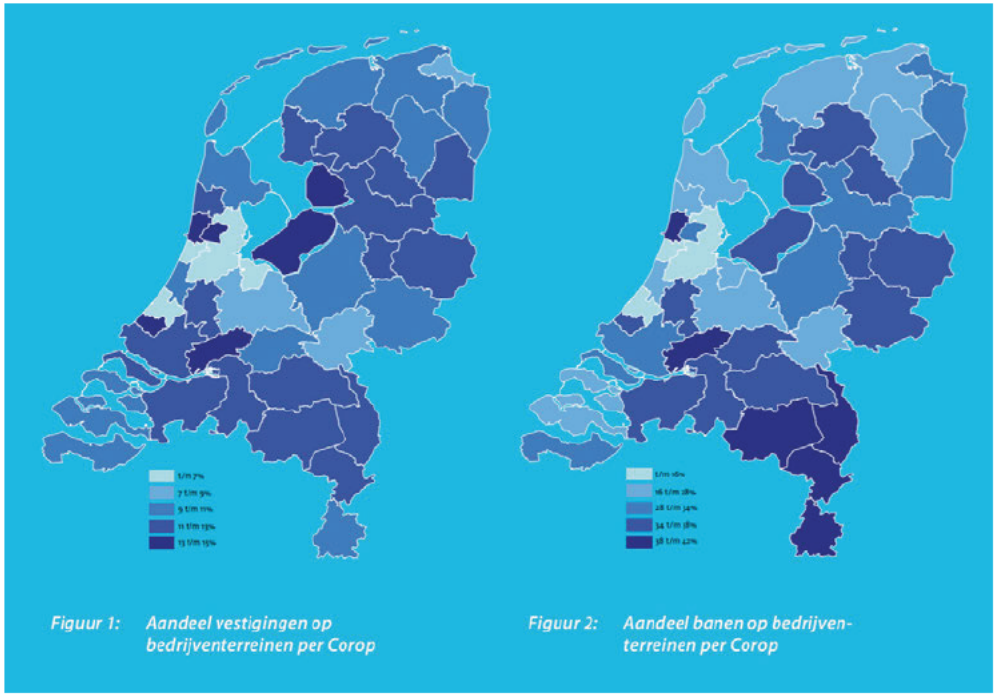
4.2.6. Competitieve (Circulaire) Economie

Trends en ontwikkelingen

Een belangrijke trend is de transitie naar een circulaire economie. Een circulaire economie betekent drie ontwikkelingen:

- Bestaande productieprocessen maken efficiënter gebruik van grondstoffen, zodat er minder grondstoffen nodig zijn.
- Wanneer nieuwe grondstoffen nodig zijn, wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van duurzaam geproduceerde, hernieuwbare (onuitputtelijke) en algemeen beschikbare grondstoffen.
- De ontwikkeling van nieuwe productiemethodes en nieuwe circulaire producten is nodig.

▼ Afbeelding 4.2.6.1 Bedrijventerreinen per COROP-gebied - meer dan 1/3 van banen in regio Alphen aan den Rijn op bedrijventerreinen
Bron: LISA, 2019

Figuur 1: Aandeel vestigingen op bedrijventerreinen per Corop

Figuur 2: Aandeel banen op bedrijventerreinen per Corop

Een groot deel van de circulaire transitie zal plaatsvinden op zowel bedrijfsniveau als bedrijventerreinen. Deze gebieden zijn nu goed voor ongeveer 30 procent van de werkgelegenheid in Nederland. In Alphen aan den Rijn is dit zelfs meer dan een derde. Echter, veel binnenstedelijke locaties zijn ook aantrekkelijk voor woningbouw. In de Randstad is mede hierdoor een daling te zien van het aantal banen en vestigingen op bedrijventerreinen. Dit spanningsveld vormt een bedreiging voor economische groei. Tegelijkertijd zien we door onze mainports, verdere digitalisering en internetwinkelen een toename van de vraag naar grootschalige bedrijventerreinen. Deels voor de groeiende lokale maakindustrie, maar met name voor de logistieke sector. Voor een competitieve economie wordt een leven lang leren een cruciale factor. Verdere digitalisering van onze economie en technologische ontwikkelingen en kansen die daarbij komen kijken hebben tevens onze aandacht. Denk daarbij aan kansen en uitdagingen met betrekking tot 5G en mogelijke 'smart-city' toepassingen.

Impact corona

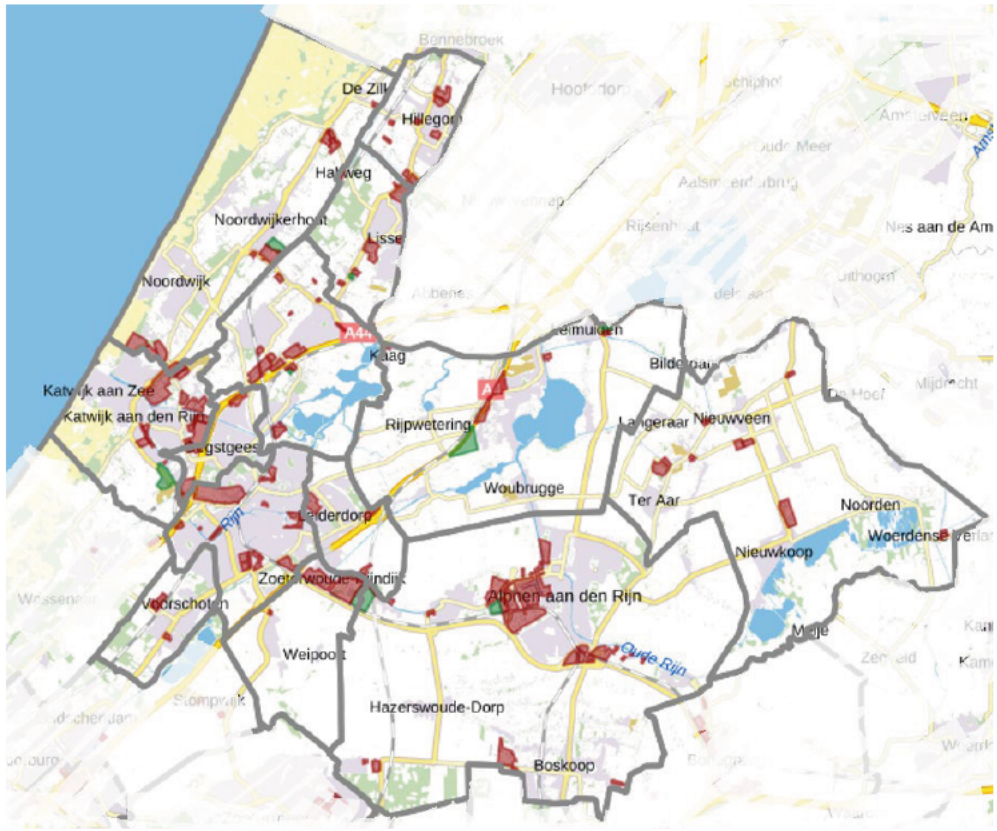
De coronacrisis versnelt reeds in gang gezette trends en ontwikkelingen. Zo zien we ook een versnelling in de verschuiving van fysiek versus digitaal winkelen in de modesector, waarvan het op dit moment onduidelijk is of winkelen nog op hetzelfde niveau komt in termen van uitgaven en bezoekers en dus draagkracht van detailhandelclusters. De pakketbezorging zal naar verwachting blijven toenemen. De directe impact op de (maak)industrie is vooralsnog beperkt, een eventuele zware economische recessie kan uiteraard wel grote negatieve impact hebben op de sector. De verwachting is dat de impact op (de vraag naar) de horecasector als geheel van korte duur is. De verwachting is dat bezoek en uitgaven komende periode weer snel richting het oude niveau gaan. Zoals eerder benoemd is transitie naar circulaire economie sterk afhankelijk van het economisch en politiek klimaat. Er lijkt wel extra inzet nodig om kansen voor jongeren te blijven bieden.

Aandachtspunt 1. Ruimte voor groei bedrijventerreinen

De (regionale) vraag naar ruimte voor groei en innovatie van het MKB blijft naar verwachting hoog de komende jaren. De uitbreidingslocaties voor het MKB worden gezocht aangrenzend aan de bestaande bedrijventerreinen in de gemeente, in het bijzonder nabij de N11 en de containerterminal. Ook blijft er in de regio Holland Rijnland, en daarbuiten, vraag naar ruimte voor logistieke bedrijvigheid en bedrijvigheid in de hogere milieucategorie. Locaties voor logistiek zijn schaars in Holland Rijnland. Deze bedrijvigheid is van belang voor de lokale en regionale economie in het kader van verstedelijking (o.a. betonindustrie) en circulaire economie (verwerking & recycling). Locaties voor dit type bedrijvigheid zijn zeer schaars in de regio en de Randstad. Ruimte voor nieuwe bedrijvigheid is dus een belangrijke opgave, net als de verduurzaming van bestaande bedrijven en bedrijventerreinen.

Aandachtspunt 2. Kennisontwikkeling en verduurzaming economische activiteiten

We willen onze economische activiteiten verduurzamen en circulair maken. Ook voor Alphen aan den Rijn is de transitie naar een duurzame en circulaire economie een grote opgave. Er zal anders om moeten worden gegaan met grondstoffen en reststromen. Hiervoor zullen bestaande activiteiten moeten worden aangepast en zal er ruimte op de bedrijventerreinen gecreëerd moeten worden voor innovatieve circulaire bedrijven en nieuw ondernemerschap. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat circulaire grondstoffenverwerking een milieubelastende activiteit kan zijn. Het zal van onze producenten en consumenten een nieuwe manier van denken vereisen, waarbij de restproducten niet als afval maar als grondstof gezien worden en minder in termen van eigendommen gedacht wordt, maar in termen van diensten. Deze transitie vraagt ook om nauwe triple-helix samenwerking met scholen en kennisinstellingen, om te zorgen dat de arbeidsmarkt mee gaat in deze ontwikkelingen. Kennisontwikkeling en aansluiting op de kennisinstituten van de Randstad is hierbij van belang.

Afbeelding 4.2.6.2 ▲

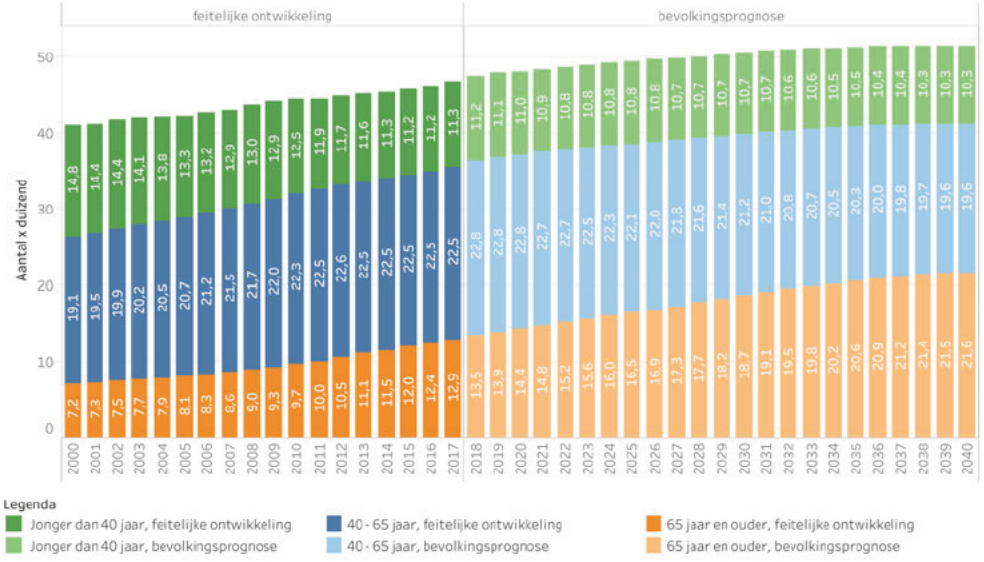
Bedrijventerreinen Regio Holland-Rijnland

Bron: Hoofdlijnenstrategie bedrijventerreinen Holland- Rijnland 2019

4.2.7. Demografische ontwikkelingen en verstedelijking

Trends en ontwikkelingen

De Nederlandse bevolking groeit door. Voornamelijk in stedelijke gebieden en in belangrijke mate door immigratie. Vergrijzing is daarbij ook een belangrijke trend die de toekomstige ontwikkelingen in de leefomgeving gaat beïnvloeden. Mede hierdoor krimpt de gemiddelde grootte van de huishoudens en neemt het aantal huishoudens in de toekomst toe. Deze trends vragen om extra ruimte voor wonen, werken en mobiliteit. Dit leidt tot meer druk op de woningmarkt en stijgende prijzen. Ook zijn er meer woningen nodig voor ouderenhuisvesting en eenpersoonshuishoudens in het algemeen.

▲ Afbeelding 4.2.7.1

Bevolkingsprognose Alphen aan den Rijn onderverdeeld in leeftijd: grootste toename in categorie 65 jaar en ouder.

Bron: CBS/Staat van Zuid-Holland, 2020

Impact corona

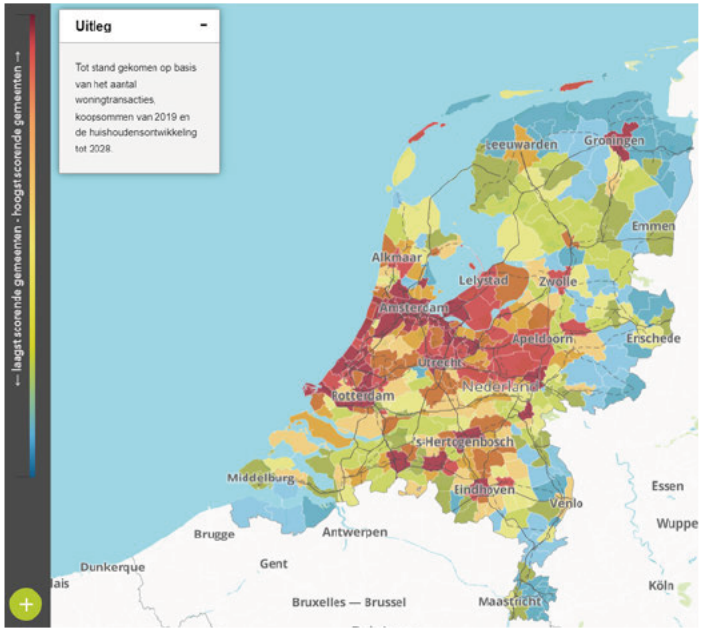
Vooralsnog lijken de effecten op de woningmarkt en verstedelijkingsdruk beperkt, huizenprijzen stijgen momenteel nog verder naar recordhoogten. Er is nog steeds een woningtekort en de rente blijft zeer laag. Echter, wanneer de immigratie uit het buitenland niet doorzet en werkloosheid en rente oplopen is het denkbaar dat de hitte op de woningmarkt de komende jaren wel degelijk afkoelt.

Daarnaast kan het wel eens zo zijn dat door het afnemende belang van nabijheid van werk de hitte op de woningmarkt ook nog eens minder geconcentreerd maakt en de vraag dus over een groter deel van Nederland wordt verspreid, richting de meer landelijke delen. Vraag naar ruimere woningen stijgt hier mogelijk ook door.

Afbeelding 4.2.7.2 ▶

Hittekaart woningmarkt

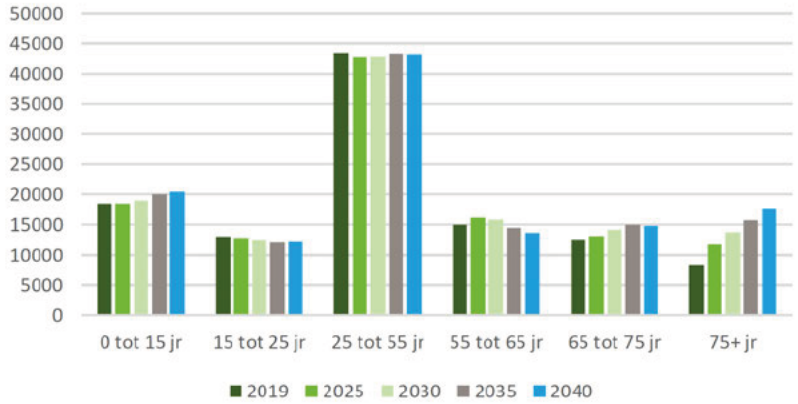
Bron: BPD, 2020

Afbeelding 4.2.7.3 ▶

Bevolkingsontwikkeling gemeente Alphen aan den Rijn naar leeftijd | Trendraming provincie, 2019-2040

Bron: Provincie Zuid-Holland, 2019 / Bewerking Companen

Aandachtspunt 1. Regionale druk

Er is een grote druk op de woningmarkt, met name vanuit de steeds duurder wordende grote steden rondom Alphen aan den Rijn. Onze gemeente is nog relatief betaalbaar, maar dit staat ook onder druk. Kansen voor met name lage en middeninkomens nemen af. Deze vraag gaat voor ongeveer de helft uit naar eengezinswoningen. Om deze vraag op te vangen, zullen binnenstedelijke gebieden herontwikkeld en verdicht moeten worden om woningen te creëren die passen bij de huidige vraag. Echter, de verwachting is dat deze locaties voor 2030 uitgeput zijn, bovendien zijn er in de kern Alphen aan den Rijn nu al nauwelijks locaties beschikbaar voor de realisatie van eengezinswoningen. Terwijl de overloop uit andere steden naar alle waarschijnlijkheid doorzet. Daarom zijn er ook delen van de stadsranden en de Oude Rijn-N11 zone aangemerkt als potentiële locaties voor landschaps- en woningbouwontwikkeling. In de kleinere kernen wordt voornamelijk gebouwd voor de lokale behoefte, met een beperkte plus om migratie op te kunnen vangen. Hierbij heeft bouwen binnen het bestaande dorpsgebied de voorkeur.

Aandachtspunt 2. OV-Knooppuntontwikkeling

Een redelijk groot aandeel van onze inwoners zijn forenzen die voor hun werk naar andere steden reizen met de auto of het openbaar vervoer. Alternatieve vervoersvormen bieden ook ruimte om anders om te gaan met parkeervoorzieningen. Het is een opgave om verstedelijking zoveel mogelijk rond (nieuwe) OV-knooppunten te concentreren. We versterken hiermee het 'daily urban system' van de Randstad.

Aandachtspunt 3. Huisvesting bijzondere doelgroepen

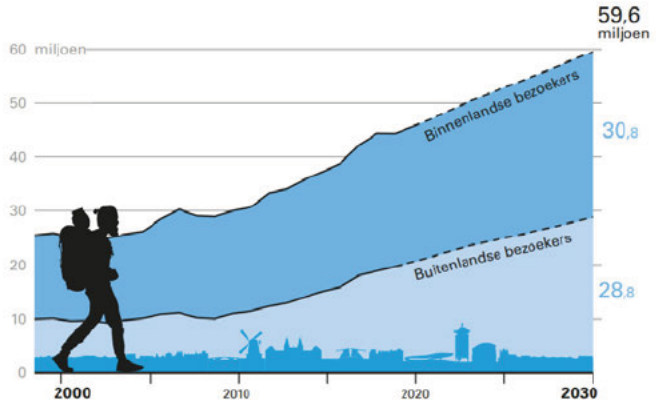
Naast de regionale druk op de woningmarkt is er ook een lokale woningbouwopgave. Dan gaat het ten eerste om mensen die bij het wonen ondersteuning nodig hebben, de bijzondere doelgroepen: arbeidsmigranten, minder validen, mensen met een beschermd wonen-indicatie, in de maatschappelijke opvang en in jeugdzorginstellingen. Dit vraagt om maatwerk binnen de bestaande én te realiseren woningbouw. Door extramuralisatie verandert de vorm waarin deze mensen gaan wonen. Er is een groeiende behoefte aan woningen in het laagste sociale huursegment, klein (2-kamer), zelfstandig, mogelijk in geclusterde vorm met gemeenschappelijke ruimte, in nabijheid van voorzieningen en openbaar vervoer.

Daarnaast wordt de babyboomgeneratie ouder. Deze generatie bereikt de komende decennia de leeftijd van 80 jaar. Hierdoor ontstaat er komende decennia een behoorlijke opgave op het gebied van (tijdelijke) ouderenhuisvesting. Echter, doorgaans blijven zij nog lang in de huidige gezinswoning wonen, omdat het alternatieve aanbod onvoldoende aansluit bij hun kwaliteitseisen, zij opzien tegen de verhuizing, te maken krijgen met woonlastenstijging of zich nog niet ‘oud genoeg’ voelen. Daardoor komen deze woningen op korte termijn niet beschikbaar voor (nieuwe) gezinnen met kinderen, waarvoor de woningen uiterst geschikt zijn. Als het zou lukken deze belemmeringen weg te nemen, kan een doorstroming op gang komen waardoor bestaande gezinswoningen beschikbaar komen voor (startende) gezinnen die nu moeilijk een passende woning vinden.

4.2.8. Toerisme en recreatie

Trends en ontwikkelingen

Het aantal toeristen groeide de afgelopen decennia sterk. Zowel uit eigen land als buitenland. De verwachting is dat deze trend op de lange termijn doorzet. De belangrijkste activiteit voor buitenlandse toeristen is het maken van city-trips. Nederlandse toeristen in eigen land doen het liefst aan buitenrecreatie, uitgaan en winkelen voor plezier in hun vrije tijd. Jongeren tot 18 jaar bezoeken het liefst een attractie, terwijl hobby-activiteiten het meest populair zijn bij ouderen boven de 65 jaar. Bij vrouwen zijn wellness en winkelen voor plezier relatief meer in trek. Mannen bezoeken juist vaker een sportwedstrijd. De eigen gemeente is populair voor het ondernemen van vrijetijdsactiviteiten buitenshuis, ruim vier op de tien vrijetijdsactiviteiten vindt plaats in de woongemeente. Wandelen en fietsen groeide in onze gemeente verder terwijl vaarrecreatie stagneerde.

◀ **Afbeelding 4.2.8.1**

Groei aantal verblijfstoeristen

De toeristische sector groeit harder dan andere economische sectoren in Nederland. De economische betekenis van het toerisme voor Nederland zal daardoor steeds groter worden. De toerismesector draagt op dit moment met ruim 4% al bijna evenveel bij aan het bruto binnenlands product van Nederland als de bouwsector en tweemaal zo veel als de landbouwsector (*RLI, CBS, NBTC, 2019*)

Impact corona

De korte termijn effecten van corona op de toeristische sector zijn groot. Internationale reizen zijn sterk afgenomen. Daar tegenover staat dat verblijf in eigen land hoger lag dan normaal, maar samen met (gedeeltelijke) sluitingen ligt de omzet en bezetting beduidend lager. Hoe dit zich verder zal ontwikkelen op korte termijn zal grotendeels afhangen van het verloop van het virus en bijbehorende (reis)beperkingen en economische impact. Op lange termijn zullen reisbeperkingen opgeheven worden en de wereldbevolking en -economie zal verder toenemen. De verwachting is dat zowel het aantal binnenlandse als buitenlandse toeristen op lange termijn zal toenemen. Voor recreatie zien we momenteel een sterke toename van activiteiten in de openbare ruimte en natuur- en recreatiegebieden. De nabijheid hiervan ten opzichte van de woonomgeving is belangrijker geworden. Ook voor evenementen zijn de korte termijn effecten desastreus. De lange termijn effecten zijn momenteel nog lastig in te schatten.

Aandachtspunt 1. Dagtoerisme

In onze gemeente zijn op dit moment enkele recreatieve hotspots waar mensen op af komen, zowel in de binnenstad van Alphen-Stad als in het buitengebied. De recreatieve hotspots, zoals Bentwoud, Avifauna, Archeon, Zegerplas, Greenport Boskoop moeten goed bereikbaar blijven, zowel voor inwoners als bezoekers. Dit geldt ook voor de centra van Alphen-Stad en de dorpen. Er liggen kansen voor (door)ontwikkeling van (nieuwe) toeristische overstappunten en het uitbouwen van kleinschalige toeristisch-recreatieve voorzieningen. Cultuurhistorische elementen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Het wandel- en fietsroutenetwerk, met name in het buitengebied, is hierbij ook van belang.

Aandachtspunt 2. (Water)Recreatie en evenementen

Het waterrijke landschap is een kwaliteit van de gemeente. Op de grotere waterwegen zoals de Oude Rijn, de Gouwe, Heimanswetering, de Ziende en het Aarkanaal kan gevaren worden. Via de vaarwegen kunnen delen van onze gemeente en de regio vanaf het water ontdekt worden. Aandachtspunt hierbij is voldoende aantrekkelijke routes en locaties om aan te meren en te verblijven. Het gaat om de vaarverbinding Oostvaart, Zaans Rietveld, Laag Boskoop, Otwegwetering. Op de langere termijn is een verbinding met het Rondje Rijn-IJssel vanuit de Gouwpolder gewenst. De doorvaart Boskoop-Rietveld-Hazerswoude plus de polders bij Aarlanderveen hebben hierbij de aandacht. Het benutten van de staande mast route en de Rijnhaven biedt kansen. In Alphen-Stad, Boskoop en Koudekerk zouden meer aanlegplaatsen voor pleziervaart gerealiseerd kunnen worden in combinatie met beleving van het water aan de kades. Om een vaarroute door de gemeente te verwezenlijken zouden bestaande kleinere watergangen toegankelijk gemaakt moeten worden. Naast waterrecreatie en de vaarroutes is ook de uitbreiding van wandel- en fietsroutes een aandachtspunt voor recreatiemogelijkheden in het Groene Hart.

Aandachtspunt 3. Landschapsgebonden toerisme

Verbreding van landbouwfuncties is een mogelijk aanvullend verdienmodel in het buitengebied. Boerenbedrijven zullen in sommige gebieden steeds vaker kunnen overwegen of het bedrijf kan verbreden en inspelen op de toenemende recreatie. De cultuurhistorische Hollandse landschapskwaliteiten (zoals kerkenpaden en boerenlandpaden) bieden kansen voor toerisme. Gebieden waar een toeristische trekpleister in de buurt is en waar agrarische bebouwing vrijkomt zouden ideale locaties zijn binnen onze gemeente. Ook plekken waar al maatregelen worden genomen op het gebied van klimaatadaptatie en natuurontwikkeling en/of energieopwekking bieden kansen om, in combinatie met toeristische voorzieningen, te werken aan de aantrekkelijkheid van het landschap. De vraag naar landelijke vergaderlocaties, boerenwinkels, bed and breakfast en zelfs vakantieparken blijft hoog. Aandachtspunt hierbij is dat het type verblijfsrecreatie past bij de omgeving en er voldoende ondersteunende infrastructuur gerealiseerd wordt.

Als verblijfstoerisme zijn vooral hotels en jachthavens productief

Sector	Overnachtingen	Bestedingen	Werk (FTE)
Hotelvakanties	40.000	€ 4,5 mln	59
Kampeervakanties	29.000	€ 0,6 mln	8
Bungalowvakanties	176.000	€ 3,6 mln	40
Jachthavens (ook dag)	200.000	€ 6,4 mln	75
Overig (vast, B&B e.d.)	43.000	€ 1,3 mln	18
Totaal	**488.000**	**€ 16,4 mln**	**200**

Buitenrecreatie is populair, maar vooral attractie en winkelen zijn productief als dagtoerisme...

Sector	Bezoeken	Bestedingen	Werk (FTE)
Oeverrecreatie	250.000	€ 2,0 mln	28
Grote attracties	600.000	€ 19,5 mln	113
Kleine attracties	100.000	€ 1,3 mln	18
Buitenrecreaties	1.500.000	€ 7,0 mln	80
Recreatief winkelen	250.000	€ 12,9 mln	182
Overig (events e.d.)	200.00	€ 2,5 mln	35
Totaal	**2.650.000**	**€ 35,2 mln**	**456**

◄ **Afbeelding 4.2.8.3**
Bezoek, bestedingen en werkgelegenheid per toeristische sector
Bron: PReT-Rapport, 2016

4.2.9. Landbouwtransitie

Trends en ontwikkelingen

De wereldbevolking blijft toenemen, tot 9 miljard mensen in 2050, met een steeds hogere gemiddelde levensstandaard. Landbouwbedrijven in Nederland produceren deels voor de wereldmarkt. We hebben in Nederland een van de meest efficiënte landbouwsectoren ter wereld. Sommige productiemethodes zorgen echter wel voor een milieubelasting op bodem, lucht en water. Daarnaast is de ecologische waarde van landbouwgebieden afgelopen decennia afgenomen. Om voldoende voedsel te produceren en tóch een kleinere impact te maken op het milieu, innoveert de agrarische sector continu. Het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouw Beleid van de EU is hierbij ook van belang. Tot slot verandert ook de consument: mensen hechten steeds meer waarde aan duurzaam geproduceerd voedsel, dierenwelzijn en de voedselkwaliteit. Aandachtspunt bij deze ontwikkelingen is ook dat het verdienmodel van sommige landbouwsectoren onder druk staat. Met name op het gebied van 'materialen en technologie' kunnen we ons als Nederland internationaal verder onderscheiden.

Impact corona

Door een gedeeltelijke onderbreking van internationale logistieke ketens en sluiting van hele sectoren (zoals de horeca) was de directe korte termijn impact op de export van voedings- en sierteeltproducten zeer negatief. Ook andere praktische problemen als het aantrekken van voldoende arbeidsmigranten vanwege de reisbeperkingen speelden een rol. De lange termijn impact is echter nog zeer onzeker. De verwachting is dat de wereldmarkt blijft groeien en de lokale focus zich zal blijven richten op verdere verduurzaming van de sector.

Afbeelding 4.2.9.1 Exportcijfers Agri & Food sector ▲

Materialen en technologie + Sierteelt grootste exportproducten

Bron: Ministerie van LNV, 2017

Aandachtspunt 1. Verandering landbouwactiviteiten

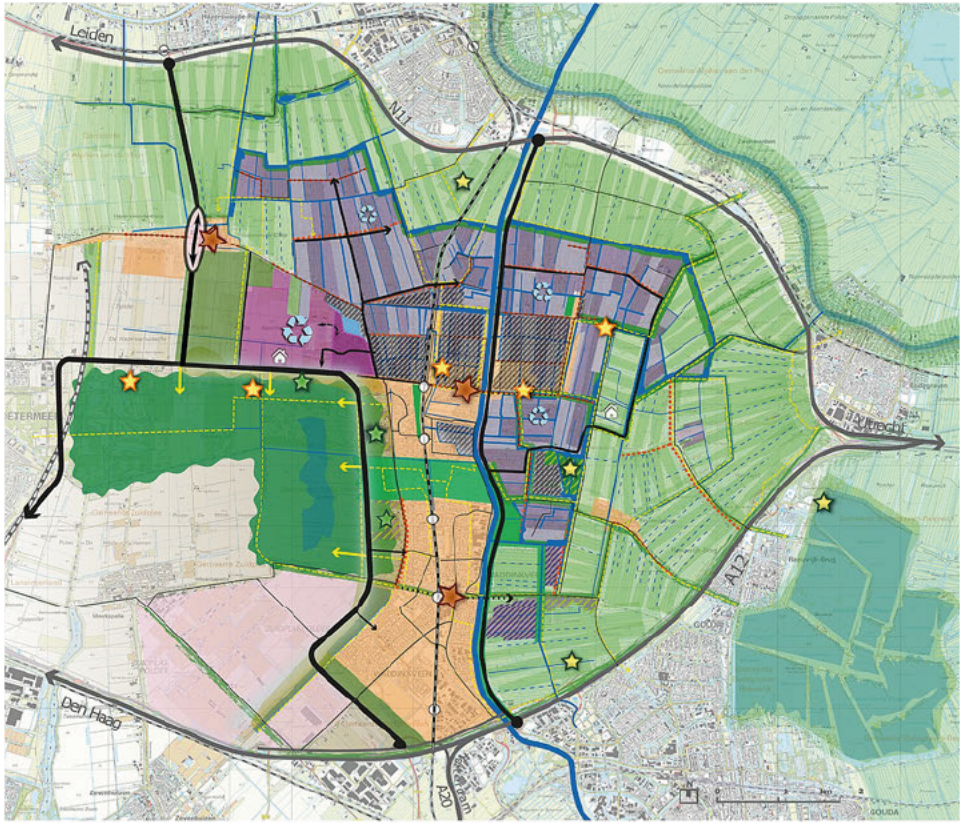
De huidige vorm van landbouw staat onder druk, met name in de veenweidegebieden. Zowel in termen van winstgevendheid als in termen van ecologische impact. Rond Aarlanderveen experimenteren boeren al met andere vormen van (natuurinclusieve) bedrijfsvoering. Naast de ruimte voor verbreding van functies in het buitengebied met bijvoorbeeld energie, toerisme en klimaatadaptatie is ook de mate van intensivering en extensivering van landbouwactiviteiten een aandachtspunt. Een transitie naar kringlooplandbouw heeft ook gevolgen voor de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld door toekomstige regelgeving in mestafzet en voerinkoop.

Aandachtspunt 2. Omgaan met verzilting

Door een (toekomstige) toename van verzilting is het voor akkerbouwers en de boomkwekerijen lastiger om een hogere productie van het land te halen. In de drogere periodes wordt het grondwater steeds brakker door een tekort aan zoet-water en een stijgende zeespiegel. Naast watermanagement, is een andere oplossing om de teelt te veranderen in gewassen die beter resistent zijn tegen verzilting. Net zoals de boeren van de veenweidegebieden zal het voor de akkerbouwers betekenen dat de bedrijfsvoering zal veranderen en nieuwe ervaringen opgedaan moeten worden.

Aandachtspunt 3. Toekomstbestendig Boskoop

Een ontwikkeling die zich voordoet en impact heeft op de beschikbare ruimte in de Greenport Boskoop is schaalvergroting. Het vergroten van de gevestigde bedrijven is enerzijds noodzakelijk voor het versterken van de economische positie van de Greenport. Transformatie is vooral aan de orde voor percelen die binnen de dorpscontour liggen en daar vanwege hun ligging geen toekomst meer hebben. Deze gebieden komen in aanmerking voor bebouwing, energievoorziening en recreatiemogelijkheden. De beschikbaarheid van ambachtelijke en kwalitatief uitstekende producten en diensten, alsmede het innovatieve vermogen van het cluster maakt dat vestiging in Boskoop interessanter is dan elders. De ruimte voor schaalvergroting en de bereikbaarheid zijn hierbij wel aandachtspunten. Boskoop is voor de boomkwekerijsector namelijk ook een belangrijk handelscentrum en logistiek draaipunt.

◀Afbeelding 4.2.9.2

Visiekaart Greenport Boskoop

Bron: Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Boskoop (Partiele herziening 2021)

4.2.10. Natuur en biodiversiteit

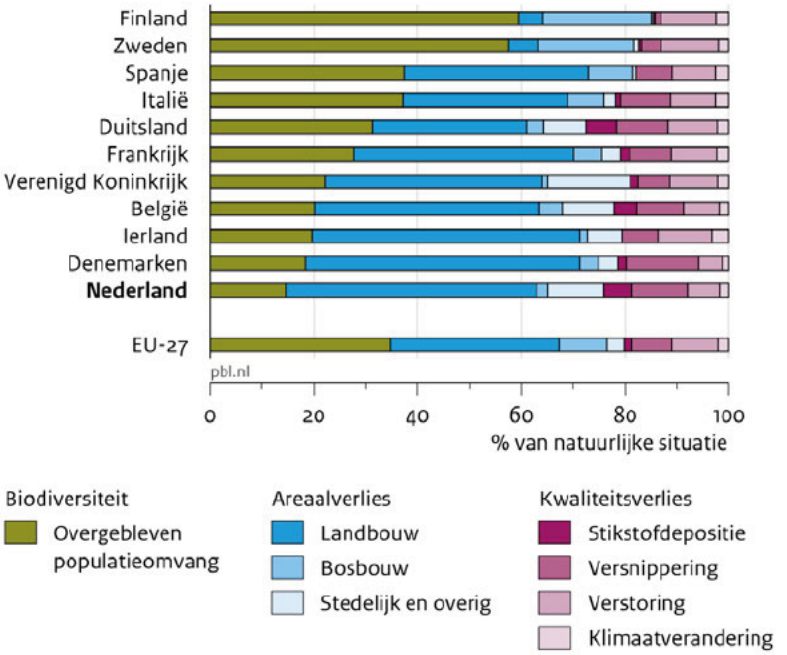
Trends en ontwikkelingen

De gemiddelde kwaliteit van de Nederlandse natuur is jarenlang achteruitgegaan, met verlies van biodiversiteit tot gevolg. Ook al vinden er verbeteringen plaats, er is nog geen sprake van herstel. In het agrarisch gebied is de trend bijvoorbeeld nog negatief. De ruimtelijke, water- en milieucondities zijn nog niet op orde voor duurzaam voortbestaan van soorten en habitattypen van ons ecosysteem. Een derde van de Nederlandse dier- en plantensoorten is momenteel bedreigd. De Rijksoverheid benoemt de volgende algemene ambities:

- Het beschermen en verbeteren van de biodiversiteit;
- Het duurzaam benutten en beleven van natuur door natuurlijk kapitaal te houden en versterken;
- Natuur, en beleid dat erop is gericht, in de samenleving te verankeren door de betrokkenheid van mensen bij de natuur te versterken.
- Terugbrengen van verloren biodiversiteit op verschillende locaties.

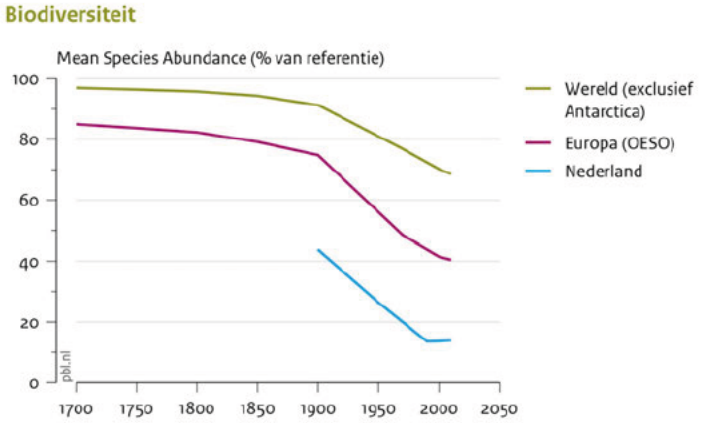
Impact corona

Over heel de wereld zijn bijzondere beelden opgedoken van de terugkeer van dieren in en nabij steden, waar door de lockdowns vervuiling en verstoring sterk was verminderd. Het laat de veerkracht van de natuur zien, maar het drukt ook onze neus op de desastreuze impact van ons 'oude normaal'. De herwaardering van onze natuur- en recreatiegebieden biedt hoop, maar tegelijkertijd is een zwakke economie een groot risico voor investeringen in verduurzaming, natuurherstel en -ontwikkeling. Een rechtlijnige overheid met lef om te blijven investeren in een groene toekomst is hierbij van extra groot belang.

Afbeelding 4.2.10.2 Oorzaken biodiversiteitsverlies ▲

Bron: PBL, 2010

Afbeelding 4.2.10.1 Teruggang biodiversiteit internationaal en landelijk ▶

Bron: PBL

Aandachtspunt 1. Natuur in de stad en buitengebied

De natuurwaarden van het buitengebied staan onder druk, mede door de intensieve landbouw en oprukkende verstedelijking. De opgave is om een hogere biodiversiteit in zowel het buitengebied als het bestaande stedelijk gebied te realiseren en deze onderling met elkaar te verbinden. We moeten ecosysteemdiensten behouden en versterken. Naast veranderingen in gebruik gaat het ook om de inrichting van de gebieden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bijvriendelijke groenstroken, natuurvriendelijke oevers, natuurinclusieve wijken en geriefbosjes. Het noord-westelijke buitengebied zou, naast de Wilck, nog meer een ecologische 'stepping stone' kunnen worden tussen de duingebieden en de Nieuwkoopse plassen, met name voor weide- en trekvogels. Ook het Bentwoud kan hier een waardevolle rol in vervullen. Om het bestaande stedelijk gebied van een hogere biodiversiteit te voorzien zouden meer verharde gebieden moeten veranderen naar groene plekken. Hier liggen ook kansen voor een gezonder en aantrekkelijker woon- en leefomgeving, klimaatadaptatie en recreatie.

Aandachtspunt 2. Kaderrichtlijn water

In onze gemeente hebben we enkele waterlichamen die moeten voldoen aan de Kader Richtlijn Water (KRW). Op dit moment is de kwaliteit van de verschillende waterlichamen ontoereikend. De opgave is om de kwaliteit te verbeteren, zodat de ecologische toestand in de waterlichamen verbetert. De kwaliteit van het water wordt bepaald door verschillende sleutelfactoren. Het verbeteren van de waterkwaliteit van waterlichamen kan gecombineerd worden met het verbeteren van de natuurwaarde langs en in de buurt van de waterlichamen. Een robuust groen-blauw netwerk kan hier aan bijdragen.

Aandachtspunt 3. Stikstofgevoelige natuurgebieden

Het is duidelijk dat er vanuit verschillende sectoren stikstofverbindingen worden uitgestoten en dat dit negatieve invloed heeft op verschillende type natuurgebieden in Nederland. Door de stikstofdepositie komt er te veel stikstof in voedselarme natuurgebieden, waardoor de balans wordt verstoord. Met name voor de gebieden van internationaal belang (Europees aangewezen Natura 2000 gebieden) brengt dit ook harde reductieopgaven met zich mee. In de buurt van onze gemeente zijn in de Nieuwkoopse plassen, polder Stein en De Wilck stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Wij moeten als gemeente hier rekening mee houden bij huidige en toekomstige ontwikkelingen.

Samenvatting van 10 Trends en Ontwikkelingen

Bij de trends en ontwikkelingen hebben we beschreven wat in de toekomst op onze gemeente afkomt en welke aandachtspunten dit oplevert. Oftewel waar moeten we op anticiperen met onze omgevingsvisie. Samen met de kwaliteiten (4.1) vormt deze analyse de basis voor de richtinggevende keuzes in deze omgevingsvisie. Hier zijn de 10 thema's met bijbehorende trends, ontwikkelingen en aandachtspunten samengevat.

1 Vitale Inwoners

Trends en ontwikkelingen:

- *Vergrijzing en eenzaamheid*
- *Ongezonde leefstijlen*
- *Bredere kijk op gezondheidszorg*

Aandachtspunten:

- *Gezonde en sociale (openbare) ruimte*
- *Sociaal-maatschappelijke voorzieningen*

2 Veilig en Gezond Milieu

Trends en ontwikkelingen:

- *Risico's luchtkwaliteit en geluidsbelasting*
- *Uitdagingen klimaat en energie*
- *Subjectieve veiligheid neemt af*
- *Objectieve veiligheid neemt toe*
- *Integratie veiligheid en milieu in omgevingsbeleid*

Aandachtspunten:

- *Omgevingsveiligheid*
- *Sociale veiligheid*
- *Gezond Milieu*

3 Energietransitie

Trends en ontwikkelingen:

- *Nederland loopt achter, in Europa en op eigen doelstellingen*
- *Transitie naar energiebronnen met groter ruimtebeslag*
- *Capaciteit energienet loopt tegen grenzen aan*
- *Grote steden grotere behoefte dan opwekmogelijkheden*
- *Proces rond Regionale Energie Strategieën*

Aandachtspunten:

- *Warmtetransitie en energiebesparing*
- *Zonne-energie*
- *Wind-energie*
- *Energie-infrastructuur*

4 Klimaatadaptatie

Trends en ontwikkelingen:

- *Het wordt droger*
- *Het wordt natter*
- *Het wordt warmer*
- *De zeespiegel stijgt*

Aandachtspunten:

- *Intense buien en hitte*
- *Bodemdaling*
- *Verzilting*

5 Mobiliteit en bereikbaarheid

Trends en ontwikkelingen:

- *Congestie Randstad*
- *Electrificering personen- en vrachtverkeer*
- *Toename gebruik (elektrische) fiets, met name in stedelijk gebied*
- *Veelvoud van logistieke bewegingen door online bestedingen.*

Aandachtspunten:

- *Alternatieve routes en mobiliteitsvormen*
- *Vervoer voor kwetsbare groepen*
- *Vervoer over water*

6 Competitieve (Circulaire) Economie

Trends en ontwikkelingen:

- *Transitie naar een circulaire economie*
- *Concurrentie bedrijventerreinen en woningbouwlocaties*

Aandachtspunten:

- *Ruimte voor groei bedrijventerreinen*
- *Kennisontwikkeling en verduurzaming economische activiteiten*

7 Demografische ontwikkelingen en verstedelijking

Aandachtspunten:

- *Aanhoudende bevolkingsgroei, toename 65+*
- *Tekort woningen loopt op*
- *Verstedelijking verwacht rond knooppunten*
- *Decentralisatie beschermd wonen*

Aandachtspunten:

- *Regionale druk woningbouw*
- *Huisvesting bijzondere doelgroepen*
- *OV-Knooppuntontwikkeling*

8 Toerisme en recreatie

Trends en ontwikkelingen:

- *Toename verblijfstoeristen in Nederland*
- *Grote vraag buitenrecreatie en evenementen*
- *Attracties populair onder jongeren 18-*

Aandachtspunten:

- *Dagtoerisme*
- *(Water)Recreatie en evenementen*
- *Landschapsgebonden toerisme*

9 Landbouwtransitie

Trends en ontwikkelingen:

- *Groeiende wereldmarkt*
- *Productiviteit toegenomen*
- *Toenemende vraag naar duurzame producten*
- *Transitie naar kringlooplandbouw*
- *Vergroening van agrarische randgebieden*

Aandachtspunten:

- *Verduurzaming landbouwactiviteiten*
- *Omgaan met verzilting*
- *Toekomstbestendig Boskoop*

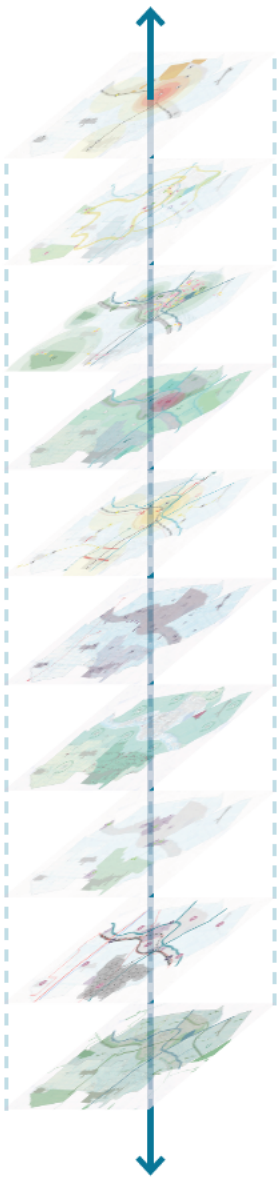
10 Natuur en biodiversiteit

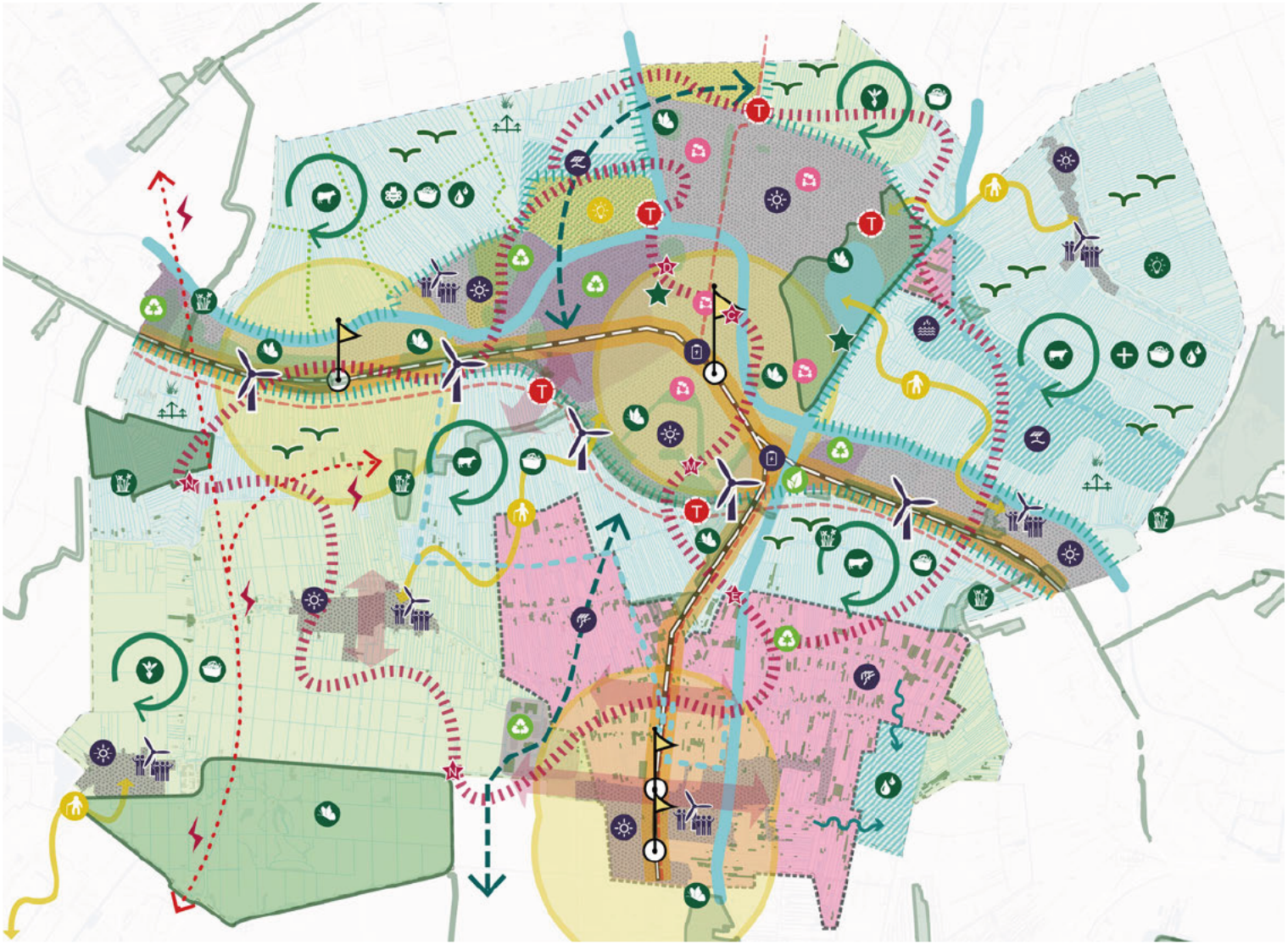
Trends en ontwikkelingen:

- *Afname biodiversiteit*
- *De ruimtelijke, water- en milieucondities niet op orde voor natuurbehoud*

Aandachtpunten:

- *Natuur in de stad en buitengebied*
- *Kaderrichtlijn water*
- *Stikstofgevoelige natuurgebieden*

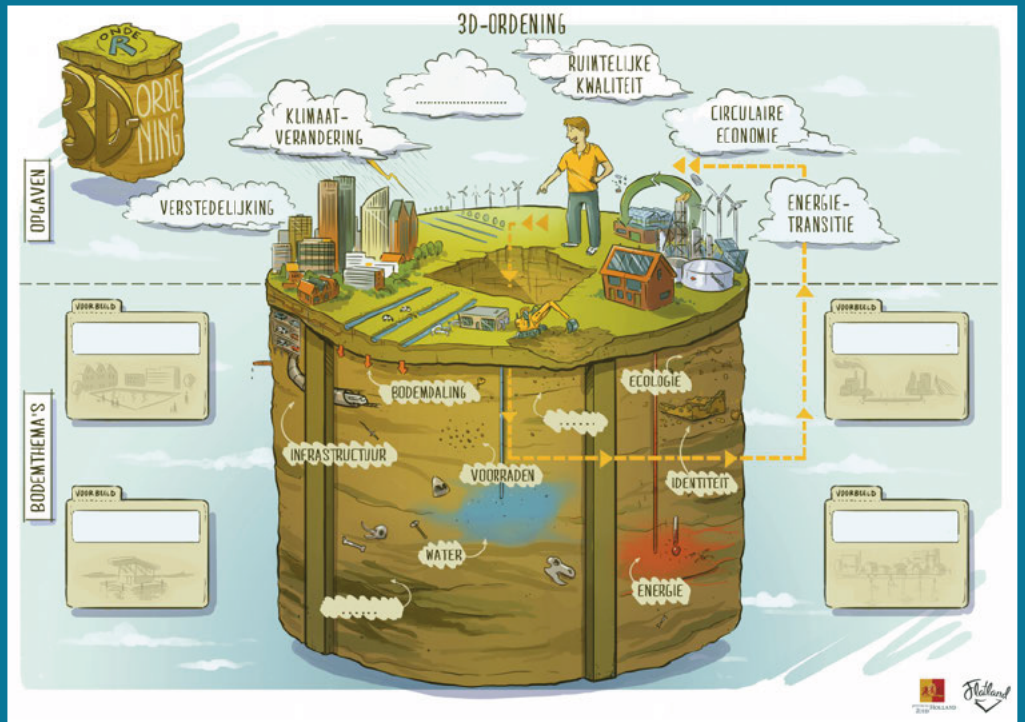

▲ **Afbeelding 4.2.11.1 Stapeling ruimtelijke discussiekaarten "De Satéprikker"**

Bij de verkenning naar de trends en ontwikkelingen is, per trend ook gekeken naar de mogelijke (ruimtelijke) impact op de fysieke leefomgeving. Dit hebben we gevat in een reeks discussiekaarten.

▲ **Afbeelding 4.2.11.2 Stapeling discussiekaarten mogelijke ruimtelijke gevolgen trends, ontwikkelingen en opgaven**

De bundeling van de diverse discussiekaarten laat zien dat de verschillende trends en ontwikkelingen de komende jaren een behoorlijke (ruimtelijke) claim leggen op de gemeente en dat het nodig is koers te bepalen. Niet alles kan, het maken van keuzes omtrent de ontwikkelrichting van de gemeente is van belang om op een integraal afgewogen wijze functies aan gebieden toe te kunnen wijzen.

▲ Afbeelding 4.2.11.3 - 3-D ordening

Een bijzonder aandachtspunt bij de diverse ruimteclaims die komende jaren op de gemeente afkomen betreft de drukte in de ondergrond. Een gedegen afweging van het gebruik van de ruimte in de ondergrond zal komende jaren van groot belang zijn.

Drukte in de ondergrond als doorsnijdend aandachtspunt

Duurzaam beschermen, benutten en beheren van kwaliteiten van bodem en ondergrond vinden wij, mede met het oog op de opgaven waar we voor staan, van groot belang. Wij realiseren ons dat een steeds groter beslag op de ondergrondse ruimte voor de verschillende gewenste functies, vraagt om niet alleen bovengronds maar ook ondergronds te ordenen. Naast bovengrondse bebouwing en netwerken van verkeer, energie en groen vormt de ondergrond de derde dimensie van ruimtelijke ordening. Deze derde dimensie wordt door de verschillende maatschappelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energietransitie en bodemdaling, van steeds groter belang. Bovendien wordt zij steeds bepalender voor het succesvol aanpakken van de verschillende opgaven. De ondergrondse ruimte is niet onbegrensd, terwijl er wel steeds meer activiteiten plaatsvinden in de ondergrond. Tegenwoordig wordt door klimaatadaptatie (o.a. ruimte voor water, extra bomen tegen hittestress) en energietransitie (bodemenergie, geothermie) steeds meer een beroep op de ondergrond gedaan. Daarnaast blijven teelt van gewassen en drinkwatervoorziening, net als biodiversiteit natuurlijk ook een functie van de ondergrond. Er is dus steeds meer drukte in de ondergrond. Hierdoor moeten soms keuzes worden gemaakt tussen verschillende functies. Daarbij moet tevens rekening worden gehouden met het feit dat niet alle functies samengaan. Zo kunnen bijvoorbeeld boomwortels niet tussen kabels en leidingen en moet bij toepassing van bodemenergie ook gekeken worden naar de temperatuur en daarmee de kwaliteit van het grondwater. Bovendien hebben veranderingen in de ondergrond gevolgen voor de lange termijn. Onbedoelde of ongewenste effecten kunnen vaak niet zomaar ongedaan gemaakt worden. We moeten de ondergrondse ruimte daarom zo goed en duurzaam mogelijk verdelen. 3D-ordening is hét instrument om dit te doen. Daarom voeren we ook regie op de ondergrond.

4.3 Regionale positionering

Zoals de trends en ontwikkelingen laten zien, komen er grote opgaven op de gemeente af. Hierbij hebben we onze regionale partners hard nodig. Daarom beschouwen we hier de visies van het Rijk, Provincie en regionale gremia op de fysieke leefomgeving. Hierbij benoemen we urgente thema's voor samenwerking en hoe wij hierop willen inzetten. Centraal voor onze inbreng in alle regionale processen staan steeds onze eigen omgevingsvisie en de Ruimtelijke Strategische Agenda Rijn- en Veenstreek.

NOVI

Met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Op basis hiervan zien we de volgende urgente thema's voor de samenwerking met het Rijk:

- *Het sturen op ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland.*
- *Het verbeteren van de verbindingen met alle landsdelen*
- *Het maken van regionale verstedelijkingsstrategieën.*
- *Het maken van een langetermijnaanpak voor het landelijk gebied*
- *Het aanpakken van bodemdaling (koppeling Regiodeal)*
- *Kwaliteit van landschap (Groene Hart als NOVI-gebied)*

POVI

Met de provinciale omgevingsvisie wordt een lange termijn visie op de fysieke leefomgeving van Zuid-Holland gegeven. Op basis hiervan zien we de volgende urgente thema's voor de samenwerking met de provincie:

- *(Circulaire) Economie en bedrijventerreinen*
- *Woningbouw en mobiliteit*
- *Energietransitie*
- *Milieu, natuur en landschap*

Groene Hart

Het 'Perspectief Groene Hart 2040' is de visie van het bestuurlijk platform Groene Hart en biedt input voor lokale omgevingsvisies. Op basis hiervan zien we de volgende urgente thema's voor de samenwerking met Groene Hart-partners (o.a. netwerksamenwerking Alphen-Woerden-Gouda):

- *(Circulaire) Economie, landbouw, toerisme en recreatie*
- *Woningbouw*
- *Landschap en profilering*
- *Bodemdaling*
- *Energie*
- *Natuur*

Holland-Rijnland

Momenteel wordt er gewerkt aan diverse regionale beleidsstukken. In de zomer van 2021 is de "Regionale Omgevingsagenda" (ROA) vastgesteld, waarin staat hoe op integrale wijze alle ruimte-vragende functies een plek kunnen krijgen in de regio of waar keuzes gemaakt moeten worden. Er is een balans gezocht tussen ruimte voor woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit en duurzame energie en tegelijkertijd het behoud van de kenmerkende waarden van ons landschap – die het zo aantrekkelijk maken om hier te leven, recreëren en bezoeken. Deze omgevingsagenda staat niet op zichzelf, maar hangt nauw samen met onder meer de Regionale Strategie Mobiliteit (RSM), Regionale Energie Strategie (RES 1.0), de actualisatie van de Regionale Woonagenda en de mogelijk toekomstige Regionale Landschapsstrategie. De strategische agenda Rijn- en veenstreek is als bouwsteen voor de regionale omgevingsagenda gebruikt.

Rijn- & Veenstreek: De groene poort naar de Randstad

De Rijn- en Veenstreek werkt samen aan agenda's om de kwaliteit van de leefomgeving te versterken. Dit vormt inbreng voor de omgevingsvisie enerzijds en regionale processen als de Regionale Omgevingsagenda van Holland-Rijnland en de gesprekken rondom het NOVI-gebied Groene Hart anderzijds. Omdat de uitgangspunten uit deze agenda samen met deze omgevingsvisie centraal staan bij onze inbreng in de diverse regionale processen lichten we hem hier nader toe.

Landschap als motor voor ontwikkeling

We zien onze unieke positie in de Randstad als grote kans. We zien mogelijkheden om de Rijn- en Veenstreek op een verantwoorde manier slim te ontsluiten en benutten. Dit laatste is nodig als we ook op de middellange termijn ruimte willen hebben voor economische ontwikkeling, werkgelegenheid en woonruimte in de Randstad.

Als rode draad door deze strategische agenda staat de kracht van het open landschap. Dit landschap willen we versterken. Daarmee wordt de betekenis voor de Randstad vergroot en kunnen ruimtelijke ontwikkelingen ook hier een plek krijgen. Om het landschap open te houden, concentreren we stedelijke ontwikkelingen rondom op te waarderen knooppunten. Zowel de dorpen als het open landschap krijgen hiermee een goede aansluiting op de “daily urban systems” van de Randstad. Verstedelijking biedt tegelijkertijd ook onverwachte kansen om het landschap te versterken. Zo kan woningbouw een motor zijn voor landschapsontwikkeling. Harde stads- en dorpsranden veranderen in aantrekkelijke leefplekken, waar ook het vergroten van biodiversiteit en klimaatadaptatie een plek krijgen. Verder grijpen we de vele kansen aan die er zijn om de natuurlijke en recreatieve waarde van het Groene Hart te versterken. Tot slot is er een aantal uitdagingen, zoals bodemdaling en stikstofreductie, die we het hoofd moeten bieden. In de volgende zes thema's lichten we toe waar we op in gaan zetten.

1. Groen, landschap, natuur en recreatie

De Rijn- en Veenstreek is een puur, oud-Hollands landschap met uitgestrekte polders en veenplassen, gecombineerd met een stad en veel kleine karakteristieke dorpen. De omgeving biedt rust en nodigt uit tot bewegen.

- Agrarische innovatie met open en klimaatadaptief landschap
- Ontwikkelen van natuur in en om stad en dorpen
- Versterken en vergroten biodiversiteit (i.s.m. Deltaplan Biodiversiteit)
- Toegankelijkheid en bereikbaarheid van natuur vergroten
- Toeristen langer vasthouden

2. Bodemdaling

De Rijn- en Veenstreek zet in op hervorming van het landbouwgebruik, zodat het toekomstbestendig wordt, bodemdaling tegen wordt gegaan, stikstof vermindert en boeren een bestaan hebben.

- Tegengaan van bodemdaling
- Reductie van stikstof aanpakken, in combinatie met natuurherstel
- Ontwikkelen van kennis, ook als “exportproduct”
- Samen met agrariërs en provincie inzetten op agrarische innovatie

3. Wonen en verstedelijking

De Rijn- en Veenstreek zet in op doorontwikkeling van Alphen aan den Rijn tot volwaardig knooppunt en we realiseren woningen binnen de kernen én aan de stads- en dorpsranden. Deze passen we zorgvuldig in met landschapsplannen. Hierdoor geven we invulling aan de volgende opgaven:

- Voorzien in de woningbehoefte
- Doorontwikkelen van Alphen aan den Rijn als volwaardig knooppunt
- Ontwikkelen van locaties binnen bestaand stads- en dorpsgebied én langs de stads- en dorpsranden, i.c.m. landschapsontwikkeling
- Een goede verbinding tussen landschap en stad
- Behouden van spaarzaam groen in de kernen
- Leefbaarheid van de dorpskernen behouden en waar mogelijk versterken

4. Economie en bedrijvigheid

De Rijn- en Veenstreek zoekt (schuif)ruimte voor groei van lokale en regionale MKB en nieuwe (innovatieve) bedrijvigheid. De economie is in 2050 circulair. Zo wordt de economie op een duurzame, groene en innovatieve manier versterkt.

- Verder verbinden van ons bedrijfsleven met kennisinfra in de Randstad
- Gezonde economische omgeving op het gebied van arbeidsmarkt
- Ruimte bieden voor groei en innovatie van het (lokale) en regionale brede MKB, door uitbreiding van het bedrijventerreinenareaal in Rijn- en Veenstreek
- Intensiveren en verduurzamen van de bedrijventerreinen waar mogelijk, met ruimte voor combineren van wonen en werken
- Ondersteunen innovatief vermogen en transitie bedrijfsleven naar circulaire businessmodellen, netwerkvorming circulaire economie en ondernemers
- Inzetten op duurzame logistieke concepten in o.a. Steekterpoortgebied (waterstof, duurzame stadsdistributie, Alpherium, koppeling met Heineken)
- Agri-Hotspot in Rijn- en Veenstreek bieden, waar landbouw, (glas)tuinbouw en boomkwekerijen samenkomen en innoveren

5. Mobiliteit

De Rijn- en Veenstreek zet in op het versterken van de daily urban systems van de Randstad door:

- Doorontwikkeling Alphen aan den Rijn tot volwaardig knooppunt voor hoogwaardig openbaar vervoer, inclusief frequentieverdubbeling Utrecht-Leiden
- Realisatie van HOV-verbinding Rotterdam-Schiphol via Zoetermeer
- HOV-verbinding vanaf station Alphen aan den Rijn – Uithoorn voor aansluiting op sneltram Uithoorn via Nieuwkoop
- Meer verkeer afwikkelen via de N-wegen om o.a. dorpskernen te ontlasten
- Verbeteren OV in landelijk gebied: ook tussen dorpen onderling en het gebruik van hubs om gebruik van OV te stimuleren
- Snelle en comfortabele fietsroutes/fietspaden

6. Energie

De Rijn- en Veenstreek zet in op energiebesparing, verbetering van het netwerk en grootschalige opwekking door:

- Inzet op energiebesparing en Zon op Daken
- Opwek langs infrastructuur met evenredige verhouding tussen zon en windenergie: met name opwek langs hoofdinfrastructuur, zoals de N11, of één of enkele clusters in Holland Rijnland
- Verkenning van aansluiting op warmtenet Rotterdam: aftakking naar Rijn- en Veenstreek
- Diverse pilots verduurzaming: aquathermie, restwarmte
- Groene Cirkel: schone, klimaatneutrale containerpendel tussen Heineken-brouwerij Zoeterwoude en Alpherium
- Onderzoek naar realisatie van lokale netwerken (LEC, Local Energy Community genoemd), die zonnepanelen, windturbines, energieopslag en alle afnemers onderling verbinden

Reflectie (boven)regionale visies

Op verschillende schaalniveau's wordt ingezet op vergelijkbare thema's. De focus op de "meerkernige metropool" (POVI) en het "Stedelijk Netwerk Nederland" (NOVI) is relevant voor onze verstedelijkingsopgave. Met name de aansluiting op de regionale verstedelijkingsstrategieën van het Rijk is hierbij van belang. De aanwijzing van het Groene Hart als NOVI-gebied en de focus op de kwaliteit van het landschap, bodemdaling, energietransitie en klimaatadaptatie is relevant voor het buitengebied en de stads- en dorpsranden. De Regiodeal Bodemdaling is in het verlengde daarvan een waardevol instrument.

De opgaven en ambities in de regionale agenda's en visies zijn vergelijkbaar met elkaar, maar er lijkt een belangrijk verschil in visie te zijn tussen het zwart-wit dogma van de scheiding tussen een leeg Groene Hart en uitdijende Randstad versus een meer verweven perspectief. Namelijk dat van een uiterst groene, hoogproductieve meerkernige metropool. Oftewel een groen knooppuntennetwerk, waarbinnen onze gemeente zeer centraal gelegen is en op meerdere aspecten een belangrijke complementaire rol vervult. Bijvoorbeeld op het gebied van landschap, recreatie, landbouw, economie en als uiterst fijne plek om te wonen.

◄ Afbeelding 4.3.1

Stedelijk Netwerk Nederland

Bron: Kamerbrief 'Regie en keuzes in het nationaal omgevingsbeleid (NOVI)', 2020

Afbeelding 4.3.2 ►

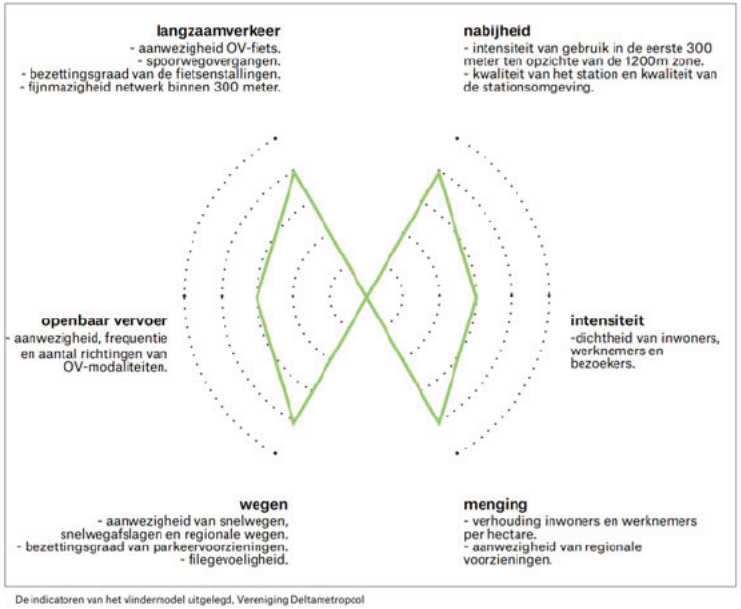
Het planologische dogma: Leeg Groene Hart en Uitdijende Randstad

Bron: Ontwikkeling van Westen Des Lands, 1958

Positionering

We hebben de ambitie om als knooppunt door te ontwikkelen, van *"regio-kern in het Groene Hart"* naar ***"centraal gelegen knooppunt in de groene deltametropool".*** Hiermee willen we onze centraal gelegen en goed verbonden positie in het (groen-) stedelijk netwerk Nederland nadrukkelijker innemen en samen met regio en Rijk doorontwikkelen. We benadrukken hierbij dat het de combinatie is van zowel de Groene Hart als Randstad-kwaliteiten waarmee we ons onderscheiden en waarop we komende jaren door willen ontwikkelen.

De Vereniging Deltametropool definieert een knooppunt als een plek waar verschillende mobiliteitsvormen samenkomen en stedelijke activiteiten plaatsvinden. Hierbij wordt het 'vlindermodel' gebruikt om knooppuntontwikkeling 'SMART' te maken.

De indicatoren van het vlindermodel uitgelegd, Vereniging Deltametropool

◀Afbeelding 4.3.3 Vlindermodel
Dit voorbeeld van het vlindermodel toont de samenhang tussen knoop en plaats (netwerk en ruimte). De linkervleugel de knoopwaarde, de rechter de plaatswaarde. Elk van de vleugels wordt gevormd door drie indicatoren. Een knooppunt functioneert goed wanneer beide vleugels van de vlinder met elkaar in balans zijn.

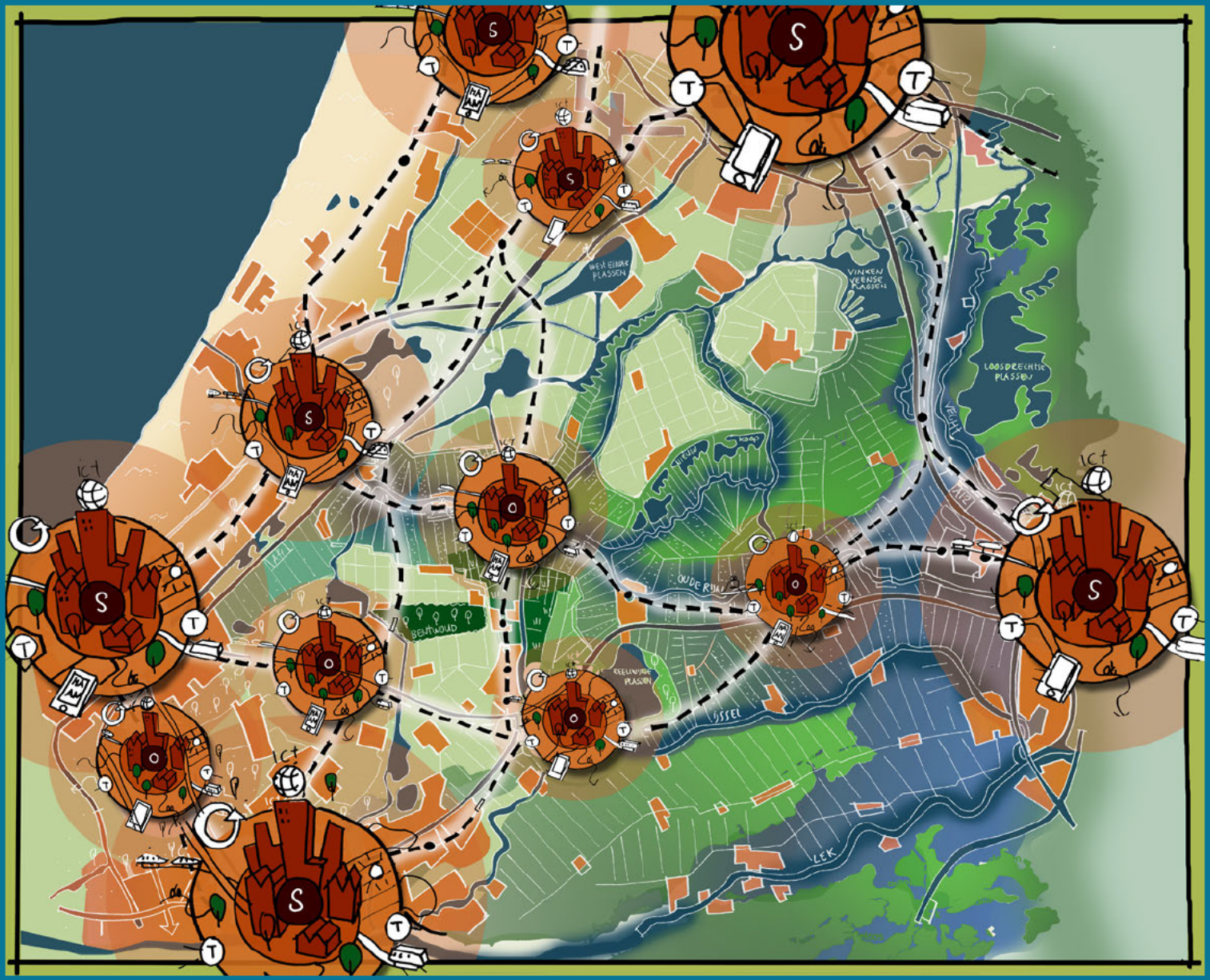
Bron: Vereniging Deltametropool, 2018

Voor de diverse onderstaande thema's hebben we onze algemene positionering en twee belangrijkste uitgangspunten uiteengezet. Deze positionering en uitgangspunten vormen samen met de bestaande kwaliteiten (4.1), opgaven uit trends en ontwikkelingen (4.2) en aanbevelingen uit het vergezicht (4.4) de input voor de ontwikkelrichtingen (4.5).

VERSTEDELIJKING EN MOBILITEIT	*"Doorontwikkeling tot volwaardig knooppunt"* *1. Faciliteren regionale woningbehoefte* *2. Samen het daily urban system vergroten*
TRANSITIES LANDELIJK GEBIED: LANDBOUW, RECREATIE, ENERGIE EN NATUUR	*"Waardevol buitengebied"* *1. Samen, verkennend en experimenterend landbouw toekomstbestendig maken* *2. Innovatie en verbreding faciliteren*
LANDSCHAP	*"Landschap als motor voor ontwikkeling"* *1. Sturen op versterking kwaliteit landschap* *2. Regie op meervoudige ontwikkeling*
BODEMDALING EN KLIMAATADAPTATIE	*"Ruimte voor innovatie"* *1. Samenwerken, verkennen en experimenteren* *2. Koploper klimaatadaptief bouwen*
ECONOMIE / BEDRIJVENTERREINEN	*"Veerkrachtig lokaal MKB-ecosysteem"* *1. Focus op faciliteren lokale MKB-ers* *2. Regionale behoefte faciliteren, mits...*
ENERGIETRANSITIE	*"Regionale bijdrage voor lokale kwaliteit"* *1. Regionale behoefte faciliteren* *2. Inpassen in het landschap*

4.4 Vergezicht 2040 - 2050

Voor de verstedelijkingsopgave is een trendstudie uitgevoerd naar mogelijke ontwikkelscenario's voor de metropool. Hieruit kwam het knooppuntenmodel als meest kansrijke ontwikkeling.
Op basis hiervan is een vergezicht gemaakt omtrent de mogelijke toekomstige verstedelijkingsopgaven in de gemeente. Bij deze 'stip op de horizon' is een aantal aanbevelingen opgenomen die, net als de kwaliteiten (4.1) trends en ontwikkelingen (4.2) en de regionale positionering (4.3), als input gebruikt zijn voor de integrale ontwikkelrichtingen (4.5).

Afbeelding 4.4.1 Essentieschets - Regio ► Gemeente Alphen aan den Rijn als: "Centraal gelegen knooppunt in de groene deltametropool"

Bron: KuiperCompagnons, 2020

◄ **Afbeelding 4.4.2**
Essentieschets
Vergezicht
Bron:
KuiperCompagnons,
2020

4.5 Visie

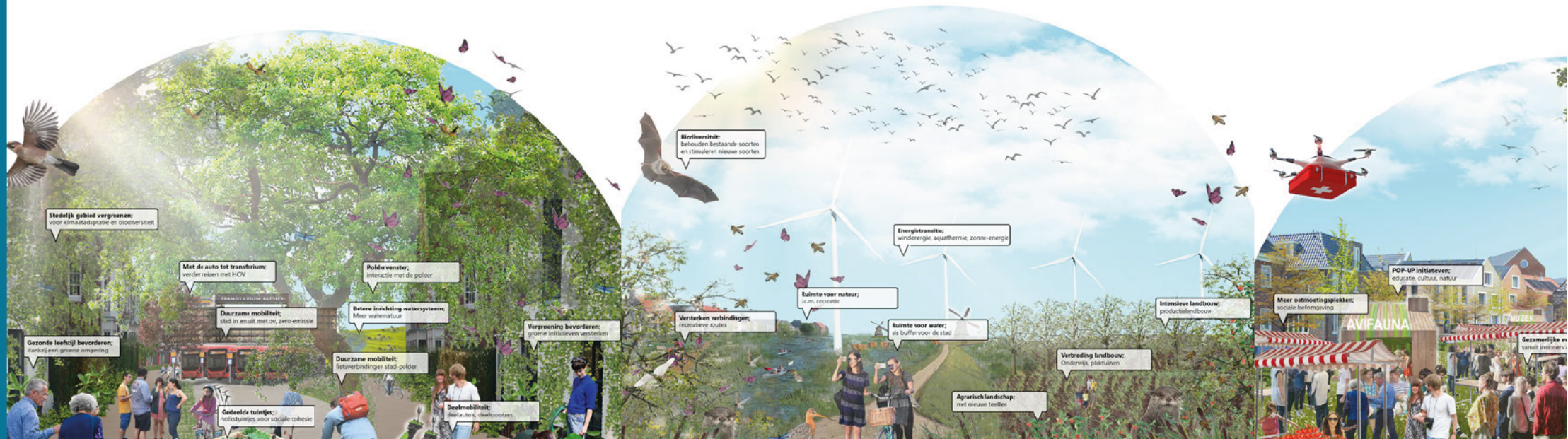
In dit, en het volgende (4.6), hoofdstuk beschrijven we onze koers, oftewel onze richtinggevende ambities. We beschrijven wat wij bedoelen met onze rol als "centraal gelegen (en groen) knooppunt in de groene deltametropool". Vervolgens duiden we op de visiekaart wat hiervan de vertaling is naar de fysieke leefomgeving.

Centraal gelegen knooppunt in de groene deltametropool

*We zijn een "groene gemeente met **lef**". Dit uit zich bijvoorbeeld in onze manier van werken. We zijn, nu en in de toekomst, een vernieuwer op het gebied van lokale democratie. Juist in relatie tot de Omgevingswet en het werken met deze omgevingsvisie zien wij kansen om verder te vernieuwen. Middels pilot-projecten en experimenten, zoals 'Alphen Centrum Begroot', blijven we ons ontwikkelen en leren we gaandeweg wat wel en niet werkt. Ook werken we met het MKB, agrariërs en diverse onderwijsinstellingen middels pilots en experimenten aan duurzame innovaties. Als een **proeftuin** bieden we ruimte aan dit soort initiatieven, groot (zoals de Greenport) en klein (zoals het voedselbos).*

*Het uit zich ook in de hoge ambities die we neerzetten. We streven er bijvoorbeeld naar dat onze positie in het **dagelijks stedelijk systeem** van de Randstad sterk verbetert. Dit is zowel voor onze bedrijven als onze inwoners van belang. Het verbetert ons vestigingsklimaat. Hiervoor worden nieuwe knooppunten voor hoogwaardig openbaar vervoer toegevoegd en bestaande knooppunten worden opgewaardeerd. Denk hierbij aan het verhogen van de frequentie van treinen op het traject Leiden-Utrecht, een verbetering van de connectie tussen Zoetermeer-Alphen aan den Rijn-Schiphol en het verbeteren van de bereikbaarheid van onze arbeidsplaatsen via fietssnelwegen en openbaar vervoer.*

*Niet alleen op het gebied van **knooppuntontwikkeling** zijn onze ambities hoog. We zetten ook in op een koplopersrol op het gebied van **natuurinclusieve en klimaatadaptieve** gebiedsontwikkeling. Met landschappelijke raamwerken werken we, via ecologische raamwerken, aan een goede inpassing van verstedelijkingsopgaven. De nadere uitwerking van de Noordrand is hier een actueel voorbeeld van.*

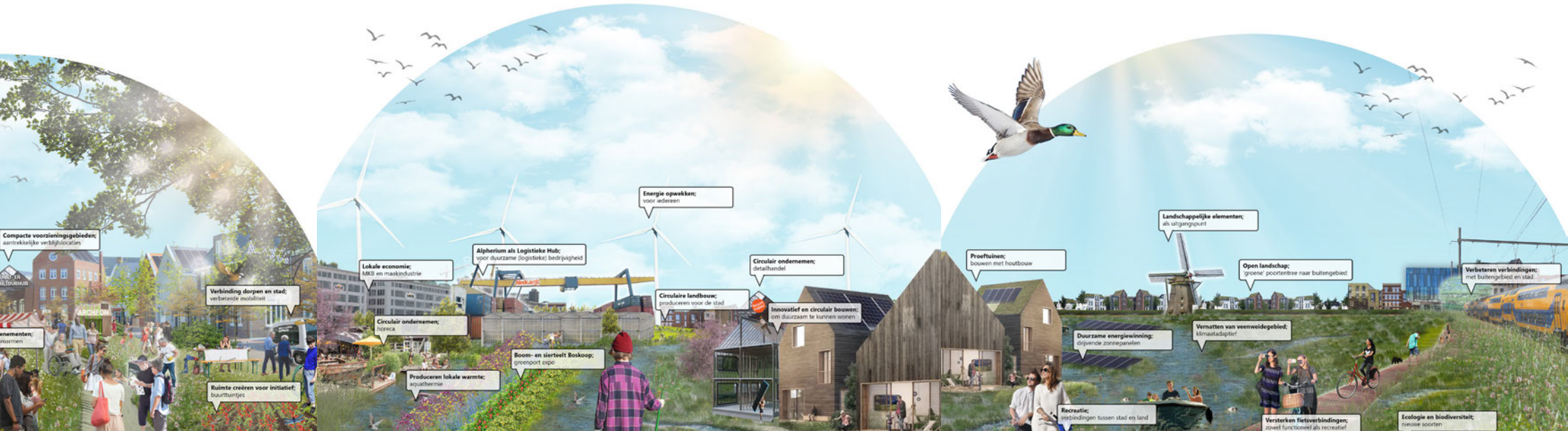

*We zien een duurzame toekomst voor ons. Daarom pakken we een **aanjagersrol** op het gebied van de **energietransitie**. Hoe de transitie er afgerond uitziet weet niemand, maar ook op korte termijn zetten we al stappen.*

*Boven al deze gedurfde ambities staat het **'groene'**. Het is, samen met het water, onze onderscheidende kwaliteit. Het is het verbindende element in onze gemeente. Van de Greenport tot onze parken, van het kroonjuweel Aarlanderveen tot het Bentwoud. Op deze kwaliteit bouwen we voort. We verbinden het groene (en blauwe) binnen en buiten de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld door de fysieke vergroening van het stadshart, de bedrijventerreinen en langs de 'poldervensters'. Onze openbare ruimte gaat hierdoor veranderen. Het wordt minder hard, groener en met meer ruimte voor water. Hierdoor verbinden we onze reeds bestaande groene kwaliteiten. Deze vergroening dient meerdere doelen.*

*We bieden zo meer **ruimte voor bewegen**, het draagt bij aan gezondheid van onze inwoners, we zijn beter bestand tegen klimaatverandering en het is ecologisch waardevoller. We zetten zowel binnen als buiten de gebouwde omgeving het landschap en groen centraal. Dit betekent niet dat we star vasthouden aan het huidige groen of landschap, maar we dagen initiatiefnemers wel uit om met creatieve oplossingen te komen hoe zij deze kwaliteiten willen integreren of compenseren.*

*Dit alles leidt tot een aantrekkelijke groene gemeente. Deze is niet alleen aantrekkelijk voor onze inwoners en ondernemers, maar ook voor (toeristisch-recreatieve) bezoekers. Met onze bestaande trekpleisters en waardevolle landschappen als basis ontwikkelen we dan ook een beter en gedifferentieerder **recreatief-toeristisch aanbod**, bijvoorbeeld langs het Bentwoud, het vaardorp Rietveld en de Molenviergang.*

Toelichting visiekaart

De visie en de lagen van de diverse ontwikkelrichtingen (zie 4.6) komen samen in de omgevingsvisiekaart. Waar mogelijk vatten we de concrete keuzes al relatief exact op de kaart (bv. de ontwikkellocaties woningbouw), voor sommige zoekgebieden is de markering wat globaler en indicatiever (zoals de verdichtingsgebieden en het zoekgebied duurzaam ondernemen). Hiermee leggen we richtinggevende keuzes vast, echter vergen alle zoekgebieden, in meer en mindere mate, nader onderzoek en uitwerking.

We zetten nadrukkelijk in op de regionale verbindingen en knooppuntontwikkeling, langs de historische Limes-lijn én de 'nieuwe lijnen' als Zoetermeer - Schiphol en Nieuwkoopse - Kagerplassen. Daarnaast vatten we in de kaart de Groene Hart-kwaliteiten van verschillende landschapstypen (Veenweiden, Boom- en sierteeltgebied, Droogmakerijen en de Oevervallen) samen. Langs integrale onwikkelingsassen versterken we het blauw-groene netwerk, maken we ruimte voor landschapsontwikkeling en verstedelijking, versterken we infrastructurele verbindingen en bieden we ruimte voor de energietransitie.

Vanuit de ontwikkelrichting **'Duurzaam Ondernemen'** zijn de dorps- en wijkcentra, het gemengde stedelijk gebied, de nieuwe zoekgebieden voor bedrijventerreinen, duurzaam onderenemerschap en het Greenport-gebied relevante ruimtelijke vertalingen van beleidskeuzes. De ruimte voor gedeeltelijke transformatie van zowel bedrijventerreinen en het Greenport-gebied horen hier ook bij. Naast het centrum en het landelijke gebied zijn de bezienswaardigheden ook van belang als trekpleisters voor bezoekers.

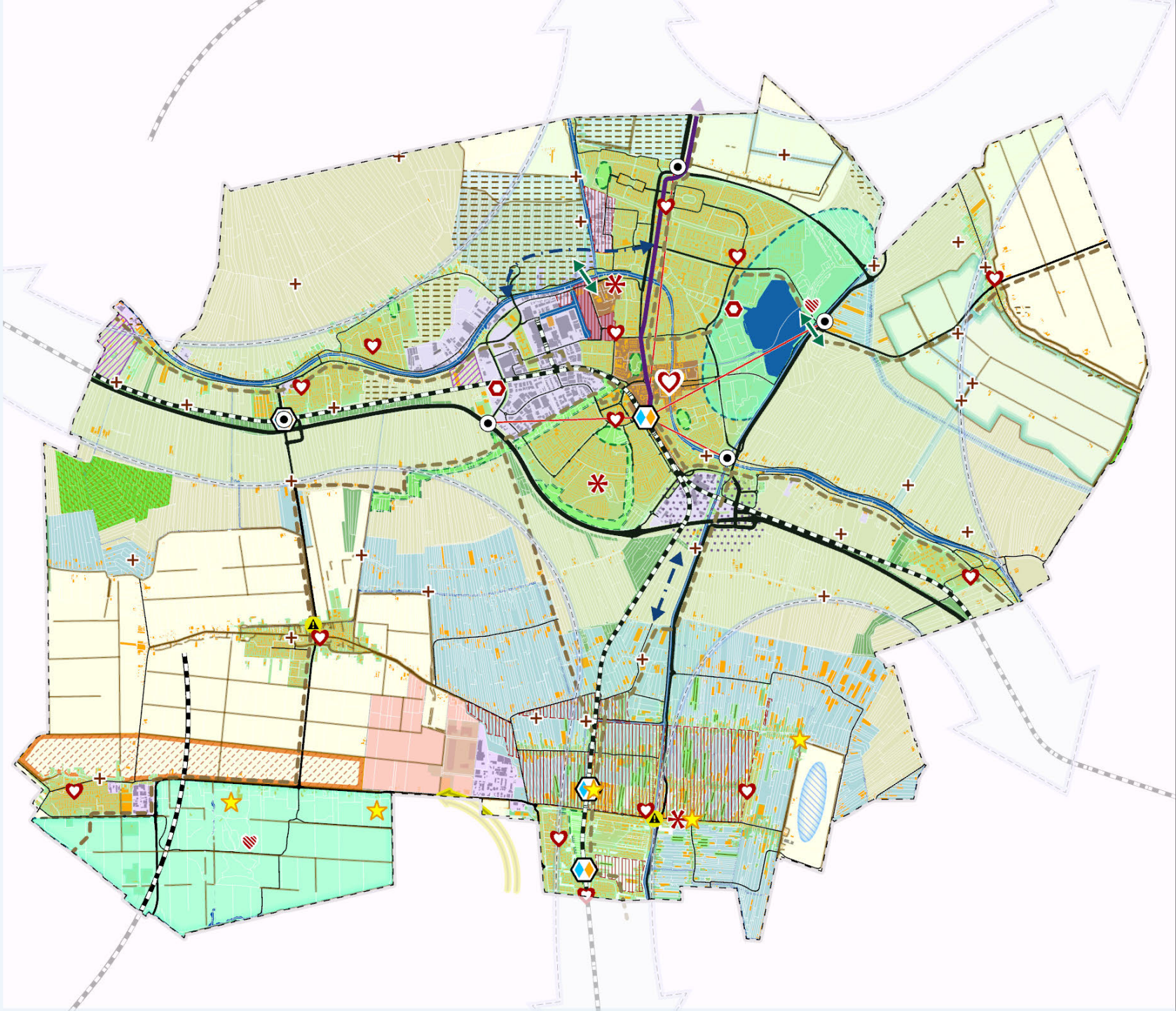
Onder **'Landschappelijke Verstedelijking'** zijn de integrale ontwikkeling van stads- en dorpsranden alsmede de directe omgeving van de knooppunten van belang. Onder de blauw-groene ontwikkelingsassen, alsmede diverse dorpsranden, zijn kansen om zowel Groene Hart als Randstad-kwaliteiten te ontwikkelen met ruimte voor energie, water, recreatie, landbouw infrastructuur en verstedelijking.

We werken vanuit landschappelijke raamwerken, via ecologische raamwerken naar een goede inpassing van verstedelijkingsopgaven. Hierbij zijn de Noordrand, Oog van Koudekerk en Hazerswoude-Rijndijk actuele ontwikkellocaties. Ook de Gnephoek is gemarkeerd als ontwikkelgebied. Hier staat het combineren van functies als landbouw, wonen, werken, natuur, energie, waterhuishouding en recreatie centraal. De invulling van de Bentwouderrand, gemarkeerd als zoekgebied voor groen en (verblijfs)recreatie, bevindt zich aan het begin van een verkennende fase. Ook hierbij zoeken we naar combinaties met andere functies zoals landbouw, werken, energie, water en natuur.

Het **'Waardevol Buitengebied'** is met name middels de huidige functies, cultuurhistorische bezienswaardigheden, natuurgebieden en landschappelijke typologieën en structuren in de kaart opgenomen.

De doelen van **'Samen Sterker'** zijn middels de 'hartjes' in centra en recreatiegebieden en middels de groene gebouwde omgeving in de kaart opgenomen. Refererend aan de focus op de rol die wijk- en dorpscentra alsmede de groenere openbare ruimte, parken en recreatiegebieden vervullen als plek voor ontmoeting en beweging.

Tot slot is **'Gezonde Vergroening'** gericht op nieuwe mobiliteitsverbindingen, zoals fietssnelwegen, verbetering van bestaande en toevoeging van nieuwe OV-verbindingen, oplossen van knelpunten en nieuwe verbindingen zoals de kleine by-pass en tussen Boskoop en De Schans. Ook hierbij kiezen we voor een integrale benadering. Dat wil zeggen, deze ontwikkelingen koppelen we aan andere landschappelijke en stedelijke ontwikkelingen. We ontwikkelen multimodale knopen en transferia. Daarnaast vatten we binnen deze ontwikkelrichting de fysieke vergroening en verduurzaming van de gebouwde omgeving op de kaart.

J:\619\160\00\3
Projectresultaat\Verbeelding\GIS\Omgevingsvisie

4.6 Ontwikkelrichtingen

Op basis van de bestaande kwaliteiten (4.1), trends en ontwikkelingen (4.2), (boven) regionale visies (4.3), de aanbevelingen uit het vergezicht (4.4) en de beschreven visie (4.5) kiezen we voor de volgende vijf richtinggevende integrale beleidsopgaven, oftewel de ontwikkelrichtingen.

We plaatsen diverse beleidsopgaven binnen deze ontwikkelrichtingen, zoals economie bij duurzaam ondernemen of sociaal domein bij samen sterker. Er zijn echter ook diverse beleidsopgaven die bij alle of meerdere ontwikkelrichtingen terugkomen, zoals duurzaamheid en mobiliteit.

Per ontwikkelrichting beschrijven we kort het beeld dat we hierbij hebben en verduidelijken dat met een collage. Het raamwerk wordt hierbij gebruikt om aan te geven welke kwaliteiten, trends of ontwikkelingen de nadruk hebben. Hoe donkerder, hoe meer nadruk het binnen deze bepaalde opgave heeft. Vervolgens beschrijven we aan de hand van de 'Wat-, Hoe-, Waar-vragen' nader wat en hoe we willen bereiken en wat dat betekent voor de leefomgeving.

Duurzaam Ondernemen

Hieronder integreren we opgaven met betrekking tot bijvoorbeeld economische ontwikkeling, verduurzaming bedrijvigheid, detailhandel en horeca, circulair bouwen, kringlooplandbouw en de duurzame Greenport Boskoop.

Landschappelijke Verstedelijking

Hieronder integreren we opgaven met betrekking tot bijvoorbeeld woningbouw, landschappelijke ontwikkeling van integrale stadsranden met ruimte voor klimaatadaptatie, natuur en energie.

Waardevol Buitengebied

Hieronder integreren we diverse opgaven die op het buitengebied afkomen, zoals bijvoorbeeld landbouw, biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie, recreatie en toerisme, maar ook sociaaleconomische uitdagingen.

Samen Sterker

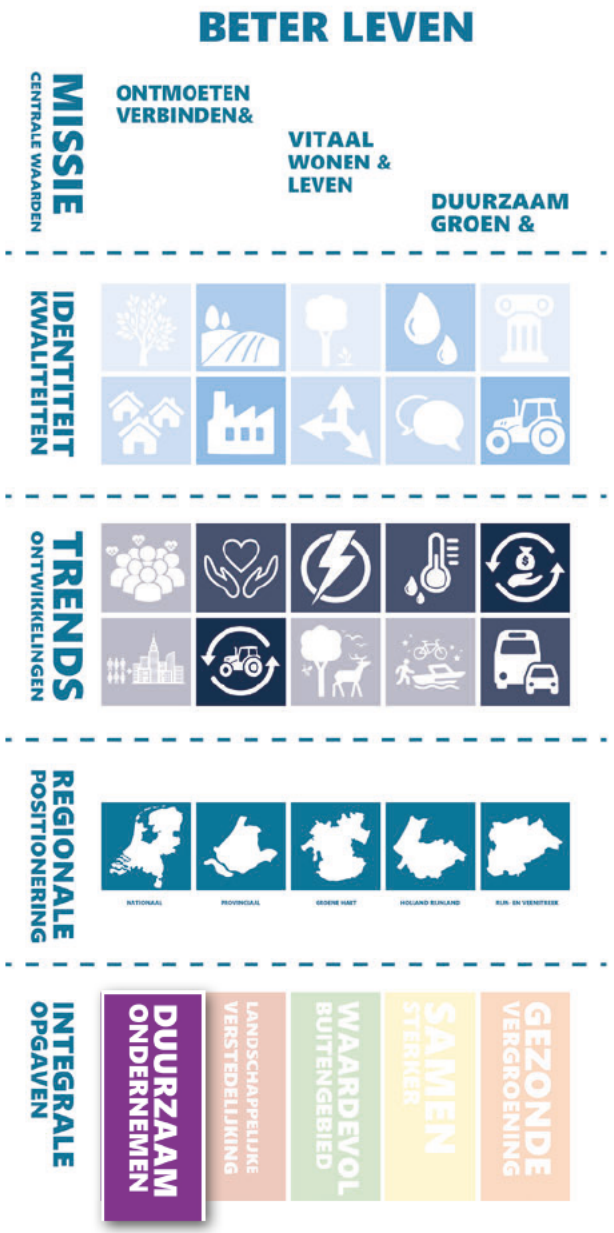
Hieronder integreren we opgaven met betrekking tot bijvoorbeeld sociaal-maatschappelijke en recreatief-toeristische voorzieningen, ruimte voor lokaal initiatief, evenementen en een inclusieve openbare ruimte.

Gezonde Vergroening

Hieronder integreren we opgaven met betrekking tot bijvoorbeeld binnenstedelijke klimaatadaptatie, fysieke vergroening, biodiversiteit, reductie milieubelasting en verduurzaming mobiliteit.

4.6.1. Duurzaam ondernemen

Toonaangevend zijn in de economie van de toekomst in het Groene Hart

Ons lokale ecosysteem van MKB-bedrijven is het hart van onze economie. Deze veerkrachtige (bestand tegen een economisch stootje) en diverse economische motoren zijn belangrijke kwaliteiten van onze gemeente die we ook in de toekomst optimaal willen blijven faciliteren.

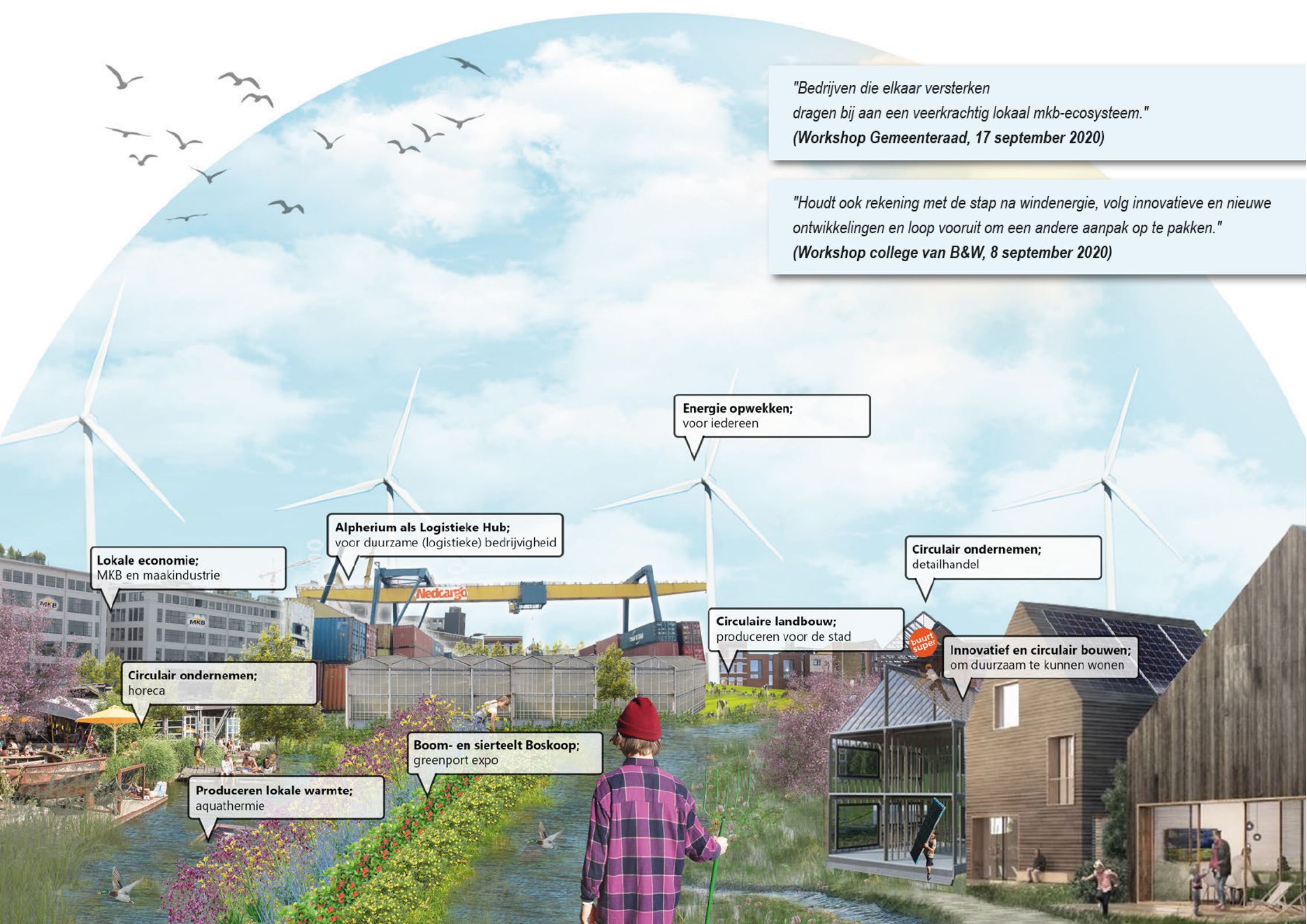
De dorps- en wijkcentra en het gemengde stedelijk gebied zijn hierbij gebieden waar detailhandel en horeca in ieder geval de ruimte krijgen. We willen daarnaast ruimte bieden aan innovaties en complementaire productieketens die duurzaam zijn en de impact op ons milieu minimaliseren. Samen met de sectoren en onze partners gaan we de verduurzaming van de economie actief stimuleren. Onder andere door bestaande bedrijven te ondersteunen bij het realiseren van circulaire bedrijfsmodellen en de ruimte op bestaande bedrijventerreinen te optimaliseren.

Om het vestigingsklimaat verder te verbeteren zetten we samen met de sectoren en onze partners, waaronder onderwijs en kennisinstellingen, in op het aantrekken en creëren van kennis en innovatie. Zowel gericht op bedrijven als onze inwoners. De gemeente wordt een proeftuin en tentoonstelling voor de nieuwe economie. Circulaire bouwmaterialen worden gebruikt, zoals hout van productiebossen of isolatiemateriaal van lisdodde. De stedelijke gebieden worden groener, bijvoorbeeld met behulp van groene gevels, hangende tuinen en kunstwerken bestaande uit Boskoopse planten en producten. We richten ons ook op de vergroening van het vrachtverkeer.

Bij de afweging voor ruimte voor nieuwe bedrijven bekijken we de toegevoegde waarde voor de economische structuur, milieu, verduurzamingsopgave, menselijk kapitaal, innovatiekracht en werkgelegenheid.

"Bedrijven die elkaar versterken
dragen bij aan een veerkrachtig lokaal mkb-ecosysteem."
(Workshop Gemeenteraad, 17 september 2020)

"Houdt ook rekening met de stap na windenergie, volg innovatieve en nieuwe ontwikkelingen en loop vooruit om een andere aanpak op te pakken."
(Workshop college van B&W, 8 september 2020)

Hoofddoelen - *Wat? - Duurzaam ondernemen*

1. Duurzamere economie

De "Groene Delta" staat voor een duurzaam en economisch sterk Nederland. Onze gemeente heeft een goede uitgangspositie in de "Groene Delta". We willen onze economie (nog) duurzamer maken. Door in te zetten op het gebruik en opwekking van schone energie en circulaire kringlopen bij gebruik van grondstoffen. Bovenal zien wij kansen voor nieuwe innovatieve bedrijven en initiatieven die een bijdrage kunnen leveren aan onze "Groene Gemeente & Delta".

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Duurzame energie opwekken bij bedrijventerreinen
- Optimalisering ruimte en vergroening bestaande bedrijventerreinen
- Transitie naar circulair grondstoffengebruik stimuleren

2. Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat

Bereikbaarheid en clustervorming van bedrijven zijn harde aspecten die we willen verbeteren. Het zorgen voor voldoende bedrijventerreinen voor groei en innovatie valt hier ook onder. Daarnaast zetten we in op zachte aspecten die een rol spelen bij investeringsbeslissingen zoals de verbetering van het imago van ons vestigingsklimaat, verminderen regeldruk en vergroten van vertrouwen in de overheid.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Voldoende uitbreidingsruimte bedrijventerreinen
- Multimodale bereikbaarheid van alle werkgebieden op orde
- Gemengd stedelijk gebied doorontwikkelen en promoten
- De Greenport Boskoop versterken en promoten

3. Betere aansluiting "Onderwijs-arbeidsmarkt"

Het menselijk kapitaal van een gemeente, oftewel de verzameling van alle kennis, ervaring en competenties van haar inwoners, is een belangrijke economische indicator. Om dit kapitaal beter op de wensen van de (nieuwe) economie aan te laten sluiten zetten we in op gerichte (om)scholing en plekken om ervaring op te doen.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Het bedrijfsleven en onderwijs onderling en met elkaar koppelen
- Actief ruimte bieden aan initiatieven, experimenten & innovaties met 'triple-helix'
- Aansluiten op kennisinfrastructuur van de Randstad

4. Vitale winkelvoorzieningen

Aantrekkelijke (stads-, wijk- en dorps)centra zijn van belang voor de economie en ons vestigingsklimaat. We zetten daarom in op clustering van detailhandel en horeca. In deze clusters zetten we in op functiemenging en verbetering van het verblijfsklimaat. De multifunctionele accommodaties spelen hierbij ook een belangrijke rol. Daarnaast willen we kansen vanuit toeristisch-recreatief bezoek optimaal benutten.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Clustering van detailhandel en horeca
- Verbeteren verblijfsklimaat stads-, wijk- en dorpscentra
- Ruimte bieden aan complementaire voorzieningen voor recreatief-toeristische doelgroepen, ook buiten centra

Hoofddoelen - *Hoe (niet)? - Duurzaam ondernemen*

Rolopvatting:

- Duurzame economie: Netwerkend ("Participerend")
- Vestigingsklimaat: Netwerkend ("Participerend")
- Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt: Netwerkend ("Participerend")
- Vitale winkelvoorzieningen: Responsief ("faciliterend")

Wat willen we niet:

- Toename inrichtingen met grote veiligheidscontouren
- Vierkante meters detailhandel erbij buiten centra, met uitzondering voor lokale boerenwinkels
- Bedrijventerreinen met weinig werknemers / ha
- Bedrijventerreinen met een lage DPL score
- Beleid en regelgeving te sterk vastleggen (bewaar ruimte voor innovatie)

Koppelingen keuzes integraal beleid:

- Human capital - sociaal domein
- Forensen – bedrijventerreinen: multimodale ontsluitingen mogelijk maken
- Ruimte voor hernieuwbare energiebronnen bij (groot)verbruikers
- Aantrekkelijk vestigingsklimaat (hoge kwaliteit leefomgeving) voor bewoners / werknemers (zie andere ontwikkelrichtingen)

"De creatieve ondernemersgeest in onze gemeente is een belangrijke drijvende kracht."
(Workshop gemeenteraad, 17 september 2020)

Uitwerking in:

De uitwerking van de doelen organiseren we samen met onze lokale en (boven) regionale partners. De koppelingen met (boven)regionale en lokale processen en instrumenten zijn dan ook bijzonder van belang. Het gaat hierbij in ieder geval om de volgende processen en instrumenten:

- NOVI-gebied
- Klimaatakkoord
- Energieakkoord Holland-Rijnland
- Verstedelijkingsagenda Provincie Zuid-Holland
- Groeiagenda Zuid-Holland, EBZ
- Energieakkoord Holland-Rijnland
- Regionale Omgevingsagenda Holland-Rijnland,
- Regionale Verstedelijkingstrategie
- Regionale bedrijventerreinenstrategie
- Opgave - Economie van de 21e eeuw
- Opgave - Klimaat en duurzaamheid
- Economische Agenda 2021-2025
- Detailhandelsvisie
- Uitvoeringsplan visie stadshart
- IGSV en Uitvoeringsprogramma Greenport
- EDBA

We gaan verkennen of we activiteiten in het kader van de uitgangspunten en doelen van bovenstaande trajecten en de ontwikkelrichting Duurzaam Ondernemen voldoende binnen bestaande programma's kunnen operationaliseren. De juridische doorvertaling van deze doelen in regels zal in het omgevingsplan plaatsvinden.

Bedrijventerreinen - bestaand en zoekgebieden

De bedrijventerreinen zijn van groot belang voor het MKB en daarmee voor arbeidsplaatsen in de gemeente. Samen met de Greenport zijn hier de meeste bedrijven en arbeidsplaatsen gevestigd. We zien hier ruimte voor groei, maar zetten tevens in op de optimalisatie van het ruimtegebruik en verdere verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. Op de kaart hebben we daarom gebieden gemarkeerd die we verder onderzoeken op haalbaarheid als te ontwikkelen bedrijventerrein ("Zoekgebieden bedrijven & duurzaam ondernemen"). Zo kan het aantal arbeidsplaatsen gelijk op groeien met de toename van het aantal inwoners. We houden het areaal bedrijventerreinen met hoge milieucategorie gelijk. Bij nieuwe ontwikkelingen kiezen we dus niet voor de hogere categorieën, maar maken we wel een uitzondering voor compensatiegebieden. We kiezen ook niet voor grootschalige logistiek, tenzij dit gekoppeld is aan de overslagterminal Alphen aan den Rijn. Daarnaast zijn de toegevoegde waarde voor de economische structuur, milieu-impact, verduurzamingsopgave, menselijk kapitaal, innovatiekracht en werkgelegenheid belangrijke afwegingscriteria. Ook kantoren zijn hierbij afweegbaar.

Gemengd stedelijk gebied en Wijk en dorpscentra

Het gemengde stedelijk gebied biedt ruimte voor een hoge mate van functiemenging en stedelijke dichtheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan woningbouw in hogere dichtheden met lagere parkeernormen in combinatie met kleinere en grotere bedrijven in dienstverlening (kantoren), detailhandel en horeca. Daarnaast is een aantrekkelijk stadshart onderdeel van een goed vestigingsklimaat.

In de wijk- en dorpscentra is ruimte voor ondernemers gericht op wijk en dorpen. Hier kunnen tevens maatschappelijke voorzieningen aan gekoppeld worden. Deze centra zijn van belang voor de levendigheid en vitaliteit.

Buitengebied

In het buitengebied zijn, naast agrarische ondernemers, ook meer industriële en toeristisch-recreatieve ondernemers actief. We willen dat boeren duurzaam kunnen blijven boeren en zien kansen voor landschapsgebonden toerisme, maar zetten minder in op het bieden van uitbreidingsruimte voor industriële activiteiten in het buitengebied. Hiervoor bieden we in principe ruimte op de bedrijventerreinen, mits deze ruimte beschikbaar is. In uitzonderingsgevallen kijken we naar mogelijkheden voor maatwerk op de bestaande locaties.

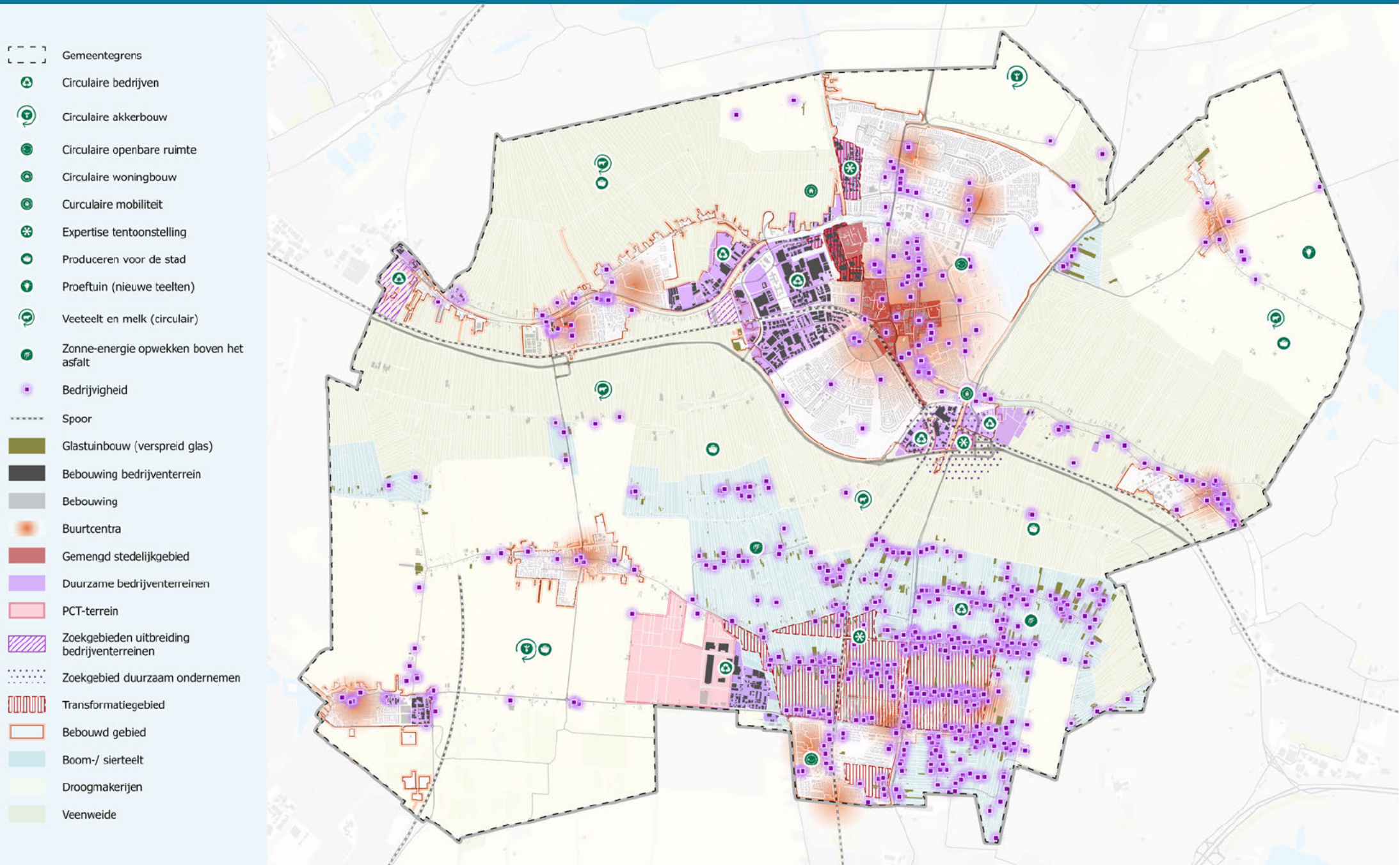
Boom- en sierteeltgebied en Pot en Containerteelt Terrein (PCT)

De Greenport is van groot economisch belang. In het boom- en sierteeltgebied staan de functies van de Greenport, en de verdere versterking daarvan centraal. In het verlengde daarvan is er op het PCT ruimte voor verwante bedrijfsmatige ontwikkelingen.

Transformatiegebieden

In sommige gebieden zien we ruimte voor 'verkleuring'. Dat wil zeggen dat hier een mix van activiteiten kan ontstaan. In Boskoop is dit bijvoorbeeld zeer breed, met bijvoorbeeld ruimte voor waterberging, natuurontwikkeling, woningbouw energie en/of toerisme, idealiter een combinatie hiervan waarmee ingespeeld wordt op het groene karakter van het gebied. Voor Rijnhaven zien we een verkleuring naar gemengd stedelijk gebied ontstaan, waarbij stedelijke functies gemengd worden. Op Heimanswetering is ruimte voor experiment. Hier onderzoeken we mogelijkheden om woningbouw en bedrijvigheid te mixen. Verder zijn er enkele kleinere transformatiegebieden opgenomen waarbij bedrijvigheid meer gemengd wordt met andere functies, zoals bijvoorbeeld het Werklust-terrein.

Hoofddoelen - *Waar? - Duurzaam ondernemen*

4.6.2. Landschappelijke verstedelijking

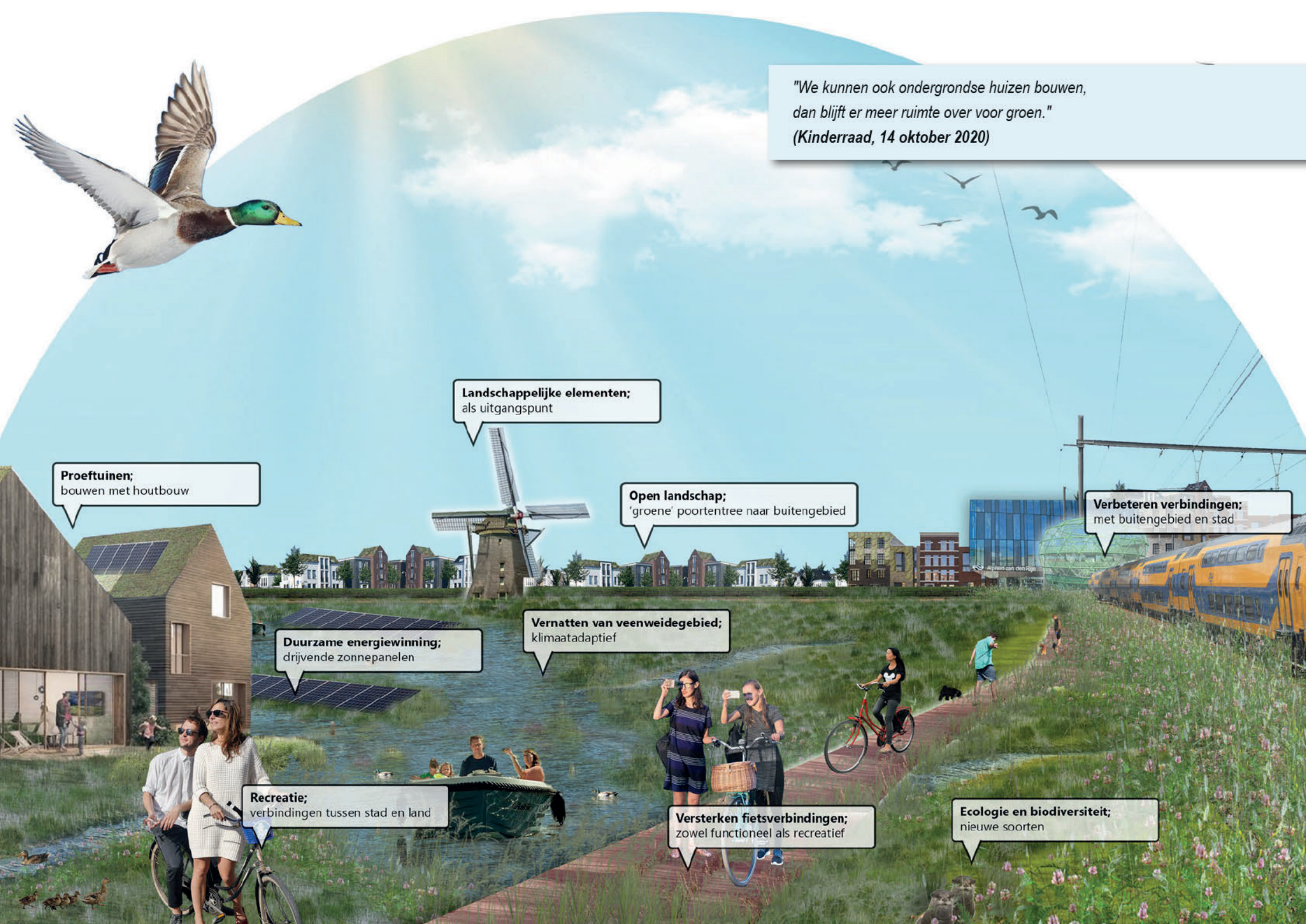

Slim en duurzaam ontwikkelen met Groene Hart-kwaliteiten als raamwerk

Onze ligging maakt dat we zowel de kwaliteiten van het Groene Hart als de Randstad bezitten. We zien kansen voor de verdere ontwikkeling van de gemeente als plek waar men fijn kan wonen, leven en werken, midden in het Groene Hart en goed verbonden met de Randstad. Waarbij we naast groene ruimte voor natuur, waterberging, recreatie en toerisme ook inzetten op een complementaire rol voor de woningbouw- en energie-opgave. De verdere verbetering van de infrastructuur is daarbij een randvoorwaarde. We zetten dan ook in op verdere verstedelijking en verdichting bij goed met openbaar vervoer ontsloten locaties. Hier concentreren we de ruimte voor de regionale woningvraag. Voor de overige kernen faciliteren we de lokale behoefte en is maatwerk nodig om de vitaliteit te waarborgen. Met name in de stadsranden en bij de OV-knooppunten zien wij kansen voor verdere ontwikkeling van de gemeente tot een volwaardig knooppunt.

Dit doen wij door zowel de "Randstadkwaliteiten" als de "Groene Hart-kwaliteiten" te versterken. We streven daarbij naar een verweving van landschap, klimaatadaptatie, landbouw, verstedelijking en energieopwekking. Bij het realiseren van nieuwe wijken aan de stadsrand vormen het landschap, de biodiversiteit en de cultuurhistorische waarden het uitgangspunt voor het ontwerp en integreren we andere urgente maatschappelijke opgaven als klimaatadaptatie, landbouwtransitie en energietransitie. De verstedelijking beweegt met het landschap mee en niet andersom. We creëren nieuwe soorten stadswijken waar gezond wonen centraal staat voor elke sociale groep, in deze wijken is er ruimte voor iedereen.

Met de ontwikkeling van nieuwe groen-blauwe structuren geven we een impuls aan (water)recreatie, klimaatadaptatie en ecologie in het buitengebied. Bijvoorbeeld door samen met de regio in te zetten op ecologische en recreatieve verbindingen tussen Nieuwkoopse Plassen, Kagerplas en de Oude Rijn. Door de aantrekkelijke overgang van het rustige open buitengebied naar het bruisende centrum zijn de stadsranden de nieuwe stadspoorten voor bezoekers en inwoners. Bestaande stad, station en buitengebied worden daardoor beter verbonden.

"We kunnen ook ondergrondse huizen bouwen, dan blijft er meer ruimte over voor groen."
(Kinderraad, 14 oktober 2020)
Landschappelijke elementen; als uitgangspunt
Proeftuinen; bouwen met houtbouw
Open landschap; 'groene' poortentree naar buitengebied
Verbeteren verbindingen; met buitengebied en stad
Vernatten van veenweidegebied; klimaatadaptief
Duurzame energiewinning; drijvende zonnepanelen
Recreatie; verbindingen tussen stad en land
Versterken fietsverbindingen; zowel functioneel als recreatief
Ecologie en biodiversiteit; nieuwe soorten

Hoofddoelen - *Wat? - Landschappelijke verstedelijking*

1. Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt

Een knooppunt is een plek waar verschillende mobiliteitsvormen samenkomen en stedelijke activiteiten plaatsvinden. Hier kan het verbeteren van de samenhang tussen netwerk en ruimte veel opleveren. We zetten daarom in op een verbetering van de 'knoopwaarde' (langzaam verkeer, OV en wegen) en de 'plaatswaarde' (nabijheid, intensiteit en menging).

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Rond knooppunten inzetten op verdichting stedelijke activiteiten
- Bij knooppunten inzetten op verbetering multimodale verbindingen
- Nieuwe knooppunten bij grotere woningbouwontwikkelingen

2. Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappelijke stads- en dorpsranden

In het Groene Hart komen grote uitdagingen voor stad & land samen. We zetten daarom in op de integratie van verschillende oplossingen in de stads- en dorpsranden. We zien hier kansen om de verbinding tussen stad, land en regio te verbeteren door binnen landschappelijke raamwerken grote urgente maatschappelijke opgaven op het gebied van o.a. klimaat, energie, natuur, landbouw, en woningbouw te combineren.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Ontwikkeling landschappelijke raamwerken stads- en dorpsranden
- Meervoudige ontwikkeling Gnephoek en Noordrand
- Inpassen energie-, klimaat- en woningbouwopgave

3. Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen

Een van de kwaliteiten van onze gemeente betreft de gevarieerde woonomgevingen. De verscheidenheid en kwaliteit van de diverse woonomgevingen bouwen we verder uit.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Versterking gemengd stedelijk gebied met Rijnhaven & Gnephoek
- Kwaliteitsverbetering bestaande wijken en dorpen
- Nieuwe type leefomgevingen toevoegen in Gnephoek en Noordrand

4. Voldoende bereikbare woningen voor jong, oud en kwetsbaren

De druk op de woningmarkt is hoog en sluit niet altijd aan op woonwensen en -kansen van met name jongeren, minder vermogenden, bijzondere doelgroepen en een vergrijzende bevolking. Om onze positie in de Randstad (als een van de weinige plekken waar je nog betaalbaar kunt wonen) te behouden zorgen we voor voldoende woningen. We realiseren een gedifferentieerd woningaanbod en waarborgen voldoende woningen voor groepen die het meeste in de knel zitten, met bijzondere aandacht voor aangepast wonen en levensloopbestendigheid.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Meer (passende) woningen voor:
  - Jongeren
  - Lagere inkomens / Minder vermogenden
  - Bijzondere doelgroepen
  - Vergrijzende bevolking

Hoofddoelen - *Hoe (niet)? - Landschappelijke verstedelijking*

Rolopvatting:

- Knooppuntontwikkeling: Netwerkend ("Participerend")
- Verbinding stad-land-rand: Presterend (initiërend)
- Leefomgevingen: Netwerkend ("Participerend")
- Woningen: Rechtmatig (kaderstellend) / Netwerkend ("Participerend")

Wat willen we niet:

- Afname binnenstedelijk groen
- Grootschalige woningbouw & bedrijventerreinen buiten aangewezen zoeklocaties
- Ontwikkelruimte binnen kernen beperken
- Landschappelijke structuren aantasten

Koppelingen keuzes integraal beleid:

- Prioritering i.r.t. milieubelastende activiteiten landbouw en industrie - zie “duurzaam ondernemen” en “gezonde vergroening”
- Ontsluiting naar stad en regio - zie: gezonde vergroening
- Benodigde (nieuwe) sociaal-maatschappelijke voorzieningen - zie: “samen sterker”

"Alphen aan den Rijn heeft een mooie omgeving met schone lucht, bodem en water."
(Week van de leefomgeving, gesprekken bewoners, 2017)

Uitwerking in:

De uitwerking van de doelen organiseren we samen met onze lokale en (boven) regionale partners. De koppelingen met (boven)regionale en lokale processen en instrumenten zijn dan ook bijzonder van belang. Het gaat hierbij in ieder geval om de volgende processen en instrumenten:

- Verstedelijkingsagenda Provincie Zuid-Holland
- NOVI-gebied Groene Hart
- MIRT
- Klimaatakkoord
- Energieakkoord Holland-Rijnland
- Samenwerkingsverband Alphen-Gouda-Woerden
- Regionale Omgevingsagenda Holland-Rijnland,
- Strategische agenda Rijn- en Veenstreek
- Regionale woonagenda Holland-Rijnland
- Uitvoeringsplan visie stadshart
- Opgave - Klimaat en duurzaamheid
- Landschapsplannen Perspectief stad en land
- Ontwikkeling onorthodoxe woningbouwlocaties

We gaan verkennen of we activiteiten in het kader van de uitgangspunten en doelen van bovenstaande trajecten en de ontwikkelrichting Landschappelijke Verstedelijking voldoende binnen bestaande programma's kunnen operationaliseren. De juridische doorvertaling van deze doelen in regels zal in het omgevingsplan plaatsvinden.

Hoofddoelen - *Waar? - Landschappelijke verstedelijking*

Groene-Blauwe As N11-Veenweide zone

Het veenweidegebied ten zuiden van de N11 zien we als een groene-blauwe as. Een waardevol veenweidegebied met ruimte voor weides en natuur. De beperkingen vanuit de infrastructuur (bijvoorbeeld buisleidingen), natuur en molenbiotopen hebben hierbij onze aandacht.

Groen-Blauwe As - Noord-Oost

Langs de Noordelijke stads- en dorpsranden van Zwammerdam, Alphen aan den Rijn en Koudekerk zien we een groen-blauwe as met nieuwe ecologische verbindingen tussen Nieuwkoopse plassen en Kagerplassen, via Molenviergang en de Noordrand.

Stadsrand Alphen-Stad

Langs de noord-westelijke stadsrand van Alphen aan den Rijn is, binnen een landschappelijk kader met groene hart kwaliteiten, ruimte voor een mix van woningbouw, waterberging, natuurontwikkeling, landbouw en energieopwekking. De Noordrand is hiervan de meest concrete uitwerking tot dusver met een combinatie van natuur, waterberging en woningbouw. De Gnephoek is een ander ontwikkelgebied. Hier zoeken we ook nadrukkelijk naar combinaties van bijvoorbeeld energieopwekking, waterhuishouding, wonen, werken en natuur.

OV-Knooppunten

We zetten in op verdichting langs bestaande en nieuwe OV-knooppunten. Op loop- en fietsafstand van de treinstations zoeken we ruimte voor verdichting, met ruimte voor zowel kantoren, voorzieningen als woningen. Daarnaast zetten we binnen Alphen-Stad in op nieuwe knooppunten bij nieuwe ontwikkelingen.

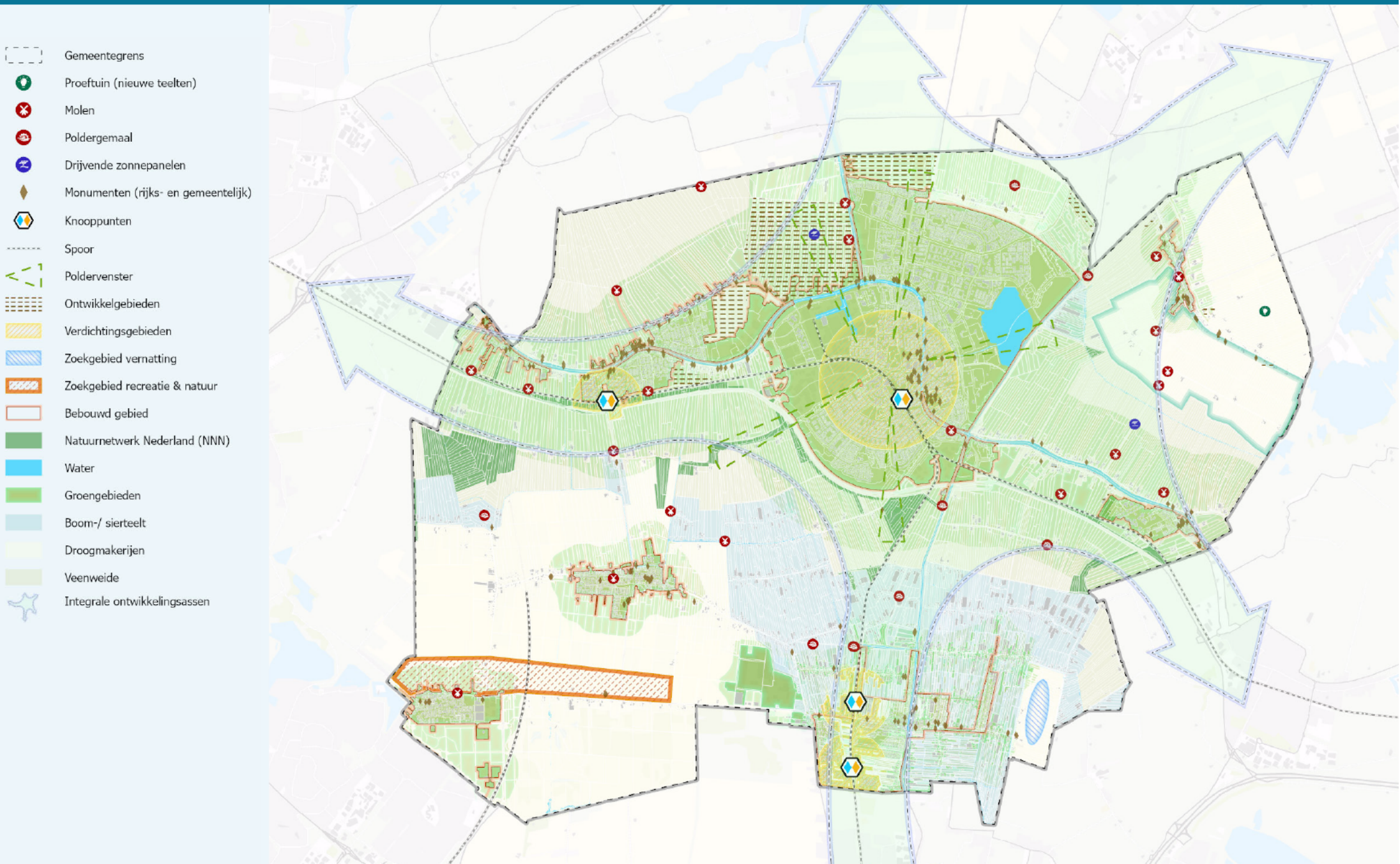
Dorpskernen en -randen

We willen hier de vitaliteit op peil houden. Dat gaat verder dan woningvraag. Daarom wordt bij goed ontsloten dorpen met landschappelijke kernrandvisies gekeken naar een integrale benadering. Waarbij diverse maatschappelijke ruimtevragers als natuur, woningbouw, recreatie, water en energie gecombineerd kunnen worden. Bij minder goed ontsloten dorpskernen faciliteren we de lokale woningbouwbehoefte en zoeken dit met name binnen het bestaande bebouwde gebied. Daarnaast zijn alle dorpscentra van belang voor de vitaliteit.

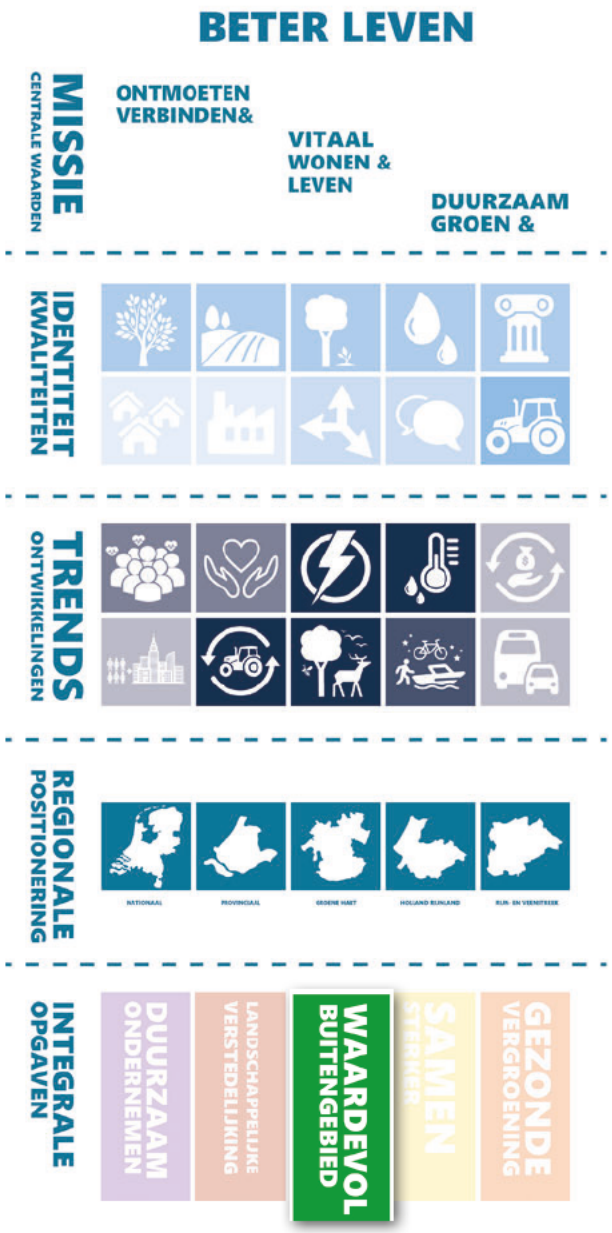
Bentwouderrand

Het Bentwoud is een bijzonder grootschalig gebied dat zowel voor natuur als beleving voor bezoekers ruimte biedt. We zien kansen om integrale ontwikkeling te verkennen langs de noordzijde van het Bentwoud en de westzijde van het PCT-terrein, waarbij water, bedrijvigheid, recreatieparken, energie en natuurontwikkeling gecombineerd kunnen worden. Dit wordt momenteel nader onderzocht en daarom als zoekgebied aangeduid.

Hoofddoelen - *Waar? - Landschappelijke verstedelijking*

4.6.3. Waardevol buitengebied

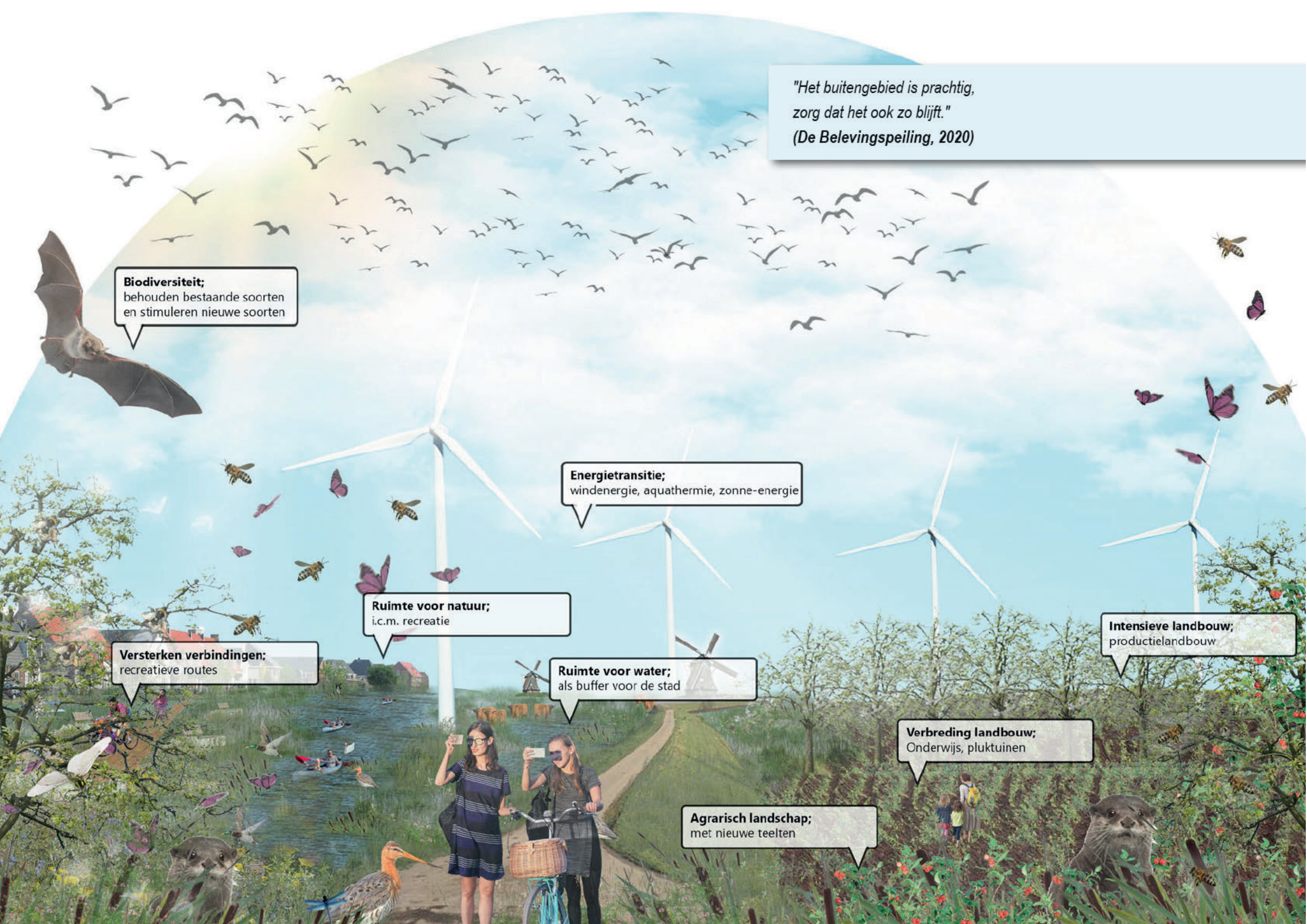

Toekomstbestendige landbouw met ruimte voor natuur en mens

De verschillende agrarische cultuurlandschappen van het buitengebied zijn belangrijke (Groene Hart-)kwaliteiten, waarvan diverse karakteristieken het beschermen waard zijn. Denk bijvoorbeeld aan de openheid, landschappelijke structuren van de droogmakerijen, veenweidegebieden en het boom- & sierteeltgebied. Maar ook cultuurhistorische elementen als historische molens en gemalen. We willen binnen de diverse landschapstypen bestaande functies laten floreren en tegelijkertijd ruimte bieden aan de natuur en nieuwe functies.

Om het buitengebied toekomstbestendiger en aantrekkelijker te maken zetten we in op de doorontwikkeling van de landbouw en bieden we ruimte aan klimaatadaptatie, biodiversiteit, toerisme en recreatie, maar ook duurzame energie. Ons belangrijkste landschappelijke element blijft de landbouw. Dit zien we als de typerende landschappelijke drager van het Groene Hart. De landbouwactiviteiten worden in de verschillende type landschappen nog diverser. Soms intensief en meer gedreven door kostenefficiëntie en soms meer gericht op natuurverbetering, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur en andere maatschappelijke doelen, zoals bijvoorbeeld zorg en recreatie. We bieden in het buitengebied daarom ruimte aan experiment en nieuwe verdienmodellen. Daar waar geïnvesteerd wordt in de waterhuishouding, geven we samen met lokale gebruikers en onze partners ook nadrukkelijk een impuls aan bijvoorbeeld recreatie en biodiversiteit. Dit doen we op basis van onze landschappelijke historie, waardoor ons nieuwe landschap weer aansluit op het oude. Onze inwoners en bezoekers kunnen het prachtlandschap ervaren door de betere recreatieroutes, te voet, op de fiets en op het water. Recreëren in ons buitengebied wordt een beleving van natuur, water, rust en (agri)cultuur.

De inpassing van duurzame energiebronnen is een nieuwe laag die we aan het landschap toevoegen. We benutten deze kans om investeringen in landschappelijke kwaliteit en de vernieuwing van de landbouw te financieren. Per deelgebied zal de ruimte die we hiervoor willen faciliteren verschillen.

"Het buitengebied is prachtig, zorg dat het ook zo blijft."
(De Belevingspeiling, 2020)
Biodiversiteit; behouden bestaande soorten en stimuleren nieuwe soorten
Energietransitie; windenergie, aquathermie, zonne-energie
Ruimte voor natuur; i.c.m. recreatie
Versterken verbindingen; recreatieve routes
Ruimte voor water; als buffer voor de stad
Intensieve landbouw; productielandbouw
Verbreding landbouw; Onderwijs, pluktuinen
Agrarisch landschap; met nieuwe teelten

Hoofddoelen - *Wat? - Waardevol Buitengebied*

1. Stimuleren nieuwe verdienmodellen: gericht op verduurzaming en innovatie

We willen binnen de diverse landschapstypen bestaande functies laten floreren en tegelijkertijd ruimte bieden aan de natuur en nieuwe functies. We zetten daarom in op de doorontwikkeling van de landbouw en bieden ruimte aan klimaatadaptatie, biodiversiteit, toerisme en recreatie en duurzame energie.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Innovatie en verduurzaming landbouw stimuleren (hoogproductief, gesloten kringlopen en natuurinclusief)
- Ruimte bieden voor verbreding op het gebied van natuurbeheer, recreatie & toerisme en duurzame energie
- We stimuleren meerdaagse (water)recreatie (hiervoor is beter en gedifferentieerder recreatief en toeristisch aanbod nodig)

2. Omgaan met klimaatverandering en bodemdaling

Het klimaat verandert en de bodem daalt. We moeten hierop anticiperen. We bieden daarom ruimte aan innovaties die helpen bij het aanpassen aan het klimaat en/of bodemdaling.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Creëren zoet-waterbuffers tegen watertekort en -overlast
- Samen met agrariërs handelingsperspectieven zoeken voor bodemdaling, droogte en verzilting

3. Behoud en versterking biodiversiteit

De biodiversiteit is de afgelopen jaren sterk afgenomen. De diversiteit aan planten en dieren in ons gebied willen we behouden en bedreigde soorten versterken. Bijvoorbeeld door negatieve invloeden te verminderen en meer ruimte te bieden aan geschikte habitattypen.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Stimuleren natuurbeheer door agrariërs en andere gebruikers
- Samenwerken aan ontwikkeling ecologisch waardevolle gebieden
- Reductie stikstofuitstoot verkeer, woningen, industrie en landbouw

4. Sturen op Groene Hart kwaliteiten

In het buitengebied zijn de Groene Hart kwaliteiten (landschappelijke diversiteit, openheid, veenweidekarakter, rust in relatie tot het stedelijk gebied) alom aanwezig. Maar juist dit gebied is sterk in verandering. Het is daarom nodig om deze kwaliteiten bij ontwikkelingen mee te wegen.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:

- Ontwikkel vanuit de kenmerken van de plek
- Landschaps-, cultuurhistorisch- en natuurinclusief denken en doen centraal zetten met het watersysteem als ordeningskader
- Koppeling nieuwe ruimtelijke ingrepen voor infrastructuur, energie, en woningbouw aan versterking landschappelijke kwaliteiten (middels landschapsplannen)

Hoofddoelen - *Hoe (niet)? - Waardevol Buitengebied*

Rolopvatting:

- Stimuleren nieuwe verdienmodellen: Netwerkend (participerend)
- Klimaatadaptatie en bodemdaling: Netwerkend (participerend)
- Behoud en versterking biodiversiteit: Netwerkend (participerend)
- Sturen op Groene Hart kwaliteiten: Netwerkend (participerend)

Wat willen we niet:

- Verslechtering ecologische waarden buitengebied
- Grootschalige woningbouw & bedrijventerreinen buiten aangewezen zoeklocaties
- Landschappelijke structuren aantasten

Koppelingen keuzes integraal beleid:

- Sociaal-economische opgaven buitengebied
- Uitbreidingslocaties woningbouw en bedrijventerreinen

"Zet in op het stimuleren van anders denken in plaats van reactief handelen."
(Workshop gemeenteraad, 17 september 2020)

Uitwerking in:

De uitwerking van de doelen organiseren we samen met onze lokale en (boven) regionale partners. De koppelingen met (boven)regionale en lokale processen en instrumenten zijn dan ook bijzonder van belang. Het gaat hierbij in ieder geval om de volgende processen en instrumenten

- Klimaatakkoord
- Energieakkoord Holland-Rijnland
- Koppeling nationaal programma landelijk gebied
- Koppeling Bossenstrategie
- Koppeling deltaprogramma biodiversiteit
- Koppeling regionale energiestrategie
- Opgave - Klimaat en duurzaamheid
- Regiodeal Groene Hart
- Landschapsplannen perspectief stad en land
- Regionale Omgevingsagenda Holland-Rijnland
- Onderzoek buitengebied

We gaan verkennen of we activiteiten in het kader van de uitgangspunten en doelen van bovenstaande trajecten en de ontwikkelrichting Waardevol buitengebied voldoende in bestaande beleidsinstrumenten uitgewerkt kunnen worden of dat we dit kunnen bundelen in een programma "Waardevol buitengebied", wat in het verlengde ligt van het onderzoek naar het buitengebied.

De juridische doorvertaling van deze doelen in regels zal in het omgevingsplan plaatsvinden.

Polder de Noordplas

In de Noordplas is de grotere schaal van de kavels en bijbehorende landschappelijke lijnen van de linten en waterwegen kenmerkend. Het bestaand agrarisch systeem blijft leidend, maar samen met gebruikers, omwonenden en partners wordt ingezet op verduurzaming en innovatie. Daarnaast wordt ruimte voor verbreding geboden.

Bentwoud

Het Bentwoud is een bijzonder grootschalig gebied waar we zowel aan natuur als recreatie ruimte bieden. We zien kansen om integrale ontwikkeling te verkennen langs de noordzijde van het Bentwoud en de westzijde van het PCT-terrein, waarbij water, bedrijvigheid, recreatieparken, energie en natuurontwikkeling gecombineerd kunnen worden (zie ook "Bentwouderrand"- bij landschappelijke verstedelijking).

Veenweiden

In de veenweidegebieden is het fijnmazig landschap van grasland en sloten van waarde. Tegelijkertijd staat de huidige vorm van gebruik onder druk door bodemdaling en regels met betrekking tot ammoniakuitstoot. Samen met gebruikers, omwonenden en partners gaan we op zoek naar nieuwe handelingsperspectieven waarbij ecologische meerwaarde, vernatting, verduurzaming en innovatie belangrijke thema's zijn.

Natuurgebieden

Samen met partners en gebruikers gaan we op zoek naar nieuwe natuurgebieden en borgen we de bestaande gebieden.

Aarlanderveen - Kroonjuweel

Het buitengebied rondom Aarlanderveen is van bijzondere cultuurhistorische en landschappelijke waarde. Deze waarde heeft hier dan ook de prioriteit. Samen met gebruikers, omwonenden en partners maken we de huidige landbouw nog natuurvriendelijker en behouden we het waardevolle agrarische cultuurlandschap. Daarbij zoeken we vanuit het huidige gebruik nadrukkelijk naar combinaties van recreatie, landschap en natuur. Denk bijvoorbeeld aan natuurrijke, natte randen langs een verbrede Molenviergang. Hierbij gaan we uit van kleinschalige vormen van recreatie en toerisme.

Oeverwal - N11

De resterende groene gebieden tussen Oude Rijn en N11 zijn wat kleiner en staan onder druk van verstedelijking voor zowel energie, bedrijvigheid en woningbouw. Ze zijn van landschappelijke waarde als groene tussenruimte langs het lint. De kleinere oppervlakten en versnippering van gronden in combinatie met verstedelijkingsdruk vragen wel om een uitspraak over de toekomst van het gebied. Samen met gebruikers, omwonenden en partners zullen we dit nader gaan verkennen.

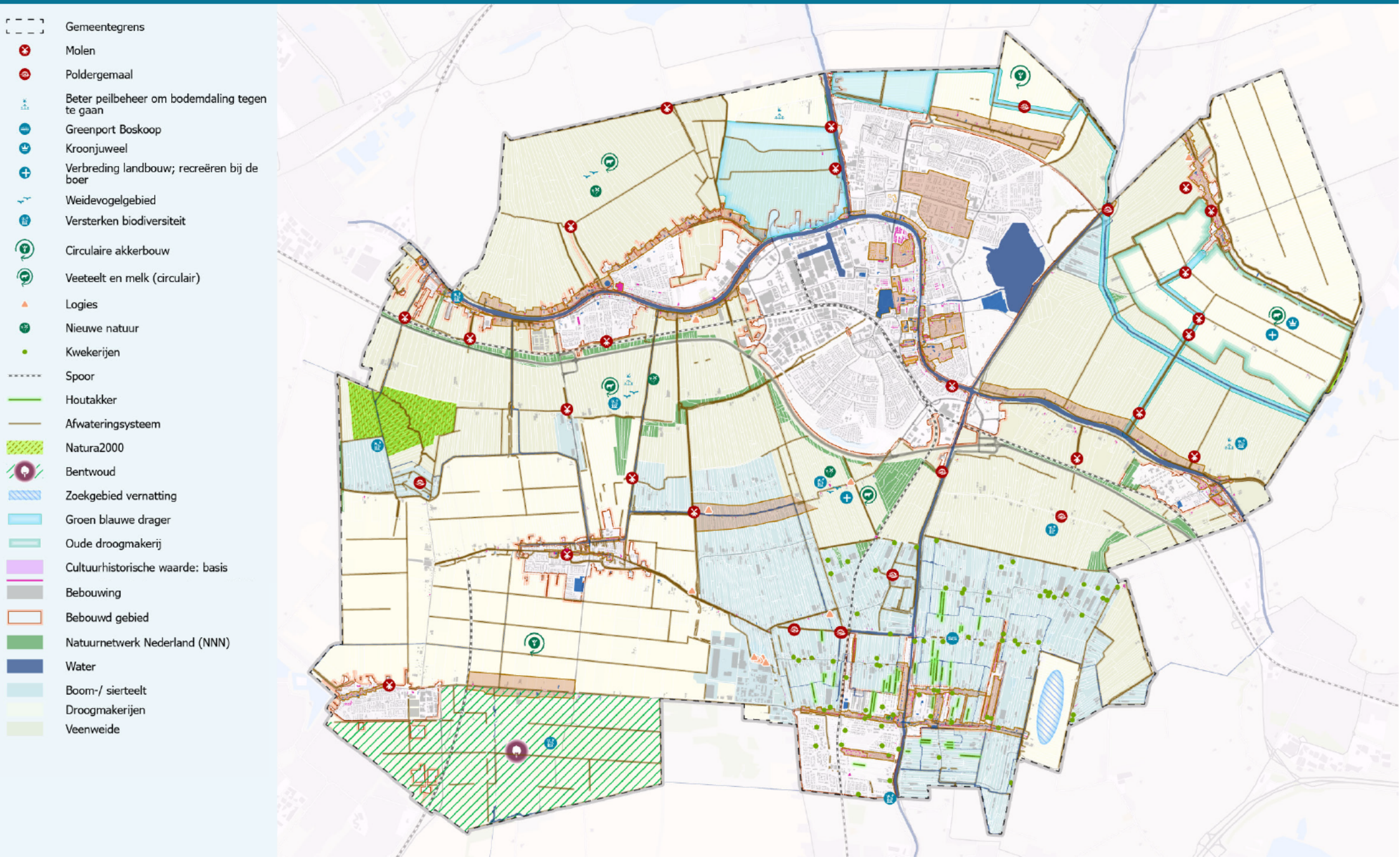
Boskoop

In Boskoop heeft de boom- en sierteelt prioriteit. Daarbij zien we wel ruimte voor verbreding, verduurzaming en innovaties. Op het gebied van klimaatadaptatie zal er worden gezocht naar oplossingen voor het opvangen van hevige regenbuien. Bijvoorbeeld in de Middelburgpolder en de Tempelpolder.

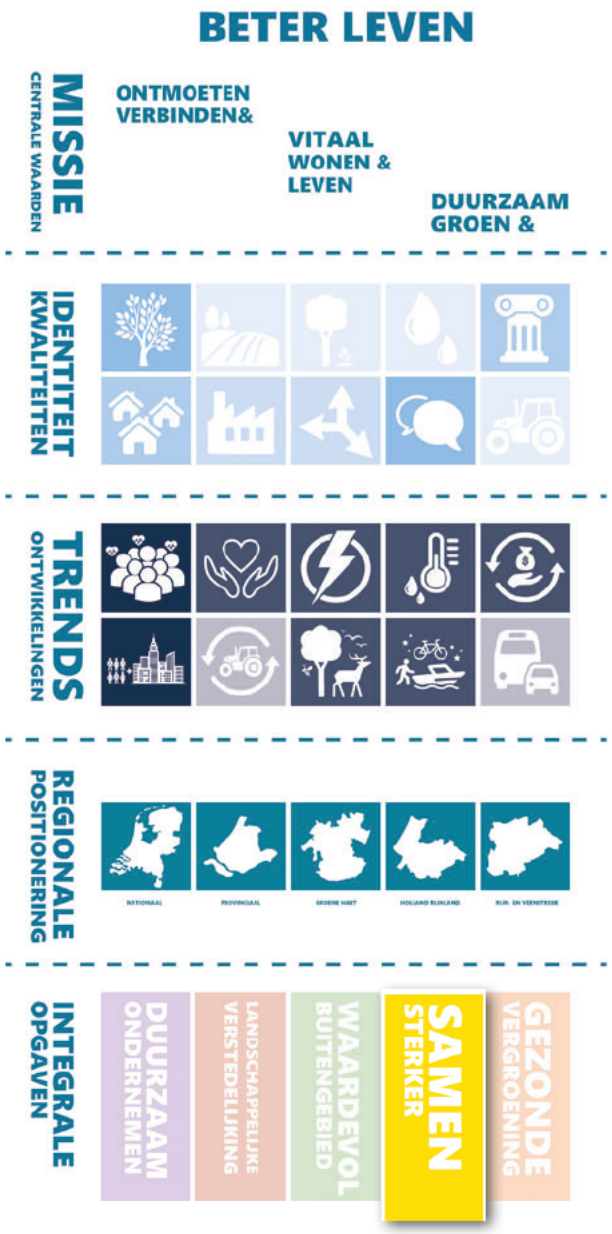
Cultuurhistorische ensembles

In deze gebieden hanteren we hogere kwaliteitseisen aan ruimtelijke ontwikkelingen.

Hoofddoelen - *Waar? - Waardevol Buitengebied*

4.6.4. Samen sterker

Een prettige leefomgeving voor, van en met iedereen

We hebben in onze kernen en wijken reeds hechte en relatief goed georganiseerde gemeenschappen. Deze sociale infrastructuur is een belangrijke kwaliteit die we willen blijven faciliteren en waarop we willen voortbouwen. We houden de kernen vitaal. Onze ambitie is een nog socialere en zelfredzamere gemeenschap die ook eigenaarschap toont in het gebruik en beheer van de leefomgeving. We stimuleren inwoners om (samen) de gemeente nog mooier, leuker en gezelliger te maken. Bijvoorbeeld door samen met omwonenden en lokale gebruikers onze openbare ruimte aantrekkelijker te maken, door het vergroenen, ruimte voor kunstuitingen te bieden of op basis van lokale behoefte nieuwe buurtvoorzieningen toe te voegen. Samen met onze inwoners, ondernemers en andere partners werken we aan meer ontmoetingsplekken voor verschillende sociale groepen. Denk daarbij aan hotspots in de openbare ruimte met een mix van activiteiten, bijvoorbeeld met evenementen detailhandel & horeca en maatschappelijke & recreatieve voorzieningen.

Waar nodig zetten we ons extra in om onze leefomgeving aangenamer te maken, bijvoorbeeld door voorzieningen en openbare ruimtes voor iedereen toegankelijk te maken of extra capaciteit in te zetten in wijken met meervoudige achterstanden. We werken samen aan een integrale preventieve aanpak. Niet alleen in een wijk of dorp, maar de gehele gemeente willen wij meer met elkaar verbinden. Inwoners van dorpen krijgen de mogelijkheid om makkelijker naar de stad of andere dorpen te gaan, bijvoorbeeld door innovatieve mobiliteitsvormen te stimuleren. Andersom zal het buitengebied toegankelijker worden voor onze inwoners uit de kernen. Naast fysieke verbindingen en ruimte voor ontmoetingsplekken, faciliteren we ook initiatieven uit de samenleving die de sociale cohesie ten goede komen. Waar nodig hanteren we ook een pro-actievere ondersteuning bij initiatieven uit de samenleving, zodat dit voldoende inclusief gebeurt. We maken de gemeente daarmee niet alleen aantrekkelijk voor onze inwoners, maar ook voor onze bezoekers. Met onze trekpleisters positioneren we ons ook als een recreatief-toeristisch centrum in het Groene Hart. Hiervoor investeren we ook in de kwaliteit en kwantiteit van onze vaar-, wandel- en fietsroutes. Bijvoorbeeld om meer ommetjes mogelijk te maken.

"Kunnen we een traditie verzinnen voor alle Alphenaren en voor alle leeftijden en dat jaarlijks terug laten keren."
(Kinderraad ,14 oktober 2020)
"Veel wordt gedragen door vrijwilligers, ik denk dat die groep mensen een grote bijdrage levert aan leefbaarheid in een gemeente."
(De Belevingspeiling, 2020)
Compacte voorzieningsgebieden; aantrekkelijke verblijfslocaties
POP-UP initiatieven; educatie, cultuur, natuur
Meer ontmoetingsplekken; sociale leefomgeving
Gezamenlijke evenementen; vanuit inwoners omarmen
Verbinding dorpen en stad; verbeterde mobiliteit
Ruimte creëren voor initiatief; buurttuintjes
AVIFAUNA
MUZIEK
KUNST EN CULTUURHUIS
ARCHEON

Hoofddoelen - *Wat? - Samen Sterker*

1. Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig)
Inkomen, beweging en gezonde voeding zijn belangrijke aspecten voor de vitaliteit van onze inwoners. We zetten daarom in op het mogelijk maken van 'een leven lang sporten en bewegen'. We stoppen de motorische achteruitgang van kinderen, stimuleren gezonde (lokale) voeding en bevorderen de zelfstandigheid van senioren. We zorgen ook voor voldoende kansen op de arbeidsmarkt en ondersteunen degenen die hulp nodig hebben bij hun inkomen.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Een gezamenlijke sportcultuur creëren, met vitale sport en beweegaanbieders
- Openbare ruimte inrichten op spelen en bewegen
- Ruimte voor moestuinen, stadslandbouw en voedselparken

2. Inclusievere openbare ruimte en voorzieningen
Inclusie betekent dat elk individu als volwaardig en gelijkwaardig wordt gezien. Toegang tot en gebruik van de fysieke omgeving is daar ook een belangrijk onderdeel van. De omgeving moet zó zijn ingericht dat iedereen mee kan doen.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Fysieke toegankelijkheid van openbaar vervoer, openbare ruimte en voorzieningen waarborgen
- Voldoende faciliteiten voor vergroting sociale toegankelijkheid (bv. werk- en leerplekken en ontmoetingsplaatsen)

3. Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting
Lokale initiatieven gericht op reuring en ontmoeting dragen positief bij aan de sociale cohesie en geluk, maar vaak wordt een (te) grote drempel ervaren om van idee tot realisatie te komen. Het verminderen van de regeldruk en het bieden van ruimte aan initiatieven is dan ook een belangrijke opgave. Het actief begeleiden van initiatiefnemers bij de doorontwikkeling van hun plannen is hierbij cruciaal.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Duidelijkheid bieden over type evenementen per plek en hierbij een tijdige, pro-actieve en meedenkende dienstverlening hanteren
- Inzetten op ruimte voor cultuur en sociale initiatieven gericht op reuring en ontmoeting

4. Leefbaarheid en levendigheid in balans
Leefbaarheid gaat over de fijne woon- en leefomgeving en levendigheid over reuring, plezier en activiteiten. Soms kan dat schuren, maar beide aspecten zijn van belang. Daarom maken we heldere afspraken over de ruimte voor evenementen en horeca.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Per gebied heldere regels voor evenementen omtrent geluid, eindtijden, gebruik van openbare ruimte, alcoholgebruik en milieu

Hoofddoelen - *Hoe (niet)? - Samen Sterker*

Rolopvatting:

- Vitaal: Responsief (faciliterend) en Netwerkend (participerend)
- Inclusiviteit: Presterend (initiërend)
- Ruimte voor initiatief: Netwerkend (participerend)
- Leefbaarheid en levendigheid in balans: Rechtmatig (kaderstellend)

Wat willen we niet:

- Initiatieven zonder draagvlak
- Achteruitgang sociaaleconomische status huidige inwoners

Koppelingen keuzes integraal beleid:

- Sociaal-economische opgaven - Duurzaam ondernemen
- Nieuwe multifunctionele groene ruimtes - Gezonde vergroening
- Koppeling (positieve) gezondheid, vergrijzing, vitaliteit en (sociale) veiligheid

Uitwerking in:

De uitwerking van de doelen organiseren we samen met onze lokale en (boven) regionale partners. De koppelingen met (boven)regionale en lokale processen en instrumenten zijn dan ook bijzonder van belang. Het gaat hierbij in ieder geval om de volgende processen en instrumenten

- Agenda Toegankelijk Alphen aan den Rijn
- Koppeling preventie-agenda
- Opgave - Klimaat en duurzaamheid
- Bossenstrategie
- Evenementenbeleid
- Sociale visie
- Detailhandelsvisie

We gaan verkennen of we activiteiten in het kader van de uitgangspunten en doelen van bovenstaande trajecten en de ontwikkelrichting Samen Sterker voldoende binnen bestaande programma's kunnen operationaliseren. De juridische doorvertaling van deze doelen in regels zal in het omgevingsplan plaatsvinden.

"Zoek de balans van wat kan
en mag en ga in gesprek met elkaar."
(Workshop gemeenteraad, 17 september 2020)

Wijken en dorpen

We richten onze gebouwde omgeving in op bewegen en ontmoeten. Dat wil zeggen dat hier ruimte is voor sociale en maatschappelijke activiteiten als pluktuinen in het groen, kleinschalige evenementen, buurtfeesten en dergelijke. De openbare ruimte en maatschappelijke voorzieningen maken we hier inclusief. Dit houdt in; toegankelijk voor een ieder en dus met bijzondere aandacht voor mensen met een beperking, ouderen en kinderen. Naast de openbare ruimte spelen de bestaande centra en multifunctionele accommodaties hier een belangrijke rol. Hier komen mensen samen en bieden we ruimte voor initiatieven die aan de vitaliteit van de centra bijdragen. In de woonwijken ligt de nadruk meer op leefbaarheid en bij de wijk- en dorpscentra streven we naar een balans tussen leefbaarheid en levendigheid.

Stadshart - Gemengd stedelijk gebied

Ook in het stadshart zetten we in op een inclusievere en groenere openbare ruimte. Hier is ruimte voor meer en grotere evenementen en initiatieven gericht op het bevorderen van de levendigheid. Hier ligt de nadruk meer op levendigheid dan leefbaarheid.

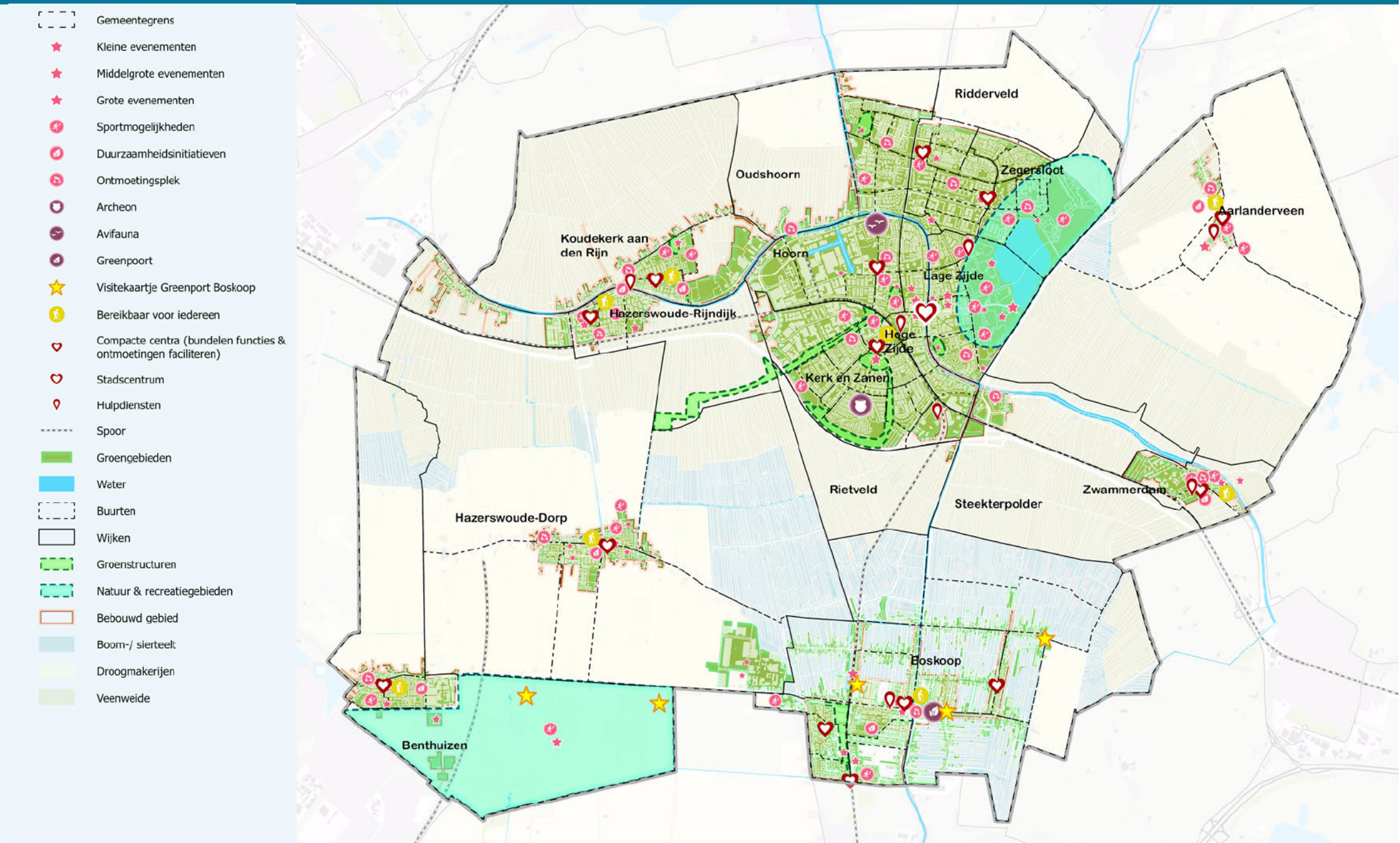
Natuur en recreatiegebieden

De recreatiegebieden Zegerplas en Bentwoud zijn van grote waarde. Naast ruimte voor bewegen wordt hier beperkt ruimte geboden aan grootschalige gemeente-overstijgende evenementen, bijvoorbeeld op het gebied van muziek, cultuur en sport. Waarbij het Bentwoud meer voor sport- en extensieve evenementen ingezet wordt.

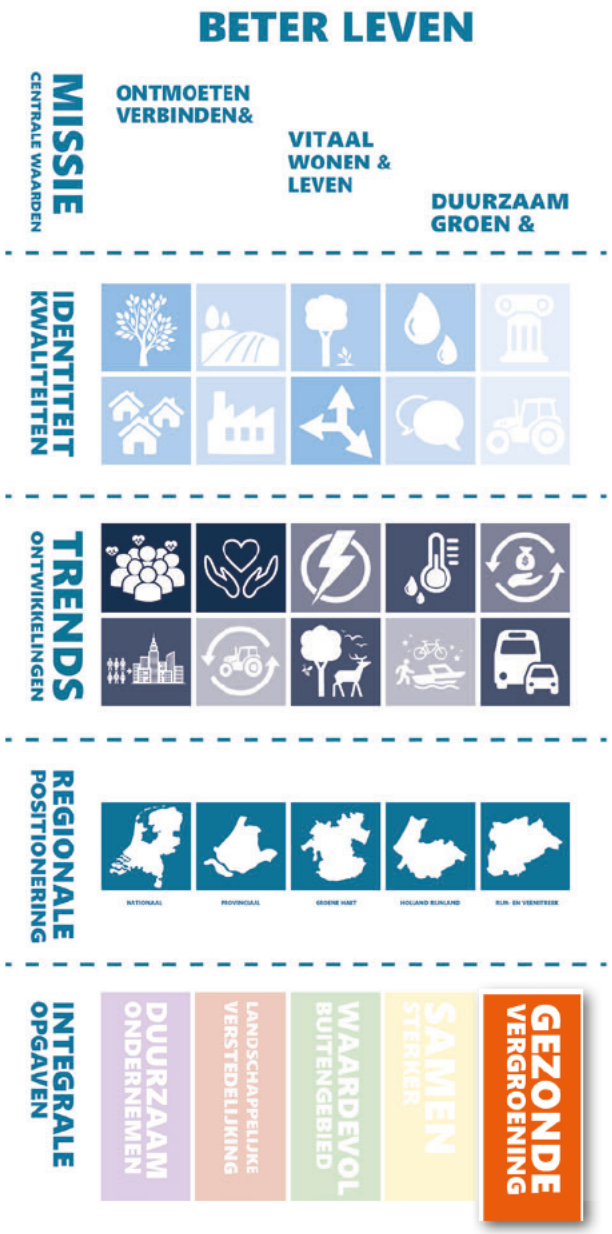
Groenstructuren en Toeristische trekpleisters

Naast de grotere recreatieparken zijn ook de andere groenstructuren en onze parken van grote waarde. Deze hoofdgroenstructuren behouden we en verbinden we verder met elkaar via een groene (openbare) ruimte. Waar mogelijk zoeken we ook verbindingen met groenstructuren buiten onze gemeentegrenzen. Daarnaast zetten we in op versterking en verbinding van de trekpleisters als Avifauna, Archeon en Greenport Boskoop. Eventuele groeiende bezoekersaantallen willen we faciliteren. Bij grootschalige gemeente-overstijgende evenementen hebben we aandacht voor bereikbaarheid en effecten op natuur. De kleinere groenstructuren zijn minder geschikt voor grote evenementen en hebben met name een recreatieve functie voor de directe omgeving.

Hoofddoelen - *Waar? - Samen Sterker*

4.6.5. Gezonde vergroening

Een gezonde en duurzame omgeving

Onze groene omgeving is een waardevolle kwaliteit die we meer de kernen in willen trekken. Daarnaast is onze manier van verplaatsen en wonen momenteel nog sterk afhankelijk van fossiele brandstoffen. Onze ruimte in de kernen is sterk op de automobiel ingericht en onze woningen worden nog voorzien van stroom en warmte middels fossiele energiebronnen. We streven uiteindelijk naar een gezondere levensstijl, duurzame gebouwen en een gezondere omgeving. Daarvoor willen we in samenwerking met onze partners, ondernemers en inwoners de uitstoot van verkeer en industrie aanzienlijk verminderen en de (gebouwde) omgeving sterk vergroenen. Oftewel een duurzame, klimaatadaptieve en natuurinclusieve gebouwde omgeving gericht op actief bewegen.

Dit betekent dat we de negatieve impact van milieubelastende activiteiten samen met vervuilers door innovatie willen verminderen en geen extra ruimte aan zware milieubelastende of zeer onveilige activiteiten bieden. We vergroenen de bebouwing en de openbare ruimte om de gevolgen van klimaatverandering te beperken en onze omgeving gezonder te maken. Ook in het binnenstedelijk gebied hebben we daarbij oog voor biodiversiteit en natuur. We zetten ook in op een veiligere, gezondere en duurzamere manier van bewegen in de gebouwde omgeving, bijvoorbeeld door middel van nieuwe transferia, waar men kan overstappen op onder andere OV en elektrische deelconcepten, goede fiets- en wandelinfrastructuur. Deze manieren van verplaatsen gaan we dan ook faciliteren.

Klimaatadaptieve maatregelen, nieuwe groene ruimten, nieuwe mobiliteitsconcepten (naast de opgaven uit andere ontwikkelrichtingen, zoals de binnenstedelijke woningbouwopgave) vergen ruimte in onze gebouwde omgeving. Deze ruimte willen we winnen door de ruimte voor de auto te verminderen. De mate waarin nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan gezondheid en duurzaamheid zal dan ook een belangrijke afweging zijn bij de toedeling van ruimte voor activiteiten. Dus kiezen we voor minder (fossiele) auto's, voldoende bewegingsruimte en groene en duurzame gebouwen en straten.

Stedelijk gebied vergroenen;
voor klimaatadaptatie en biodiversiteit
Met de auto tot transferium;
verder reizen met HOV
TRANSFERIUM ALPHEN
Duurzame mobiliteit;
stad in en uit met ov, zero-emissie
Gezonde leefstijl bevorderen;
dankzij een groene omgeving
Gedeelde tuintjes;
volkstuintjes voor sociale cohesie
Poldervenster;
interactie met de polder
Betere inrichting watersysteem;
Meer waternatuur
Duurzame mobiliteit;
fietsverbindingen stad-polder
Deelmobiliteit;
deelauto's, deelscooters
Vergroening bevorderen;
groene initiatieven versterken

Hoofddoelen - *Wat? - Gezonde Vergroening*

1. Groener en gezonder milieu
Gezondheid is van groot belang voor onze kwaliteit van leven. Daarom stimuleren we aspecten die daar positief aan bijdragen, zoals ruimte voor groen en bewegen en ontmoedigen we aspecten die daar negatief effect op hebben, zoals luchtvervuiling door bedrijven en verkeer.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Fysiek vergroenen van gebouwen en openbare ruimte
- Handelingsperspectieven reductie milieu-impact bedrijven
- Een omgeving creëren die een gezonde levensstijl bevordert

2. Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten
We leggen de prioriteit bij nieuwe en oude vormen van duurzame mobiliteit. In de wijken en kernen is dit met name gericht op langzaam verkeer, tussen de kernen en regionaal op een mix van openbaar vervoer, schone auto's en doorfietsroutes. Bestaande knelpunten worden aangepakt en met de versterking van bestaande en nieuwe knooppunten maken we de gemeente schoner en bereikbaarder.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Nieuwe verbinding Zoetermeer-Alphen-Schiphol en verbetering verbinding Leiden-Utrecht via spoor en weg
- Duurzame en slimme mobiliteit bevorderen, met minder ruimte voor auto's en meer voor groen, langzaam verkeer en OV
- Nieuwe routes om veiligheid en leefbaarheid kernen te verbeteren

3. Verduurzaming gebouwde omgeving
De doelstelling is om als gemeente in 2050 energie- en CO2-neutraal te zijn. Om dit te bereiken ligt er met name voor de gebouwde omgeving een grote opgave op het gebied van energiebesparing en verduurzaming van de warmtevoorziening.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Verduurzaming warmtevoorziening gebouwen
- Stimuleren energiebesparing gebouwen
- Verkenning alternatieven warmte (bijvoorbeeld de Warmterotonde Rotterdam, aqua- en zonnethermie)

4. Klimaatadaptiever: bestaand en nieuw, openbaar en privaat
Buien en hitte worden intenser. Daarom zetten we in het bebouwde gebied in op meer groen en water, zowel bij bestaande openbare ruimte en gebouwen als bij nieuwe ontwikkelingen. Voor regenwater geldt het mantra 'vasthouden, bergen, afvoeren'. Zowel in openbare ruimte (parken en parkeerplaatsen) als private ruimten (tuinen) werken we aan vergroening en het vasthouden van water.

Belangrijkste opgaven/prioriteiten:
- Meer bomen plaatsen en groene daken en gevels stimuleren
- Ruimte creëren voor vasthouden en bergen van water (zowel private als openbare ruimte)
- Voldoende groenvoorzieningen in de wijken

Hoofddoelen - *Hoe (niet)? - Gezonde Vergroening*

Rolopvatting:

- Verduurzaming en klimaatadaptatie: Netwerkend (participerend)
- Groener en gezond milieu: Rechtmatig (kaderstellend)
- Verminderen knelpunten en multimodalere bereikbaarheid: Presterend (initiërend) en netwerkend (participerend)

Wat willen we niet:

- Meer m2 voor auto (parkeren en infra)
- Minder m2 water / groen binnen rode contour
- Verslechtering luchtkwaliteit
- Toename congestie
- Geen nieuwe biomassa / houtstook

Koppelingen keuzes integraal beleid:

- Bereikbaarheid maatschappelijke voorzieningen - Samen sterker
- Ruimte voor lokaal initiatief - Samen sterker
- Vergroening versus verdichting - Landschappelijke verstedelijking
- Betaalbare energietransitie

"We kunnen niet ontkennen dat autovrije zones de toekomst zijn, maar hoe maken we daar een natuurlijk proces van?"
(Workshop college van B&W, 8 september 2020)

Uitwerking in:

De uitwerking van de doelen organiseren we samen met onze lokale en (boven) regionale partners. De koppelingen met (boven)regionale en lokale processen en instrumenten zijn dan ook bijzonder van belang. Het gaat hierbij in ieder geval om de volgende processen en instrumenten:

- MIRT
- Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit en Schone Luchtakkoord
- Klimaatakkoord
- Energie-akkoord Holland-Rijnland
- Beter Bereikbaar Gouwe
- Koppeling mobiliteitsagenda
- Bossenstrategie
- Beheer openbare ruimte
- Groenbeleid
- Gemeentelijk rioleringsprogramma
- Programma Fiets 2019-2022
- MIPI
- Transitievisie Warmte
- Regionale energiestrategie en omgevingsagenda
- Uitvoeringsplan visie stadshart
- Opgave - Klimaat en duurzaamheid

We gaan verkennen of we activiteiten in het kader van de uitgangspunten en doelen van bovenstaande trajecten en de ontwikkelrichting Gezonde Vergroening voldoende binnen bestaande programma's kunnen operationaliseren. De juridische doorvertaling van deze doelen in regels zal in het omgevingsplan plaatsvinden.

Wijken en dorpen

We zetten in op verduurzaming van onze mobiliteit en onze gebouwde omgeving. Dit houdt in dat in onze wijken en dorpen een grote opgave ligt om enerzijds duurzame mobiliteitsvormen te faciliteren en anderzijds woningen energiezuiniger te maken en de warmtevoorziening te verschonen. Ook in de openbare ruimte werken we aan schonere en groenere ruimtes. Dit betekent dat we inzetten op meer ruimte voor groen, water en bewegen middels langzaam verkeer. Onze recreatiezones (zoals Bentwoud en de Zegerplas) en onze diverse parken zijn hierbij belangrijke elementen (zie ook "Recreatiegebieden, Parken en Toeristische trekpleisters" - bij ontwikkelrichting Samen Sterker). Inherent hieraan is dat we minder inzetten op individueel gemotoriseerd verkeer, oftewel de auto. Aansluiting op transferia en knooppunten in de centra is hierbij van belang.

Gemengd stedelijk gebied

In het gemengd stedelijk gebied gaan we nog een stapje verder, hier hanteren we lage parkeernormen en is enkel ruimte voor emmissievrij verkeer en stadsdistributie. Ook hier staat vergroening (zowel fysiek als in termen van verduurzaming) hoog op de agenda.

Transferia

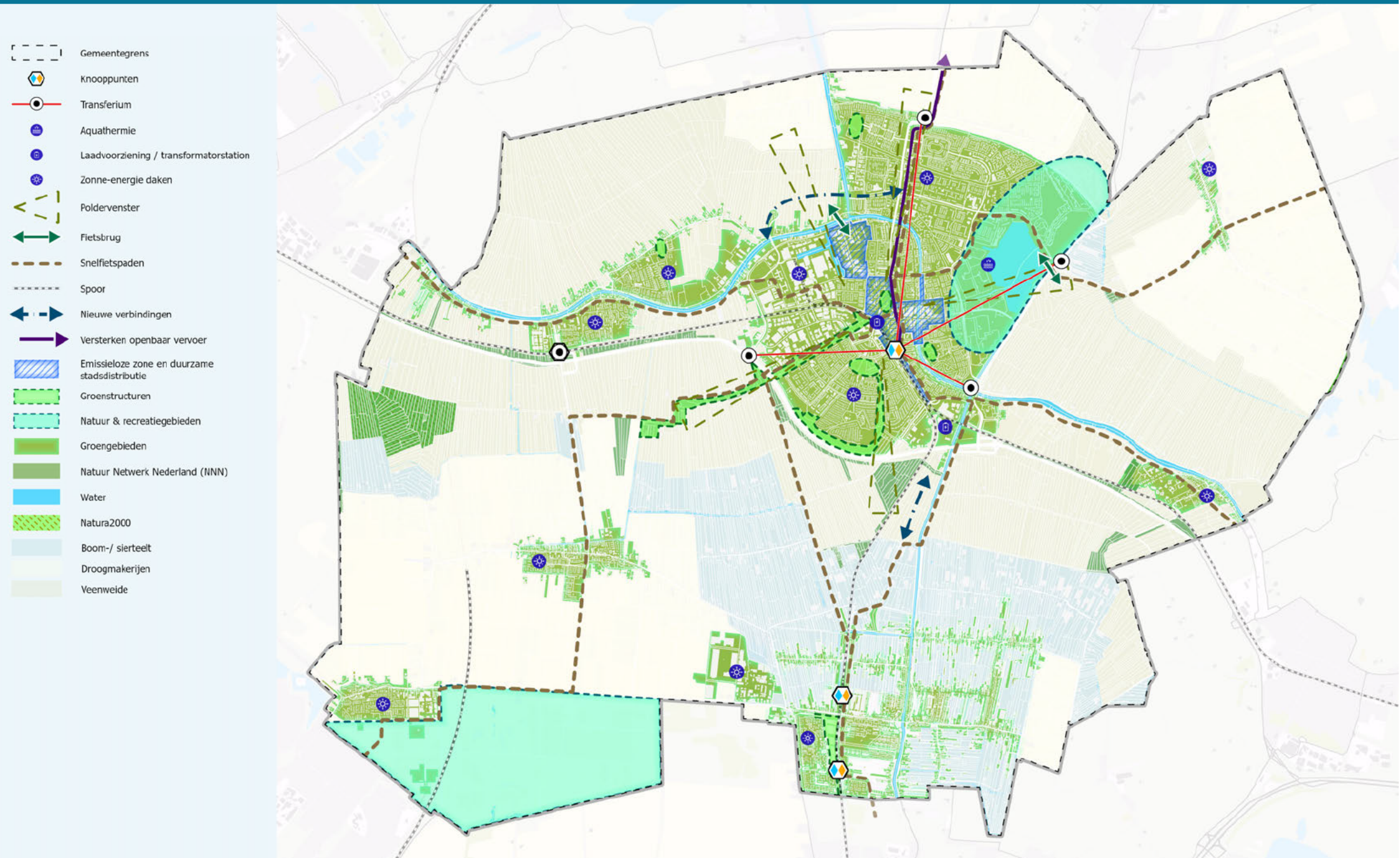
Nieuwe transferia en zogenaamde ‘mobiliteitshubs’ realiseren we bij nieuwe ontwikkelingen, zoals de woningbouwlocaties. Maar waar mogelijk proberen we dit concept ook in de bestaande openbare ruimte in te passen. Hiermee ontlasten we het bestaande stedelijke gebied en maken we ruimte voor groen en langzaam verkeer. Denk bijvoorbeeld aan de verkenning naar een nieuw transferium bij de Noordrand.

Nieuwe verbindingen

Op het gebied van mobiliteit is een aantal nieuwe verbindingen en bestaande knelpunten van belang. Het gaat hierbij om:

- De OV-verbinding richting Schiphol
- De kleine bypass
- Boskoop-De Schans
- De Bodegravenknoop en gevolgen Hazerswoude-Dorp
- Verbindingen voor knelpunten Boskoop
- Fietsbrug Gnephoek
- Diverse recreatieve routes
- Doorfietsroutes

Hoofddoelen - *Waar? - Gezonde Vergroening*

Samenvatting ontwikkelrichtingen

in 20 doelen

In de ontwikkelrichtingen hebben we de belangrijkste richtinggevende keuzes uiteengezet. Hieronder hebben we de 20 doelen en de daarbij horende belangrijkste opgaven en prioriteiten van de omgevingsvisie samengevat. Dit zijn de doelen waar we de komende jaren hard aan gaan werken!

Duurzaam Ondernemen

1. **Duurzamere economische ontwikkeling:**
   - Duurzame energie opwekken bij bedrijventerreinen
   - Optimalisering ruimte en vergroening bestaande bedrijventerreinen
   - Transitie naar circulair grondstoffengebruik stimuleren
2. **Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat:**
   - Voldoende uitbreidingsruimte bedrijventerreinen
   - Multimodale bereikbaarheid van alle werkgebieden op orde
   - Gemengd stedelijk gebied doorontwikkelen en promoten
   - De Greenport Boskoop versterken en promoten
3. **Betere aansluiting "Onderwijs-arbeidsmarkt":**
   - Het bedrijfsleven en onderwijs onderling en met elkaar koppelen
   - Actief ruimte bieden aan initiatieven, experimenten & innovaties met 'triple-helix'
   - Aansluiten op kennisinfrastructuur van de Randstad
4. **Vitale (winkel)voorzieningen:**
   - Clustering van detailhandel en horeca
   - Verbeteren verblijfsklimaat stads-, wijk- en dorpscentra
   - Ruimte bieden aan complementaire voorzieningen voor recreatief-toeristische doelgroepen, ook buiten centra

Landschappelijke Verstedelijking

1. **Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt:**
   - Rond knooppunten inzetten op verdichting stedelijke activiteiten
   - Bij knooppunten inzetten op verbetering multimodale verbindingen
   - Nieuwe knooppunten bij grotere woningbouwontwikkelingen
2. **Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappelijke stads- en dorpsranden:**
   - Ontwikkeling landschappelijke raamwerken stads- en dorpsranden
   - Meervoudige ontwikkeling Gnephoek en Noordrand
   - Inpassen energie-, klimaat- en woningbouwopgave
3. **Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen:**
   - Versterking gemengd stedelijk gebied met Rijnhaven & Gnephoek
   - Kwaliteitsverbetering bestaande wijken en dorpen
   - Nieuwe type leefomgevingen toevoegen in Gnephoek en Noordrand
4. **Voldoende bereikbare woningen voor jong, oud en kwetsbaren:**
   - Meer (passende) woningen voor:
     - Jongeren
     - Lagere inkomens / Minder vermogenden
     - Bijzondere doelgroepen
     - Vergrijzende bevolking

Waardevol Buitengebied

1. **Stimuleren nieuwe verdienmodellen: gericht op verduurzaming en innovatie:**
   - Innovatie en verduurzaming landbouw stimuleren
   - Ruimte bieden voor verbreding op het gebied van natuurbeheer, recreatie & toerisme en duurzame energie
   - We stimuleren meerdaagse (water)recreatie
2. **Omgaan met klimaatverandering en bodemdaling:**
   - Creëren zoet-waterbuffers tegen watertekort en -overlast
   - Samen met agrariërs handelingsperspectieven zoeken voor bodemdaling, droogte en verzilting
3. **Behoud en versterking biodiversiteit:**
   - Stimuleren natuurbeheer door agrariërs en andere gebruikers
   - Samenwerken aan ontwikkeling ecologisch waardevolle gebieden
   - Reductie stikstofuitstoot verkeer, woningen, industrie en landbouw
4. **Sturen op Groene Hart kwaliteiten:**
   - Ontwikkel vanuit de kenmerken van de plek
   - Landschaps-, cultuurhistorisch- en natuurinclusief denken en doen centraal zetten met het watersysteem als ordeningskader
   - Koppeling nieuwe ruimtelijke ingrepen voor infrastructuur, energie, en woningbouw aan versterking landschappelijke kwaliteiten

Samen Sterker

1. **Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig):**
   - Een gezamenlijke sportcultuur creëren, met vitale sport en beweegaanbieders
   - Openbare ruimte inrichten op spelen en bewegen
   - Ruimte voor moestuinen, stadslandbouw en voedselparken
2. **Inclusievere openbare ruimte en voorzieningen:**
   - Fysieke toegankelijkheid van openbaar vervoer, openbare ruimte en voorzieningen waarborgen
   - Voldoende faciliteiten voor vergroting sociale toegankelijkheid
3. **Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting:**
   - Duidelijkheid bieden over type evenementen per plek en hierbij een tijdige, pro-actieve en meedenkende dienstverlening hanteren
   - Inzetten op ruimte voor cultuur en sociale initiatieven gericht op reuring en ontmoeting
4. **Leefbaarheid en levendigheid in balans:**
   - Per gebied heldere regels voor evenementen omtrent geluid, eindtijden, gebruik van openbare ruimte, alcoholgebruik en milieu

Gezonde Vergroening

1. **Groener en gezonder milieu:**
   - Fysiek vergroenen van gebouwen en openbare ruimte
   - Handelingsperspectieven reductie milieu-impact bedrijven
   - Een omgeving creëren die een gezonde levensstijl bevordert
2. **Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten:**
   - Nieuwe verbinding Zoetermeer-Alphen-Schiphol en verbetering verbinding Leiden-Utrecht via spoor en weg
   - Duurzame en slimme mobiliteit bevorderen, met minder ruimte voor auto's en meer voor groen, langzaam verkeer en OV
   - Nieuwe routes om veiligheid en leefbaarheid kernen te verbeteren
3. **Verduurzaming gebouwde omgeving:**
   - Verduurzaming warmtevoorziening gebouwen
   - Stimuleren energiebesparing gebouwen
   - Verkenning alternatieven warmte (bijvoorbeeld de Warmterotonde Rotterdam, aqua- en zonnethermie)
4. **Klimaatadaptiever:**
   - Meer bomen plaatsen en groene daken en gevels stimuleren
   - Ruimte creëren voor vasthouden en bergen van water (zowel private als openbare ruimte)
   - Voldoende groenvoorzieningen in de wijken

4.7 Beperkingenkaart

Bij de ontwikkelrichtingen en de visiekaart is met name beschreven en verbeeld waar we naartoe willen, op welke doelen we inzetten en hoe we die willen bereiken. Bij het werken aan deze doelen is het echter van belang om ook scherp te hebben waar mogelijke beperkingen zijn.

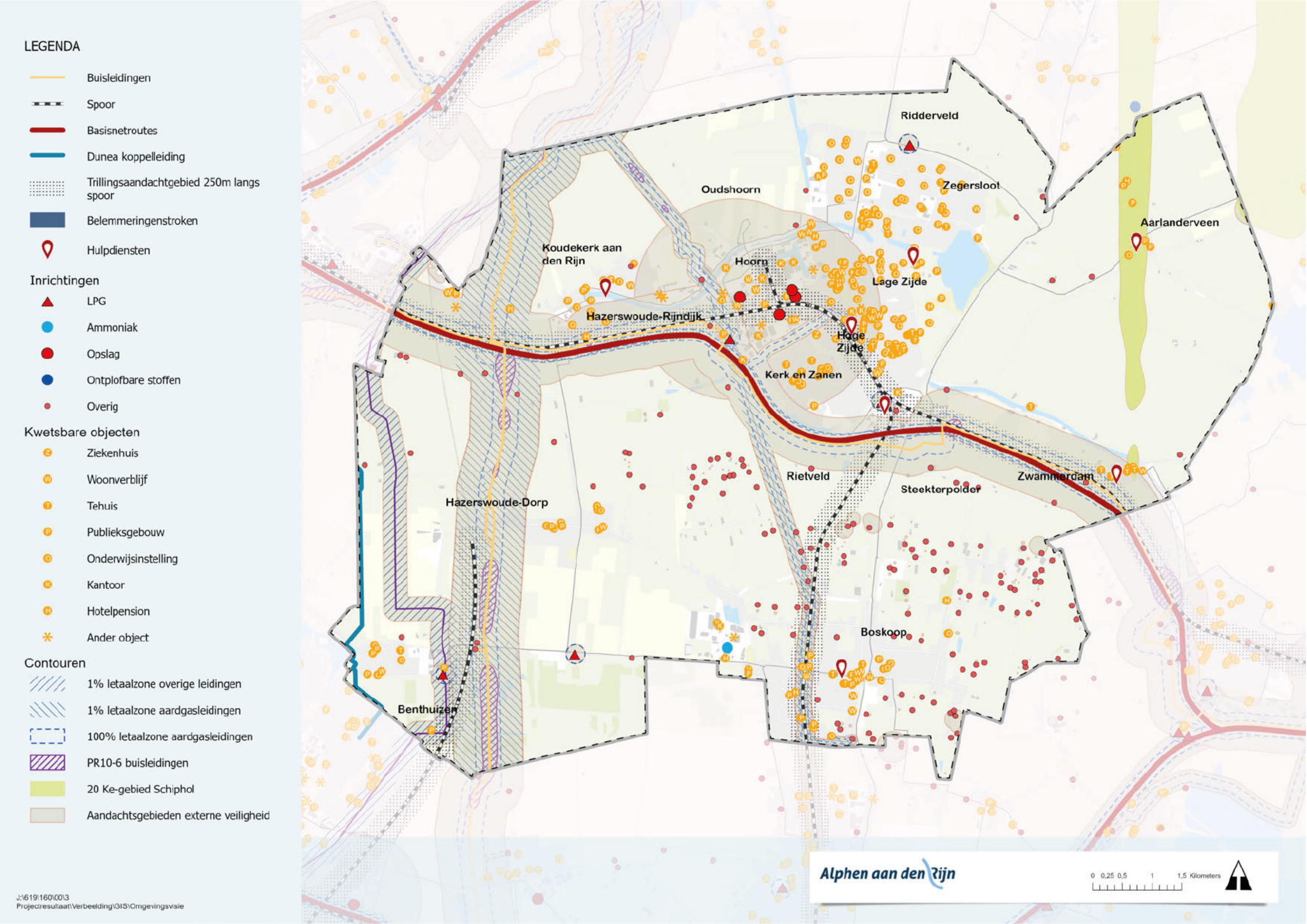
In bijgaande kaart (zie volgende pagina) zijn elementen opgenomen die mogelijk beperkingen voor ontwikkelingen opleveren vanuit het perspectief van milieu of veiligheid. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de buisleidingen, geluidscontour van Schiphol, het hoogspanningsnetwerk, bedrijvigheid en inrichtingen met bepaalde risico's. Hiernaast zijn diverse kwetsbare objecten opgenomen, denk hierbij bijvoorbeeld aan tehuizen voor ouderen of gehandicapten.

Deze gegevens zijn op basis van landelijke bronnen samengesteld. Het is mogelijk dat hierin bepaalde lokale elementen ontbreken en lokaal nog aanvullende beperkingen aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld archeologische waarden. De kaart is dan ook bedoeld om een eerste indicatie te geven waar (extra) rekening gehouden dient te worden met bepaalde beperkingen.

Zo komen er in de zone rond de N11 veel ontwikkelingen op het gebied van bedrijvigheid, woningbouw, infrastructuur, erfgoed en energie samen. Waar nodig sturen we op mitigerende maatregelen voor bijvoorbeeld veiligheid en geluid.

Nieuwe stedelijke ontwikkelingen en transformatie van, of menging op, bedrijventerreinen kunnen ervoor zorgen dat de grenzen worden opgezocht voor wat betreft milieunormen.

De verzwaring van het elektriciteitsnet voor elektrificering van de warmtevoorziening en mobiliteit vraagt ook ruimte voor nieuwe en zwaardere onderstations en nieuwe kabels en leidingen, bijvoorbeeld voor laadinfrastructuur of warmtenetten. Verduurzaming van onze energievoorziening heeft een hoge prioriteit in de gemeente. Buiten de bestaande leidingen, willen we hier dan ook zoveel mogelijk ruimte aan bieden. Een exactere verdeling van de ruimte in de ondergrond wordt nader uitgewerkt. 3D-ordening is hierbij een goed instrument om de ondergrondse ruimte zo goed mogelijk te verdelen. Regie op de ondergrond is daarbij onontbeerlijk.

LEGENDA
Buisleidingen
Spoor
Basisnetroutes
Dunea koppelleiding
Trillingsaandachtgebied 250m langs spoor
Belemmeringenstroken
Hulpdiensten
Inrichtingen
LPG
Ammoniak
Opslag
Ontplofbare stoffen
Overig
Kwetsbare objecten
Ziekenhuis
Woonverblijf
Tehuis
Publieksgebouw
Onderwijsinstelling
Kantoor
Hotelpension
Ander object
Contouren
1% letaalzone overige leidingen
1% letaalzone aardgasleidingen
100% letaalzone aardgasleidingen
PR10-6 buisleidingen
20 Ke-gebied Schiphol
Aandachtsgebieden externe veiligheid
Ridderveld
Zegersloot
Aarlanderveen
Oudshoorn
Koudekerk aan den Rijn
Hoorn
Lage Zijde
Hazerswoude-Rijndijk
Hoge Zijde
Kerk en Zanen
Rietveld
Steekterpolder
Zwammerdam
Hazerswoude-Dorp
Boskoop
Benthuizen
Alphen aan den Rijn
0 0,25 0,5 1 1,5 Kilometers
J:\619\160\00\3
Projectresultaat\Verbeelding\GIS\Omgevingsvisie

4.8 Gebiedsprioriteiten

In de voorgaande inhoudelijke onderdelen zijn de belangrijkste kwaliteiten, trends en ontwikkelrichtingen beschreven en samengevat in de omgevingsvisiekaart. Dit vormt de kern van de omgevingsvisie. De gemeente heeft echter een grote verscheidenheid aan kernen, wijken en omgevingen en werkt al aan nieuwe vormen van democratie op wijk- en dorpsniveau. We streven ernaar om zeggenschap van inwoners over hun eigen woon- en leefomgeving te versterken, met maatwerk waar mogelijk. We werken dus zo gebiedsgericht mogelijk.
Met als doel; het realiseren van een gezamenlijke en integrale aanpak van de leefbaarheid in de buurten en dorpen, zowel binnen als buiten.

Omdat we streven naar zo inzichtelijk en voorspelbaar mogelijk beleid in de omgevingsvisie hebben we voor diverse typen gebieden en kernen een nadere uitwerking gemaakt. De gebiedsgerichte vertaling biedt de benodigde detaillering voor doorwerking in onder andere het omgevingsplan en is essentieel voor de functionaliteit als afwegingskader.

We doen dit door de specifieke kwaliteiten, opgaven en uitgangspunten voor de verschillende gebieden te beschrijven. Middels de **'spinnenwebben'** geven we aan in welke mate een of meerdere ontwikkelrichtingen (en de achterliggende doelen) in een gebied prioriteit hebben. We staan per gebied ook stil bij de ambitiebepaling op het gebied van milieu, gezondheid en veiligheid. Dit doen we aan de hand van **'mengpanelen'**. De minimale wettelijke grenswaarde is hierbij onze ondergrens. Wanneer we dus voor een lage milieukwaliteit kiezen, voldoen de waarden nog steeds aan de vereiste normen. Er zal dus nooit sprake zijn van méér overlast dan wettelijk toegestaan. Op bepaalde plekken in de gemeente verkennen we wel de ruimte om normen hoger of lager te stellen, waarmee we de omgevingskwaliteit in de komende jaren verbeteren of juist op onderdelen de grens opzoeken om ontwikkelingen mogelijk te maken.

Het kwaliteitsniveau biedt een globale ambitie voor het gehele deelgebied, maar is niet specifiek bindend per locatie. De uiteindelijke, verplichte normen worden opgenomen in het omgevingsplan. We hanteren hierbij de volgende deelgebieden:

Buitengebieden

- Veenweide Zuid - N11
- Kroonjuweel Aarlanderveen
- Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder
- Polder de Noordplas en het Bentwoud
- Boom- en sierteeltgebied
- Oeverwallen Oude Rijn-N11

Kernen

- Aarlanderveen
- Benthuizen
- Boskoop
- Hazerwoude-Dorp
- Hazerswoude-Rijndijk Oost en West
- Koudekerk aan den Rijn
- Zwammerdam

Alphen-Stad

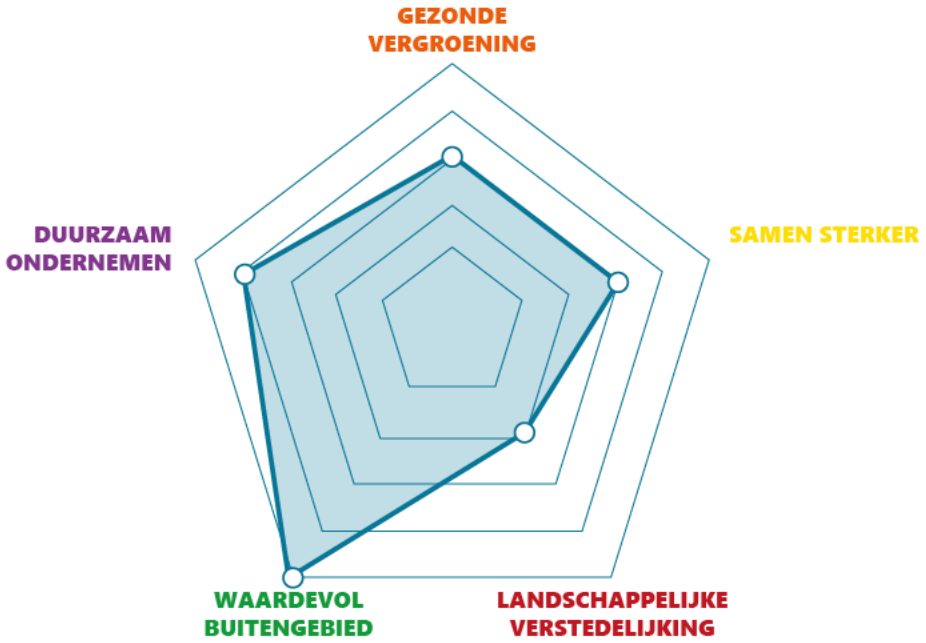
- Gemengd Stedelijk Gebied
- Woonwijken
- Stadsrand

Bedrijventerreinen

Buitengebied: Veenweide N11-Zuid

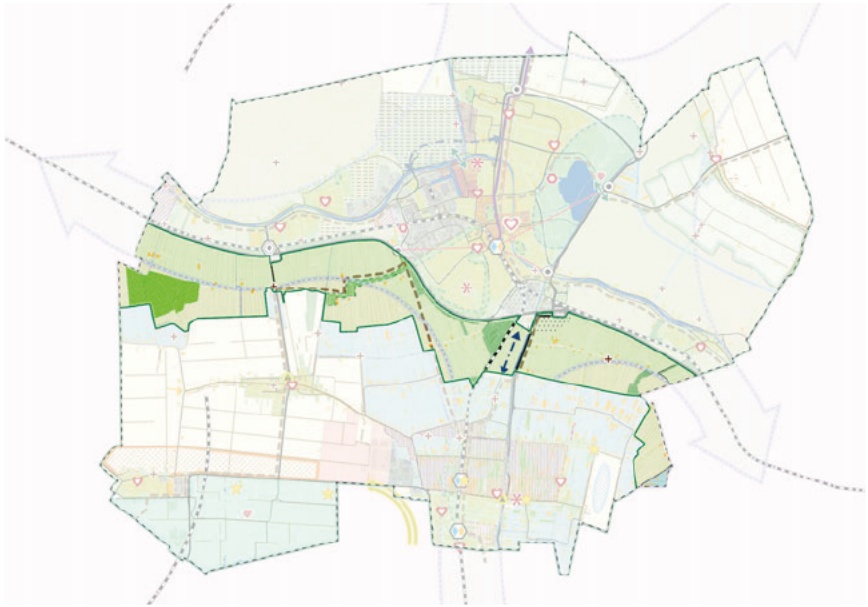
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Het is een karakteristiek veenweidelandschap met strokenverkaveling en overwegend grasland voor melkveehouderijen. Daarnaast is het een belangrijk gebied voor de natuur, in het bijzonder voor weidevogels. Met name in de aangewezen natuurgebieden, maar ook in het agrarisch gebied. Omgaan met bodemdaling, verbetering van bodem en agrarische natuur zijn belangrijke opgaven. Daarnaast zien we kansen om de functie als recreatief uitloopgebied voor Alphen-Stad te vergroten, alsmede een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Daarnaast zal verkend worden of combinaties van vernatting en zonnepanelen ingepast kunnen worden en of we de verbindingen tussen Alphen-stad en Boskoop kunnen optimaliseren.

Uitgangspunten gebied

- Landbouw blijft drager van het landschap, we sturen op landschappelijke kwaliteit en ecologische meerwaarde
- Bedrijfsvoering landbouwactiviteiten verder verduurzamen en zoeken naar handelingsperspectief bodemdaling (bv. vernatting/onderwaterdrainage)
- Recreatie en natuur in balans: ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen; de biodiversiteit versterken door meer ruimte, agrarisch beheer en verduurzamen activiteiten met een negatieve impact; groene en sociale initiatieven vanuit de maatschappij hier de ruimte geven

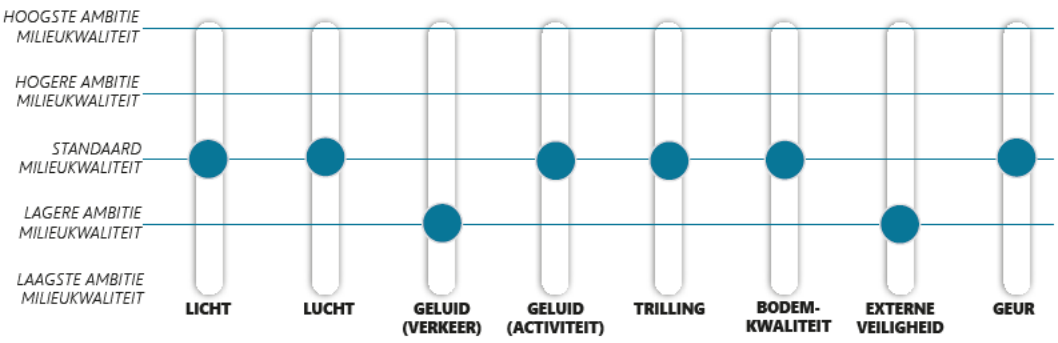
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Nieuwe activiteiten moeten negatieve impact op huidige stand ecologie en biodiversiteit beperken
- We willen geen grootschalige recreatieve en toeristische voorzieningen
- Randvoorwaarden stellen aan ruimtelijke kwaliteit ontwikkelingen
- Geen grootschalige woningbouw- en bedrijventerreinontwikkelingen

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

Landbouw blijft de drager in dit gebied, dus voor geur, geluid (activiteiten), trilling, bodemkwaliteit en luchtkwaliteit wordt de ambitie op standaard gezet. Daarnaast ligt het gebied langs het spoor, de N11 en een buisleiding, wat op het gebied van luchtkwaliteit, veiligheid en geluid een aandachtspunt is.

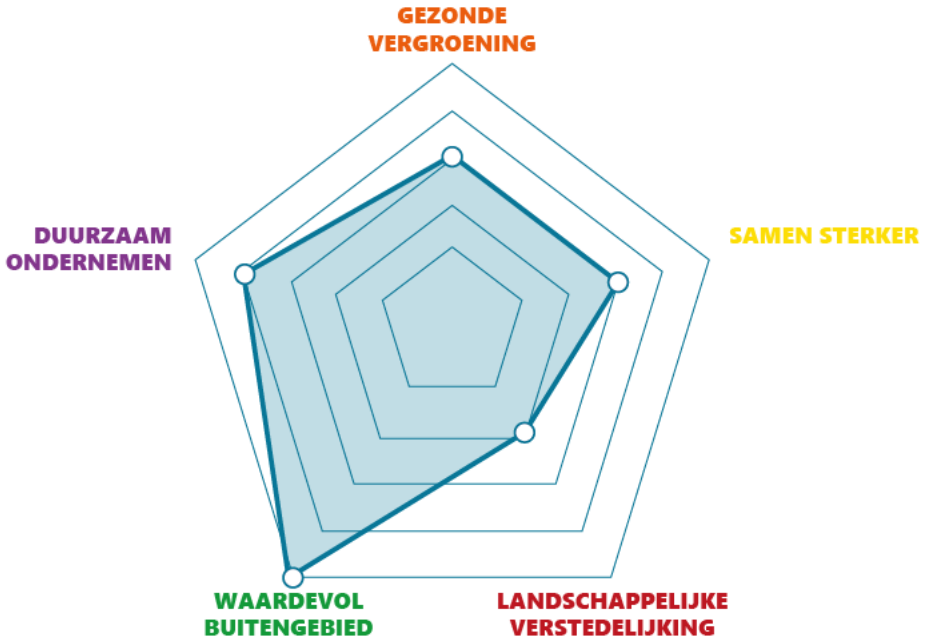

Buitengebied: Het Kroonjuweel Aarlanderveen

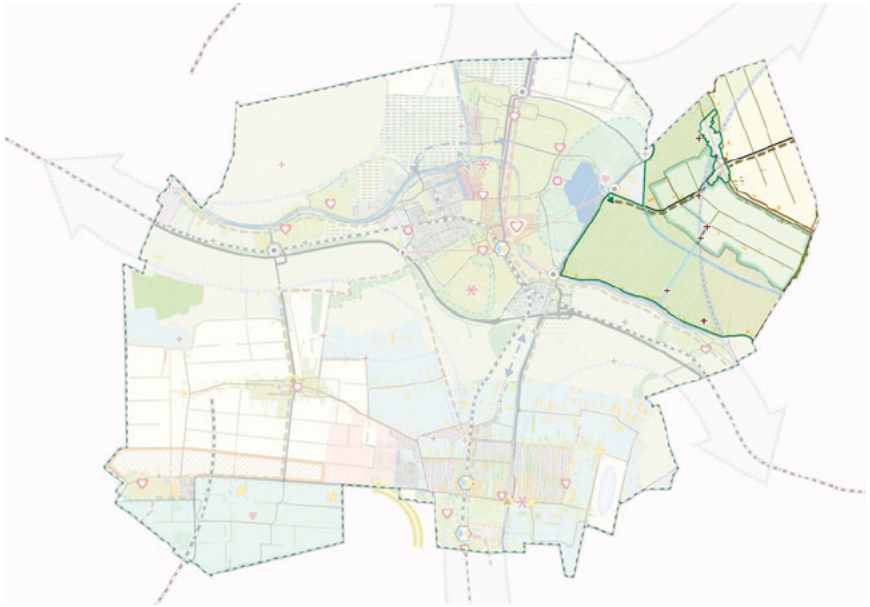
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Van het Oude Rijn-lint tot de droogmakerij, het buitengebied rondom Aarlanderveen bevat alle Groen Hart-kwaliteiten. Van het oeverwallandschap, open weidse graslanden van de veenweiden met historische molens en watergangen en de hoogteverschillen tussen de oudere en nieuwere polders met karakteristieke linten langs de weteringen. Daarnaast is het agrarische gebied belangrijk voor de natuur, in het bijzonder voor weidevogels. Omgaan met bodemdaling en kwaliteitsverbetering van de bodem zijn belangrijke opgaven. Daarnaast zien we kansen om de functie als recreatief uitloopgebied voor Alphen-Stad te vergroten door Nieuwkoopse en Kagerplassen via de Molenviergang te verbinden en hierbij vernatting en ecologische meerwaarde na te streven.

Uitgangspunten gebied

- Landbouw blijft drager van het landschap, we sturen op landschappelijke kwaliteit en ecologische meerwaarde
- Bedrijfsvoering landbouwactiviteiten verder verduurzamen en zoeken naar handelingsperspectief bodemdaling (bv. vernatting/onderwaterdrainage)
- Recreatie en natuur in balans: ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen; de biodiversiteit versterken door meer ruimte, agrarisch beheer en verduurzamen activiteiten met een negatieve impact; groene en sociale initiatieven vanuit de maatschappij hier de ruimte geven

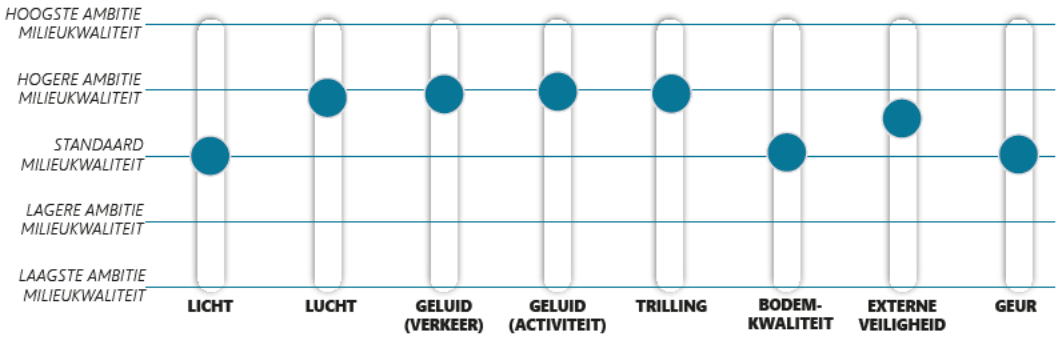
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Nieuwe activiteiten moeten negatieve impact op huidige stand ecologie en biodiversiteit beperken
- Geen grootschalige recreatieve en toeristische voorzieningen
- Randvoorwaarden stellen aan ruimtelijke kwaliteit ontwikkelingen
- Enkel kleinschalige woningbouw direct aan de kern
- Geen zonnevelden en windturbines door gebied heen (stads- en dorpsranden nader te bepalen)

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

Dit gebied zal voornamelijk gebruikt worden voor (extensieve) landbouw en recreatie. We sturen op een veiligere en prettigere verblijfskwaliteit voor bewoners en bezoekers. Primair blijft het een landbouwgebied dus qua geur en bodemkwaliteit zetten we in op een standaard milieukwaliteit. Een deel is ook aangemerkt als stiltegebied en daarom zetten we de ambitie op geluid relatief hoog.

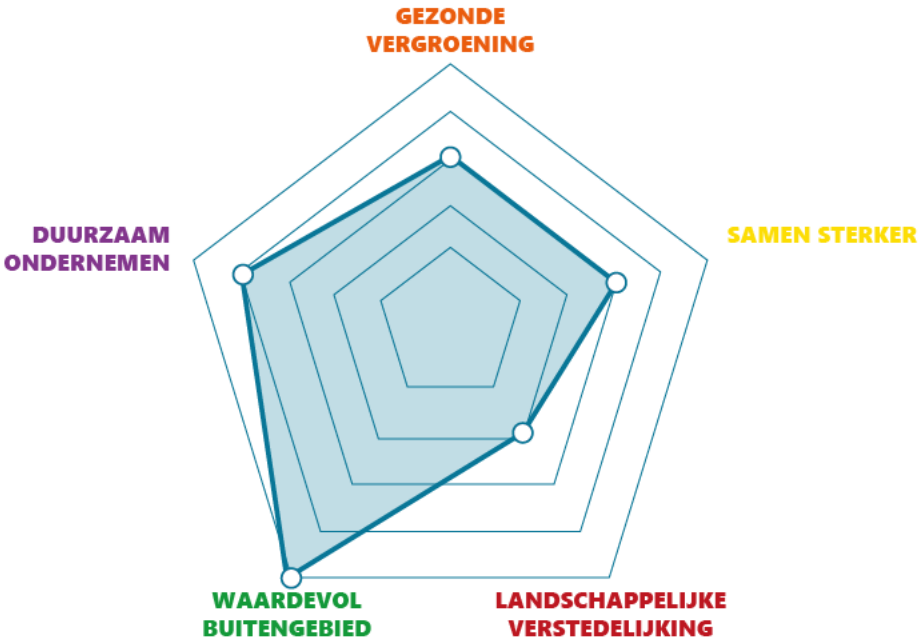
Buitengebied: Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder

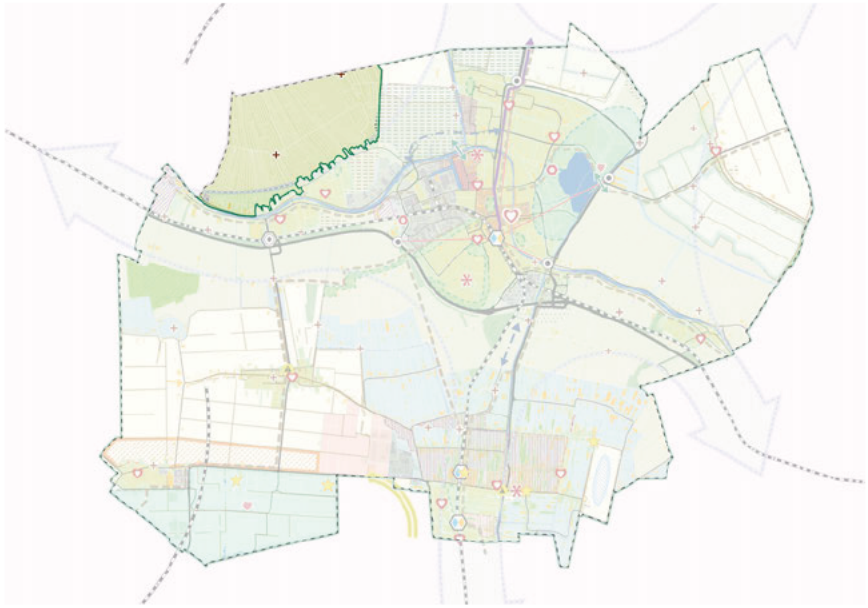
Specifieke kwaliteiten en opgaven

De Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder horen historisch gezien ook echt bij Koudekerk. De agrarische bedrijven zijn hier gevestigd. De gaafheid van het veenweidegebied willen we borgen. Net als in de andere veenweidegebieden is de uitdaging om enerzijds de landschappelijke kwaliteit en bedrijfsvoering te behouden en tegelijkertijd in te spelen op verduurzaming, bodemdaling en ecologsiche meerwaarde. Samen met Koudekerkse gebruikers en onze partners zoeken we naar nieuwe handelingsperspectieven die deze opgaven combineren. Denk bijvoorbeeld aan bijenvriendelijke randen van de weiden en ecologisch maaien.

Uitgangspunten gebied

- Landbouw blijft drager van het landschap, we sturen op landschappelijke kwaliteit en ecologische meerwaarde
- Bedrijfsvoering landbouwactiviteiten verder verduurzamen en zoeken naar handelingsperspectief bodemdaling (bv. vernatting/onderwaterdrainage)
- Recreatie en natuur in balans: Ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen; De biodiversiteit versterken door meer ruimte, agrarisch beheer en verduurzamen activiteiten met een negatieve impact; Groene en sociale initiatieven vanuit de maatschappij hier de ruimte geven

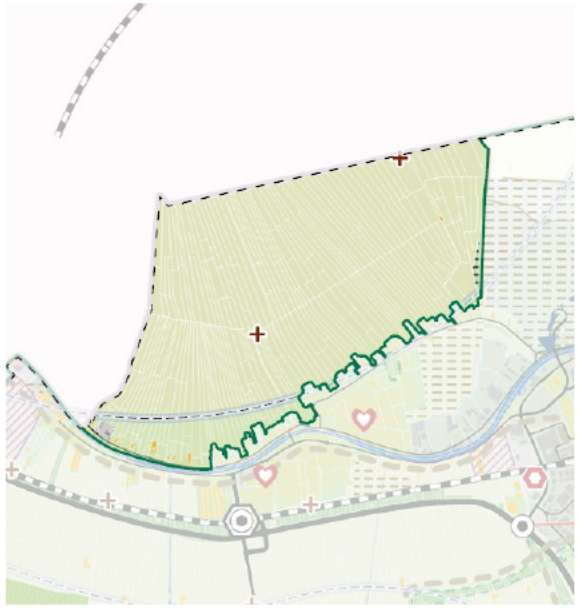

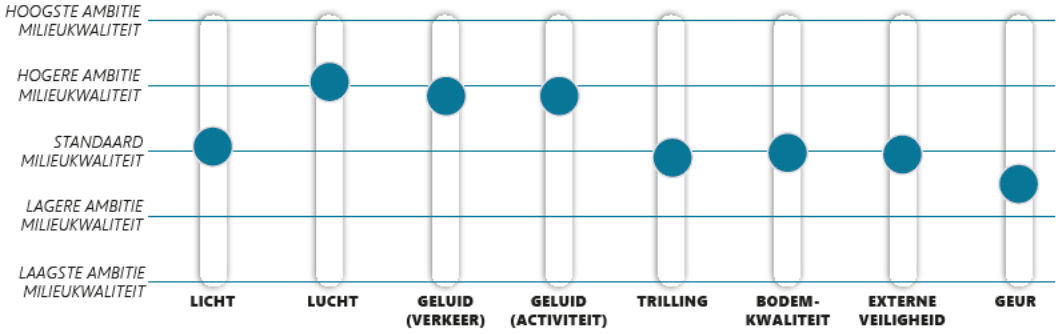
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Nieuwe activiteiten moeten negatieve impact op huidige stand ecologie en biodiversiteit beperken
- We willen geen grootschalige recreatieve en toeristische voorzieningen
- Randvoorwaarden stellen aan ruimtelijke kwaliteit ontwikkelingen
- Geen grootschalige woningbouw- en bedrijventerreinontwikkelingen
- Geen zonnevelden en windturbines door gebied heen (stads- en dorpsranden nader te bepalen)

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

Dit gebied zal voornamelijk gebruikt worden voor extensieve landbouw en re-creatie. We stellen een hoge norm aan de luchtkwaliteit. Primair blijft het een landbouwgebied, dus qua geur en bodemkwaliteit zetten we in op een standaard milieukwaliteit. Een deel is ook aangemerkt als stiltegebied en daarom zetten we ambitie op geluid relatief hoog.

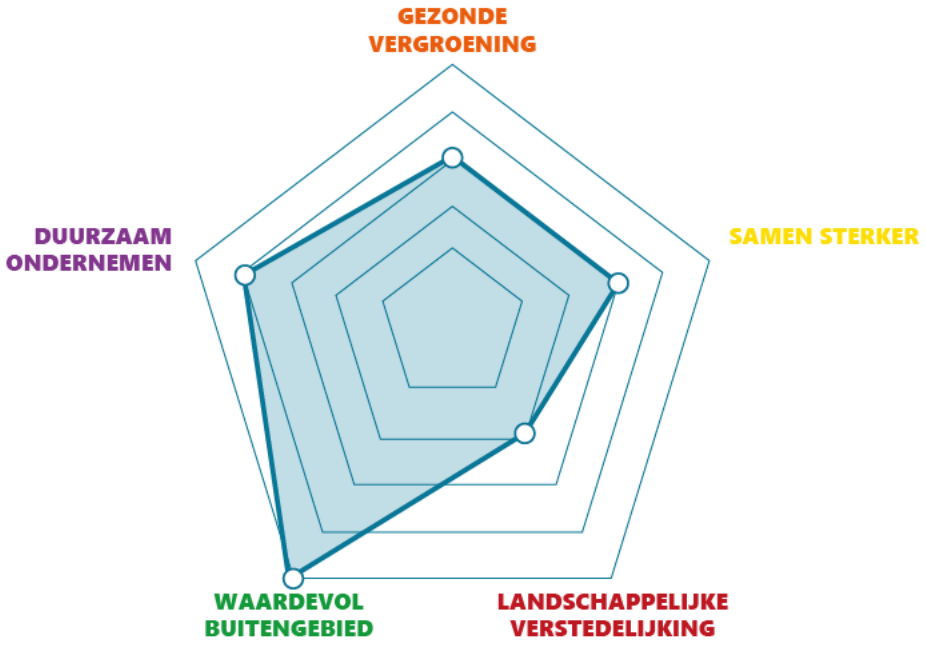
Buitengebied: Polder de Noordplas en het Bentwoud

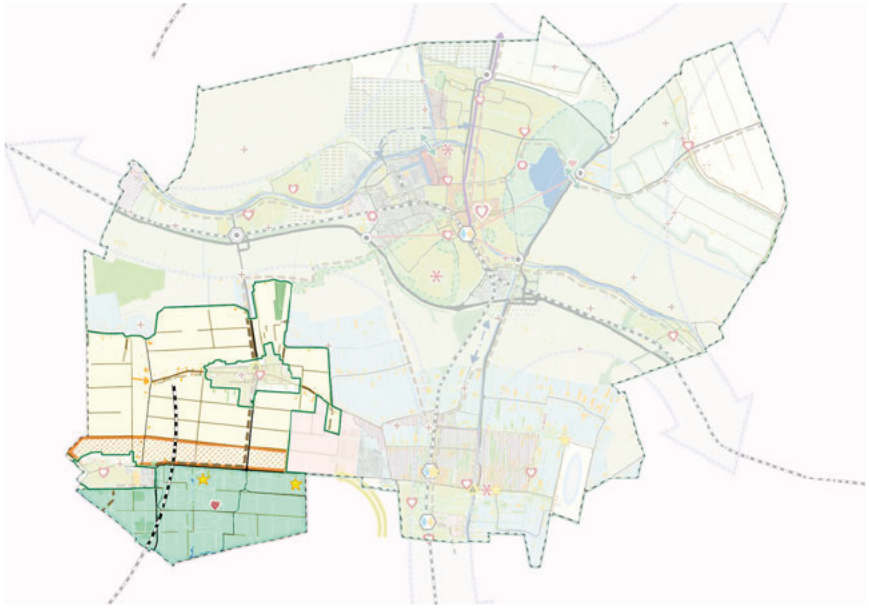
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Het landschap in de droogmakerij heeft een grote maat en schaal en is met name gericht op akkerbouw. Hier spelen specifieke opgaven omtrent toekomstbestendigheid van de landbouw en innovaties die daarvoor nodig zijn. Denk aan precisielandbouw met behulp van technologie en zoetwaterbuffers tegen verzilting. Samen zetten we in op verduurzaming en innovatie. In overleg bepalen we ruimte voor eventuele duurzame energiebronnen. We verkennen kansen om langs de noordzijde van het Bentwoud en de westzijde van het PCT een combinatie van natuur, water, recreatie, bedrijvigheid en energie te ontwikkelen.

Uitgangspunten gebied

- Landbouw blijft drager van het landschap, we sturen op landschappelijke kwaliteit en ecologische meerwaarde
- Bedrijfsvoering landbouwactiviteiten verder verduurzamen en zoeken naar handelingsperspectief verzilting (bv. zoetwaterbuffers)
- Integrale landschapsrand Bentwoud

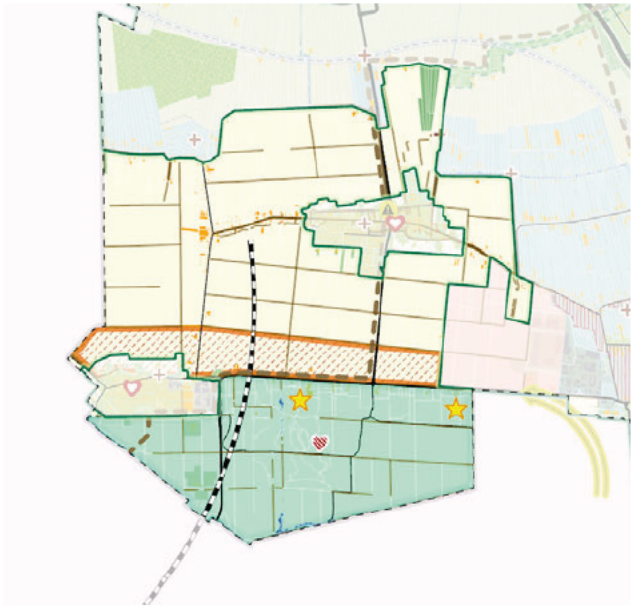
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

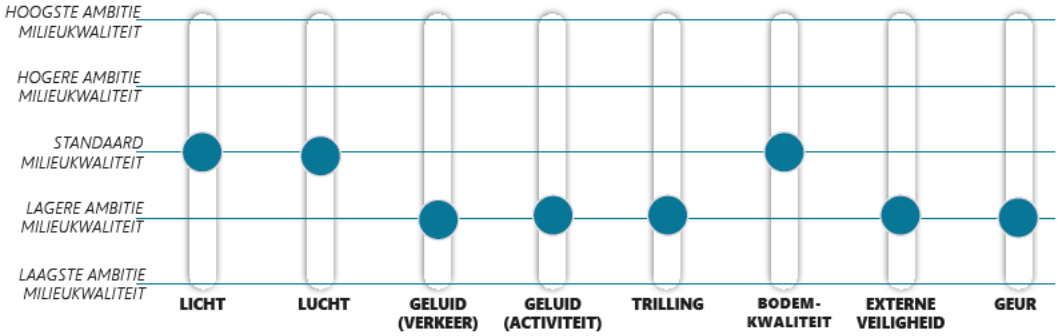
- Nieuwe activiteiten moeten negatieve impact op huidige stand ecologie en biodiversiteit beperken
- Randvoorwaarden stellen aan ruimtelijke kwaliteit ontwikkelingen
- Geen grootschalige woningbouwontwikkelingen

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In dit gebied is er ruimte voor de traditionele akkerbouw. De HSL loopt door het gebied. Daarnaast is energie in dit gebied nog onderwerp van gesprek en willen we dat niet bij voorbaat uitsluiten en een ja-mits benadering hanteren. Daarom zetten we in op een lage norm voor geluid, trilling en externe veiligheid. De gronden zullen ook bemest worden wat af en toe voor geuroverlast kan zorgen.

Het Bentwoud is binnen dit gebied uiteraard de uitzondering. Dit is primair ingericht voor natuur en recreatie. Waarbij hogere ambities worden gesteld.

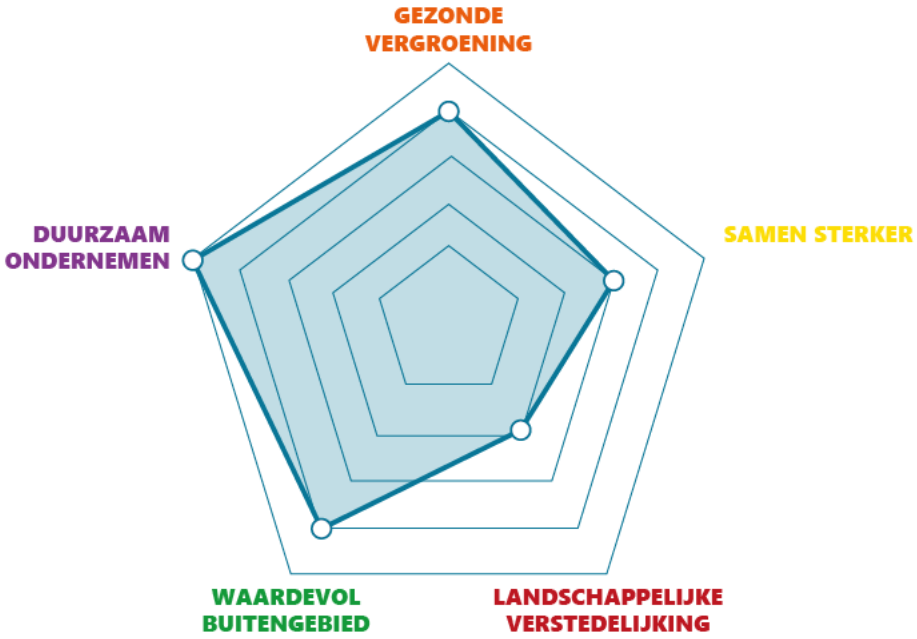

Buitengebied: Boom- en Sierteeltgebied Boskoop

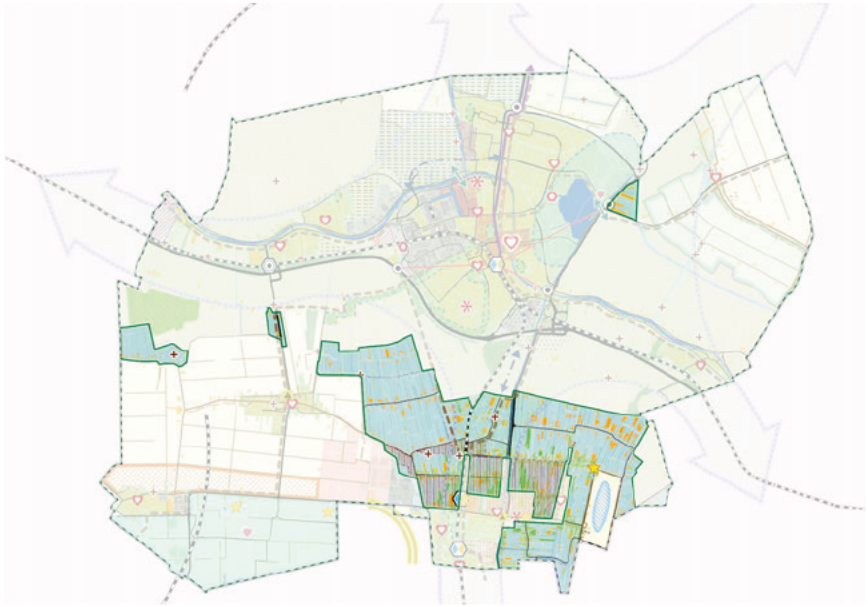
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Het waterrijke landschap van het boom- en sierteeltgebied is uniek. Hier blijft ruimte voor ondernemen centraal staan. Ook hier zien we echter wel kansen voor bijvoorbeeld verbreding naar toerisme, opwekking duurzame energie, wateropvang en natuurontwikkeling. Met name bij de aangewezen transformatiegebieden. Hierbij speelt transformatie van kleinere gebieden en ruimte voor schaalvergroting en/of modernisering. Samen zetten we in op verduurzaming en innovatie. In overleg bepalen we ruimte voor eventuele duurzame energiebronnen. Wateroverlast is een aandachtspunt, hiervoor zal samen gekeken worden naar kansen in de Middelburg- en Tempelpolder.

Uitgangspunten gebied

- Boom- en sierteelt heeft prioriteit
- Sturen op koppelkansen transformatiegebieden, hierbij ruimte voor nieuwe functies
- Ruimte voor kleine en middelgrote windturbines
- Verkennen huisvesting arbeidsmigranten Boskoop op Middelburg- en Tempelpolder en PCT
- Zoeken naar ruimte voor woningen
- Bedrijfsvoering landbouwactiviteiten verder verduurzamen en zoeken naar handelingsperspectief hevige regenval (bv. vernatting deelgebieden)
- Ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen

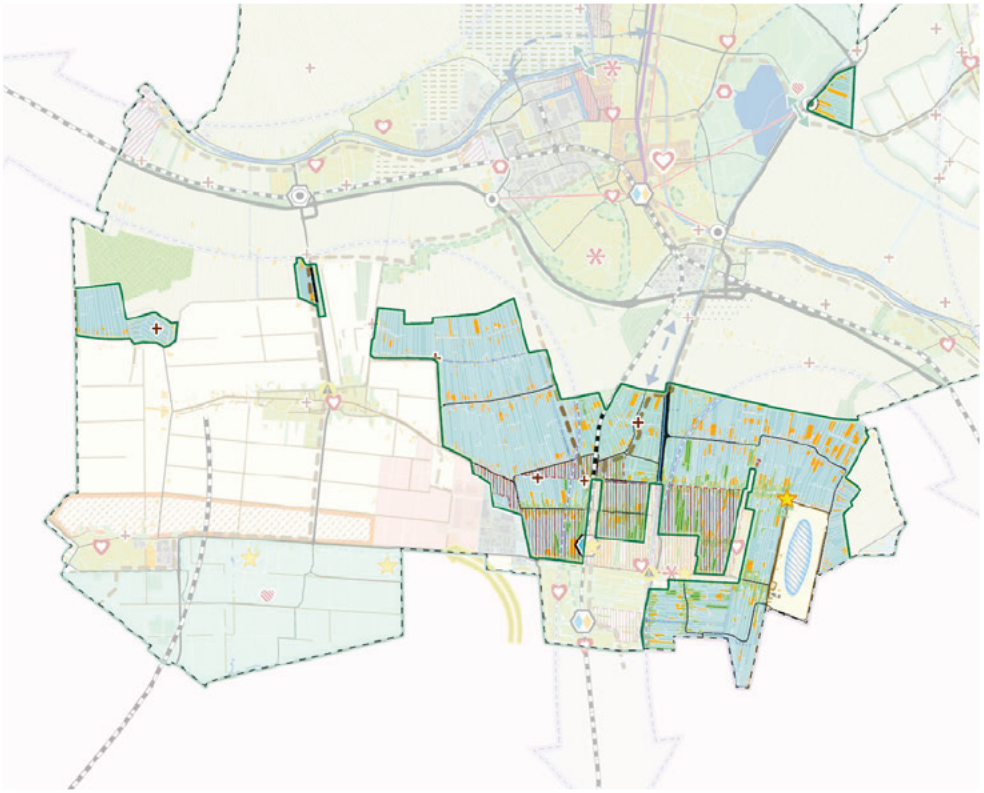

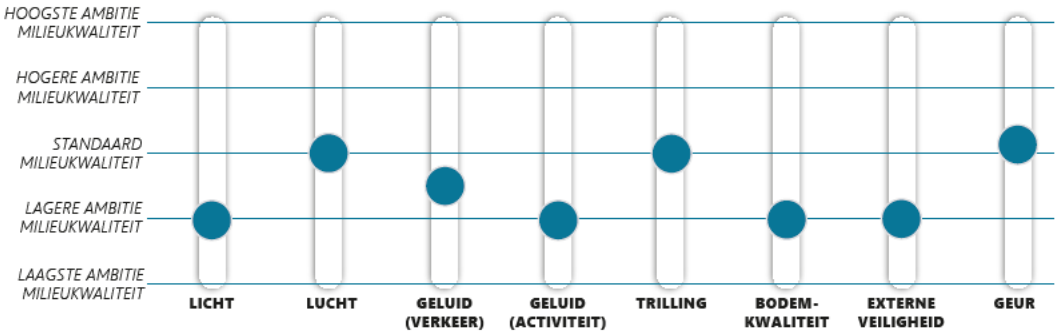
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- We willen geen grootschalige recreatieve en toeristische voorzieningen
- Randvoorwaarden stellen aan ruimtelijke kwaliteit ontwikkelingen
- Geen afname areaal boom- en sierteelt

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In dit gebied ligt de prioriteit bij de Greenport-activiteiten, waardoor er over het algemeen geen hoge ambities op het gebied van milieukwaliteiten gesteld worden. Om de menging van functies te behouden wordt de grens opgezocht met betrekking tot externe veiligheid en bodemkwaliteit.

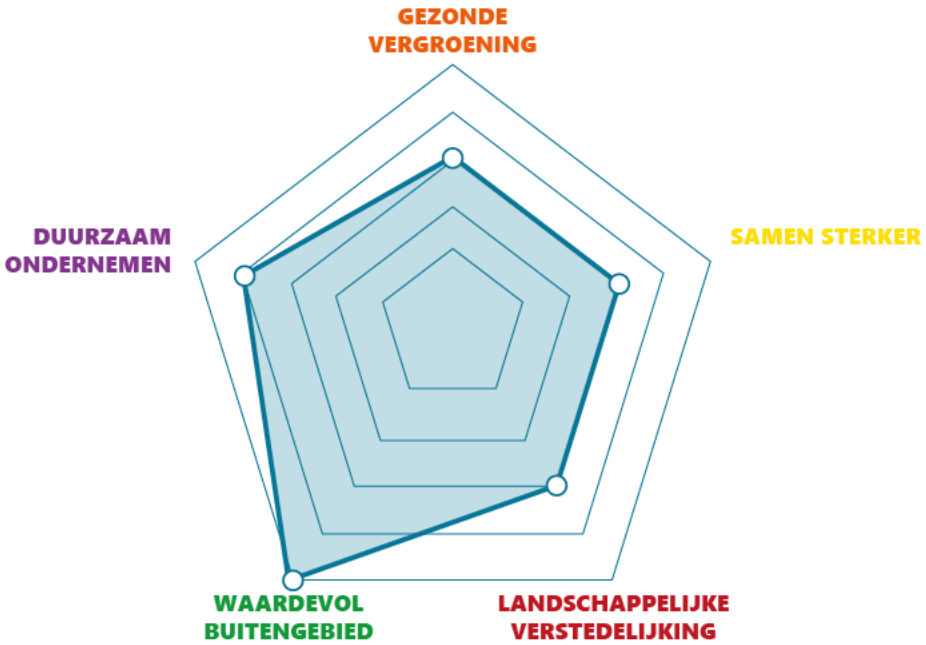
Buitengebied: Oude Rijn - N11 zone

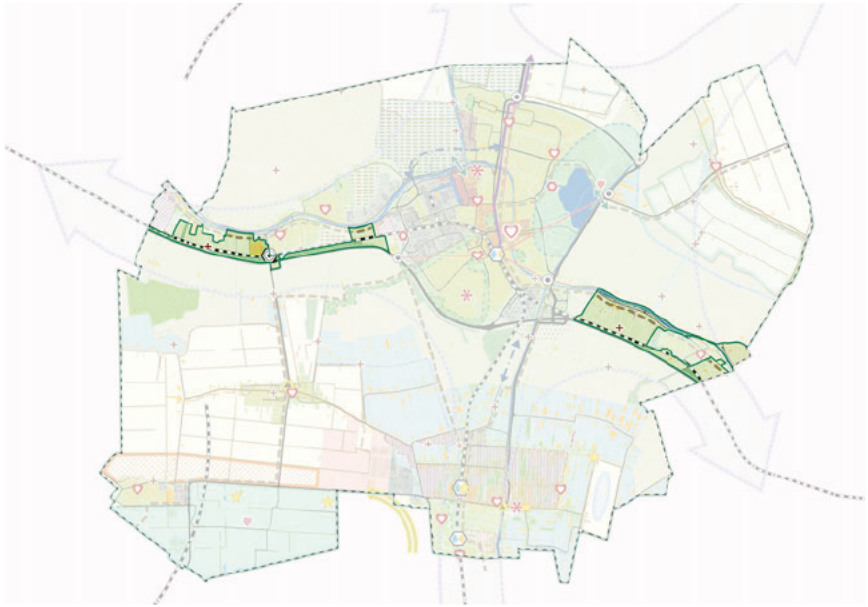
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Het resterende groene gebied tussen de Oude Rijn en de N11 staat onder druk. Hier blijft vraag naar bedrijvigheid, woningbouw en energie. Daarnaast is het agrarisch gebied al enigszins versnipperd en is ruimte voor schaalvergroting beperkt. Tegelijkertijd is het voor het karakter van de linten en de landschappelijke beleving tussen de verschillende kernen van belang dat de open gebieden hiertussen hun groene uiterlijk behouden. Daarnaast is hier ook al een waardevol natuurgebied aanwezig en zijn er waardevolle cultuurhistorische elementen, denk bijvoorbeeld aan de Limes en historische dakpan- en baksteenindustrie. Samen met gebruikers en partners gaan we op zoek naar de toekomstige functies en wijze van beheer van deze gebieden.

Uitgangspunten gebied

- Naast ruimte voor verstedelijking, ook groene open ruimtes behouden
- Mix van activiteiten en kwaliteit lintstructuren - verbinding Oude Rijn
- Ruimte voor verdichting lint, kleinere woningbouw en bedrijvigheid
- Verduurzamingsopgave landbouw (o.a. stikstofreductie)
- Toekomstperspectief resterende landbouwgebieden bepalen
- Ruimte voor zonneweiden onderzoeken
- Kansen koppeling 'bijvriendelijke' inrichting
- Agrarische natuurontwikkeling

Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

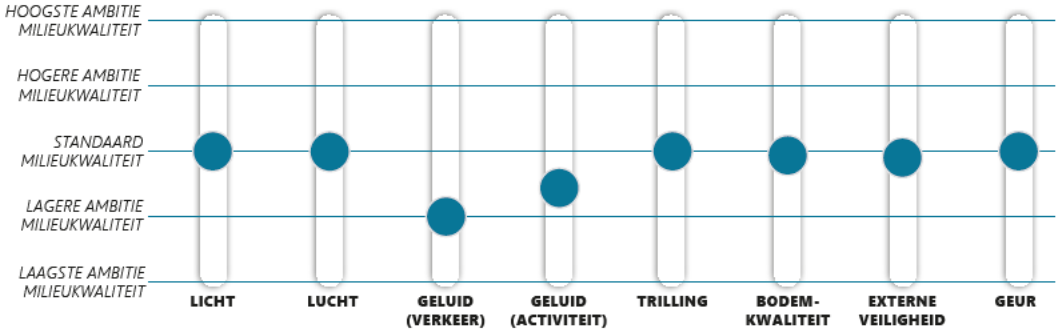
- Nieuwe activiteiten moeten negatieve impact op huidige stand ecologie en biodiversiteit beperken
- We willen geen grootschalige recreatieve en toeristische voorzieningen
- Randvoorwaarden stellen aan ruimtelijke kwaliteit ontwikkelingen
- Groene tussenruimtes behouden

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

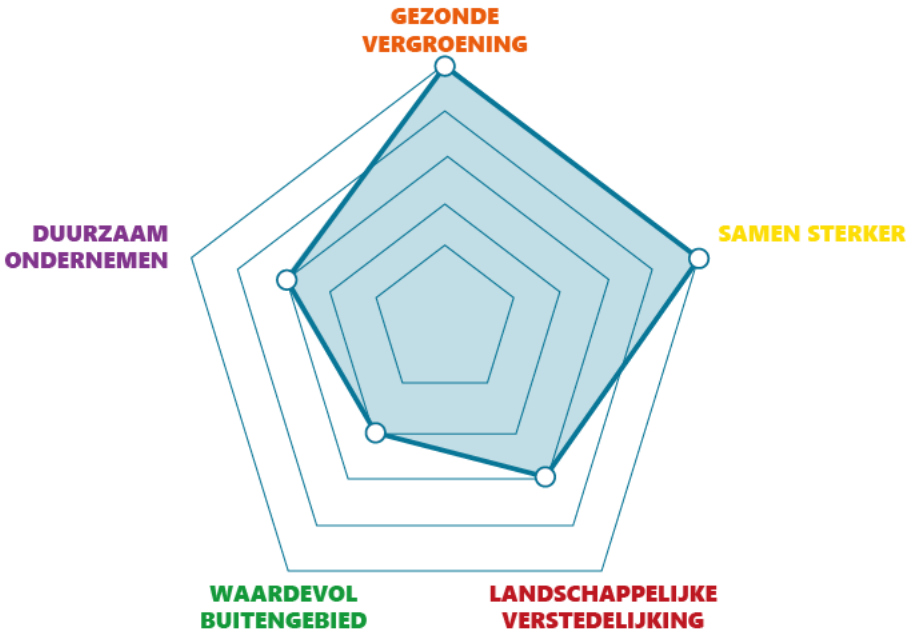
Het is een complex gebied met landbouw grenzend aan infrastructuur, bedrijventerreinen en woongebieden, soms met concentraties van kwetsbare groepen, zoals Ipse de Bruggen in Zwammerdam. Spoor- vaar- en snelwegen en buisleidingen komen hier samen. Daarbij wordt aan de randen ruimte geboden aan nieuwe knooppunten, bedrijventerreinen, woningbouwontwikkelingen en duurzame energie. Naast een ambitie op het gebied van verduurzaming landbouw in algemene zin worden er dan ook geen hoge ambities omtrent milieukwaliteiten voor deze gebieden gehanteerd. Waarbij externe veiligheid wel bijzondere aandacht heeft in dit gebied.

Kernen: Aarlanderveen

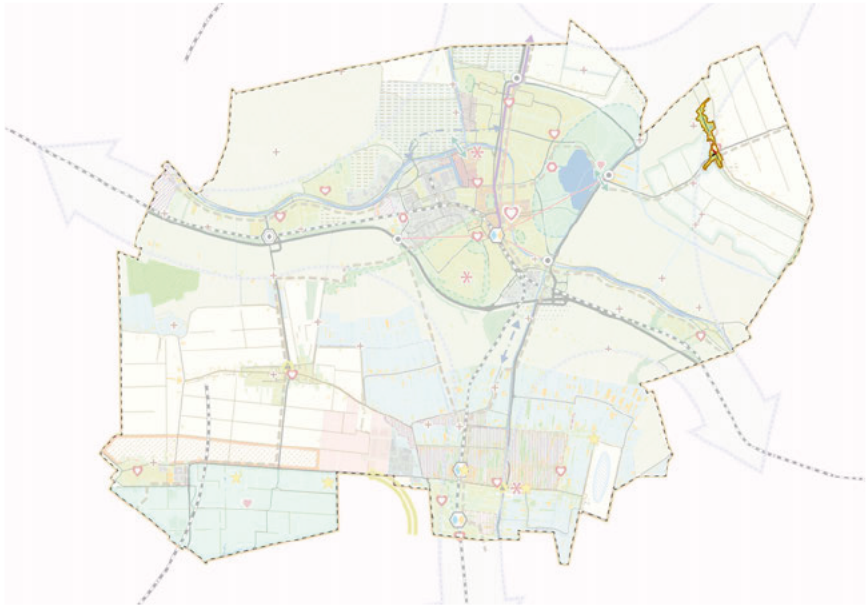
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Het ruimtelijke cultuurhistorische karakter en de gemeenschapszin van het dorp zijn de pijlers voor Aarlanderveen. Om het unieke karakter van Aarlanderveen te behouden, zullen we moeten investeren in jonge gezinnen. Deze zijn sterk ondervertegenwoordigd in het dorp. Er is behoefte aan betaalbare starterswoningen en zorgwoningen voor ouderen in het dorp. Verder kunnen we de leefbaarheid vergroten door de Dorpsstraat te ontlasten van zwaar verkeer, te investeren in goed (mobiel) internet en het creëren van een online dorpsgemeenschap. Een betere busverbinding en snellere bereikbaarheid voor acute zorg (zoals de ambulance) is een uitdrukkelijke wens van het dorp.

Uitgangspunten gebied

- Grote cultuurhistorische waarde / landschappelijke ligging
- Koppelingen multifunctionele accommodatie
- Wonen op maat, meer woningen bouwen voor jonge gezinnen en voor ouderen, rekening houdend met de beperkte ruimte voor woningbouw
- Behoud en toegankelijkheid van de basisvoorzieningen
- Stimuleren van dagtoerisme, verblijfsrecreatie en cultuurtoerisme.
- Behoud van het niveau van veiligheid
- Duurzaamheid: inzetten op energiebesparing, opwekking van duurzame energie en vervanging van aardgas
- Verbeteren van de mobiliteit van het dorp. Denk hierbij aan het woon-werkverkeer, duurzaam openbaar vervoer en seniorenvervoer
- Integrale dorpsranden

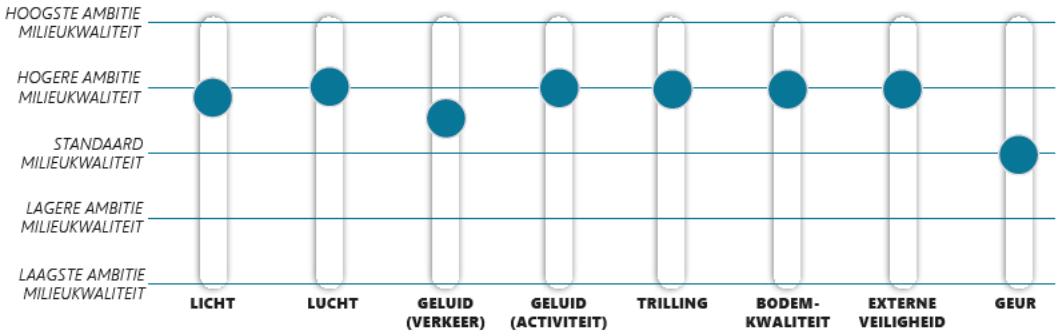
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In het dorp staat prettig wonen centraal en dit willen we onder andere behalen door de impact van licht- en luchtvervuiling te verminderen en geluids- en trillingenoverlast te beperken. Om deze reden hanteren we voor deze milieuthema's een hoge kwaliteitsnorm.

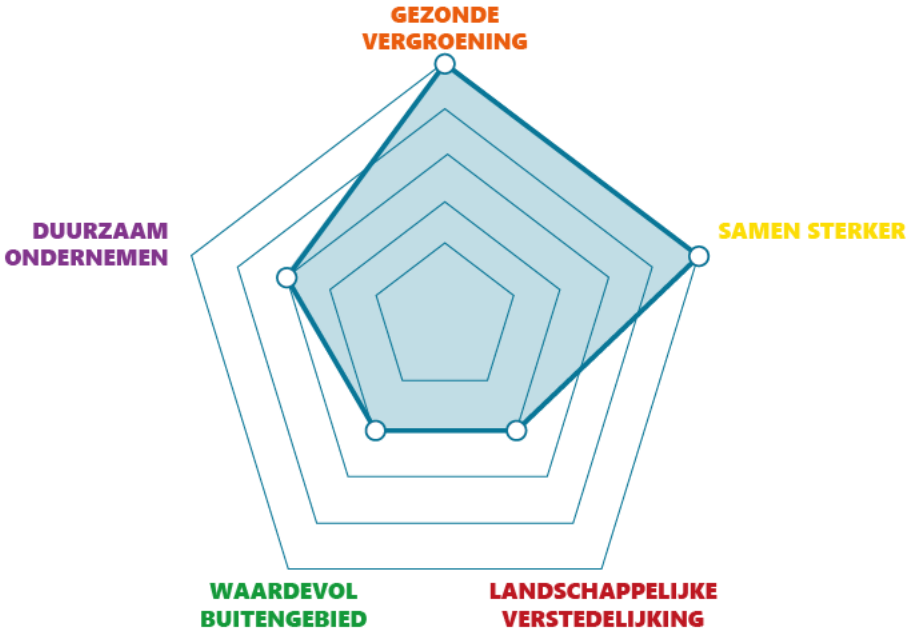

Kernen: Benthuizen

Specifieke kwaliteiten en opgaven

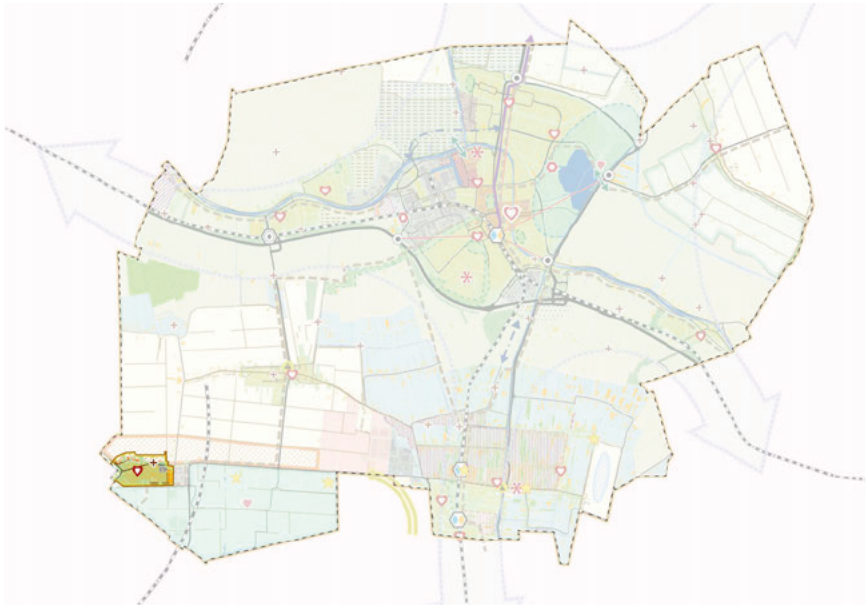
Benthuizen is een dorp met een sterke sociale samenhang en een actief verenigingsleven, mede door het religieuze karakter van het dorp. De voorzieningen zijn op peil en het dorp is verbonden met het natuur- en recreatiegebied Bentwoud. Wel is er behoefte aan woningen voor bepaalde doelgroepen. De inwoners willen met name dat er aandacht is voor de volgende onderwerpen:

- Woningbouw (vooral voor starters en ouderen)
- Aanpak van jongerenoverlast/voorzieningen voor jongeren
- Verbetering van het openbaar vervoer, met name tijdens de spitsuren
- Behoud van dorpshuis de Tas
- Grotere bekendheid van de activiteiten in de buurt en ruimere openingstijden van bijvoorbeeld de apotheker in het dorp

Uitgangspunten gebied

- Koppelingen multifunctionele accommodatie
- Aandacht voor Jeugd: in beeld brengen van de behoefte van jongeren om bestaande problematiek terug te dringen
- Behouden van voorzieningen
- Duurzaamheid: inzetten op energiebesparing, opwekking van duurzame energie en vervanging van aardgas
- Wonen; bouwen in een mate en een schaal die bij het dorp past
- Optimaliseren van de verbinding met het Bentwoud
- Ruimtelijke identiteit van het dorp en het openbaar gebied behouden
- Integrale dorpsranden

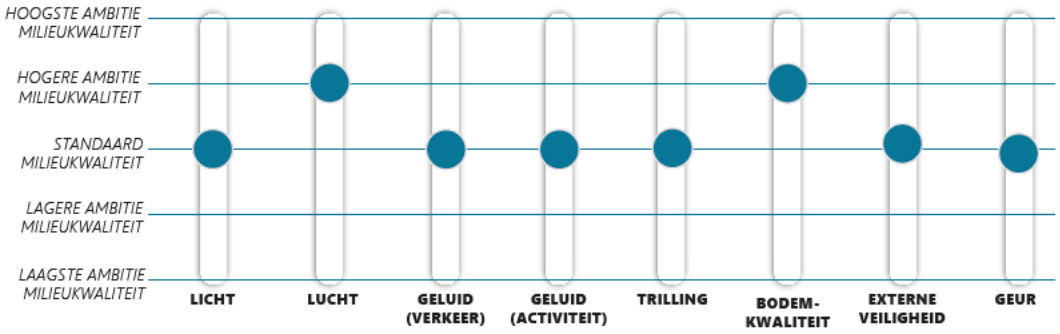
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

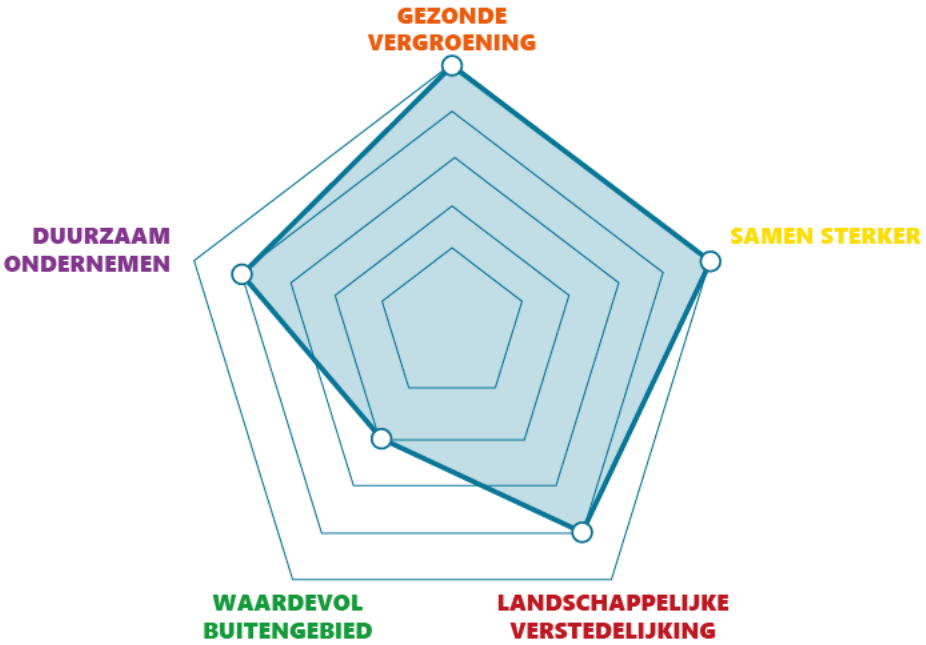
In het dorp staat prettig wonen centraal en dit willen we onder andere behalen door de impact van luchtvervuiling te verminderen en geluids- en trillingsoverlast te beperken. Hierbij zijn de bedrijvenlocaties en de HSL-lijn wel aandachtsgebieden. Om deze reden hanteren we realistische (overwegend standaard) kwaliteitsnormen.

Kernen: Boskoop-dorp

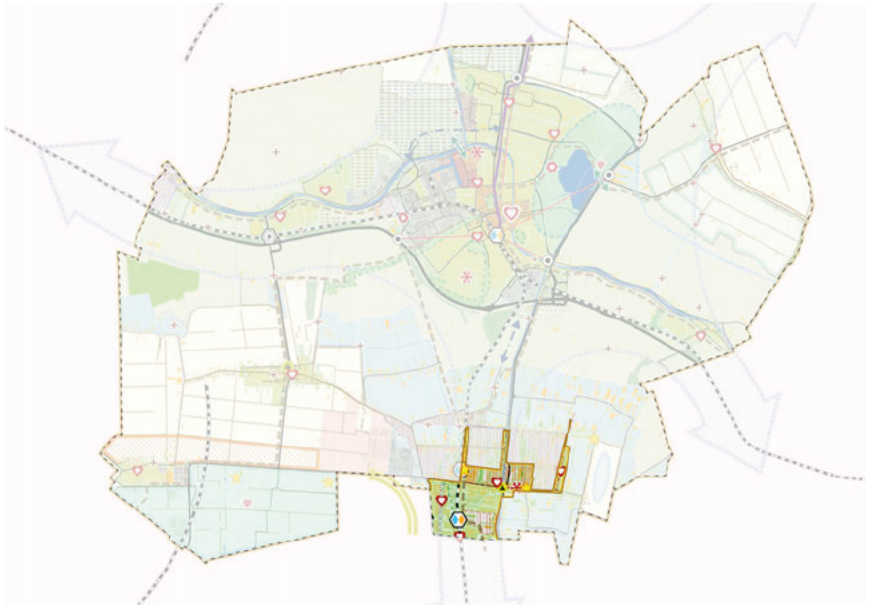
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Boskoop is ook een dorp in transitie, waarbij zorg voor kwetsbare groepen en een veilige leefomgeving centraal staan om de eigen dorpssfeer voor de toekomst te behouden. Het is een toonaangevend dorp als het gaat om boom- en sierteelt. Er is behoefte aan groen in de wijken en het autoverkeer in het centrum is een doorn in het oog van de inwoners. De leefbaarheid staat onder druk en de dorpssfeer dreigt te verdwijnen. De integratie van de verschillende groepen inwoners zien de inwoners als een zorg. Er is ook een gebrek aan activiteiten voor kleine kinderen in Boskoop. Tot slot is vergrijzing ook in Boskoop zichtbaar en ligt er een druk op de voorzieningen.

Uitgangspunten gebied

- Zorg voor kwetsbare inwoners
- Veilige, leefbare omgeving
- Vitaal centrum en Multifunctionele Accomodatie (MFA)
- Verbeteren van de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de wijken
- Toevoegen van groene openbare ruimtes
- Verbeteren van de bereikbaarheid (over de weg, met de auto)
- Wonen op maat. Er worden voldoende, betaalbare en duurzame woningen voor de lage en middeninkomens gebouwd. Koppelen aan OV-station
- Duurzaamheid: inzetten op energiebesparing, opwekking van duurzame energie en vervanging van aardgas
- Integrale transformatiegebieden

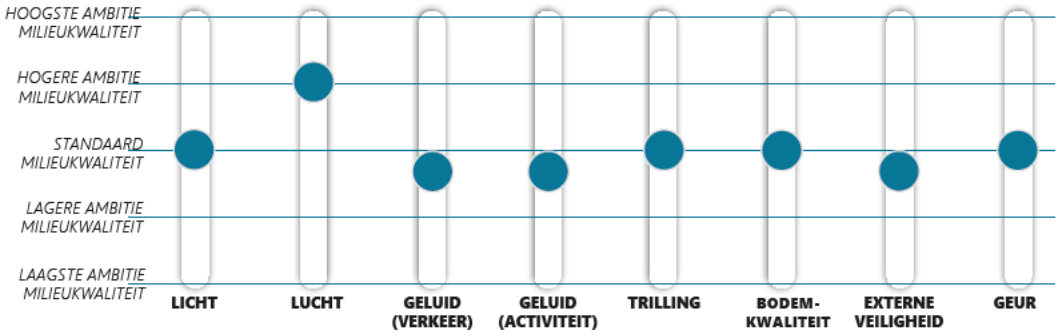
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

Het spoor en de drukke weg van Waddinxveen naar Alphen-Stad kunnen voor geluid- en trillingsoverlast zorgen. Rond het dorp zijn veel boom- en sierteelt bedrijven actief wat zorgt voor veel vrachtverkeer in het gebied en uitdagingen op het gebied van externe veiligheid. Onder andere vanwege grote hoeveelheden propaantanks en transport gevaarlijke stoffen. We zetten hier dan ook overwegend in op realistische standaardnormeringen.

Kernen: Hazerswoude-Dorp

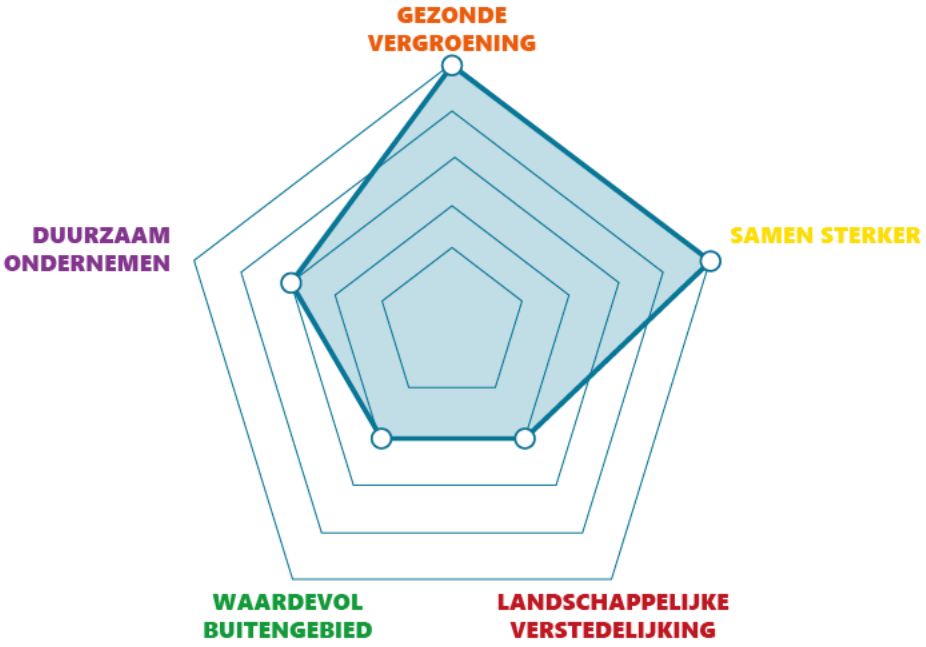
Specifieke kwaliteiten en opgaven

Hazerswoude-Dorp is een lintdorp met aandacht voor elkaar en een goede dorpssfeer. De bewoners zijn betrokken en actief, met grote inzet voor de leefbaarheid. De bestaande verkeersbarrières en verkeersonveiligheid lossen we op. Voor de leefbaarheid zijn daarbij de volgende zaken van belang:

- Verkeersoverlast: met name de kruising N209
- Behoud van de maatschappelijke voorzieningen, zoals De Juffrouw
- Ontsluiting openbaar vervoer
- Betere verlichting voor fietsers van Dorp naar Rijndijk
- Openbare ruimte (stoepen) beter onderhouden
- Meer aandacht voor de inwoners met zorgbehoefte

Uitgangspunten gebied

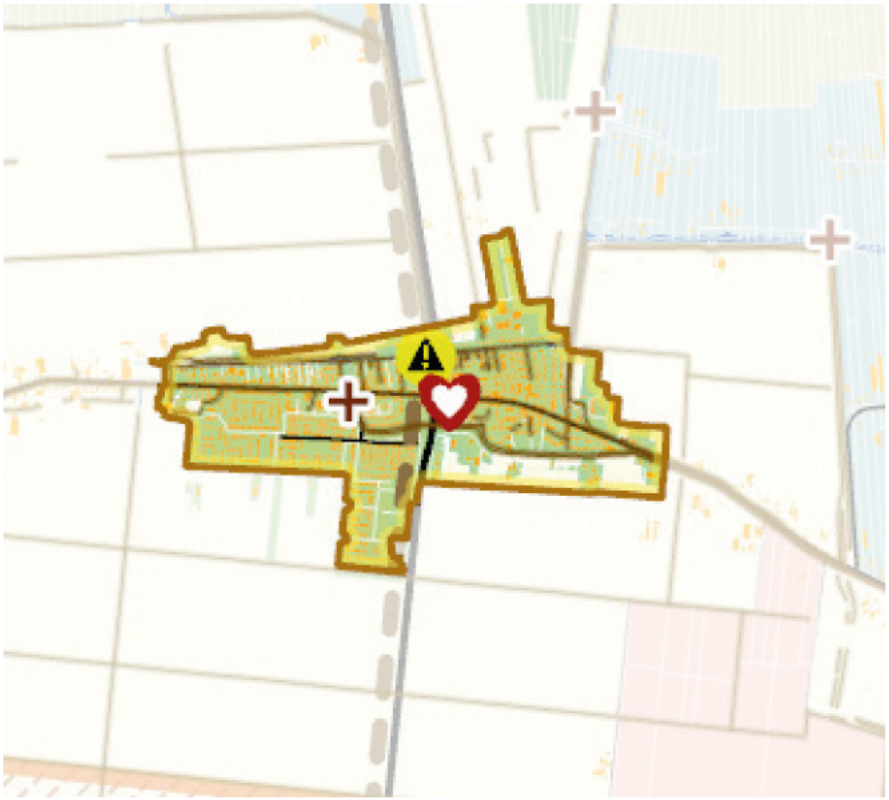
- Infrastructuur van het dorp verbeteren: doorstroming, verkeersveiligheid en oversteekbaarheid worden verbeterd
- Behoud van de identiteit van het dorp: de dorpse sfeer blijft behouden
- In stand houden van de leefbaarheid: inzet op behoud betrokkenheid van de inwoners en maatschappelijke voorzieningen
- Duurzaamheid: inzetten op energiebesparing, opwekking van duurzame energie en vervanging van aardgas
- Integrale dorpsranden

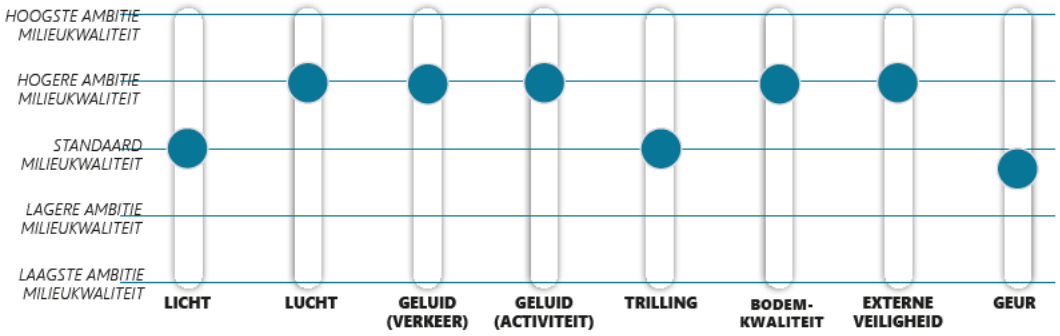
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In het dorp staat prettig wonen centraal, daarom hebben we een hoge ambitie op het gebied van lichthinder, luchtkwaliteit en geluids- en trillingsoverlast. Om deze reden hanteren we voor deze milieuthema's een hoge kwaliteitsnorm. De provinciale weg is voor zowel lucht als geluid een uitdaging.

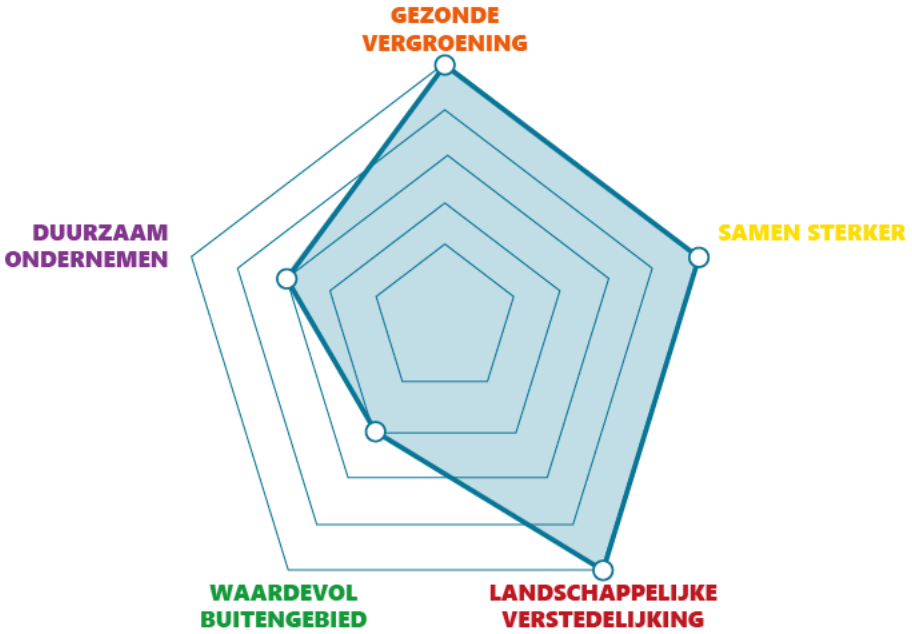

Kernen: Hazerswoude-Rijndijk Oost en West

Specifieke kwaliteiten en opgaven

Hazerswoude-Rijndijk Oost is een jong dorp met een goede strategische ligging, waardoor er kansen zijn voor het ontwikkelen van de ruimtelijke en sociale kwaliteit. Hazerswoude-Rijndijk West is een buurtschap met een eigen gezicht en een grote organisatiekracht. Hier zijn waardevolle cultuurhistorische elementen aanwezig, denk bijvoorbeeld aan de Limes en historische dakpan- en baksteenindustrie. Daarnaast zien we volgende aandachtspunten:

- Woningbouwontwikkeling, ook betaalbaar voor jeugd
- Huis van het dorp
- Winkelvoorzieningen, ouderen- en jongerenvoorzieningen op peil
- Vergroening van de woonbuurten en openbaar gebied, met doorkijk naar Rijn
- Betere bereikbaarheid met openbaar vervoer
- Meer sociale samenhang en dorpskarakter behouden

Uitgangspunten gebied

- Knooppuntontwikkeling met goede ruimtelijke inbedding van het station als kans voor een aantrekkelijker woonklimaat
- Creëren van een dorpshart (koppeling met MFA)
- Verbeteren van de sociale samenhang
- Verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte, inclusief de Rijnoevers
- Betere voorzieningen en optimale ontwikkelingskansen voor jeugd
- Ontwikkeling van de ruimtelijke identiteit van Hazerswoude-Rijndijk West (het buurtschap Groenendijk)
- Ontmoetingsruimte en openbare oevers aan de Rijn
- Behoud en ontwikkeling van cultuurhistorische waarden

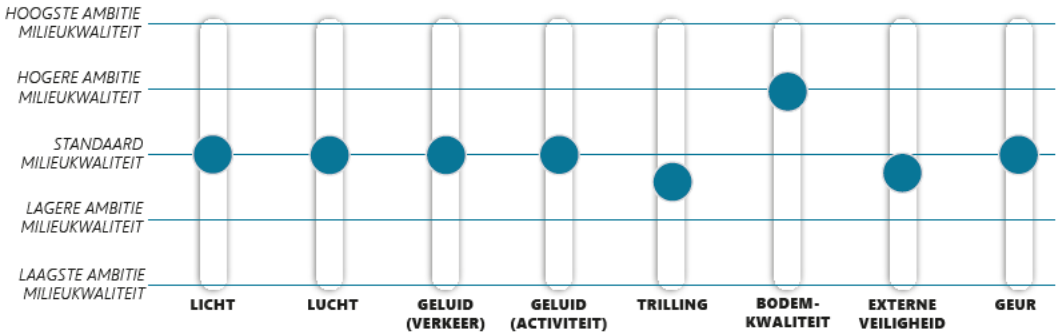
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In het dorp staat prettig wonen centraal en dit willen we onder andere behalen door de impact van luchtvervuiling te verminderen en geluids- en trillingsoverlast te beperken. Tegelijkertijd maakt de ligging langs buisleidingtrace, hoogspanning, spoor, Oude Rijn, en N11 dit op onderdelen ingewikkeld. Om deze reden gaan we hier grotendeels uit van standaard ambitieniveau op de milieukwaliteiten.

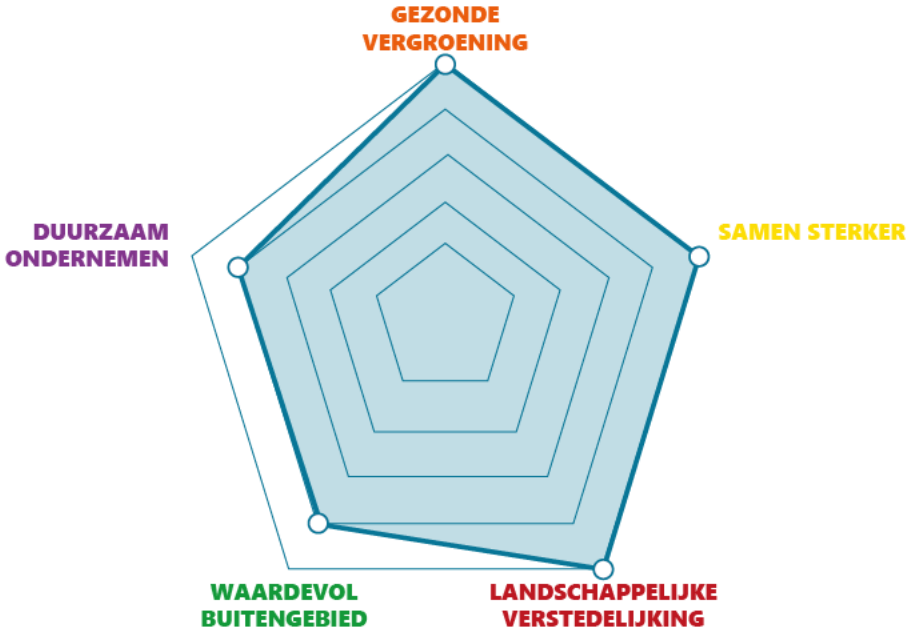

Kernen: Koudekerk aan den Rijn

Specifieke kwaliteiten en opgaven

Koudekerk aan den Rijn is een trots dorp met karakter en een sterke sociale infrastructuur, dat door zijn landelijke ligging te midden van de 4 grote steden potentie heeft om beperkt te groeien. Trots op de vele vrijwilligers, het verenigingsleven en de voorzieningen, zoals het openluchtzwembad en De Ridderhof, die voornamelijk door vrijwilligers worden gerund. Hierbij spelen de volgende opgaven:

- Behoud van de voorzieningen en behoefte aan ontmoetingsplekken
- Behoud van goed veilig (openbaar) vervoer en goede fiets- en wandelroutes
- Aantrekkelijkheid als dorp in het Groene Hart behouden
- Behoud van monumentale panden en cultuurhistorische linten en locaties
- Zorg om de toenemende vergrijzing
- Behoefte aan beperkte groei van het dorp met een passend woningaanbod
- Ruimtelijke kwaliteit openbaar gebied op peil brengen en behouden

Uitgangspunten gebied

- Wonen op maat, met name voor starters, gezinnen en senioren
- Behoud en toegankelijkheid van de basisvoorzieningen. Behoud van gezondheids-, onderwijs- en winkelvoorzieningen is van groot belang
- Behoud van het open zicht op het landschap. Waarbij verschillende functies als wonen en bedrijvigheid naast elkaar kunnen blijven bestaan
- Aandacht voor vergrijzing. Het is belangrijk om sociale voorzieningen, zoals dagbesteding, activiteiten, sociale netwerken en ondersteuning voor senioren, op peil te krijgen en te houden
- Groei van het dorp, met een passend woningaanbod
- Goede en veilige verkeersontsluiting van het dorp via Hooge Waard en Hondsdijk

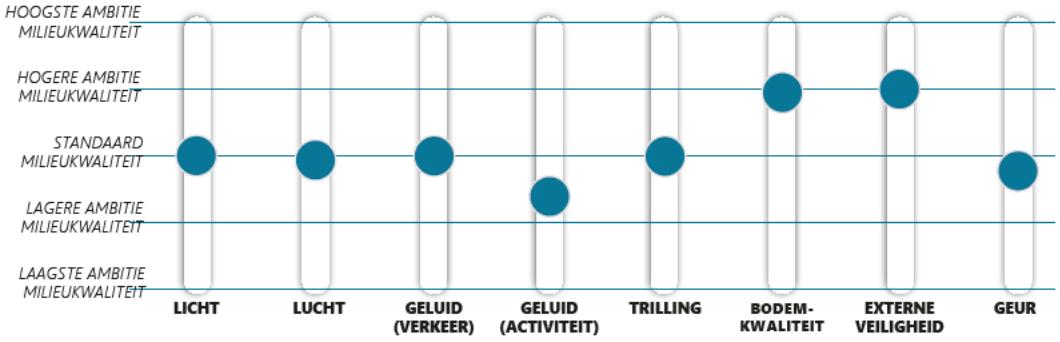
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In het dorp staat prettig wonen centraal en dit willen we onder andere behalen door de impact van luchtvervuiling te verminderen en geluids- en trillingsoverlast te beperken. Tegelijkertijd maakt de ligging nabij bedrijvigheid, landbouw en de Oude Rijn dit op onderdelen ingewikkeld. Om deze reden gaan we hier deels uit van standaard ambitieniveau op de milieukwaliteiten.

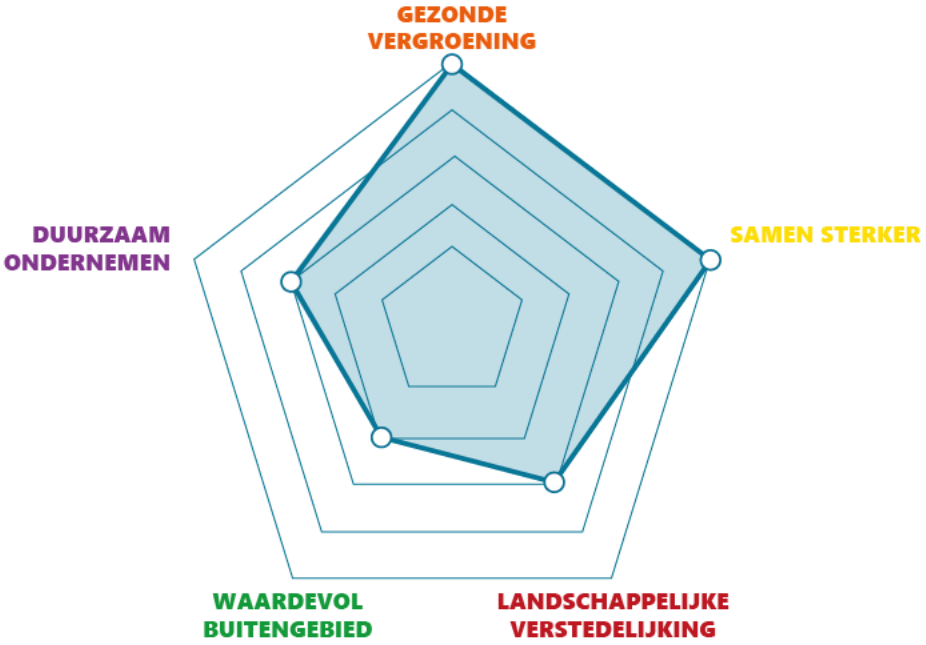

Kernen: Zwammerdam

Specifieke kwaliteiten en opgaven

Zwammerdam is een dorp met een rijke geschiedenis en een rijke toekomst. Cultuurhistorie en erfgoed is hier een inspiratiebron. De inwoners van Zwammerdam zijn zeer betrokken bij elkaar en tonen veel initiatief. De samenwerking met Ipse de Bruggen wordt gezocht, daar waar het elkaar versterkt. Hierbij zijn de volgende opgaven van belang:

- Multifunctionele accommodatie en andere voorzieningen in het dorp, zoals de huisarts en fysiotherapeut
- Vergrijzing en het faciliteren van de ouderen
- Woningbouwontwikkeling
- Duurzaam bouwen

Uitgangspunten gebied

- Wonen op maat: betaalbare koop- en huurwoningen
- Cultuurhistorie gebruiken als inspiratiebron
- Verdergaande samenwerking tussen landgoed Ipse de Bruggen en Zwammerdam
- Transformatie maakt verbindingen: gebiedstransformatie of herstructurering aangrijpen om ruimtelijke verbindingen te versterken
- Behoud van (maatschappelijke) voorzieningen
- Bereikbaarheid openbaar vervoer

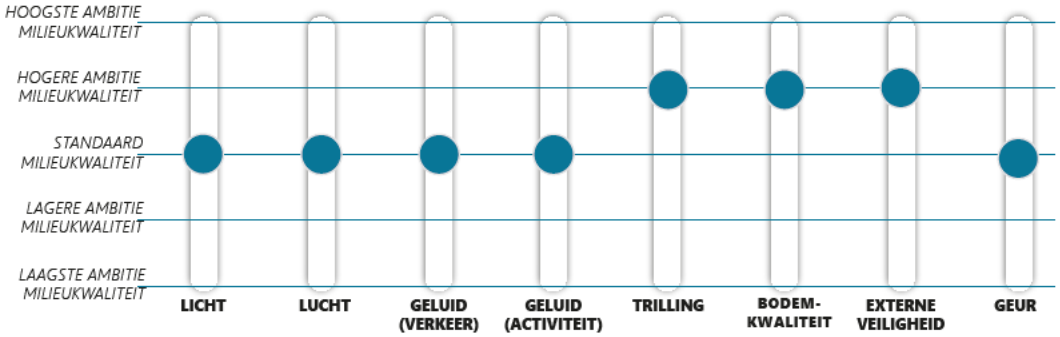
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Maatwerk per kern

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In het dorp staat prettig wonen centraal en dit willen we onder andere behalen door de impact van luchtvervuiling te verminderen en geluids- en trillingsoverlast te beperken. Tegelijkertijd maakt de ligging nabij bedrijvigheid, de N11 en de Oude Rijn dit op onderdelen ingewikkeld. Om deze reden gaan we hier deels uit van een standaard ambitieniveau op de milieukwaliteiten. Omdat er hier een concentratie van kwetsbare inwoners is zetten we de ambitie op het gebied van veiligheid hoger.

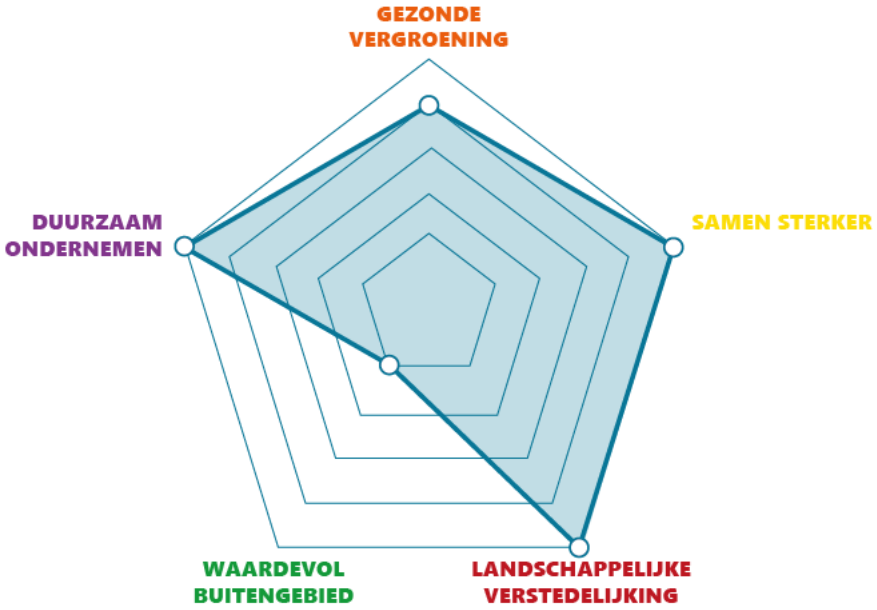
Alphen-Stad: Gemengd stedelijk gebied

Specifieke kwaliteiten en opgaven

Het gemengde stedelijk gebied is goed verbonden met de Randstad en heeft reeds een centrumfunctie voor de gemeente. We streven naar een hoge mate van functiemenging en stedelijke dichtheden en functies. Denk hierbij bijvoorbeeld aan woningbouw in hogere dichtheden met lagere parkeernormen in combinatie met kleinere en grotere bedrijven in dienstverlening, detailhandel en horeca. Oftewel ruimte voor ontmoeten, verblijven en ondernemen. De Rijnhaven en omgeving vormt hierbij een belangrijke complementaire ontwikkeling. In het gemengd stedelijk gebied heeft levendigheid een hogere prioriteit dan leefbaarheid. Hier is ruimte voor reuring.

Uitgangspunten gebied

- Hoge mate van functiemenging
- Verduurzaming en vergroening mobiliteit, openbare ruimte en bebouwing
- Vitaal stadshart (detailhandel en horeca)
- Aandachtsgebieden veiligheid
- Ruimte voor ontmoeten, bewegen
- Bijzondere aandacht voor stedelijke economische sectoren
- Combineren van verstedelijking en vergroening
- Bereikbaarheid middels openbaar vervoer

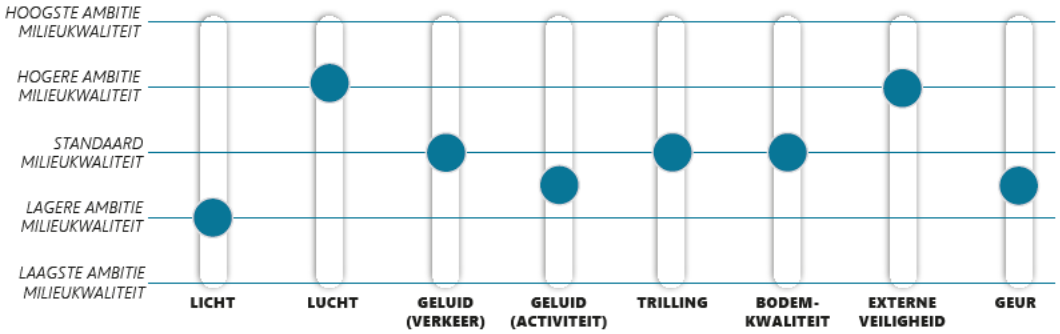
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Nieuwe bebouwing door verstedelijking mag niet ten koste gaan van het bestaand stedelijk groen
- Er is geen extra ruimte beschikbaar voor de auto infrastructuur

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

Het centrum is een druk gebied waar veel bewegingen van personen en goederen plaats vinden. Hier staat reuring boven leefbaarheid, maar om het woonmilieu goed te houden zal voorkomen moeten worden dat er extreme overlast ontstaat op het gebied van geluid, trillingen en geur door verkeer, horeca of evenementen. Daarom is hiervoor op de standaard kwaliteitsnorm ingezet. Op het gebied van luchtkwaliteit is wel een hoger ambitieniveau.

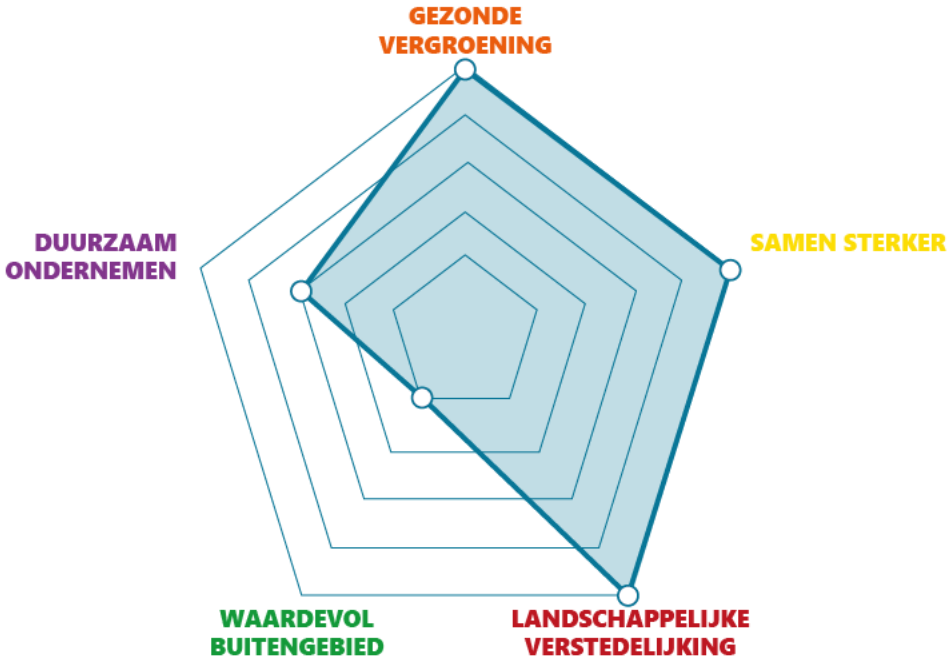

Alphen-Stad: Woonwijken

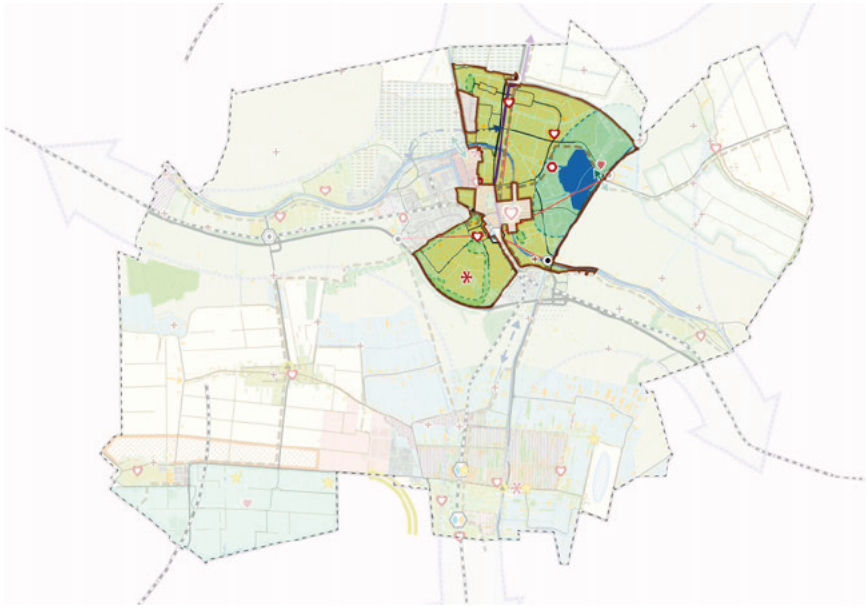
Specifieke kwaliteiten en opgaven

De hoge kwaliteit van leven en woonomgevingen staat in de woonwijken centraal. Hier is het fijn wonen. Bij fijn wonen hoort ook een hoge mate van sociale verbondenheid, groene ruimtes en voorzieningen om in te bewegen en lokale centra voor dagelijkse behoeften. In de wijken worden sociale, economische en fysieke opgaven integraal aangepakt. We sturen daarbij ook op bevordering van gelijke kansen, sociaaleconomische niveaus en een inclusieve en toekomstbestendige openbare ruimte.

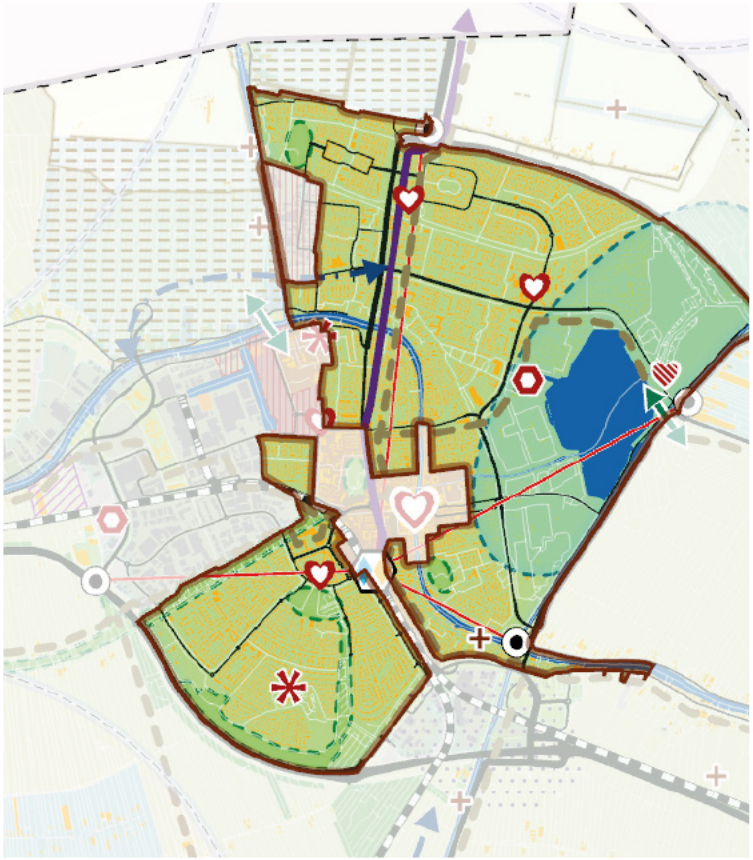
Uitgangspunten gebied

- Kwalitatieve en diverse woonomgevingen
- Grote opgave verduurzaming en vergroening mobiliteit, openbare ruimte en bebouwing
- Combineren van verstedelijking en vergroening
- Bereikbaarheid middels openbaar vervoer
- Sturen op milieukwaliteit (bv. luchtkwaliteit)
- Vitale wijkcentra
- Aandachtsgebieden sociaaleconomische status
- Ruimte voor ontmoeten en bewegen
- Groene en sociale initiatieven vanuit de maatschappij hier de ruimte geven
- Zegerplas als bijzondere kwaliteit met ruimte voor (grote) evenementen, bewegen en recreatie

Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

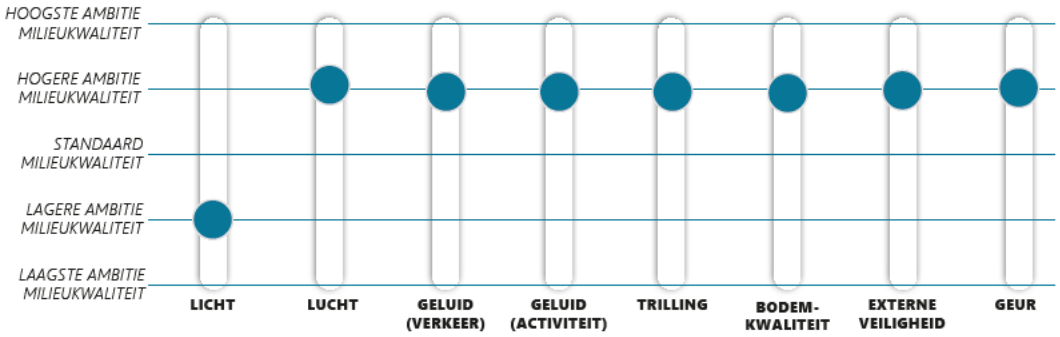
- Nieuwe bebouwing door verstedelijking mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van het stedelijk groen
- Er is geen extra ruimte beschikbaar voor de private autoinfrastructuur
- Geen achteruitgang veiligheidsniveau
- Geen achteruitgang sociaaleconomische niveaus

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In woonwijken staat de kwaliteit van de leefomgeving centraal. Om een rustig woonmilieu te garanderen worden voor lucht, geluid, trillingen en geur hoge kwaliteitsnormen gehanteerd.

Voor de Zegerplas wordt een uitzondering gemaakt voor evenementen. Hiervoor kiezen we op bepaalde momenten lagere ambities op bijvoorbeeld geluid voor activiteiten.

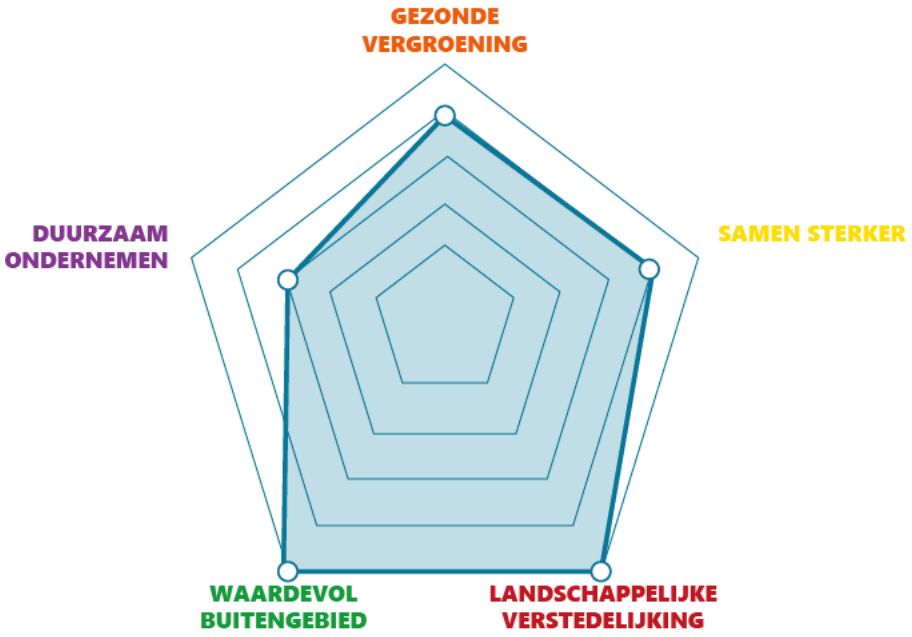
Alphen-Stad: Stadsrand

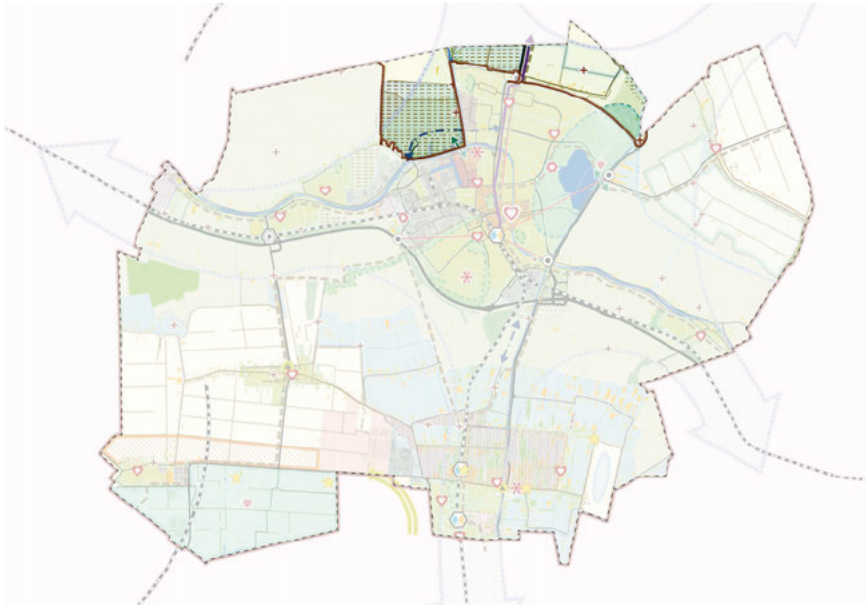
Specifieke kwaliteiten en opgaven

De stadsrand combineert grotere maatschappelijke opgaven. De bestaande landschappelijke kwaliteiten van de droogmakerijen in het noorden en de veenweidestructuren van de Gnephoek vormen samen met de polderstructuren en waterwegen de uitgangspunten voor de diverse ontwikkelingen. Waarbij we nadrukkelijk inzetten op kwaliteitsverbetering. We zoeken hier naar combinaties van opgaven op het gebied van energie, natuur, recreatie, water, woningbouw, infrastructuur en landbouw. Voor het oostelijke deel boven de Ridderbuurt voorzien we geen woningbouw.

Uitgangspunten gebied

- Landschappelijk en ecologisch raamwerk voor stadsrandontwikkeling
- Ruimte voor zonne-energie, infra, wonen, water, recreatie, landbouw, natuur
- Living lab klimaatbestendig bouwen: klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
- Groene en sociale initiatieven vanuit de maatschappij hier de ruimte geven

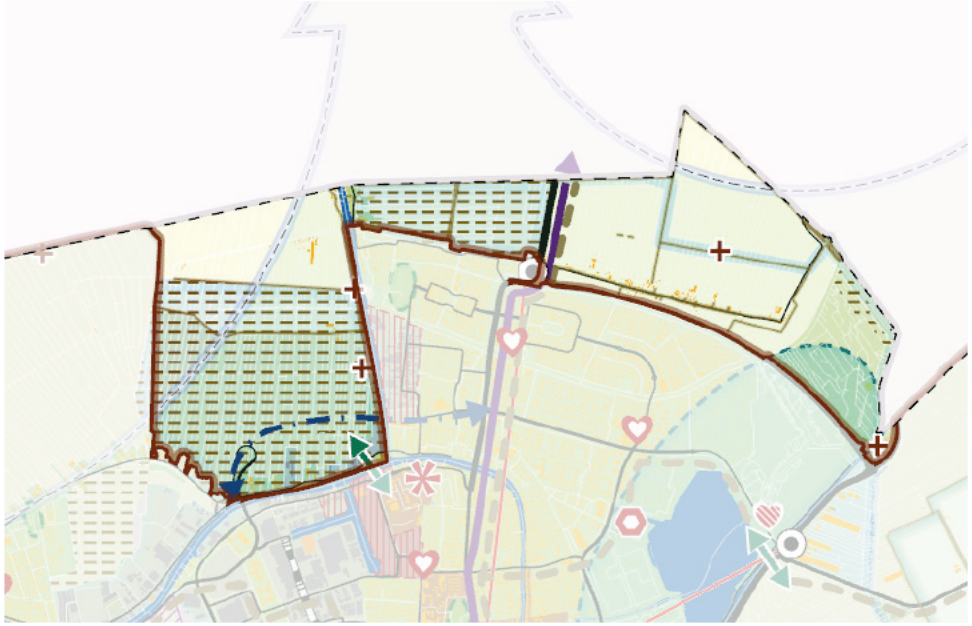

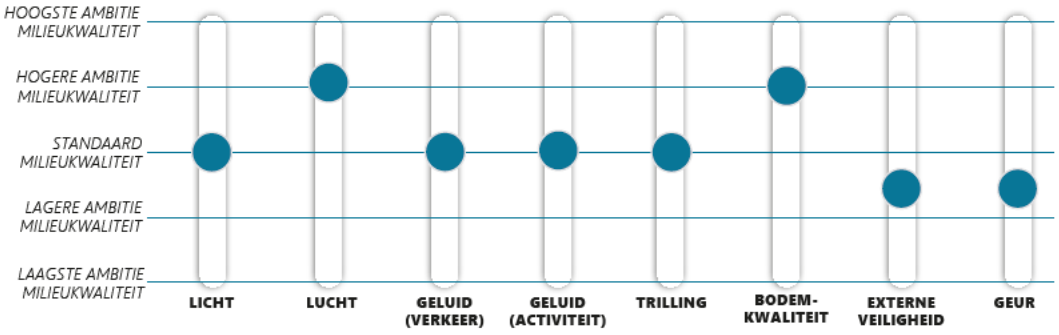
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Geen achteruitgang ecologische kwaliteiten

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

In het gebied combineren we diverse functies. Functies die soms op het gebied van milieukwaliteiten lijken te botsen. Daarom is enige flexibiliteit benodigd in de afwegingsruimte. Op het gebied van luchtkwaliteit en bodemkwaliteit zetten we de ambitie wel hoger, maar voor de andere milieuthema's streven we naar flexibiliteit.

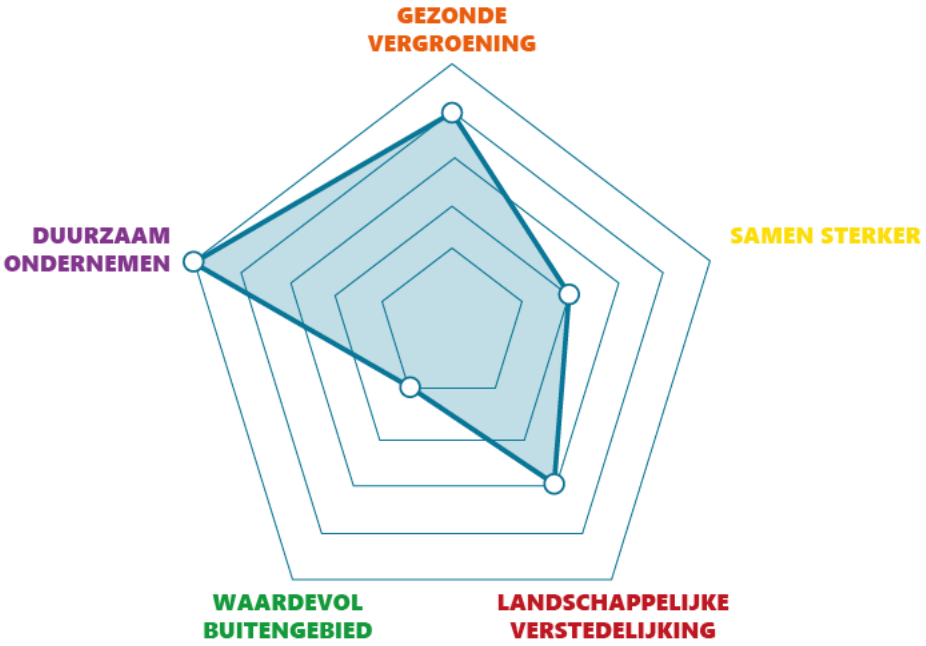
Bedrijventerreinen

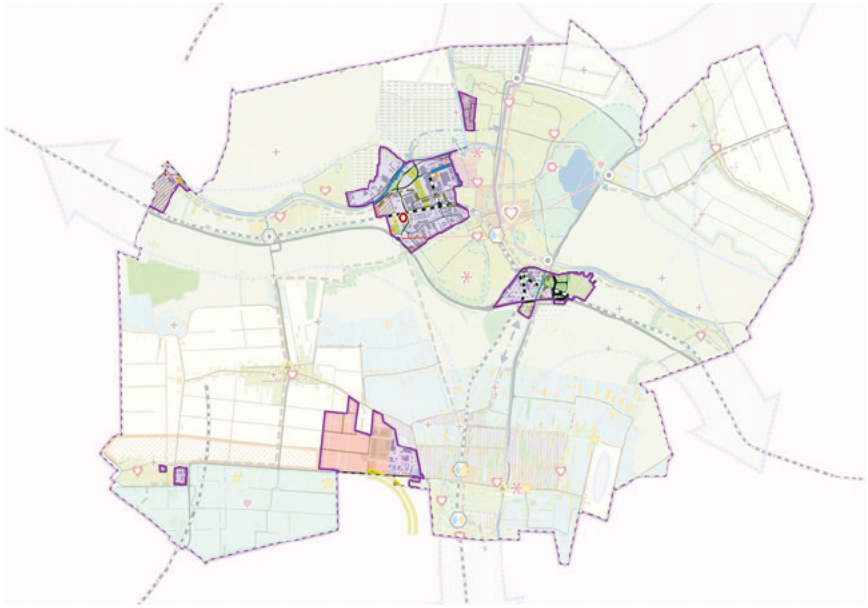
Specifieke kwaliteiten en opgaven

De bedrijventerreinen zijn van groot belang voor het MKB en daarmee voor arbeidsplaatsen in de gemeente. We zetten in op optimalisatie en verduurzaming van bestaande terreinen en uitbreiding van het totale areaal. We houden het areaal bedrijventerreinen met hoge milieucategorie gelijk. Bij nieuwe ontwikkelingen zijn werkgelegenheid per hectare, duurzaamheid en innovatief gehalte belangrijke afwegingen. Verduurzaming, bereikbaarheid en vergroening van bestaande terreinen en bedrijvigheid is daarbij ook een belangrijke opgave.

Uitgangspunten gebied

- Verduurzaming productieactiviteiten
- Relatief lage ambities milieukwaliteit
- Optimalisatie (planologische) ruimte
- Zoekgebied energieopwekking
- Grote opgave hitte en water
- Bereikbaarheid openbaar vervoer verbeteren
- Ruimte voor kleine en middelgrote windturbines op PCT
- Verkennen huisvesting arbeidsmigranten Boskoop op Middelburg- en Tempelpolder en PCT

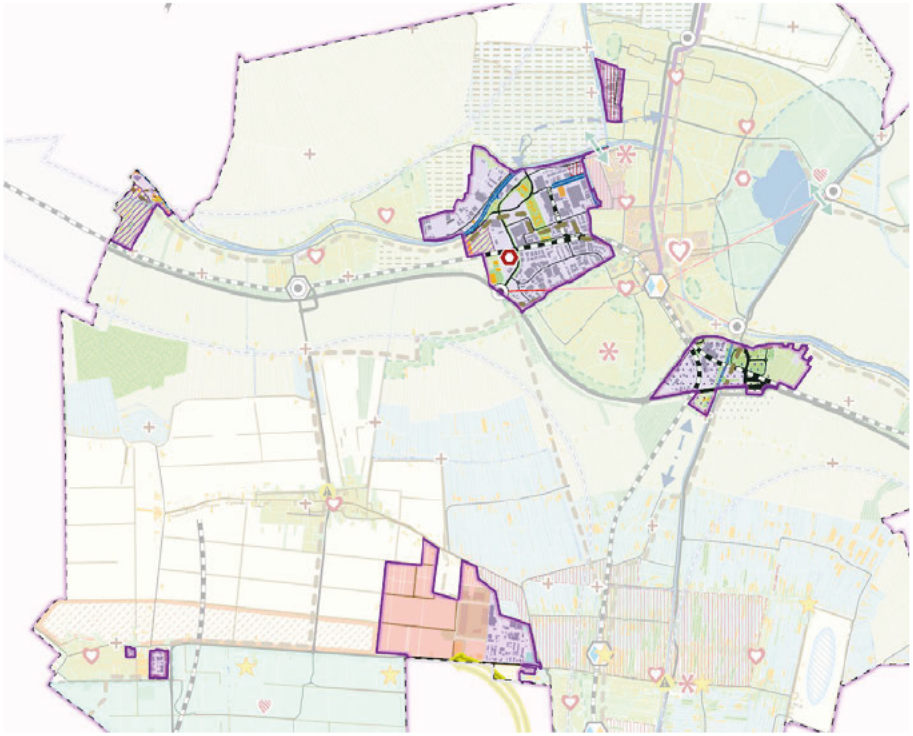

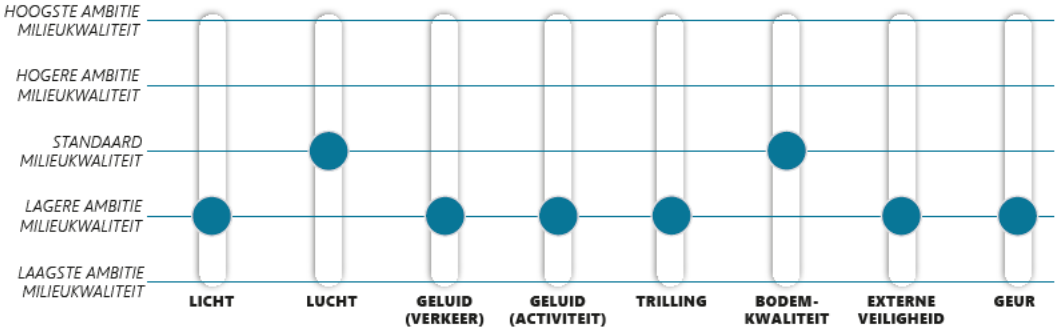
Harde Beleidsuitspraken - Randvoorwaarden

- Geen toename negatieve impact milieukwaliteiten (bv. lucht, stikstof en geluid)

Uitgangspunten gezondheid, milieu en veiligheid

We willen bedrijven voldoende beweegruimte geven om hun activiteiten te kunnen uitvoeren. Daarom kiezen we hier voor relatief lage kwaliteitsnormen. We willen geen toename van bodem en luchtvervuiling, daarom hanteren we hier de standaard norm.

5.

WERKEN AAN EN MET DE VISIE

5.1 Participatie

Inleiding

In Alphen aan den Rijn wordt grote waarde gehecht aan de gezamenlijke totstandkoming van onze producten. Dit verhoogt immers de kans op integraliteit en samenhang. Het draagvlak wordt groter en daarmee is de kans op (een realistische) uitvoerbaarheid ook groter.

Ook de wetgever vindt het belangrijk dat een Omgevingsvisie niet alleen een product is van de gemeentelijke organisatie. Daarom is in artikel 10.7 van het Omgevingsbesluit aangegeven dat in een Omgevingsvisie staat hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding van een omgevingsvisievisie betrokken zijn. En wat de resultaten daarvan zijn. De overheid mag zelf weten hoe zij invulling geeft aan deze participatieplicht.

Visie op participatie

Participatie is een woord dat soms leidt tot verwarring. Uitgangspunt voor het maken van deze omgevingsvisie is dat participatie niets meer en niets minder is dan het gesprek met elkaar voeren over een bepaald onderwerp. Daarbij zijn vier zaken van belang:

1. Waarom ga je in gesprek?

Door tijdens het proces expertise uit de gemeente en regio te benutten, kan de Omgevingsvisie verrijkt worden. Een goed totstandkomingsproces kan tot gevolg hebben dat ook na vaststelling van de Omgevingsvisie de samenleving van Alphen aan den Rijn gemobiliseerd en aangehaakt blijft. Daarnaast creëer je middels participatie draagvlak en betrokkenheid bij de diverse doelgroepen.

2. Waarover ga je in gesprek?

De Omgevingsvisie is een redelijk abstract document, met daarin opgenomen een visie voor de toekomst van de hele gemeente. Weliswaar wordt dit zoveel mogelijk vertaald naar meer concrete en tastbare acties, die visie raakt meestal niet direct de belangen van onze inwoners. De eerste hoofdstukken van de Omgevingsvisie, die de kwaliteiten van gebieden en trends en ontwikkelingen voor de komende jaren beschrijven, lenen zich minder goed voor participatie met inwoners.

Voor andere doelgroepen, zoals de vakspecialisten, netwerkpartners en het bestuur is dit wel een belangrijk onderdeel. Dit is anders voor de kern van de visie, het deel waarin keuzes voor de komende jaren zijn geformuleerd voor Alphen aan den Rijn. Hierover wil je, naast de hiervoor genoemde doelgroepen, ook het gesprek met inwoners voeren. Immers, de keuzes zijn ook voor hen bepalend.

3. Met wie ga je in gesprek?

In het totstandkomingsproces van de Omgevingsvisie hebben we met een breed scala aan gesprekpartners/doelgroepen te maken. Dit varieert van interne vakspecialisten, andere overheden en belangenorganisaties tot inwoners en bedrijven binnen onze gemeente. Ook het college en de gemeenteraad zijn gesprekspartners.

4. Hoe ga je in gesprek?

Per doelgroep en per stap in het proces is het van belang duidelijk te maken hoeveel invloed een bepaalde doelgroep uit kan/mag oefenen.

De volgende schaal wordt daarbij gehanteerd (in volgorde van relatief weinig – veel invloed):

- Meeweten/geïnformeerd worden;
- Meedenken;
- Meewerken;
- Meebepalen.

Voor deze Omgevingsvisie hebben wij de volgende indeling gehanteerd:

Publieksgroep:	***Mate van betrokkenheid:***
Interne vakspecialisten	Meewerken
Netwerkpartners/andere overheden	Meedenken
Belangenorganisaties enz.	Meedenken
Samenleving (bedrijven en inwoners)	Meeweten/geïnformeerd worden
Bestuur en politiek	Meebepalen

Participatie bij deze omgevingsvisie

In de aanloop naar dit eindproduct dat nu voor u ligt hebben wij vele gesprekken gevoerd, informatie opgehaald, workshops gehouden en een webinar gehouden. De input uit al deze gesprekken is verwerkt in de omgevingsvisie. Daarnaast is gebruik gemaakt van resultaten uit reeds gevoerde gesprekken in andere trajecten. Denk daarbij aan participatie bij de verschillende beleidsstukken die ten grondslag liggen aan de omgevingsvisie (zoals bijvoorbeeld de Gebiedsvisies voor de dorpen), ontwikkelingen die op dit moment actueel zijn (denk aan de Noordrand), maar ook de Burgerpeiling 2020 is betrokken bij de totstandkoming van de visie.

Via de Raadsklankbordgroep Omgevingswet is onze gemeenteraad gedurende het gehele traject van totstandkoming van de omgevingsvisie nauw betrokken bij het proces.

In het overzicht in bijlage B.4 is chronologisch weergegeven met wie, op welk moment en waarover wij gesproken hebben.

Participatie onder de Omgevingswet

Om participatie nog beter in onze organisatie in te bedden is een gemeentebreed participatiebeleid opgesteld. In dit overkoepelende beleid wordt ingegaan op hoe we participatie effectief in kunnen richten. Er wordt ook aandacht besteed aan wat wij verwachten van initiatiefnemers op het gebied van participatie. Wij willen door middel van participatie, niet alleen vóór, maar ook mét de samenleving komen tot toekomstbestendige plannen voor de gemeente. Het participatiekader en het 7-stappenplan uit dit gemeentebrede beleid krijgen een plek in en worden toegepast voor de totstandkoming van een volgende versie van de omgevingsvisie. De toepassing hiervan wordt vervolgens in de verdere uitwerking van het gemeentebrede beleid opgenomen.

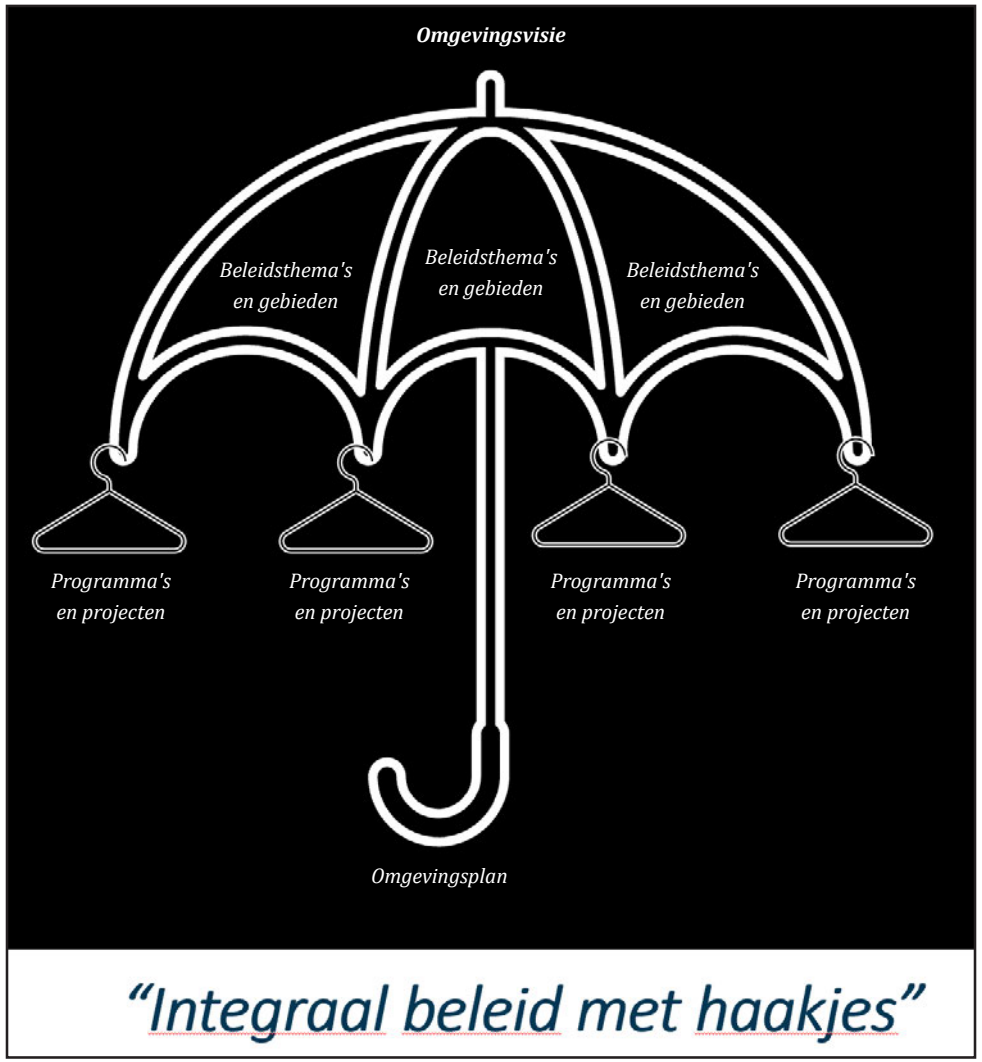
5.2 De omgevingsvisie in de dagelijkse praktijk

Inleiding

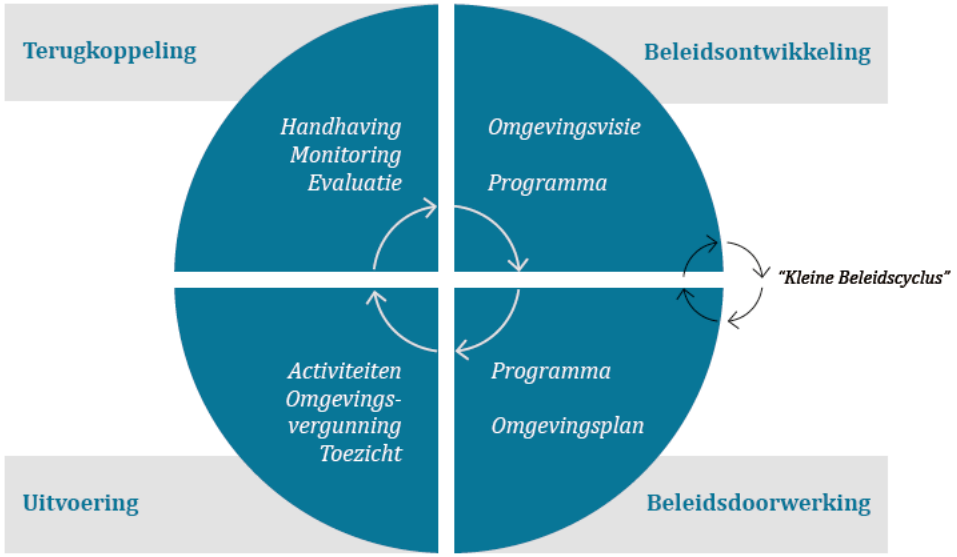
Met de komst van de Omgevingswet verandert de manier waarop we als overheid omgaan met onze fysieke leefomgeving. Uit deze omgevingsvisie blijkt dat een integrale en samenhangende aanpak noodzakelijk is om aan alle opgaven die de komende decennia op ons afkomen uitvoering te geven. Deze nieuwe aanpak vraagt ook een andere rol van ons als gemeentelijke overheid. Afhankelijk van het instrument waaraan gewerkt wordt of het thema dat behandeld wordt kan die rol veranderen. Een flexibele en adaptieve houding is onmisbaar bij deze nieuwe en andere manier van (samen)werken.

In deze paragraaf geven we aan hoe we de verschillende instrumenten van de Omgevingswet gaan inzetten om de doelen van deze omgevingsvisie te realiseren. Deze omgevingsvisie is vastgesteld voordat de Omgevingswet in werking is getreden. De visie voldoet echter aan de inhoudelijke vereisten van de Omgevingswet en hoeft daarom niet opnieuw te worden vastgesteld op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.

In tegenstelling tot eerdere producten op het gebied van ruimtelijke strategie zien wij onze omgevingsvisie als een levend document, een visie die nooit af is en continu evolueert. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen gaan zo snel dat deze niet in beton te gieten zijn voor een langere periode. Omdat onze omgevingsvisie wel ons strategische kader is voor alle keuzes die wij maken met betrekking tot de fysieke leefomgeving, kiezen wij ervoor om de visie periodiek van een update te voorzien. Wij noemen deze eerste visie daarom onze 1.0 visie. Een basis van waaruit we verder gaan werken. Met welk ritme we de visie aanpassen hangt af van de ervaringen die we op gaan doen met andere instrumenten en de monitoring van onze doelen en van de staat van onze fysieke leefomgeving.

Afbeelding 5.2.1 - De Beleidscyclus ▶
De beleidscyclus volgt in grote lijnen de 'Plan-do-check-act-volgorde'. De wisselwerking tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan wordt ook wel de kleine beleidscyclus genoemd, omdat dit vaak tot aanscherping van beide beleidsinstrumenten leidt.

De omgevingsvisie en de beleidscyclus

Deze omgevingsvisie schetst het toekomstbeeld voor Alphen aan den Rijn zoals wij dat op dit moment voor ogen hebben; de ontwikkelingen en ambities voor de komende 10 tot 20 jaar. De omgevingsvisie vormt na vaststelling ons afwegingskader voor de verdere vormgeving van andere instrumenten die de Omgevingswet biedt. Het is ook de start van de beleidscyclus van de Omgevingswet. Een structuur om de instrumenten van de Omgevingswet te ordenen volgens een logisch proces: beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling. Voor zowel de uitwerking van de omgevingsvisie in deze instrumenten als voor het periodiek updaten van de omgevingsvisie wordt een werkzame structuur met onze samenwerkingspartners opgesteld.

Doorwerking in omgevingsplan, -waarden en -programma's

De algemene uitgangspunten en ontwikkelrichtingen uit deze omgevingsvisie worden verder uitgewerkt in één omgevingsplan voor de gemeente Alphen aan den Rijn. In het omgevingsplan werken we onze ambities concreet uit in regels die bindend zijn voor iedereen. Hierbij kan gedacht worden aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en bijvoorbeeld regels over bepaalde activiteiten. Ook wordt in het omgevingsplan vastgelegd voor welke activiteiten in de toekomst nog een vergunning moet worden aangevraagd.

Ons uitgangspunt hierbij is om stapsgewijs te komen tot een omgevingsplan waarin zo weinig mogelijk vergunningplichten zijn opgenomen. De algemene regels vormen de basis waarmee initiatieven ontworpen kunnen worden, participatie met belanghebbenden moet uiteindelijk leiden tot een door de omgeving gedragen plan. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om in het omgevingsplan omgevingswaarden vast te leggen.

Bijvoorbeeld ten aanzien van kwantitatieve milieuthema's zoals de uitstoot van schadelijke stoffen, de productie van geluid of andere vormen van hinder of mogelijke overlast, maar ook voor het behalen van meer beleidsmatig gewenste (omgevings)kwaliteiten als aantallen woningen, vierkante meters groen of hectares zonneveld. Vooralsnog zien wij geen noodzaak om voor de uitvoering van deze visie concrete omgevingswaarden in het omgevingsplan vast te gaan leggen. De komende jaren zullen wij dit nogmaals beoordelen, wanneer wij ons omgevingsplan vorm gaan geven.

Naast een omgevingsplan kent de Omgevingswet het instrument 'programma'. Een (niet verplicht) programma is een beleidsdocument waarin we vastleggen hoe we specifieke doelen uit bijvoorbeeld de omgevingsvisie willen behalen of hoe we de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving in een bepaald gebied of voor een bepaald thema willen bereiken. Een programma is bindend en bevat concrete maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en ontwikkeling van de leefomgeving. Het voordeel van een programma is dat het een flexibel instrument is. Het wordt vastgesteld door het college en is redelijk adaptief. In een programma kunnen daarbij diverse losse opgaven, programma's, projecten en processen gebundeld worden. Momenteel verkennen we hoe we dit instrument het beste kunnen inzetten.

Omgang met initiatieven en de omgevingstafel

De omgevingsvisie bevat de belangrijkste inhoudelijke kaders voor initiatieven in de leefomgeving. Voor de beoordeling van die initiatieven gaan we een praktisch afwegingskader ontwikkelen. De 'niet complexe initiatieven' en vergunningaanvragen kunnen snel beoordeeld worden aan de hand van de regels in het omgevingsplan. Complexe initiatieven, die niet passen binnen de regels van het omgevingsplan, kunnen beoordeeld worden aan de hand van dit afwegingskader. Die inhoudelijke integrale beoordeling organiseren we via de intaketafel en de omgevingstafel.

Allereerst doen we dit aan de intaketafel, waar we bepalen of een initiatief past binnen de uitgangspunten van de Omgevingsvisie en of het kansrijk is om verder te ontwikkelen (denkend vanuit de ja-mits gedachte). Na behandeling aan de intaketafel wordt een advies gegeven aan een initiatiefnemer op basis waarvan een plan verder uitgewerkt kan worden. Bij cruciale momenten in die uitwerking zal het plan integraal afgestemd worden aan de omgevingstafel. Initiatiefnemer, gemeente, ketenpartners (zoals de Veiligheidsregio, Omgevingsdienst, GGD en het Hoogheemraadschap) en eventuele belanghebbenden die bij dit initiatief betrokken zijn, bespreken aan deze omgevingstafel hoe het initiatief mogelijk gemaakt kan worden en hoe een initiatiefnemer kan toewerken naar een definitief ontwerp voor een vergunningaanvraag.

De netwerkende en samenwerkende overheid (onze sturingsfilosofie)

In paragraaf 3.2 hebben we gewezen op de verschillende manieren van sturing die we gebruiken bij het werken met de omgevingsvisie. Om deze verschillende vormen te onderscheiden zijn ze weergegeven in een assenstelsel, waarbij opgemerkt wordt dat verschillende kwadranten van het assenstelsel accenten aangeven en geen harde scheiding. De verschillende manier van sturing kunnen in elkaar overvloeien of vermengd worden.

In de uiteenzetting van de ontwikkelrichtingen is de netwerkende (of samenwerkende) overheid als meest voorkomende manier van sturing naar voren gekomen. Dat is een manier van sturing die past bij de Omgevingswet en bij onze organisatorische uitgangspunten; we werken van buiten naar binnen. Wanneer we het hebben over een netwerkende overheid gaat het om een overheid die een resultaat behaalt, maar dat doet vanuit de opvatting dat ze dat niet alleen kan. Om de eigen overheidsdoelen te realiseren zijn inzet en middelen van anderen nodig. We trekken daarom naar buiten, op zoek naar maatschappelijke organisaties of andere partners die samen met ons de gestelde doelen in deze visie willen bereiken. Daarbij leggen we verbindingen maar maken we ook concrete afspraken over de samenwerking en monitoren we de voortgang van de doelen en afspraken.

De omgevingsvisie als afwegingskader voor initiatieven en vergunningen

De omgevingsvisie wordt geoperationaliseerd door middel van het opstellen van het omgevingsplan en programma's, maar is op zichzelf ook een instrument waaraan nieuwe ontwikkelingen getoetst kunnen worden. Zoals vermeld hanteren we hierbij de 'Ja, mits - benadering'. Dit houdt in dat wij in principe medewerking willen verlenen aan initiatieven, mits er geen zwaarwegende belangen zijn die medewerking in de weg staan. Het is hierbij van belang dat wij de balans tussen het borgen van kwaliteiten en het ruimte bieden aan ontwikkelingen inzichtelijk maken. De volgende beginselen uit de Omgevingswet en afwegingsprincipes uit de NOVI zijn daarbij nuttige algemene kaders: (zie volgende pagina ►)

Milieubeginselen Omgevingswet

- het voorzorgsbeginsel
- het beginsel van preventief handelen
- het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden moeten worden
- het beginsel dat de vervuiler betaalt

Afwegingsprincipes NOVI

- Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies
- Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal
- Afwenteling wordt voorkomen

Als aanvulling op deze algemene kaders bieden de opgenomen kwaliteiten, ontwikkelrichtingen en gebiedsprioriteiten uit de omgevingsvisie inhoudelijke en gebiedsgerichte richting. Richting voor de nadere uitwerking in programma's en het omgevingsplan, maar ook richting in de vorm van het hiervoor genoemde afwegingskader. Hiermee kan de wenselijkheid van nieuwe initiatieven afgewogen worden. Bij deze afweging stellen we onszelf steeds de volgende vragen:

1. *Heeft het desbetreffende initiatief een negatieve en/of positieve impact op de kwaliteiten?*
2. *Draagt het initiatief bij aan de gewenste beweging die bij een of meerdere ontwikkelrichtingen wordt geschetst?*
3. *In welke mate sluit het initiatief aan op de uitgangspunten van het deelgebied en de gebiedsprioriteiten?*

Dit vormt de kwalitatieve basis van het afwegingskader. Hiernaast gebruiken we het meer kwantitatief ingestelde 'Rad van de leefomgeving' als aanvullend kader (zie 5.3). Nieuwe ontwikkelingen worden daardoor ook op de meer kwantitatieve indicatoren van de diverse thema's getoetst.

Toezicht, handhaving en monitoring

Toezicht en handhaving hebben een belangrijke functie als sluitstuk van de beleidscyclus. Regels in visies, plannen en vergunningen doen namelijk nog niets concreets met onze fysieke leefomgeving. Menselijk handelen doet dat wel. Activiteiten in de fysieke leefomgeving leiden tot ontwikkelingen in de feitelijke toestand. Toezicht en handhaving is ons middel om die activiteiten en de staat van onze fysieke leefomgeving te volgen en waar nodig te waarborgen door middel van handhaving. In de praktijk komt dat erop neer dat wij toezicht zullen uitoefenen op de vergunningen die verleend worden op grond van het omgevingsplan. Ook zullen wij toezien op naleving van de algemene regels die zijn opgenomen in het omgevingsplan en in onze programma’s. In het cyclische proces van de Omgevingswet leiden toezicht en handhaving tot maatregelen of tot nieuwe visievorming. Zo wordt de operationele cyclus verbonden aan de strategische cyclus.

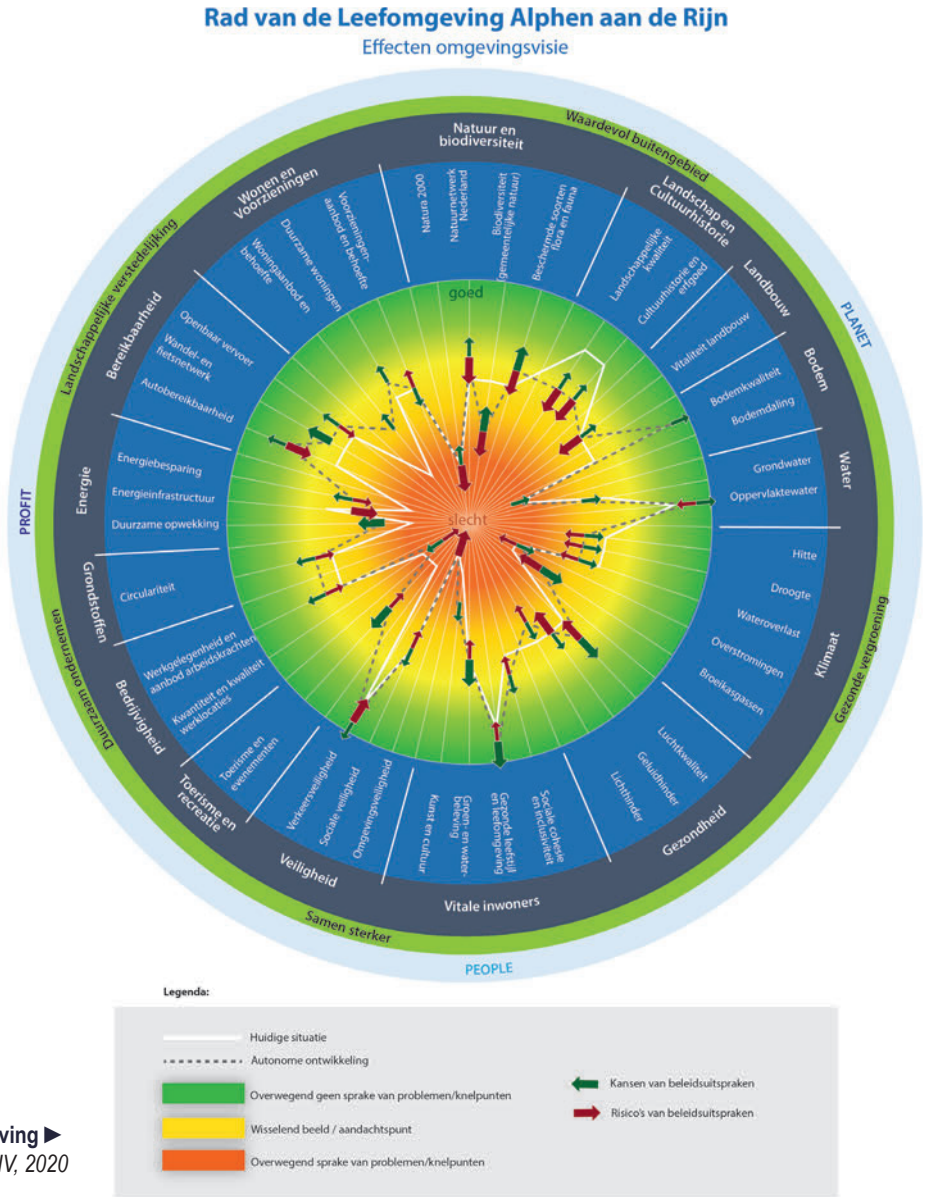
Monitoring is een ander instrument om de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving in beeld te krijgen. Uit monitoring en evaluatie moet blijken of onze doelen (zoals onder andere vastgelegd in de Foto van de Leefomgeving en de milieueffectrapportage) worden gehaald of dat aanpassing van de visie en daaruit afgeleide instrumenten, nodig is. Monitoringsinformatie draagt eveneens bij aan snellere en betere besluitvorming over activiteiten in de fysieke leefomgeving. Monitoring is een essentieel onderdeel van de Omgevingswet. Bij de monitoring gebruiken we de indicatoren van het 'Rad van de Leefomgeving'.

5.3 PlanMER

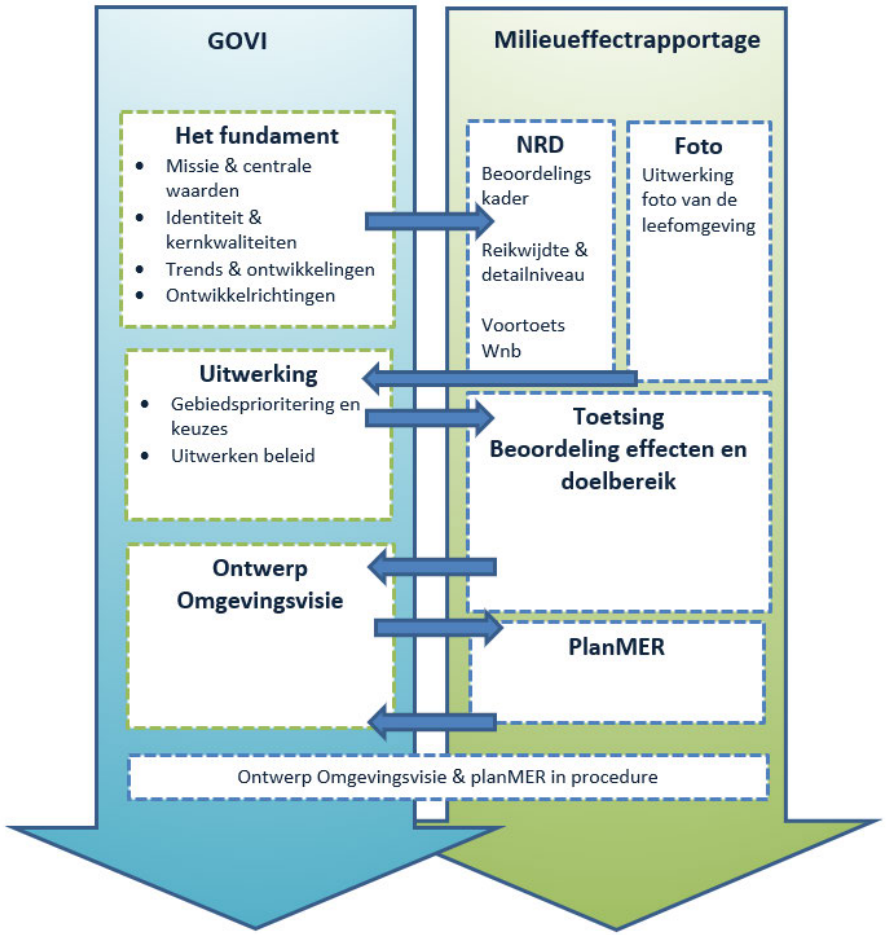
Een planMER is een beleidsinstrument waarmee de te verwachten impact op het milieu en de omgeving wordt beoordeeld. Voor een omgevingsvisie is dit verplicht. De beoordeling gebeurt zoveel mogelijk op basis van kwantitatieve indicatoren. De mogelijke effecten van de beleidskeuzes uit deze omgevingsvisie worden hiermee inzichtelijk gemaakt. De planMER is samen met deze omgevingsvisie ter inzage gelegd en aan de Commissie m.e.r. voorgelegd. Naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. is de planMER voorzien van een aanvulling.

Het Rad van de Leefomgeving is een instrument uit de planMER dat de resultaten van de Foto van de Leefomgeving en de mogelijke impact van de omgevingsvisie visueel weergeeft. Hierbij is voor alle thema's en indicatoren onderscheid gemaakt in de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie (doorgetrokken lijn) en autonome toekomstige situatie (stippellijn).

De kwaliteitsniveaus zijn per indicator bepaald aan de hand van de definitie en de gehanteerde schaallat voor de waardering van de huidige situatie en autonome ontwikkeling. Deze systematiek zal in eerste instantie ook de basis vormen voor de monitoring. Zo houden we komende jaren in de gaten of we de beoogde verbetering van onze leefomgeving behalen, of dat we op onderdelen moeten bijsturen. Het Rad maakt ook inzichtelijk op welke onderdelen we beleid moeten ontwikkelen om autonome trends tegen te gaan. De kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten geven aan wat de te verwachten effecten van het beleid uit de omgevingsvisie zijn.

Afbeelding 5.3.1 Rad van de Leefomgeving ▶
Bron: RHDHV, 2020

Afbeelding 5.3.2 Processchema wisselwerking planMER-omgevingsvisie ▲
Bron: RHDHV, 2020

Reflectie wisselwerking planMER en omgevingsvisie

De planMER heeft de omgevingsvisie verrijkt. Dat is gebeurd middels de Foto van de Leefomgeving, de tussentijdse reflectie van (concept-)beleidskeuzes en de conclusies & aanbevelingen uit de planMER.

De Foto van de Leefomgeving heeft de diverse kwaliteiten, trends en ontwikkelingen verrijkt. Hierdoor is bijvoorbeeld de relatief lage score van de huidige biodiversiteit en de kwaliteit en kwantiteit van werklocaties duidelijk geworden. Ook heeft dit geholpen bij de afweging bij keuzes. Bijvoorbeeld met betrekking tot de locaties van zoekgebieden voor bedrijventerreinen.

In de tussentijdse reflectie is een aantal keuzes nader onderzocht op risico's en kansen. De uitkomsten hiervan zijn gebruikt bij de aanscherping van de beleidskeuzes in de visie. Hierdoor is de visie een stuk concreter geworden. De "wat, hoe, waar? - vragen" bij de ontwikkelrichtingen zijn op basis hiervan toegevoegd.

De tussentijdse reflectie en de uiteindelijke planMER hebben met name bij de ontwikkelrichtingen geleid tot aanscherpingen. Bij 'duurzaam ondernemen' heeft dit bijvoorbeeld geleid tot kleinere, en verder van stikstofgevoelige natuur afgelegen, zoekgebieden voor nieuwe bedrijventerreinen. Bij 'landschappelijke verstedelijking' en 'waardevol buitengebied' heeft dit geresulteerd in de prioriteit: landschaps- en natuurinclusief handelen. De wijze waarop de plannen voor de Noordrand momenteel, met ecologie als prioriteit, worden uitgewerkt is hier een mooi voorbeeld van. Bij 'samen sterker' heeft dit geleid tot het toevoegen van uitspraken omtrent grootschalige toeristische en recreatieve functies en zijn aanvullende uitgangspunten aan grotere evenementen meegegeven. Bij 'gezonde vergroening' is de grote by-pass voorlopig uit de plannen gehaald, omdat nader onderzoek noodzakelijk is.

5.4 Wet voorkeursrecht gemeenten

Wet Voorkeursrecht Gemeenten - Noordrand I

Sommige delen van de omgevingsvisie zijn al concreter uitgewerkt dan anderen. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de Noordrand 1 uit de ontwikkelrichting 'Landschappelijke Verstedelijking', gelegen in de noordelijke stadsrand van Alphen aan den Rijn. Deze ontwikkeling biedt al enig inzicht hoe we delen van de visie de komende jaren nader gaan concretiseren. Voor deze ontwikkeling wordt al gewerkt aan een masterplan. In het verleden (27 juni 2019) heeft de gemeente voor dit gebied reeds een vestigingsbesluit in het kader van de Wet voorkeursrecht gemeenten genomen. Het betreft het gearceerde deel van afbeelding 5.4.2. Vanuit deze omgevingsvisie worden aan dit gebied grotendeels dezelfde (niet-agrarische) functies toegedacht, namelijk wonen, verkeer en water met alle bijbehorende voorzieningen, alle niet-agrarisch en nader uit te werken. Zie hiervoor ook afbeelding 5.4.1.

▲ **Afbeelding 5.4.1 - Artist impression Noordrand**
Bron: KuiperCompagnons, 2019

▼Afbeelding 5.4.2 - Gebieden waarop het gemeentelijk voorkeursrecht gevestigd is.

Bron: Gemeente Alphen aan den Rijn, 2019

5.5 Financiële paragraaf

Inleiding financiële paragraaf

Uit de omgevingsvisie blijkt dat strategische keuzes nodig zijn omdat de ruimte schaars is. Dit geldt net zo goed voor de financiële middelen. We sluiten daarom vooralsnog aan op bestaande budgetten, maar de ambities uit de omgevingsvisie brengen ook kosten (en baten) met zich mee. Bij de nadere uitwerking van de doelen in programma's en projecten kunnen op termijn mogelijk aanvullende budgetten nodig zijn. Uitvoering geven aan, en investeren in, de urgente maatschappelijke opgaven die we in de omgevingsvisie hebben opgenomen is nadrukkelijk een gezamenlijke taak die wij niet alleen als gemeente willen oppakken, maar samen met lokale en (boven)regionale partners willen vormgeven. Daarom zetten we ook flexibele investeringsvormen in zoals participatief budgetteren, subsidies en co-financieringsvormen. We maken onderscheid tussen huidige wetgeving, de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de toekomstige wetgeving, de Omgevingswet. Zo hebben we in de tussentijd de basis op orde en spelen we in op de toekomstige situatie.

Grondbeleid, kostenverhaal en financiële bijdragen

Voor het realiseren van de doelen die we stellen in de omgevingsvisie intervenieert de gemeente soms rechtstreeks in de grondmarkt. Wij nemen in ons grondbeleid een flexibele houding aan. Soms is het noodzakelijk een actief grondbeleid te voeren en zelf gronden te verwerven, deze bouw- en woonrijp te maken en vervolgens weer door te verkopen. In andere gevallen past een meer faciliterende houding. De ontwikkeling van een gebied laten we in dit soort situaties geheel over aan de marktpartijen en we beperken ons tot het inzetten van onze publiekrechtelijke bevoegdheden. Ook zijn er allerlei tussenvarianten mogelijk, zoals publiek-private samenwerkingen. Een belangrijk instrument hierbij is kostenverhaal, met name bij een faciliterend grondbeleid.

Ook met een faciliterende rol maken wij als overheid kosten, zoals plankosten en kosten voor het aanpassen van het openbaar gebied of aansluitende infrastructurele ingrepen. Deze kosten moeten wij verhalen op de ontwikkelende partijen die profijt hebben van deze voorzieningen en maatregelen. Kostenverhaal en financiële bijdragen vloeien nu nog voort uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro), maar hebben straks een wettelijke basis in de Omgevingswet. Daarom zijn het kostenverhaal en financiële bijdragen nu nog in de basis geformuleerd conform het vigerende Wro.

Bij private initiatieven borgen we het kostenverhaal bij voorkeur met een exploitatiebijdrage in een anterieure overeenkomst (privaatrechtelijk spoor). Alleen als we er echt niet uitkomen, stellen we een exploitatieplan vast en kunnen we de kosten verhalen (publiekrechtelijk spoor). Publiekrechtelijk kostenverhaal is verplicht bij de aanwezigheid van kostenverhaalsplichtige activiteiten en bij het ontbreken van een overeenkomst met de initiatiefnemer. De uitgangspunten van ons gemeentelijk grondbeleid en kostenverhaal zijn hiernaast vastgelegd in Nota's Grondbeleid en Bovenwijkse voorzieningen. Deze worden meer specifiek in het omgevingsplan uitgewerkt.

Hoe maken we onze visie realiseerbaar?

In de omgevingsvisie benoemen we diverse grote fysieke opgaven waar we de komende jaren aan gaan werken. Hierin hebben de gemeente en andere overheden zelf een belangrijke rol, maar aangezien private partijen ook profijt gaan krijgen van deze investeringen, zullen wij (waar nodig) ook hen om een bijdrage vragen. Op basis van de ontwikkelrichtingen kan een vertaalslag worden gemaakt naar de investeringsopgave die in aanmerking komt voor gemeentelijk kostenverhaal of bijdrage ruimtelijke ontwikkeling. Dat doen we via grondexploitaties, maar ook bovenplanse kosten (artikel 6.13, lid 7, Wro) en bijdragen aan bovenwijkse voorzieningen (6.13, lid 6 Wro). Hierbij houden we rekening met de kostensoortenlijst en de P.P.T.-criteria (Profijt, Proportionaliteit en toerekenbaarheid). De bijdrage ruimtelijke ontwikkeling is een vrijwillige bijdrage.

Onderbouwing functionele samenhang

De investeringen op het gebied van infrastructuur en openbare ruimte dragen niet alleen bij aan een kwaliteitsimpuls op de specifieke nieuwbouwlocaties waar deze investeringen worden gedaan. Ook de bestaande stad heeft profijt van deze investeringen. De verdeelsleutel voor het onderscheid tussen bestaande stad en nieuwbouw wordt in de praktijk doorgaans gebaseerd op de verhouding van het aantal woningen. Hierbij maken we een toerekening naar welke delen van de stad/gemeente profijt hebben van de investering. Om dit verder te concretiseren hebben we de opgaven per ontwikkelrichting opgenomen (zie opgaven-matrix 5.5.1 op volgende pagina). De exacte investeringsopgave zal na vaststelling van de omgevingsvisie nog nader worden geconcretiseerd in de overige kerninstrumenten van de Omgevingswet.

Grondbeleid en kostenverhaal - Omgevingswet

Kostenverhaal en financiële bijdragen blijven op hoofdlijnen vergelijkbaar werken onder de Omgevingswet, maar er zijn enkele verschillen. Het publiekrechtelijk spoor loopt niet meer via het exploitatieplan, maar via regels in het omgevingsplan. Bovenplanse kosten komt als term te vervallen. Kosten die aan meerdere ontwikkelingen kunnen worden toegerekend kunnen middels kostenverhaalsgebieden worden aangewezen in het omgevingsplan. De term grondexploitatiekosten is vervangen door kosten die gemaakt zijn voor werken, werkzaamheden en maatregelen. Het is ook mogelijk om kostenverhaal nader in een programma uit te werken. Het publiekrechtelijk kostenverhaal kent onder de Omgevingswet twee varianten.

1. Integrale gebiedsontwikkeling. In dit geval is er een concreet eindbeeld en tempo van de ontwikkeling. Het tijdvak is bepaald. Deze variant kennen we onder de huidige regelgeving ook al. Bij deze eerste variant wordt het kostenverhaal geïntegreerd in het omgevingsplan, het projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit
2. Organische gebiedsontwikkeling. Hierbij ontbreken het concrete tijdvak en eindbeeld van de ontwikkeling. In dit tweede geval kan kostenverhaal alleen via het omgevingsplan geregeld worden.

Voor de "financiële bijdragen" blijft de omgevingsvisie en de onderbouwing van kosten en samenhang van belang. Daarnaast ontstaat ook een publiekrechtelijke mogelijkheid om deze bijdragen af te dwingen. Dat loopt via het omgevingsplan en over welke bijdragen het gaat is in de wet opgenomen. Voor wat betreft financiële bijdragen werken we onder de Omgevingswet ook met dezelfde opgaven-matrix per ontwikkelrichting (zie overzicht 5.5.1 op de volgende pagina). Dit zal na de vaststelling van de omgevingsvisie nader worden geconcretiseerd in de overige kerninstrumenten van de Omgevingswet

Afbeelding 5.5.1 ▶
Tabel met diverse opgaven uit ontwikkelrichtingen

Ontwikkelrichting	Doel	Ontwikkeling /prioriteiten
Duurzaam Ondernemen	Duurzamere economische ontwikkeling	Duurzame energie opwekken - zonnedaken
Duurzaam Ondernemen	Duurzamere economische ontwikkeling	Innovatieve initiatieven faciliteren
Duurzaam Ondernemen	Duurzamere economische ontwikkeling	Circulaire grondstoffenverbruik stimuleren
Duurzaam Ondernemen	Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat	Bedrijventerreinen ontwikkelen
Duurzaam Ondernemen	Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat	Bereikbaarheid werkgebieden verbeteren
Duurzaam Ondernemen	Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat	Gemengd stedelijk gebied doorontwikkelen en promoten
Duurzaam Ondernemen	Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat	De Greenport Boskoop versterken en promoten
Duurzaam Ondernemen	Betere aansluiting "Onderwijs-arbeidsmarkt"	Sociale initiatieven, experimenten en innovaties in 'triple-helix' aanpak faciliteren
Duurzaam Ondernemen	Vitale (winkel)voorzieningen	Investeren in kwlaiteit detailhandel- en horecacluster
Duurzaam Ondernemen	Vitale (winkel)voorzieningen	Verbeteren verblijfsklimaat stads-, wijk- en dorpscentra
Duurzaam Ondernemen	Vitale (winkel)voorzieningen	Recreatief-toeristische faciliteiten ontwikkelen / faciliteren
Landschappelijke verstedelijking	Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt	Verdichting en menging stedelijke activiteiten rond knooppunten
Landschappelijke verstedelijking	Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt	Multiodale bereikbaarheid knooppunten
Landschappelijke verstedelijking	Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt	Nieuwe knooppunten bij grotere woningbouwontwikkelingen
Landschappelijke verstedelijking	Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappelijke stads- en dorpsranden	Ontwikkeling landschappelijke raamwerken stads- en dorpsranden
Landschappelijke verstedelijking	Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappelijke stads- en dorpsranden	Meervoudige ontwikkeling Gnephoek en Noordrand (incl. blauwe as)
Landschappelijke verstedelijking	Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappelijke stads- en dorpsranden	Inpassen duurzame energie
Landschappelijke verstedelijking	Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen	Versterking gemengd stedelijk gebied met Rijnhaven
Landschappelijke verstedelijking	Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen	Versterking gemengd stedelijk gebied met Gnephoek
Landschappelijke verstedelijking	Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen	Nieuwe type leefomgevingen toevoegen in Noordrand
Landschappelijke verstedelijking	Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen	Kwaliteitsverbetering bestaande wijken en dorpen
Landschappelijke verstedelijking	Voldoende bereikbare woningen voor jong, oud en kwetsbaren	Bouwen sociale woningbouw
Landschappelijke verstedelijking	Voldoende bereikbare woningen voor jong, oud en kwetsbaren	Toevoegen passende woningen
Weelderig Buitengebied	Stimuleren nieuwe verdienmodellen: gericht op verduurzaming en innovatie	Innovatie en verduurzaming landbouw stimuleren
Weelderig Buitengebied	Stimuleren nieuwe verdienmodellen: gericht op verduurzaming en innovatie	Agraisch natuurbeheer, recreatie & toerisme en duurzame energie faciliteren
Weelderig Buitengebied	Stimuleren nieuwe verdienmodellen: gericht op verduurzaming en innovatie	Recreatie buitengebied stimuleren
Weelderig Buitengebied	Omgaan met klimaatverandering en bodemdaling	Creëren zoet-waterbuffers
Weelderig Buitengebied	Omgaan met klimaatverandering en bodemdaling	Handelingsperspectieven zoeken voor bodemdaling, droogte en verzilting
Weelderig Buitengebied	Behoud en versterking biodiversiteit	Stimuleren natuurbeheer door agrariërs en andere gebruikers
Weelderig Buitengebied	Behoud en versterking biodiversiteit	Samenwerken aan ontwikkeling ecologisch waardevolle gebieden
Weelderig Buitengebied	Behoud en versterking biodiversiteit	Reductie stikstofuitstoot verkeer, industrie en landbouw
Weelderig Buitengebied	Sturen op Groene Hart kwaliteiten	Investeren in landschaps- en gebiedskenmerken
Weelderig Buitengebied	Sturen op Groene Hart kwaliteiten	Ontwikkeling landschapsplannen
Samen Sterker	Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig)	Openbare ruimte inrichten op spelen en bewegen
Samen Sterker	Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig)	Moestuinen facilteren
Samen Sterker	Inclusievere openbare ruimte en voorzieningen	Fysieke toegankelijkheid waarborgen
Samen Sterker	Inclusievere openbare ruimte en voorzieningen	Investeren in werk- en leerplekken en ontmoetingsplaatsen
Samen Sterker	Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting	Evenementen faciliteren
Samen Sterker	Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting	Culturele en sociale initiatieven stimuleren
Samen Sterker	Leefbaarheid en levendigheid in balans	Monitoringsysteem levendigheid en leefbaarheid
Gezonde Vergroening	Groener en gezonder milieu	Fysiek vergroenen van gebouwen en openbare ruimte
Gezonde Vergroening	Groener en gezonder milieu	Handelingsperspectieven reductie milieu-impact bedrijven
Gezonde Vergroening	Groener en gezonder milieu	Een omgeving creëren die een gezonde levensstijl bevorderd
Gezonde Vergroening	Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten	Verbinding Zoetermeer-Alphen-Schiphol
Gezonde Vergroening	Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten	Duurzame mobiliteit bevorderen
Gezonde Vergroening	Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten	Nieuwe routes om leefbaarheid kernen te verbeteren
Gezonde Vergroening	Verduurzaming gebouwde omgeving	Verduurzaming gebouwen
Gezonde Vergroening	Verduurzaming gebouwde omgeving	Verkenning alternatieven warmte (R'dam, aqua- en zonnethermie)
Gezonde Vergroening	Klimaatadaptiever	Meer bomen, groene daken en gevels
Gezonde Vergroening	Klimaatadaptiever	Extra waterberging openbare ruimte

5.6 Vooruitblik: "Werk in uitvoering"

Huidig beleid

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk al is aangegeven, is deze omgevingsvisie tot stand gekomen na veel participatiemomenten met in- en externe partijen. In het afgelopen decennium is er daarnaast op velerlei terreinen sectoraal beleid ontwikkeld en vastgesteld, beleid waarin wij onze visie op bepaalde onderwerpen hebben verankerd. Al deze beleidsstukken (circa 100 in totaal, zie bijlage B2) hebben eveneens als input gediend voor de totstandkoming van deze visie. Daar waar nodig hebben wij, op basis van de trends en ontwikkelingen en de input uit de participatiemomenten, deze bestaande visies aangescherpt.

Veel van de onderwerpen benoemd in de sectorale beleidsstukken worden in onze omgevingsvisie aangestipt. En hoewel het doel van de Omgevingswet is het aantal regels te beperken, kunnen wij op dit moment, bij vaststelling van onze omgevingsvisie, nog niet zover gaan dat wij ook al die sectorale beleidstukken intrekken. Deze beleidsstukken zullen in de komende periode allen inhoudelijk nogmaals doorgelicht worden en waar nodig en mogelijk ingetrokken worden. Dit zal een samenspel worden met de verdere vertaling van deze omgevingsvisie in ons omgevingsplan en de programma's die op basis van deze visie opgesteld worden. Hiermee komen we uiteindelijk tot integraler en inzichtelijker beleid met betrekking tot onze fysieke leefomgeving.

Lopende trajecten

Naast deze bestaande beleidsvisies wordt er op dit moment ook gewerkt aan verschillende, veelal regionale visies, die raken aan de inhoud van onze gemeentelijke Omgevingsvisie. Hiermee doelen wij onder andere op de Regionale Energiestrategie (RES). Ook wordt nog gewerkt aan lokale visies zoals de bedrijventerreinenstrategie, de Economische Agenda en de detailhandelsvisie.

Vermeldenswaardig in dit kader is eveneens het op dit moment lopende onderzoek naar de Staat van het Buitengebied. Doel van dit onderzoek is om een gedetailleerd beeld te krijgen van wat er op dit moment speelt in het buitengebied van Alphen aan den Rijn, zowel op ruimtelijk, economisch alsook op sociaal vlak. Het onderzoek kent een sterke relatie met deze omgevingsvisie. In elk van de ontwikkelrichtingen speelt het buitengebied een rol, zij vormen dan ook de basis aan de hand waarvan het onderzoek vormgegeven wordt. De resultaten van het onderzoek zullen belangrijke aanknopingspunten bieden voor de verdere uitwerking en uitvoering van de omgevingsvisie in relatie tot het buitengebied.

De inhoud van onze omgevingsvisie hebben wij zoveel mogelijk aangesloten op de huidige inhoud van alle (regionale) visies. In dat kader behoeft de afstemming met de inhoud van de Regionale Energie Strategie nog nadere duiding.

Besluitvorming rondom de RES en consequenties daarvan voor de omgevingsvisie

Onze gemeenteraad heeft bij vaststelling van de RES in juni 2021 jongstleden besloten zoekgebieden voor windenergie uit de RES te halen. In plaats daarvan heeft het college de opdracht gekregen de RES op het punt van windenergie verder uit te werken aan de hand van een aantal voorwaarden.

In de ontwerp-omgevingsvisie was eveneens een zoekgebied voor windenergie opgenomen. Het raadsbesluit met betrekking tot de RES heeft dan ook gevolgen voor de definitieve omgevingsvisie en wel zodanig dat het zoekgebied voor windenergie uit de omgevingsvisie is gehaald. Aan onze ambities op het gebied van de energietransitie blijven we vasthouden gelet op de opgave die er ligt.

Integrale aanpak

Daar waar de RES nog gezien kan worden als een redelijk sectorale strategische visie, is de omgevingsvisie het meest integrale visiedocument dat we hebben met betrekking tot onze fysieke leefomgeving. Alle aspecten die in de omgevingsvisie zijn meegenomen, zijn in samenhang met elkaar beoordeeld.

Het verwijderen van het zoekgebied voor windenergie uit de omgevingsvisie doet afbreuk aan de integraliteit die we met de omgevingsvisie voor ogen staan. Op dit moment kan er geen algehele invulling worden gegeven aan de ontwikkelingen en onze ambities op het gebied van de energietransitie. Het verdient dan ook aanbeveling dit onderwerp uit de RES in samenhang met de omgevingsvisie nader uit te werken en een definitief kader voor onze ambities op het gebied van de energietransitie in een volgende versie van de omgevingsvisie te verwerken. Alleen zo kan de integraliteit voor de gehele fysieke leefomgeving gewaarborgd worden.

Werken met de beleidscyclus

De beleidscyclus van de Omgevingswet is in deze Omgevingsvisie meerdere keren aangehaald. De cyclus is meer dan alleen een plaatje aan de hand waarvan wij de instrumenten van de Omgevingswet inkleden. Het is een mooi instrument om verder in onze organisatie in te bedden en als leidraad te gebruiken bij de verdere optimalisatie van onze processen. Hij sluit ook naadloos aan bij de organisatieontwikkeling die wij met onze opgave “Organisatie van de Toekomst” hebben ingezet; resultaatgericht samenwerken aan opgaven en strategische doelen. Werken volgens de beleidscyclus vergt een andere manier van werken dan wij tot nu toe gewend waren maar wij zullen hem omarmen om een nog betere en snellere dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers te kunnen bieden.

Alphen aan den Rijn

B.1

MANAGEMENT SAMENVATTING - HOOFDLIJNEN OMGEVINGSVISIE

Samenvatting - Hoofdlijnen omgevingsvisie

Inleiding

Alphen aan den Rijn is een "Groene Gemeente met Lef". In het kader van de Omgevingswet beschrijven we in deze omgevingsvisie welke kwaliteiten (zoals het groene karakter) we willen borgen en aan welke ontwikkelingen we (met lef) ruimte willen bieden, om zo onze leefomgeving toekomstbestendig te maken.

Missie

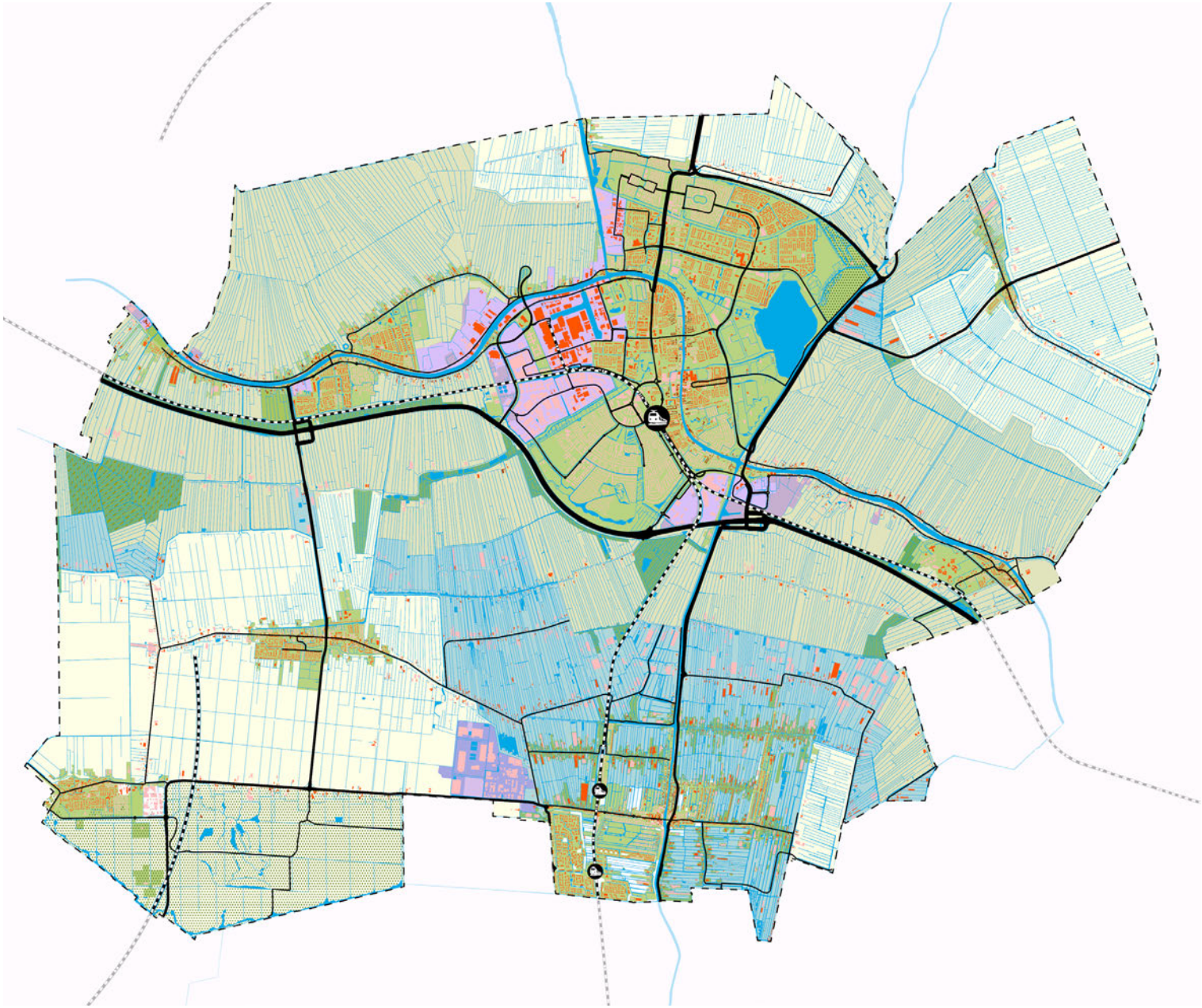
“Voor alle inwoners een beter leven (geluk, welbevinden) met (positieve) gezondheid en duurzaamheid als basis voor sociaal, economisch en ruimtelijk beleid”

Centrale waarden

- Een gemeente van ontmoeten en verbinden
- Duurzame en groene gemeente
- Vitale woon- en leefgemeente

Rolopvatting

De gemeente heeft hoge ambities om de democratie van onderaf beter te faciliteren, meer gebiedsgericht en meer van buiten naar binnen te werken. We ontwikkelen dus meer naar een netwerkende en responsieve overheid, waarbij het 'van buiten naar binnen werken' centraal staat, dat wil zeggen 'Bottom-up', de burger draagt initiatieven aan. Ook wordt ingezet op alliantievorming, het zoeken naar partners om gezamenlijke doelen of belangen te behalen. Dit doen we met een relatiegerichte houding en we moedigen actief burgerschap aan. Hier, bij de ontwikkeling naar een meer netwerkende en responsieve overheid, ligt voor onze gemeente de organisatorische opgave. Bij de operationalisering van de visie hebben we hier dan ook aandacht voor. Het is belangrijk om te benoemen dat we op verschillende thema's en/of gebieden ook verschillende sturingsfilosofieën en rollen benutten om het gewenste resultaat te behalen.

◄ Basiskaart huidige situatie en structuren gemeente

De kernkwaliteiten zijn in deze basiskaart gevat. Dit is de onderlegger voor de ontwikkelrichtingen. Hierin is het onderscheid van de waterrijke landschapstypen en het huidige ruimtegebruik opgenomen. Middels de differentiatie van bouwjaren zijn ook de cultuurhistorische structuren zichtbaar. Ook de huidige bedrijvigheid, verbondenheid, groen en natuur is hierin opgenomen.

Samenvatting in 10 identiteitsbepalende kernkwaliteiten

Een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie gaat om de huidige kwaliteiten. We hebben dit samengevat in de volgende 10 kernkwaliteiten. Deze kwaliteiten beschermen we en toekomstige ontwikkelingen worden uitgedaagd aan deze kwaliteiten bij te dragen.

1. Landschap

Het Groene Hart-landschap in de gemeente en de regio is een belangrijke kwaliteit. Nog altijd zijn de historisch gegroeide landschappen herkenbaar. Dit zijn de droogmakerijen, de veenweiden, het boomkwekerijlandschap en de oeverwallen. Het water is hierbij een belangrijke drager.

2. Water

Het water is alom aanwezig en toont zich telkens weer in een andere gedaante: trotse rivier, intieme gracht, natuurlijke wetering, polderboezem en recreatieplas. De diverse menselijke ingrepen gericht op watermanagement van lager gelegen gebieden hebben het gebied gemaakt tot een cultuurlandschap met internationale waarde.De Oude Rijn is hierbij een bijzonder historisch element die als levensader door het centrum van Zwammerdam, Alphen aan den Rijn, Koudekerk aan den Rijn en Hazerswoude-Rijndijk loopt en daar levendigheid toevoegt. Net als dat de Gouwe dat in Boskoop doet.

3. Cultuurhistorie

Onze gemeente kent een rijk verleden. Het huidige waterrijke landschap vormt een belangrijk drager van dat verleden. Het Romeinse rijk, de eerste bewoning aan de dijkwegen op de oeverwal, de Middeleeuwse cope-ontginning van het veencomplex, de ontwikkeling van het jaagpad, de voormalige buitenplaatscultuur en de industriële ontwikkeling zijn voorbeelden van tijdlagen die hun cultuurhistorische sporen (of 'eigen' aardigheden) in het landschap hebben achtergelaten.

4. Natuur

In de duin-, veenweide- en plassenlandschappen van de regio zijn diverse natuurgebieden te vinden, waarvan meerdere van internationale waarde (de Natura-2000 gebieden). Binnen onze gemeente zijn er diverse natuurgebieden, met name in het veenweidegebied ten zuiden van de N11, zoals bijvoorbeeld De Wilck. Landbouwgebieden blijven ook een belangrijke rol spelen voor de natuur, alhoewel de rol minder is geworden. Tot slot is ook het groene karakter van het bebouwde gebied een belangrijke kwaliteit die ook bijdraagt aan de biodiversiteit in de gemeente.

5. Groene leefomgeving

Het groene karakter, zowel binnen als buiten het bebouwde gebied, is in de context van de knooppunten-metropool de Randstad, zeer bijzonder en een belangrijke kernkwaliteit van onze gemeente. Waar men ook woont of werkt in de gemeente, groen is altijd dichtbij.

6. Gevarieerde woonomgevingen

Onze gemeente biedt een veelkleurig mozaïek aan wonen en werken. Er is een verscheidenheid aan omgevingen:

- de stedelijkheid van Alphen aan den Rijn,
- de oude linten op de zandige oeverwal van de Oude Rijn zoals Koudekerk aan den Rijn, Hazerswoude-Rijndijk, het brinkdorp Zwammerdam,
- de veenontginningslinten die Hazerswoude-Dorp, Benthuizen en Aarlanderveen vormen.
- de kwekerijenlinten die Boskoop vormen.

7. Productieve landbouwsector

Het agrarisch gebruik heeft het landschap en de daarin gelegen kernen gevormd. De kenmerkende slagenverkaveling verhaalt van de ontginningsgeschiedenis en de verschillende dijken en ontginningslinten tonen hoe de ontginning vanaf de Oude Rijn steeds verder landinwaarts reikte. De agrarische geschiedenis heeft ook op de kleinere schaal interessante kenmerken in het landschap achtergelaten zoals de kerkenpaden en de typische agrarische kavelbeplanting zoals de geriefbosjes, pestbosjes, eendenkooien en boomgaarden. De agrarische identiteit van het buitengebied en de daaraan gekoppelde openheid, is een kernkwaliteit van het landschap van Alphen aan den Rijn. Het kwekerijgebied van Boskoop geniet als sierteeltgebied internationale faam. Boskoop voegt een bijzondere landschappelijke typologie toe met haar fijnmazig netwerk aan (vaak) bevaarbare sloten, de talloze bruggen en het rijk gevarieerde sortiment dat in de openbare ruimte is toegepast. Boskoop voegt letterlijk ‘couleur locale’ toe, het draagt bij aan de ruimtelijke afwisseling en is daarmee een kernkwaliteit.

8. Sociale verbondenheid

Onze samenleving is hecht. Met name in de verschillende kleinere kernen is dit goed te merken, bijvoorbeeld aan het bloeiende verenigingsleven. Ook in wijken van Alphen-Stad en Boskoop is het relatief sociaal en veilig. Natuurlijk zijn er ook gebieden waar het minder sociaal en/of veilig is, maar over het geheel genomen is de sociale verbondenheid en veiligheid goed op orde. Dit gegeven is een belangrijke kwaliteit van de gemeente.

9. Fysieke verbondenheid

De ligging van onze gemeente, midden in het knooppuntennetwerk van de Randstad en het Groen Hart, is een belangrijke kwaliteit. Met name vanwege de verbindingen richting, Leiden, Utrecht en Gouda, maar ook Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Binnen 45 minuten reizen via de weg is de gehele Randstad bereikbaar. Hierdoor zijn voor onze inwoners een enorme hoeveelheid banen en andere stedelijke voorzieningen bereikbaar. Ook binnen de gemeente is een fijnmazig netwerk van bus, spoor, fiets-, wandel- en autowegen. De fysieke verbondenheid, zowel binnen als buiten de gemeente, is een belangrijke kwaliteit.

10. Bedrijvigheid

Ongeveer een derde van het bebouwd gebied wordt gevormd door bedrijventerreinen met een klein deel kantorenlocaties. Deze gebieden zijn duidelijk anders qua maat, schaal en sfeer. Hier wordt gewerkt en kan grootschalige bedrijvigheid gefaciliteerd worden. Deze gebieden zijn van groot belang voor het sterke en diverse Midden- en kleinbedrijf (MKB) van de gemeente en de werkgelegenheid. De ligging in de Randstad en goede infrastructurele verbindingen biedt Alphen-Stad een goede uitgangspositie voor de logistieke sector. Deze logistieke sector kent ook een grote verbondenheid met de agrarische sector, in het bijzonder Greenport Boskoop. We hebben ook enkele bedrijventerreinen met een relatief hoge milieucategorie van 4 en 5. In de Randstad zijn dit soort terreinen een schaars goed. Onder bedrijvigheid verstaan we ook detailhandel en horeca.

Samenvatting van 10 Trends en Ontwikkelingen

Bij de trends en ontwikkelingen hebben we beschreven wat in de toekomst op onze gemeente afkomt en welke aandachtspunten dit oplevert. Oftewel waar moeten we op anticiperen met onze omgevingsvisie. Samen met de kwaliteiten vormt deze analyse de basis voor de richtinggevende keuzes in deze omgevingsvisie. Hier zijn de 10 thema's met bijbehorende trends, ontwikkelingen en aandachtspunten samengevat.

1 Vitale Inwoners

Trends en ontwikkelingen:

- *Vergrijzing en eenzaamheid*
- *Ongezonde leefstijlen*
- *Bredere kijk op gezondheidszorg*

Aandachtspunten:

- *Gezonde en sociale (openbare) ruimte*
- *Sociaal-maatschappelijke voorzieningen*

2 Veilig en Gezond Milieu

Trends en ontwikkelingen:

- *Risico's luchtkwaliteit en geluidsbelasting*
- *Uitdagingen klimaat en energie*
- *Subjectieve veiligheid neemt af*
- *Objectieve veiligheid neemt toe*
- *Integratie veiligheid en milieu in omgevingsbeleid*

Aandachtspunten:

- *Omgevingsveiligheid*
- *Sociale veiligheid*
- *Gezond Milieu*

3 Energietransitie

Trends en ontwikkelingen:

- *Nederland loopt achter, in Europa en op eigen doelstellingen*
- *Transitie naar energiebronnen met groter ruimtebeslag*
- *Capaciteit energienet loopt tegen grenzen aan*
- *Grote steden grotere behoefte dan opwekmogelijkheden*
- *Proces rond Regionale Energie Strategieën*

Aandachtspunten:

- *Warmtetransitie en energiebesparing*
- *Zonne-energie*
- *Wind-energie*
- *Energie-infrastructuur*

4 Klimaatadaptatie

Trends en ontwikkelingen:

- *Het wordt droger*
- *Het wordt natter*
- *Het wordt warmer*
- *De zeespiegel stijgt*

Aandachtspunten:

- *Intense buien en hitte*
- *Bodemdaling*
- *Verzilting*

5 Mobiliteit en bereikbaarheid

Trends en ontwikkelingen:

- *Congestie Randstad*
- *Electrificering personen- en vrachtverkeer*
- *Toename gebruik (elektrische) fiets, met name in stedelijk gebied*
- *Veelvoud van logistieke bewegingen door online bestedingen.*

Aandachtspunten:

- *Alternatieve routes en mobiliteitsvormen*
- *Vervoer voor kwetsbare groepen*
- *Vervoer over water*

6 Competitieve (Circulaire) Economie

Trends en ontwikkelingen:

- *Transitie naar een circulaire economie*
- *Concurrentie bedrijventerreinen en woningbouwlocaties*

Aandachtspunten:

- *Ruimte voor groei bedrijventerreinen*
- *Kennisontwikkeling en verduurzaming economische activiteiten*

7 Demografische ontwikkelingen en verstedelijking

Aandachtspunten:

- *Aanhoudende bevolkingsgroei, toename 65+*
- *Tekort woningen loopt op*
- *Verstedelijking verwacht rond knooppunten*
- *Decentralisatie beschermd wonen*

Aandachtspunten:

- *Regionale druk woningbouw*
- *Huisvesting bijzondere doelgroepen*
- *OV-Knooppuntontwikkeling*

8 Toerisme en recreatie

Trends en ontwikkelingen:

- *Toename verblijfstoeristen in Nederland*
- *Grote vraag buitenrecreatie en evenementen*
- *Attracties populair onder jongeren 18-*

Aandachtspunten:

- *Dagtoerisme*
- *(Water)Recreatie en evenementen*
- *Landschapsgebonden toerisme*

9 Landbouwtransitie

Trends en ontwikkelingen:

- *Groeiende wereldmarkt*
- *Productiviteit toegenomen*
- *Toenemende vraag naar duurzame producten*
- *Transitie naar kringlooplandbouw*
- *Vergroening van agrarische randgebieden*

Aandachtspunten:

- *Verduurzaming landbouwactiviteiten*
- *Omgaan met verzilting*
- *Toekomstbestendig Boskoop*

10 Natuur en biodiversiteit

Trends en ontwikkelingen:

- *Afname biodiversiteit*
- *De ruimtelijke, water- en milieucondities niet op orde voor natuurbehoud*

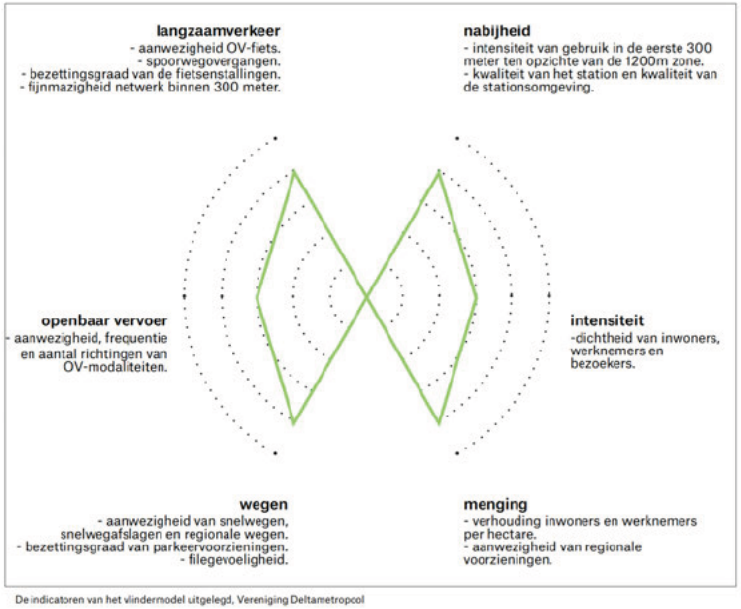
Aandachtpunten:

- *Natuur in de stad en buitengebied*
- *Kaderrichtlijn water*
- *Stikstofgevoelige natuurgebieden*

Regionale positionering

We hebben de ambitie om als knooppunt door te ontwikkelen, van *"regio-kern in het Groene Hart"* naar ***"centraal gelegen knooppunt in de groene deltametropool".*** Hiermee willen we onze centraal gelegen en goed verbonden positie in het (groen-) stedelijk netwerk Nederland nadrukkelijker innemen en samen met regio en Rijk doorontwikkelen. We benadrukken hierbij dat het de combinatie is van zowel de Groene Hart als Randstad-kwaliteiten waarmee we ons onderscheiden en waarop we komende jaren door willen ontwikkelen.

De Vereniging Deltametropool definieert een knooppunt als een plek waar verschillende mobiliteitsvormen samenkomen en stedelijke activiteiten plaatsvinden. Hierbij wordt het 'vlindermodel' gebruikt om knooppuntontwikkeling 'SMART' te maken.

De indicatoren van het vlindermodel uitgelegd, Vereniging Deltametropool

◄ Vlindermodel
Dit voorbeeld van het vlindermodel toont de samenhang tussen knoop en plaats (netwerk en ruimte). De linkervleugel de knoopwaarde, de rechter de plaatswaarde. Elk van de vleugels wordt gevormd door drie indicatoren. Een knooppunt functioneert goed wanneer beide vleugels van de vlinder met elkaar in balans zijn.

Bron: Vereniging Deltametropool, 2018

Voor de diverse onderstaande thema's hebben we onze algemene positionering en twee belangrijkste uitgangspunten uiteengezet. Deze positionering en uitgangspunten vormen samen met de bestaande kwaliteiten, opgaven uit trends en ontwikkelingen en aanbevelingen uit het vergezicht de input voor de ontwikkelrichtingen.

VERSTEDELIJKING EN MOBILITEIT	*"Doorontwikkeling tot volwaardig knooppunt"* *1. Faciliteren regionale woningbehoefte* *2. Samen het daily urban system vergroten*
TRANSITIES LANDELIJK GEBIED: LANDBOUW, RECREATIE, ENERGIE EN NATUUR	*"Waardevol buitengebied"* *1. Samen, verkennend en experimenterend landbouw toekomstbestendig maken* *2. Innovatie en verbreding faciliteren*
LANDSCHAP	*"Landschap als motor voor ontwikkeling"* *1. Sturen op versterking kwaliteit landschap* *2. Regie op meervoudige ontwikkeling*
BODEMDALING EN KLIMAATADAPTATIE	*"Ruimte voor innovatie"* *1. Samenwerken, verkennen en experimenteren* *2. Koploper klimaatadaptief bouwen*
ECONOMIE / BEDRIJVENTERREINEN	*"Veerkrachtig lokaal MKB-ecosysteem"* *1. Focus op faciliteren lokale MKB-ers* *2. Regionale behoefte faciliteren, mits...*
ENERGIETRANSITIE	*"Regionale bijdrage voor lokale kwaliteit"* *1. Regionale behoefte faciliteren* *2. Inpassen in het landschap*

Essentieschets - Regio ►

Gemeente Alphen aan den Rijn als:

"Centraal gelegen knooppunt in de groene deltametropool"

Bron: KuiperCompagnons, 2020

Visie

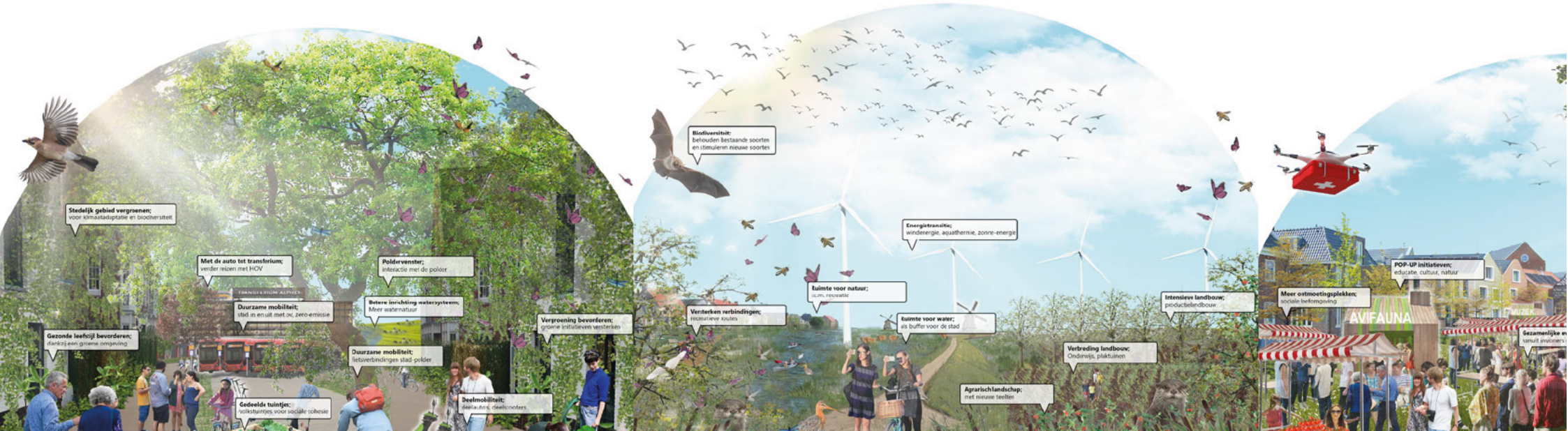
In dit, en het volgende deel beschrijven we onze koers, oftewel onze richtinggevende ambities. We beschrijven wat wij bedoelen met onze rol als "centraal gelegen (en groen) knooppunt in de groene deltametropool". Vervolgens duiden we op de visiekaart wat hiervan de vertaling is naar de fysieke leefomgeving.

Centraal gelegen knooppunt in de groene deltametropool

*We zijn een "groene gemeente met **lef**". Dit uit zich bijvoorbeeld in onze manier van werken. We zijn, nu en in de toekomst, een vernieuwer op het gebied van lokale democratie. Juist in relatie tot de Omgevingswet en het werken met deze omgevingsvisie zien wij kansen om verder te vernieuwen. Middels pilot-projecten en experimenten, zoals 'Alphen Centrum Begroot', blijven we ons ontwikkelen en leren we gaandeweg wat wel en niet werkt. Ook werken we met het MKB, agrariërs en diverse onderwijsinstellingen middels pilots en experimenten aan duurzame innovaties. Als een **proeftuin** bieden we ruimte aan dit soort initiatieven, groot (zoals de Greenport) en klein (zoals het voedselbos).*

*Het uit zich ook in de hoge ambities die we neerzetten. We streven er bijvoorbeeld naar dat onze positie in het **dagelijks stedelijk systeem** van de Randstad sterk verbetert. Dit is zowel voor onze bedrijven als onze inwoners van belang. Het verbetert ons vestigingsklimaat. Hiervoor worden nieuwe knooppunten voor hoogwaardig openbaar vervoer toegevoegd en bestaande knooppunten worden opgewaardeerd. Denk hierbij aan het verhogen van de frequentie van treinen op het traject Leiden-Utrecht, een verbetering van de connectie tussen Zoetermeer-Alphen aan den Rijn-Schiphol en het verbeteren van de bereikbaarheid van onze arbeidsplaatsen via fietssnelwegen en openbaar vervoer.*

*Niet alleen op het gebied van **knooppuntontwikkeling** zijn onze ambities hoog. We zetten ook in op een koplopersrol op het gebied van **natuurinclusieve en klimaatadaptieve** gebiedsontwikkeling. Met landschappelijke raamwerken werken we, via ecologische raamwerken, aan een goede inpassing van verstedelijkingsopgaven. De nadere uitwerking van de Noordrand is hier een actueel voorbeeld van.*

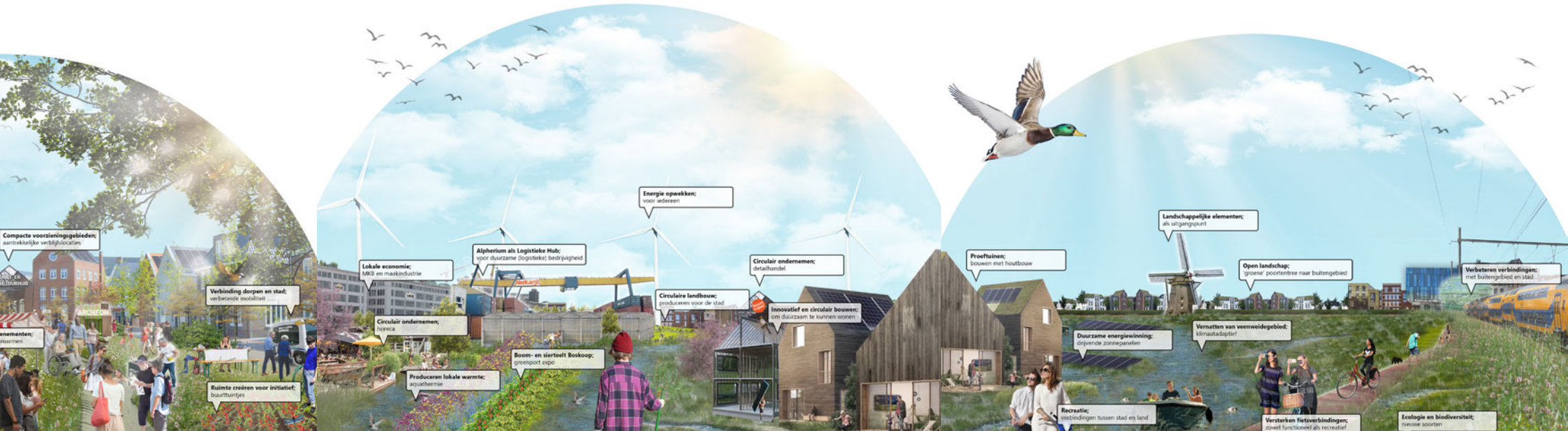

*We zien een duurzame toekomst voor ons. Daarom pakken we een **aanjagersrol** op het gebied van de **energietransitie**. Hoe de transitie er afgerond uitziet weet niemand, maar ook op korte termijn zetten we al stappen.*

*Boven al deze gedurfde ambities staat het **'groene'**. Het is, samen met het water, onze onderscheidende kwaliteit. Het is het verbindende element in onze gemeente. Van de Greenport tot onze parken, van het kroonjuweel Aarlanderveen tot het Bentwoud. Op deze kwaliteit bouwen we voort. We verbinden het groene (en blauwe) binnen en buiten de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld door de fysieke vergroening van het stadshart, de bedrijventerreinen en langs de 'poldervensters'. Onze openbare ruimte gaat hierdoor veranderen. Het wordt minder hard, groener en met meer ruimte voor water. Hierdoor verbinden we onze reeds bestaande groene kwaliteiten. Deze vergroening dient meerdere doelen.*

*We bieden zo meer **ruimte voor bewegen**, het draagt bij aan gezondheid van onze inwoners, we zijn beter bestand tegen klimaatverandering en het is ecologisch waardevoller. We zetten zowel binnen als buiten de gebouwde omgeving het landschap en groen centraal. Dit betekent niet dat we star vasthouden aan het huidige groen of landschap, maar we dagen initiatiefnemers wel uit om met creatieve oplossingen te komen hoe zij deze kwaliteiten willen integreren of compenseren.*

*Dit alles leidt tot een aantrekkelijke groene gemeente. Deze is niet alleen aantrekkelijk voor onze inwoners en ondernemers, maar ook voor (toeristisch-recreatieve) bezoekers. Met onze bestaande trekpleisters en waardevolle landschappen als basis ontwikkelen we dan ook een beter en gedifferentieerder **recreatief-toeristisch aanbod**, bijvoorbeeld langs het Bentwoud, het vaardorp Rietveld en de Molenviergang.*

Toelichting visiekaart

De visie en de lagen van de diverse ontwikkelrichtingen (zie 4.6) komen samen in de omgevingsvisiekaart. Waar mogelijk vatten we de concrete keuzes al relatief exact op de kaart (bv. de ontwikkellocaties woningbouw), voor sommige zoekgebieden is de markering wat globaler en indicatiever (zoals de verdichtingsgebieden en het zoekgebied duurzaam ondernemen). Hiermee leggen we richtinggevende keuzes vast, echter vergen alle zoekgebieden, in meer en mindere mate, nader onderzoek en uitwerking.

We zetten nadrukkelijk in op de regionale verbindingen en knooppuntontwikkeling, langs de historische Limes-lijn én de 'nieuwe lijnen' als Zoetermeer - Schiphol en Nieuwkoopse - Kagerplassen. Daarnaast vatten we in de kaart de Groene Hart-kwaliteiten van verschillende landschapstypen (Veenweiden, Boom- en sierteeltgebied, Droogmakerijen en de Oevervallen) samen. Langs integrale onwikkelingsassen versterken we het blauw-groene netwerk, maken we ruimte voor landschapsontwikkeling en verstedelijking, versterken we infrastructurele verbindingen en bieden we ruimte voor de energietransitie.

Vanuit de ontwikkelrichting **'Duurzaam Ondernemen'** zijn de dorps- en wijkcentra, het gemengde stedelijk gebied, de nieuwe zoekgebieden voor bedrijventerreinen en het Greenport-gebied relevante ruimtelijke vertalingen van beleidskeuzes. De ruimte voor gedeeltelijke transformatie van zowel bedrijventerreinen en het Greenport-gebied horen hier ook bij. Naast het centrum en het landelijke gebied zijn de bezienswaardigheden ook van belang als trekpleisters voor bezoekers.

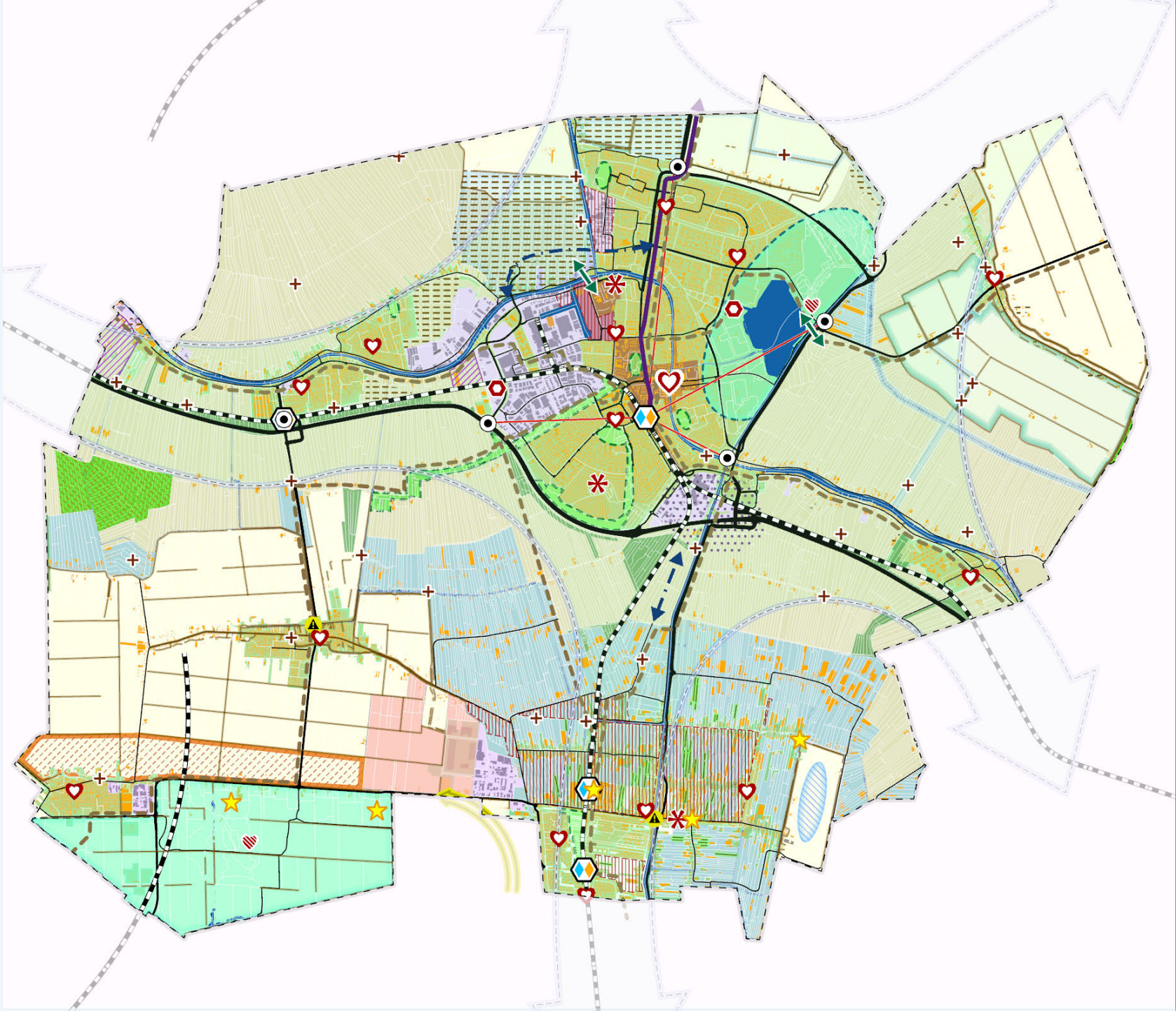
Onder **'Landschappelijke Verstedelijking'** zijn de integrale ontwikkeling van stads- en dorpsranden alsmede de directe omgeving van de knooppunten van belang. Onder de blauw-groene ontwikkelingsassen, alsmede diverse dorpsranden, zijn kansen om zowel Groene Hart als Randstad-kwaliteiten te ontwikkelen met ruimte voor energie, water, recreatie, landbouw infrastructuur en verstedelijking.

We werken vanuit landschappelijke raamwerken, via ecologische raamwerken naar een goede inpassing van verstedelijkingsopgaven. Hierbij zijn de Noordrand, Oog van Koudekerk en Hazerswoude-Rijndijk actuele ontwikkellocaties. Ook de Gnephoek is gemarkeerd als ontwikkelgebied. Hier staat het combineren van functies als landbouw, wonen, werken, natuur, energie, waterhuishouding en recreatie centraal. De invulling van de Bentwouderrand, gemarkeerd als zoekgebied voor groen en (verblijfs)recreatie, bevindt zich aan het begin van een verkennende fase. Ook hierbij zoeken we naar combinaties met andere functies zoals landbouw, werken, energie, water en natuur.

Het **'Waardevol Buitengebied'** is met name middels de huidige functies, cultuurhistorische bezienswaardigheden, natuurgebieden en landschappelijke typologieën en structuren in de kaart opgenomen.

De doelen van **'Samen Sterker'** zijn middels de 'hartjes' in centra en recreatiegebieden en middels de groene gebouwde omgeving in de kaart opgenomen. Refererend aan de focus op de rol die wijk- en dorpscentra alsmede de groenere openbare ruimte, parken en recreatiegebieden vervullen als plek voor ontmoeting en beweging.

Tot slot is **'Gezonde Vergroening'** gericht op nieuwe mobiliteitsverbindingen, zoals fietssnelwegen, verbetering van bestaande en toevoeging van nieuwe OV-verbindingen, oplossen van knelpunten en nieuwe verbindingen zoals de kleine by-pass en tussen Boskoop en De Schans. Ook hierbij kiezen we voor een integrale benadering. Dat wil zeggen, deze ontwikkelingen koppelen we aan andere landschappelijke en stedelijke ontwikkelingen. We ontwikkelen multimodale knopen en transferia. Daarnaast vatten we binnen deze ontwikkelrichting de fysieke vergroening en verduurzaming van de gebouwde omgeving op de kaart.

J:\619\160\00\3
Projectresultaat\Verbeelding\GIS\Omgevingsvisie

Samenvatting ontwikkelrichtingen

in 20 doelen

In de ontwikkelrichtingen hebben we de belangrijkste richtinggevende keuzes uiteengezet. Hieronder hebben we de 20 doelen en de daarbij horende belangrijkste opgaven en prioriteiten van de omgevingsvisie samengevat. Dit zijn de doelen waar we de komende jaren hard aan gaan werken!

Duurzaam Ondernemen

1. **Duurzamere economische ontwikkeling:**
   - Duurzame energie opwekken bij bedrijventerreinen
   - Optimalisering ruimte en vergroening bestaande bedrijventerreinen
   - Transitie naar circulair grondstoffengebruik stimuleren
2. **Aantrekkelijker vestigings- en ondernemersklimaat:**
   - Voldoende uitbreidingsruimte bedrijventerreinen
   - Multimodale bereikbaarheid van alle werkgebieden op orde
   - Gemengd stedelijk gebied doorontwikkelen en promoten
   - De Greenport Boskoop versterken en promoten
3. **Betere aansluiting "Onderwijs-arbeidsmarkt":**
   - Het bedrijfsleven en onderwijs onderling en met elkaar koppelen
   - Actief ruimte bieden aan initiatieven, experimenten & innovaties met 'triple-helix'
   - Aansluiten op kennisinfrastructuur van de Randstad
4. **Vitale (winkel)voorzieningen:**
   - Clustering van detailhandel en horeca
   - Verbeteren verblijfsklimaat stads-, wijk- en dorpscentra
   - Ruimte bieden aan complementaire voorzieningen voor recreatief-toeristische doelgroepen, ook buiten centra

Landschappelijke Verstedelijking

1. **Alphen doorontwikkelen tot volwaardig knooppunt:**
   - Rond knooppunten inzetten op verdichting stedelijke activiteiten
   - Bij knooppunten inzetten op verbetering multimodale verbindingen
   - Nieuwe knooppunten bij grotere woningbouwontwikkelingen
2. **Stad en land verbinden met meervoudige ontwikkeling landschappelijke stads- en dorpsranden:**
   - Ontwikkeling landschappelijke raamwerken stads- en dorpsranden
   - Meervoudige ontwikkeling Gnephoek en Noordrand
   - Inpassen energie-, klimaat- en woningbouwopgave
3. **Meer kwalitatief hoogwaardige en diverse leefomgevingen:**
   - Versterking gemengd stedelijk gebied met Rijnhaven & Gnephoek
   - Kwaliteitsverbetering bestaande wijken en dorpen
   - Nieuwe type leefomgevingen toevoegen in Gnephoek en Noordrand
4. **Voldoende bereikbare woningen voor jong, oud en kwetsbaren:**
   - Meer (passende) woningen voor:
     - Jongeren
     - Lagere inkomens / Minder vermogenden
     - Bijzondere doelgroepen
     - Vergrijzende bevolking

Waardevol Buitengebied

1. **Stimuleren nieuwe verdienmodellen: gericht op verduurzaming en innovatie:**
   - Innovatie en verduurzaming landbouw stimuleren
   - Ruimte bieden voor verbreding op het gebied van natuurbeheer, recreatie & toerisme en duurzame energie
   - We stimuleren meerdaagse (water)recreatie
2. **Omgaan met klimaatverandering en bodemdaling:**
   - Creëren zoet-waterbuffers tegen watertekort en -overlast
   - Samen met agrariërs handelingsperspectieven zoeken voor bodemdaling, droogte en verzilting
3. **Behoud en versterking biodiversiteit:**
   - Stimuleren natuurbeheer door agrariërs en andere gebruikers
   - Samenwerken aan ontwikkeling ecologisch waardevolle gebieden
   - Reductie stikstofuitstoot verkeer, woningen, industrie en landbouw
4. **Sturen op Groene Hart kwaliteiten:**
   - Ontwikkel vanuit de kenmerken van de plek
   - Landschaps-, cultuurhistorisch- en natuurinclusief denken en doen centraal zetten met het watersysteem als ordeningskader
   - Koppeling nieuwe ruimtelijke ingrepen voor infrastructuur, energie, en woningbouw aan versterking landschappelijke kwaliteiten

Samen Sterker

1. **Vitalere inwoners (gezond en veerkrachtig):**
   - Een gezamenlijke sportcultuur creëren, met vitale sport en beweegaanbieders
   - Openbare ruimte inrichten op spelen en bewegen
   - Ruimte voor moestuinen, stadslandbouw en voedselparken
2. **Inclusievere openbare ruimte en voorzieningen:**
   - Fysieke toegankelijkheid van openbaar vervoer, openbare ruimte en voorzieningen waarborgen
   - Voldoende faciliteiten voor vergroting sociale toegankelijkheid
3. **Actiever ruimte bieden aan initiatieven gericht op reuring en ontmoeting:**
   - Duidelijkheid bieden over type evenementen per plek en hierbij een tijdige, pro-actieve en meedenkende dienstverlening hanteren
   - Inzetten op ruimte voor cultuur en sociale initiatieven gericht op reuring en ontmoeting
4. **Leefbaarheid en levendigheid in balans:**
   - Per gebied heldere regels voor evenementen omtrent geluid, eindtijden, gebruik van openbare ruimte, alcoholgebruik en milieu

Gezonde Vergroening

1. **Groener en gezonder milieu:**
   - Fysiek vergroenen van gebouwen en openbare ruimte
   - Handelingsperspectieven reductie milieu-impact bedrijven
   - Een omgeving creëren die een gezonde levensstijl bevordert
2. **Multimodalere en duurzamere mobiliteit met minder knelpunten:**
   - Nieuwe verbinding Zoetermeer-Alphen-Schiphol en verbetering verbinding Leiden-Utrecht via spoor en weg
   - Duurzame en slimme mobiliteit bevorderen, met minder ruimte voor auto's en meer voor groen, langzaam verkeer en OV
   - Nieuwe routes om veiligheid en leefbaarheid kernen te verbeteren
3. **Verduurzaming gebouwde omgeving:**
   - Verduurzaming warmtevoorziening gebouwen
   - Stimuleren energiebesparing gebouwen
   - Verkenning alternatieven warmte (bijvoorbeeld de Warmterotonde Rotterdam, aqua- en zonnethermie)
4. **Klimaatadaptiever:**
   - Meer bomen plaatsen en groene daken en gevels stimuleren
   - Ruimte creëren voor vasthouden en bergen van water (zowel private als openbare ruimte)
   - Voldoende groenvoorzieningen in de wijken

Gebiedsprioriteiten

In de voorgaande inhoudelijke onderdelen zijn de belangrijkste kwaliteiten, trends en ontwikkelrichtingen beschreven en samengevat in de omgevingsvisiekaart. Dit vormt de kern van de omgevingsvisie. De gemeente heeft echter een grote verscheidenheid aan kernen, wijken en omgevingen en werkt al aan nieuwe vormen van democratie op wijk- en dorpsniveau. We streven ernaar om zeggenschap van inwoners over hun eigen woon- en leefomgeving te versterken, met maatwerk waar mogelijk. We werken dus zo gebiedsgericht mogelijk.
Met als doel; het realiseren van een gezamenlijke en integrale aanpak van de leefbaarheid in de buurten en dorpen, zowel binnen als buiten.

Omdat we streven naar zo inzichtelijk en voorspelbaar mogelijk beleid in de omgevingsvisie hebben we voor diverse typen gebieden en kernen een nadere uitwerking gemaakt. De gebiedsgerichte vertaling biedt de benodigde detaillering voor doorwerking in onder andere het omgevingsplan en is essentieel voor de functionaliteit als afwegingskader.

We doen dit door de specifieke kwaliteiten, opgaven en uitgangspunten voor de verschillende gebieden te beschrijven. Middels de **'spinnenwebben'** geven we aan in welke mate een of meerdere ontwikkelrichtingen (en de achterliggende doelen) in een gebied prioriteit hebben. We staan per gebied ook stil bij de ambitiebepaling op het gebied van milieu, gezondheid en veiligheid. Dit doen we aan de hand van **'mengpanelen'**. De minimale wettelijke grenswaarde is hierbij onze ondergrens. Wanneer we dus voor een lage milieukwaliteit kiezen, voldoen de waarden nog steeds aan de vereiste normen. Er zal dus nooit sprake zijn van méér overlast dan wettelijk toegestaan. Op bepaalde plekken in de gemeente verkennen we wel de ruimte om normen hoger of lager te stellen, waarmee we de omgevingskwaliteit in de komende jaren verbeteren of juist op onderdelen de grens opzoeken om ontwikkelingen mogelijk te maken.

Het kwaliteitsniveau biedt een globale ambitie voor het gehele deelgebied, maar is niet specifiek bindend per locatie. De uiteindelijke, verplichte normen worden opgenomen in het omgevingsplan. We hanteren hierbij de volgende deelgebieden:

Buitengebieden

- Veenweide Zuid - N11
- Kroonjuweel Aarlanderveen
- Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder
- Polder de Noordplas en het Bentwoud
- Boom- en sierteeltgebied
- Oeverwallen Oude Rijn-N11

Kernen

- Aarlanderveen
- Benthuizen
- Boskoop
- Hazerwoude-Dorp
- Hazerswoude-Rijndijk Oost en West
- Koudekerk aan den Rijn
- Zwammerdam

Alphen-Stad

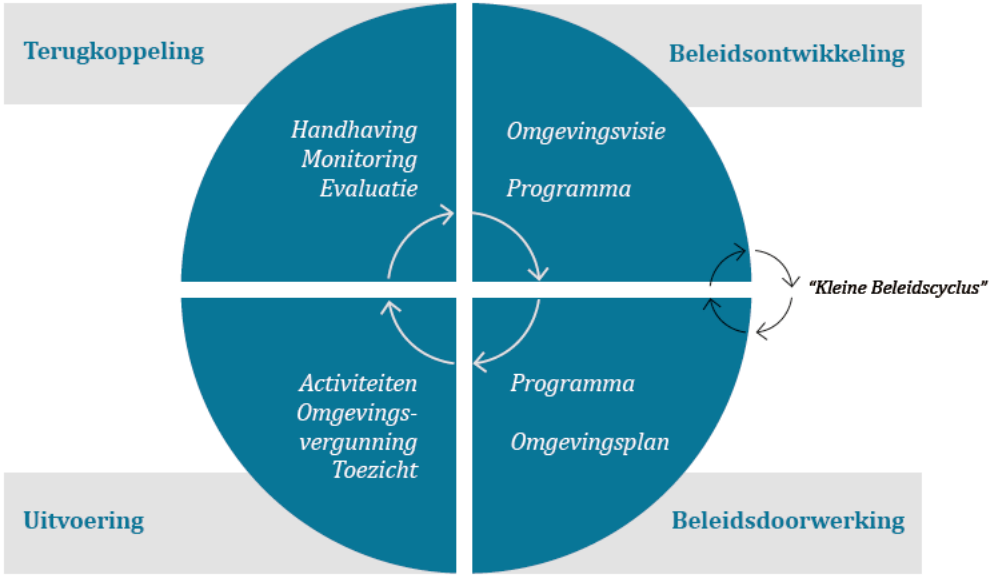
- Gemengd Stedelijk Gebied
- Woonwijken
- Stadsrand

Bedrijventerreinen

Werken aan en met de omgevingsvisie

In tegenstelling tot eerdere producten op het gebied van ruimtelijke strategie is de omgevingsvisie een levend document, een visie die nooit af is en continu evolueert. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen gaan zo snel dat deze niet in beton te gieten zijn voor een langere periode. Omdat onze omgevingsvisie wel ons strategische kader is voor alle keuzes die wij maken met betrekking tot de fysieke leefomgeving, kiezen wij ervoor om de visie periodiek van een update te voorzien. Middels de monitoring van diverse indicatoren sturen we waar nodig bij. Wij noemen deze eerste visie daarom onze 1.0 visie. Een basis van waaruit we verder gaan werken.

We werken daarbij verder via diverse lijnen, zoals bestaande programma en project-structuren, we verkennen de mogelijkheden voor nieuwe programma's en werken de regels nader uit in het omgevingsplan. Ook de doorontwikkeling van de organisatie van de gemeente zelf krijgt hierbij aandacht.

De Beleidscyclus ▶
De beleidscyclus volgt in grote lijnen de 'Plan-do-check-act-volgorde'. De wisselwerking tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan wordt ook wel de kleine beleidscyclus genoemd, omdat dit vaak tot aanscherping van beide beleidsinstrumenten leidt.

B.2

BUNDELING BELEIDSSTUKKEN

Beleidsinventarisatie

Beleid/visie	Vakgebied/thema
Aanwijsbesluit vuurwerkvrije zones	milieu/veiligheid
Actieplan geluid 2018-2023	milieu
Actieprogramma duurzaamheid	duurzaamheid
Archeologische beleidskaart Alphen aan den Rijn	erfgoed
Beheerskwaliteitsplan	openbare ruimte
Beleid zonneweiden	duurzaamheid
Beleids en beheerplan openbare verlichting	openbare ruimte
Beleidskader cameratoezicht	veiligheid
Beleidskader Sociaal Domein 2021 'Omdat het gewoon kan'	sociaal-maatschappelijk
Beleidsnota Dierenwelzijn	dierenwelzijn
Beleidsnota industriële geurhinder Alphen aan den Rijn	milieu
Beleidsnota kinderboerderijen en dierenweides	dierenwelzijn/recreatie
Beleidsnotitie beschermwaardige bomen 2019-2029	groen
Beleidsplan Tijdelijk Wonen/nadere regels tijdelijk wonen	wonen
Beleidsplan vergunningen, toezicht en handhaving Wabo	veiligheid
Beleidsregel wonen en vliegen 20 Ke-contour Schiphol	milieu
Beleidsregels hogere waarden	milieu
Beleidsregels openbare laadpalen	mobiliteit
Beleidsregels voor bodemonderzoek bij bedrijven	milieu
Beleidsvisie externe veiligheid	milieu/veiligheid
Brijnlozingen	milieu
Coalitieakkoord 2018-2022	algemeen
Coffeeshopbeleid 2019	veiligheid
Cultureel erfgoedbeleid	erfgoed
Cultuurhistorische waardenkaart	erfgoed
Cultuurvisie	cultuur
De Alphense woonagenda	wonen
Detailhandelsvisie Alphen aan den Rijn 2016-2025	economie/bedrijvigheid
Erfpachtbeleid	grondzaken/financien
Evenementenbeleid	evenementen/recreatie
Gebiedsatlas	algemeen
Gebiedsvisies voor de dorpen	algemeen
Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020	water
Gemeentelijke Watertaken Programma 2021-2024	water
Geurgebiedsvisie Alphen aan den Rijn 2015	milieu
Groenbeleidsplan 2011	groen
Groene Hart werkt!	economie/duurzaamheid
Grondstoffenbeleid 2015-2025	milieu
Handhavingsbeleid geluidsnormen bij evenementen HM	milieu
Hondenbeleid	dierenwelzijn
Huisvestingsplan senioren	sociaal-maatschappelijk
Integraal Veiligheidsbeleid	veiligheid
Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Boskoop	economie/ro
Kwaliteitsgids Park Zegersloot	recreatie/landschap
Landelijke richtlijn bouw- en sloopveiligheid	veiligheid
Landschapsbiografie	cultuurhistorie
Landschapsontwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek	Buitengebied/landschap
Langetermijnverkenning Boskoop	boskoop
MFA beleid	sociaal-maatschappelijk
Mobiliteitsvisie	mobiliteit
Nadere regels terrassen	economie/bedrijvigheid

Nota bodembeheer	milieu
Nota bodemkwaliteit bij bouwen	milieu
Nota bovenwijkse voorzieningen	economie/bedrijvigheid
Nota grondbeleid 2020-2023	grondzaken/financien
Nota grondprijsbeleid 2019-2022	grondzaken/financien
Nota Parkeernormen en parkeervoorzieningen 2020	openbare ruimte
Nota VTH gemeentelijke miliuetaken	milieu
Ontwikkelambitie Park Zegersloot	recreatie/landschap
Openbare ruimteplan De Alphense Lijn	openbare ruimte
Paardenbakbeleid	landschap/buitengebied
Parkeerbeleid	mobiliteit
Parkeernormen auto en fiets	mobiliteit
Perspectief voor landschap en stad	wonen/groen/water
Plattelandsbeleid	buitengebied
Programma blijvend thuis	sociaal-maatschappelijk
Programma Fiets	mobiliteit/gezondheid
Programmatische aanpak Gouwe	mobiliteit
Regiodeal bodemdaling	bodemdaling
Regionaal beleidsplan Politie eenheid Den Haag	veiligheid
Regionaal beleidsplan VRHM 2020-2023	veiligheid
Regionale bedrijventerreinenstrategie HR 2019	economie/bedrijvigheid
Regionale Energie Strategie	duurzaamheid
Regionale OV visie	mobiliteit
Regionale strategie	regionale positie
Regionale woonagenda/afwegingskader woningbouw	wonen
Richtlijn omgevingslawaai	milieu
Snippergoenbeleid	groen
Speeltruimtevisie 2020	groen en bewegen
Staat van Alphen	algemeen
Standplaatsenbeleid	economie/bedrijvigheid
Strategische agenda Rijn - en Veenstreek	regionale positie
Structuurplan Boskoop 2015	ro
Structuurvisie Alphen aan den Rijn 2031 (De Stad van Morgen)	ro
Structuurvisie buitengebied	buitengebied
Structuurvisie Rijnwoude	algemeen
Structuurvisie verkeer en vervoer 2013	mobiliteit
Toekomstvisie & actieagenda PReT 2020-2025	recreatie/toerisme
Toekomstvisie 'Handhaven met lef'	veiligheid
Uitvoeringsplan maatschappelijke zorg	sociaal-maatschappelijk
Uitvoeringsplan senioren	sociaal-maatschappelijk
Vergezicht Alphen 2040-2050	algemeen/toekomst
Verordening doelgroepen woningbouw AadR 2018	wonen
Visie natuurlijke leefomgeving regio Holland Rijnland	biodiversiteit
Visie op sport en bewegen	gezondheid/sociaal-maatschappelijk
Visie op water	water
Visie Stadshart	economie/bedrijvigheid/toerisme/recreatie
Visie transformatiegebieden Boskoop	sierteeltgebied
Warmtevisie	duurzaamheid
Watervisie	water
Welstandsnota	algemeen
Wijk- en dorpsplannen 2018-2022	algemeen
Woonwagenbeleid	wonen

B.3

DEFINITIE- EN AFKORTINGENLIJST

Definitie- en afkortingenlijst

AD – Algemeen Dagblad
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
COROP – Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoeksProgramma
EBZ – Economic Board Zuid-Holland
EDBA – Economic Development Board Alphen aan den Rijn
G40 – netwerk van 40 grootste gemeenten van Nederland
GOVI - GOVI staat voor Gemeentelijke Omgevingsvisie;
HOV-verbinding – Hoogwaardig openbaar vervoer
HSL - Hoge SnelheidsLijn
KNMI - Koninklijke Nederlandse Meteorologisch Instituut
LISA - Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
MFA - MFA is een afkorting voor MultiFunctionele Accommodatie
MIPI - Meerjaren Investering Plan Infrastructuur
MER - Milieu Effect Rapportage
MIRT - staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB - Midden en Kleinbedrijf
MW - Megawatt
NOVI - Nationale Omgevingsvisie;
OV (-knooppunten) – Openbaar Vervoer
NBTC – Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
PBL – Planbureau voor de Leefomgeving
PCT - Pot en Container Terrein
PJ - Petajoule
POVI - POVI staat voor Provinciale Omgevingsvisie;
PreT – Platform Recreatie en Toerisme
R-NET Randstad Net
ROA - Regionale omgevingsagenda (Holland-Rijnland)
RES - Regionale Energiestrategie
SMART – Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden

Alliantievorming - Om alliantievorming te doorgronden is het goed om te kijken naar de losse worden; alliantie en vorming. Alliantie is ook wel bondgenootschap, vorming staat voor het neerzetten of realiseren van dit bondgenootschap. In de alliantie committeren, dat wil zeggen inzetten, alle partijen zich tot 1 doel, dit wordt ook opgenomen in een contract of deal. De achtergrond van elke partij verschilt, maar het belang is hetzelfde, bijvoorbeeld kostenreductie.

Aquathermie - Met Aquathermie wordt het gebruik van warmte uit water aangegeven, dit water kan afkomstig uit de bodem (Geothermie) of een productieproces. Bij Aquathermie wordt geen brandstof verbruikt om het water op te warmen, wat het duurzaam.

Buitenplaatscultuur - Een buitenplaats, in andere benaming hofstede of landhuis genoemd, is een (zomer)verblijf voor rijke stedelingen vanaf de zestiende eeuw. De buitenplaatscultuur is een verzameling van buitenplaatsen in het landschap, vanwege het aantrekkelijke gebied, zoals ook in de omgeving van Alphen.

Containerpendel - Containervervoer pendelt tussen productielocatie en logistieke ‘hub’. Door dit vervoer milieuneutraal te maken wordt uitstoot en onnodig vervoer tegengegaan.

Cope-ontginning - Een ‘cope’ is een middeleeuwse overeenkomst of contract om een perceel (gebied) te mogen ontginnen. In de ‘cope’ stonden de wederzijdse rechten en plichten tussen de ontginners en de grondeigenaren vastgelegd.

Cultuurlandschap - Een landschap wat door menselijk handelen is gevormd wordt ook wel een cultuurlandschap genoemd. Voorbeelden van een cultuurlandschap zijn droogmakerijen en recreatiegebieden.

Daily urban system - Engelse vertaling van dagelijkse stedelijke systeem, die verwijst naar de bewegingen in verkeer en vervoer van woon- naar werkgebieden. Met het vergroten van dit systeem, bijvoorbeeld in de vorm van nieuwe OV-verbindingen, wordt het mogelijk gemaakt voor individuen om buiten een stedelijke regio te gaan wonen of werken.

Deltametropool - Een metropool wordt gevormd door een agglomeratie, verzameling, van een grote stad met daarom omheen stedelijke gebieden. Een deltametropool heeft ligging in een delta, een rivierengebied zoals West-Nederland.

Energietransitie - De energietransitie is de omschakeling, het lange termijn proces, van fossiele brandstof voor verwarming of productie naar duurzame energie.

Fysieke verbondenheid - De 'fysieke verbondenheid' staat voor alle vervoersmiddelen waarmee mensen zich kunnen verplaatsen van A naar B.

Geluidbelasting - Met de term geluidsbelasting wordt de waarde van het geluidsniveau op een woning of ander geluidsgevoelige bestemming, denk aan een verzorgingstehuis, aangegeven. De term wordt gebruikt voor industrielawaai en voor geluid van wegen, spoorwegen, luchtvaart of evenementen.

Historische gelaagdheid - De historie van Alphen aan den Rijn is opgebouwd uit verschillende lagen, denk bijvoorbeeld aan de tijd van de Romeinen, de middeleeuwen en de industriële revolutie. Deze lagen samen vormen de historische gelaagdheid.

Hogere Milieucategorie 4 / 5 - Om gevoelige functies als wonen te scheiden van gevaarlijke functies als fabrieken is ervoor gekozen om bedrijven te verzamelen op bedrijventerreinen. Op deze terreinen gelden milieucategorieën, hoe hoger de milieucategorie 'gevaarlijker' de toegestane bedrijven zijn. Bij milieucategorie 4 moet worden gedacht aan het toestaan van een destructiebedrijf, scheepsbouwfabriek en een kunstmestfabriek. Bedrijven in milieucategorie 5 zijn bedrijven die werkzaam zijn in de olie-, staal- en ruwijzerindustrie. Evenals milieucategorie 4 worden deze bedrijven of fabrieken wettelijk verplicht minstens één keer per jaar gecontroleerd op de naleving van milieuregels.

Integraliteit - Bij een aanpak of plan is sprake van integraliteit wanneer vraagstukken of ideeën allesomvattend worden aangepakt. Met integraal werken wordt rekening gehouden met alle belangen en feiten zonder iets uit te sluiten.

Klimaatadaptatie - Het klimaat verandert en de samenleving moet hiermee veranderen. Deze vorm van aanpassen aan een nieuwe situatie wordt ook wel adapteren genoemd. Nederland gaat zich aanpassen aan het veranderende klimaat.

Kringlooplandbouw -Kringlooplandbouw is een landbouwmethode gebaseerd op circulariteit, productie en afval wordt op dezelfde plek verwerkt.

Landschapsgebonden toerisme - Voor waardevolle, maar onbekende, landschappen kan meer aandacht worden gerealiseerd door gebruik te maken van 'landschap-gebonden-toerisme'. Deze vorm van toerisme is gebied gebonden en kenmerkt zich door wandel-, fietspaden en een verhaal over het landschap.

Limes-lijn - Tijdens de Romeinse overheersing van wat toen Nederland was hielden de Romeinen de (Oude)Rijn aan als grens. Hierdoor ontstonden nederzettingen in de nabijheid van grensforten, zoals bij Alphen aan den Rijn.

Meerkernige metropool - Een metropool bestaande uit meerdere kernen is een benaming die kan worden gebruikt voor de Randstad. Meerdere grote en kleine steden, samen met dorpen en gemeenschappen vormen een groter geheel van stedelijk gebied.

Multimodale bereikbaarheid -Multimodale bereikbaarheid staat voor de mate waarin een plaats of specifieke bestemming bereikbaar is met verschillende transportmiddelen. Onder transportmiddelen wordt verstaan; te voet, per fiets, per auto of met het openbaar vervoer.

Natura-2000 - Natuurgebieden met een internationale waarde zijn aangeduid als Natura-2000 gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden plant- en diersoorten die in Europa bedreigd zijn en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden.

Natuurinclusiviteit - Het creëren van een gebouwde omgeving waarbij stad en natuur een samenhangend geheel vormen, waarbij op verschillende manieren verbondenheid wordt ervaren tussen stad en natuur.

Natuur inclusief bouwen - Op een zodanige wijze natuur integreren in nieuwbouw-, renovatie- of transformatieprojecten dat flora en fauna ruimte krijgt zich te vestigen en ontwikkelen wat ten goede komt aan de biodiversiteit.

NNN - gebieden - Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS/ Ecologische Hoofdstructuur) is de basis van het natuurbeleid. Het NNN is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Nederland. Door natuurgebieden met elkaar te verbinden, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden.

Nutsvoorzieningen - Voorzieningen als water, gas en elektriciteit vallen onder de standaardbenaming van ‘nutsvoorzieningen’. Afgeleid van de nutsbedrijven die voor de levering van bovenstaande voorzieningen zorgen.

Objectieve veiligheid -Met objectieve veiligheid wordt aangegeven hoe, bijvoorbeeld, criminaliteit of overlast, zich in cijfers verhoudt. Het niveau of het aantal meldingen geeft dan feitelijk de veiligheidsbeleving aan. Objectieve veiligheid verschilt niet per individu, aangezien het gebaseerd is op feiten en cijfers.

Omgevingsveiligheid - Dit is een overkoepelende term voor verschillende typen veiligheidsrisico’s die een effect kunnen hebben op de fysieke leefomgeving. Externe veiligheid is één van die veiligheidsrisico’s. Maar ook overstromingsrisico’s of grote branden zouden tot omgevingsveiligheid gerekend kunnen worden.

Ontwikkelgebied - In de omgevingsvisie zijn diverse ontwikkellocaties opgenomen. Deze gebieden zijn relatief exact gemarkeerd en ook al is het niet altijd gebaseerd op reeds vastgesteld beleid is hier de mate van onzekerheid hier lager dan bij de zoekgebieden. Ook hier vergt de (integrale) uitwerking, in meer en mindere mate, nader onderzoek en uitwerking.

Subjectieve veiligheid - Met subjectieve veiligheid kan worden aangegeven hoe mensen de eigen veiligheid inschatten, waarnemen of beleven. Subjectieve veiligheid kan per individu verschillen omdat de beleving anders geïnterpreteerd kan worden

Stadsdistributie - Een voorbeeld van een duurzaam logistiek concept is stadsdistributie. Bij dit concept worden pakketbusjes verleden tijd in de (binnen) stad. Voor stadsdistributie wordt gebruik gemaakt van een ‘hub’, een verzamel en distributiecentrum, aan de rand van de (binnen)stad waarvandaan elektrische voertuigen pakketten efficiënt verder brengen naar bestemming.

Stikstofdepositie - Stikstofdepositie staat voor de hoeveelheid stikstofhoudende verbindingen (stikstofoxiden, ammoniakale stikstof) die vanuit de atmosfeer naar de bodem komt via droge (stof) of natte (regen) depositie. De vermestende invloed van deze depositie is een groot probleem voor de huidige natuur-beheer met bodemverzuring en eutrofiëring, verlies van soorten, tot gevolg.

Sturingsfilosofie - Met ‘sturingsfilosofie’ wordt het gedachtengoed of de aanpak bedoelt die is bedacht om complexe of grootschalige vragen te onderzoeken. Hoe de overheid zichzelf neerzet is een rolopvatting, de gedachten achter deze rolopvatting behoren tot de zogenoemde sturingsfilosofie.

Transferia - Een transferium is een ruime P+R parkeergelegenheid aan de rand van een stad om de parkeerdruk van het stadscentrum en de files op de wegen naar de stad te verminderen. Deze voorziening is specifiek voor reizen naar het stadscentrum.

Transformatiegebied - In de omgevingsvisie zijn diverse transformatiegebieden opgenomen. Het betreft gebieden waar de huidige functie kan 'verkleuren'. Dat wil zeggen hier is ruimte voor nieuwe functies. Ook hier vergt de (integrale) uitwerking, in meer en mindere mate, nader onderzoek en uitwerking.

‘Triple-helix’ aanpak - De ‘triple-helix’ aanpak is een model om innovatie en kenniseconomie in een regio te vergroten. In dit model werken onderwijs, kennisinstituten en overheid samen om kennis en innovaties te vergroten en te stimuleren door deze aan elkaar te koppelen.

Veenontginningslinten - Sinds de middeleeuwen werden woeste veengebieden ontgonnen door boerengemeenschappen. Deze gemeenschappen vestigden zich aan de rand van het veen-ontginningsgebied, bijvoorbeeld langs de afwateringsvaart, de bebouwing vormde zich als een lint langs de vaart. Hierdoor wordt gesproken over ‘veenontginningslinten’.

Zoekgebied - In de omgevingsvisie zijn diverse zoekgebieden opgenomen. Deze gebieden zijn globaler en indicatiever dan ontwikkel- en transformatiegebieden. Deze gebieden vergen, in meer en mindere mate, nader onderzoek en uitwerking. Hierover is een hogere mate van onzekerheid.

B.4

PROCES EN PARTICIPATIE OMGEVINGSVISIE

Processtappen omgevingsvisie

Gespreksmoment	Met wie	Waarover	Hoe
2017	Iedereen	Wat vinden inwoners, ondernemers en bedrijven belangrijk in hun fysieke leefomgeving (de basis van de Omgevingsvisie)	• Analyse participatie bij reeds bestaande beleidsstukken • Enquête via Alphen Panel • Week van de Leefomgeving, middels de campagne: "U bent aan zet." (keukentafelgesprekken met inwoners en bedrijven) • Locali-app geïntroduceerd
Februari 2018	Gemeenteraad	De Staat van Alphen: Resultaten van de Week van de Leefomgeving	Vergadering
26 juni 2018	Startgroep	Plan van aanpak	Brainstorm
9 juli 2018	Startgroep	Plan van aanpak	Brainstorm
3 september 2018	Startgroep	Plan van aanpak	Brainstorm
3 december 2018	Specialisten	het DNA van de deelgebieden en de opgaven	Ontwerpsessie
2 april 2019	College	Startversie Omgevingsvisie	Collegelunch
9 mei 2019	Projectgroep	Thema sessie Blik op Alphen	Dagsessie
30 september 2019	Projectgroep e.a.	Hoe participatie rondom Omgevingsvisie vormgeven	Sessie met externe begeleiding
1 oktober 2019	Gemeenteraad	Brede informatie over de Omgevingswet met onder meer aandacht voor de toelichting van instrumenten van de Omgevingswet (Omgevingsvisie)	Raadsworkshop
27 januari 2020	Interne specialisten en netwerkpartners	Raamwerk Omgevingsvisie, inhoud hoofdstukken, brainstorm over de inhoud	Vliegende startsessie (workshop)
11 februari 2020	Interne specialisten en netwerkpartners	Vervolgsessie op 27 januari; verdere brainstorm over de inhoud	Workshop
13 februari 2020	Gemeenteraad	Stand van zaken werkzaamheden Omgevingsvisie (raamwerk, aanpak)	Informatiemarkt
29 juni 2020	Interne specialisten, netwerkpartners, belangenorganisaties	Toelichting 5 centrale thema's. Per thema aantal stellingen bespreken. Uitkomsten van deze stellingen vormen input voor voorbereiding van de sessie van 8 juli.	Online sessie
2 juli 2020	Raadscommissie	1e beslismoment Omgevingsvisie over de aanpak, uitgangspunten en thema's (vertrekpunten)	Online vergadering
8 juli 2020	Interne specialisten, netwerkpartners en belangenorganisaties	Verdieping van de 5 thema's	Workshop (live-bijeenkomst)
16 juli 2020	Gemeenteraad	1e beslismoment Omgevingsvisie over de aanpak, uitgangspunten en thema's (vertrekpunten)	Online vergadering

8 september 2020	College	Verdiepingsslag over de 5 integrale thema's	Workshop
17 september 2020	Gemeenteraad	Verdiepingsslag over de 5 integrale thema's	Online werksessie
1 oktober 2020	Interne specialisten, netwerkpartners en belangenorganisaties	Verdieping van de 5 thema's en de deelgebieden	Online werksessie
6 oktober 2020	Iedereen	Informeren over de Notitie Reikwijdte	Online webinar
		en Detailniveau (MER) en de Omgevingsvisie	
6 oktober 2020	Dorpsraden	In aanvulling op online webinar: Verdieping over de Omgevingsvisie	Online meeting
14 oktober 2020	Kinderraad	Informeren over de Omgevingsvisie, De toekomst van Alphen aan den Rijn	Online werksessie
26 oktober 2020	College	Stand van zaken Omgevingsvisie en vooruitblik richting vaststelling ontwerp-Omgevingsvisie	Online collegelunch
11-18 November 2020	Interne specialisten, netwerkpartners en belangenorganisatie	Concept ontwerp Omgevingsvisie	Schriftelijke ronde
December 2020	College	Ontwerp Omgevingsvisie	Online vergadering
Januari 2021	Iedereen	Flitspeiling Ontwerp Omgevingsvisie	Aantal vragen uitgezet via de social media kanalen van de gemeente Alphen aan den Rijn
Januari/februari 2021	Gemeenteraad	Ontwerp Omgevingsvisie	Commissievergadering
Januari/februari 2021	Gemeenteraad	Ontwerp Omgevingsvisie	Gemeenteraadsvergadering
Februari/maart 2021	Iedereen	Ter inzage legging ontwerp Omgevingsvisie en PlanMER	Online en fysiek bij de publieksbalie van het gemeentehuis
Maart/april 2021	Iedereen	Ontwerp Omgevingsvisie	Gedurende ter inzage legging van de ontwerp-Omgevingsvisie • 3 x webinar • Online spreekuur
Maart/mei 2021	Commissie m.e.r.	Ontwerp Omgevingsvisie, PlanMER omgevingsvisie Alphen aan den Rijn	Schriftelijk advies van de commissie en 2 x een online vergadering
18 mei 2020	Jeugdparticipatie (Scala college)	Informeren over de Omgevingsvisie, de toekomst van Alphen aan den Rijn	Gesprek met een aantal klassen op school
1 juni 2021	College	Stand van zaken Omgevingsvisie en zienswijzen	Online vergadering
28 juni-5 juli 2021	Interne specialisten	Definitieve Omgevingsvisie	Schriftelijke ronde
13 juli	College	Definitieve omgevingsvisie	Collegevergadering
14 september	College	Definitieve omgevingsvisie	Collegevergadering
7 oktober 2021	Gemeenteraad	Hoorzitting naar aanleiding van zienswijzen tegen de Ontwerp Omgevingsvisie	Commissievergadering
4 november 2021	Gemeenteraad	Definitieve Omgevingsvisie en Nota van beantwoording zienswijzen etc	Commissievergadering
27 januari 2022	Gemeenteraad	Omgevingsvisie en Nota van beantwoording zienswijzen etc	Gemeenteraadsvergadering

Alphen aan den Rijn